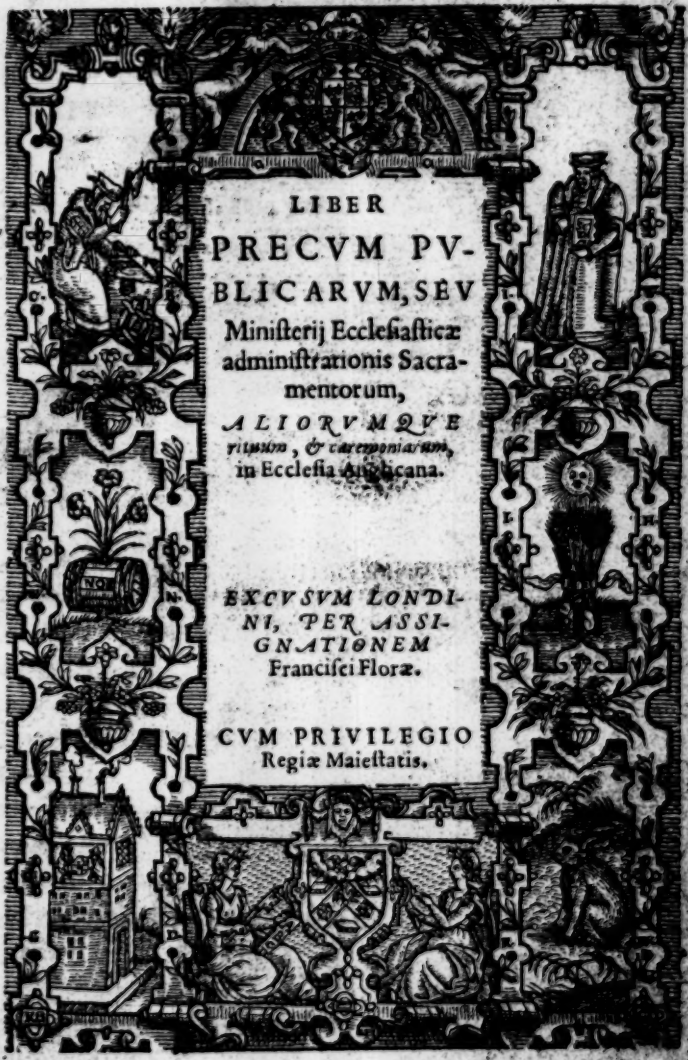

LIBER

PRECVM PVBLICARVM, SEV Ministerij Ecclesiasticæ administrationis Sacramentorum, ALIORVMQVE ritvvm, & cæremoniarvm, in Ecclesia Anglicana.

EXCVSVM LONDINI, PER ASSIGNATIONEM Francisci Floræ.

CVM PRIVILEGIO Regiæ Maiestatis.

STATVTVM DE VNIFORMI RATIONE COMMVNIVM PRECVM, CVLTVSQVE Diuini & Sacramentorum administrationis, in Ecclesia Anglicana.

CVm ad obitum vsque sereniſſimi Domini noſtri nuper Regis Edvvardi ſexti, vnus ac cõſimilis ordo publici cultus, precum, adminiſtrationis Sacramentorũ, Rituum, & Cæremoniarum in Eccleſia Anglicana permanſiſſet, qui vnico volumine cõtinebatur, cui titulus erat: Liber communium precum, *adminiſtrationis Sacramentorũ, aliorumq; rituũ & cæremoniarũ in Eccleſia Anglicana, autoritate ſtatuti Parliamẽti, annis 5. & 6. eiuſdem ſereniſſimi Domini noſtri Regis Edvvardi ſexti confirmatus, quod inſcribitur: Statutum de vniformi ratione communium precum, & adminiſtrationis Sacramentorum: idq; abrogatũ & ſublatũ ſit Parliamẽti decreto in anno 1. Sereniſſ. Dominæ noſtræ Mariæ Reginæ, ad ſummũ diuini honoris decrementum, & eorum animos*

deijciendos, qui veritatem Christianæ Religionis profitentur.

Statutum igitur sit autoritate præsentis Parliamenti, idem illud decretum abrogans, & singula in eodem contenta, quòd ad eundem solummodo librum, cultum diuinũ, administrationem Sacramentorũ, rituum & cæremoniarum, quæ in eodem libro habentur & designãtur, irrita erunt & nullius vigoris, de & à festo Natiuitatis Ioannis Baptistæ proxime futuro. Et quòd idem liber cum eo Diuini cultus, administrationis Sacramentorũ, rituum ac cæremoniarum ordine, alterationibus insuper & additionibus quæ ijsdem adyciuntur, & per hoc statutum assignantur, in pleno suo robore ac vigore permanebit, eritq; de & à festo Natiuitatis Ioannis Baptistæ, iuxta tenorem & effectum huius statuti, re quacunque in prædicto abrogationis statuto denotata, in contrarium non obstante.

Atque insuper statutum sit per maiestatem Regineam, vnà cum assensu Dominorum procerũ ac populi in præsenti Parliamento congregatorum, atque autoritate eiusdem, quòd omnes & singuli Ministri in cathedrali aliqua vel parochiali Ecclesia, aut alio loco infra Regnum Angliæ, VValliam, & marchias eiusdem, siue alijs Reginæ ditionibus, de & à festo Natiuitatis Ioannis Baptistæ proximæ futuro, dicere

ac

ac celebrare preces Matutinas, Vespertinas, celebrationem Cœnæ Dominicæ, administrationisq; vtriusque Sacramẽti, aliasq; eorũ omnes cõmunes ac publicas orationes astringẽtur, talibus ordine ac forma, quemadmodũ in eodẽ libro sic per Parliamentum constabilito in anno 5. & 6. Regis Edwardi sexti exprimitur, cum vnica alteratione vel additione quorundã lectionum singulis diebus Dominicis per annum recitandarũ, etiam cum Letaniarũ forma alterata & emendata, duabusq; etiam sententijs solummodò adiunctis in Sacramento cõmunicantibus tradendo: nec alia vlla: vel alio modo. Et quòd si Rector quispiam, Vicarius, aut alius Minister quicunque, qui cãtare vel dicere cõmunes preces (de quibus in dicto libro fit mentio) vel Sacramẽta ministrare debet aut tenetur, de & à festo Natiuitatis Ioannis Baptistæ proximè futuro, easdem preces cõmunes celebrare recusabit, aut Sacramẽta ministrare in ea cathedrali Ecclesia vel parochiali, aut alio loco, vbi eadẽ celebrare tenetur, ijsdem modo ac forma, quemadmodũ describũtur & proponuntur in eodem libro: aut qui ex proposito & pertinaciter persistendo in eodẽ, si alio quocunque ritu, cæremonia, ordine, forma aut modo celebrationis Cœnæ Dominicæ publicè aut priuatim, vel precibus matutinis, vespertinis, administratione Sacramentorũ, aut alijs publicis

precibus aliter vſus fuerit, quàm in hoc libro deſcriptum & promulgatum eſt. (Publicæ preces in hoc toto ſtatuto intelliguntur illæ, quæ fiunt, vt alij ad eas accedant & audiant, aut in Eccleſijs publicis aut priuatis capellis oratoriiſue, vulgariter dictæ, Seruitium Eccleſiæ:) *aut ſi prædicauerit, declarauerit, vel loquutus fuerit quicquid in derogationem aut deprauationem dicti libri, aut rei cuiuſquam in eodem contentæ, aut cuiuſuis illius particulæ, & eius rei reus inuentus fuerit ſecundùm leges Regni huius, duodecim hominum veridicto, aut confeſſione propria, aut notoria euidentia facti, pro primo eius delicto amittet & forisfaciet Reginæ, eius hæredibus & ſucceſſoribus commoda omnium beneficiorum & promotionum ſpiritualium, qui de ijſdem per vnum integrum annum eius conuictionem ſequentem proueniunt. Et etiam vt perſona ſic rea, pro eodẽ delicto carceris pœnam ſubibit per ſex menſes abſque ſponſione aut fideiuſſione quacunque. Et ſi quiſquam alicuius delicti circa præmiſſa ſemel conuictus, rurſum poſteà in eandem culpã incidat, & huius quoque in forma prædicta legitimè reus inuentus fuerit, tum idem pro ſecundo eius delicto carceris pœnam patiatur per annum integrum, ac vlterius etiam pro eodem erit* ipſo facto *omnibus ſuis promotionibus*

ſpiritualibus

ſpiritualibus depriuatus. Et quòd licebit omnibus patronis aut donatoribus omnia & ſingularum earundem promotionum ſpiritualium, aut alicuius earundem, ad eandem præſentare aut eandem conferre acſi huiuſmodi perſona vel perſonæ ſic delinquentes mortuæ fuerint. Et quòd ſi quiſquam, poſtquam ſecundò cõuictus fuerit in forma prædicta, tertia etiam vice modo quo ſuprà legitimè reus inuentus fuerit, tum qui ſic deliquerit & tertiò conſimilis delicti conuictus fuerit, omnibus eius ꝓmotionibus ſpiritualibus depriuatus erit ipſo facto, & in carcerem detrudetur in perpetuũ.

Quòd ſi perſona delinquens, reuſq; inuentus modo ſupradicto in præmiſſis eccleſiaſtico beneficio caruerit, ꝓmotioneq; omni ſpirituali, quòd tunc qui ſic tranſgreditur, & reus factus ſit, pro primo delicto carceris ſupplicium per annum integrum patietur, poſt idem iudicium, abſque ſponſione aut fideiuſſione quacunque. Verũ ſi eiuſmodi aliquis promotionem non habens ſpiritualem, viciſſim in vllo præmiſſorũ offenderit, & reus modo quo dictum eſt, legitimè inuentus fuerit, quòd tunc idem pro ſecũdo delicto carceris pœnam patiatur durante vita.

Prætereà decretum etiam & ſtatutũ eſt autoritate ſupradicta, quòd ſi quiſquã poſt feſtũ Natiuitatis Ioannis Baptiſtæ proximè futurũ, in vllis hiſtrionicis actionibus, ludis, cantibus,

rithmis, aut alijs verbis publicè latis, declarauerit aut pronuntiauerit quicquam in huius libri derogationem, deprauationem aut contemptum, aut rei cuiusquam in eodem contentæ, aut eius cuiusuis particulæ: aut opere, facto vel minis propalã euidentibus Rectorem aliquem, Vicarium, aut alium ministrum in Ecclesia cathedrali vel parochiali, in capella vel alio loco quocunque coget, faciet, vel alias procurabit aut defendet, ad preces communes ac publicas cantandas vel dicendas, aut ad Sacramenta aliter ministranda, alióue modo & forma quàm in dicto libro exprimitur: aut qui vlla ratione supradicta Rectorem aliquem, Vicarium, aliúmue ministum in Ecclesia cathedrali vel parochiali, capella vel loco alio quocunque turbauerit vel impedierit, ne communes & publicas preces dicat, vel Sacramenta ministret, aut eorum aliquod illis modò & forma quibus in eodẽ libro est cõmemoratum: quòd quilibet huiusmodi delicti reus legitimè adiudicatus, ea forma, de qua anteà mentio facta est, Dominæ nostræ Reginæ, eius hæredibus ac successoribus pro prima trãsgressione soluet centum marcas. Quòd si quisquam semel eiusmodi offensæ reus peractus, rursum in aliquo delictorũ vltimò nominatorũ repertus fuerit, & ad eandẽ (de qua suprà) formam eiusdem criminis conuincatur, tum qui eo modo

est

est transgressus, & reus adiudicatus, pro hac secunda offensa Dominæ nostræ Reginæ, eius hæredibus & successoribus soluet quadringentas marcas. At si quispiam bis de aliqua offensarum vltimè citatarum cõuictus, etiam tertiò culpam in præmissis contraxerit, fueritq; inde iuxta formam priùs dictam legitimè conuictus, quòd tum quilibet sic delinquens & de tertia conuictus offensa, amittet Dominæ nostræ Reginæ omnia bona sua & catalla, & dum vixerit incarcerationem sustinebit. Si autem quispiam, qui ob primum delictum circa præmissa legitimo iudicio fuerit cõdemnatus, summam virtute huius condemnationis soluendam modo ac forma quibus persolui debeat, infra sex septimanas proximè sequentes eius iudicium non persoluerit, quòd tum quilibet sic adiudicatus, sicq; non persoluens, pro primo delicto loco pœnæ prædictæ, sex mensium carcerẽ subibit absque sponsione aut fideiussione quacũque. Sin verò quisquam, qui pro secundo delicto in præmissis ad formam præfatam fuerit conuictus, non persoluerit summam, quam ratione huiusmodi iudicij & huius statuti debet, tali modo & forma quali tenetur, infra sex menses, statim post secundam damnationis sententiam: quòd tunc quilibet taliter conuictus, nec sufficienter satisfaciens, pro secundo hoc delicto loco mulctæ prædictæ, duodecim mensium carcerem

tolerabit, absque spõsione aut fideiussione quacunque. Et quòd de & à festo Natiuitatis Ioannis Baptistæ proximè futuro, quilibet morã trahens infra Regnum Angliæ, vel alias Reginee Maiestatis ditiones, diligenter ac fideliter studebit (nisi legitimam & rationalem suæ absentiæ causam habuerit) ad parochialem Ecclesiam vel capellam vsitatam accedere, aut de legitimo impedimento, ad alium locum vsitatum, vbi (dum sic impeditur) communes preces cultusq; huiusmodi Diuini de more fiunt, singulis diebus dominicis, aliisq; diebus institutis & vt festis obseruatis: ac tunc & ibidem manere decenter & sobriè dum preces communes, conciones sacræ, aut aly cultus diuini ibidem perficiantur ac ministrentur, sub pœna nõ modò ecclesiasticæ censuræ in eum infligendæ, verum etiam quòd quilibet sic delinquens duodecim denarios pro quolibet delicto amittat, per ecclesiarũ parochialium procuratores (vbi delictũ fuerit) in vsus pauperũ earundẽ, de bonis, terris, & tenementis trãsgressorũ huiusmodi, per discretionis modum colligendos. Et vt ista debitè obseruẽtur, excellentissima Maiestas Reginea, totius regni nobilitas, & vniuersus populus in hoc præsenti Parliamẽto collectus obnixè coram Deo obtestantur, præcipiuntq; Archiepiscopis omnibus, Episcopis, aliisq; ordinarijs, vt totis viribus contendant, quo ista

debitè

debitè & veraciter per eorum dioceſes & curas exequutioni mandentur, quemadmodum ſint rationem reddituri coram Deo de malis & afflictionibus, quibus omnipotens Deus iuſtè poterit populum affligere, quòd tam bonam ſalutaremq; legem neglexerit.

Verum quoad eorum in hiſce rebus autoritatem, ſtatutū vlterius ſit autoritate prædicta, quòd omnes & ſinguli Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij eorū officiarij eccleſiaſtica fungētes iuriſdictione, in locis tam exemptis q̄ non exemptis, infrà dioceſes eorū plenā poteſtatē & autoritatē huius ſtatuti vim habebunt reformandi, corrigendi, puniendi per cenſuras eccleſiaſticas, vniuerſos & ſingulos, qui infra eorum iuriſdictiones vel dioceſim in hoc ſtatutū deliquerint, à feſto Natiuit. Ioannis Baptiſtæ proximè futuro. Non obſtantibus quibuſcunque lege, ſtatuto, priuilegio, libertate aut prouiſione ante hac editis, habitis, aut collocatis.

Decretū etiā & ſtatutū eſt autoritate qua ſupra, quòd omnes & ſinguli Iudices (ſiue Iuſticiarij de Oyer (vt vocant) & Determiner,) vel Iudices de Aſſyſe, in ſuis publicis & generalibus ſeſſionibus poteſtatē plenam & autoritatem habebunt inquirendi, audiendi, & determinandi omnes & cuiuſuis generis offenſas commiſſas vel perpetratas contra vllum articulum in hoc ſtatuto contentum, infra limites

commissionis illis concessæ, & processus faciendi pro exequutione eorundem, quemadmodum versus quamcunque personam indictatam corã eis de transgressione, aut legitimè convictam de eodem.

Prouisum & statutum sit autoritate prædicta, quòd omnes Archiepiscopi & Episcopi, de tempore in tempus, prout illorum cuilibet placuerit, huius statuti vigore se adiungent, & assidebunt, vel adiungere & assidere possunt Iudici (vulgo dicto) de Oyer & Determiner, aut Iudicibus de Assyse, in publicis illis & generalibus sessionibus in quocunque loco infrà dioceſim tenendis, vt de ac super offensis prædictis inquirant, audiant, & finiant.

Prouisum & statutum sit autoritate prædicta, quòd libri de huiusmodi diuino cultu æditi, sumptibus & impensis parochianorũ cuiusque parochiæ, & Cathedralis Ecclesiæ perquirentur & comparabuntur ante festũ Natiuit, Ioannis Baptistæ proximum: Et quòd omnes illæ Ecclesiæ parochiales ac cathedrales, & loca alia vbi prædicti libri ante festum Natiuitatis Ioannis Baptistæ perquisiti & comparati fuerint, infrà tres septimanas à perquisitione & emptione talium librorum, illum cultum diuinum celebrabũt, vtenturq; secundum modum in hoc statuto præscriptum.

Atque vlterius statutum sit autoritate prædicta,

dicta, quòd nullus impostèrùm in ius vocabitur, aut molestia afficietur de vel pro quocunque delicto superiùs memorato deinceps committendo vel perpetrando, nisi sic delinquens indictatus sit in proxima generali sessione corã quocunque Iudice de Oyer & Determiner, vel Iudicibus de Assyse tenẽda, proximè post quodcunque huiusmodi delictum cõmissum vel perpetratum contra tenorem huius statuti.

Cautum semper sit, & decretũ statutumq; autoritate prædicta, quòd omnes & singuli Parliamenti proceres pro tertia transgressione superius notata, per suos pares iudicabuntur.

Prouisum etiam sit, nec non decretum atque statutum autoritate prædicta, quòd Maior Londinensis, alijq; Maiores, Baliui & alij magistratus præcipui omnium & singularum ciuitatum, Burgorum, Urbium corporatarũ huius Regni, Walliæ, & Marchiarum eiusdem, ad quas Iudices de Assyse commeare non soleant, plenam potestatem & autoritatem ex hoc statuto habebunt, inquirendi, audiendi, & finiendi omnia & singula delicta supradicta annuatim infra quindecim dies à festo Paschæ & S. Michaelis Archangeli, eisdem modo & forma, quibus Iudices de Assyse, & Oyer & Determiner possunt.

Prouisum sit, decretumq; & statutũ autoritate prædicta, quòd omnes & singuli Archie-

piscopi & Episcopi, eorumq; Cancellarij, Commissarij, Archidiaconi, atque Ordinarij alij peculiarem aliquam iurisdictionem exercentes, plenam potestatem & autoritatem huius statuti virtute habebunt tam inquirendi in visitationibus suis, Synodis & alibi infra iurisdictionem quocunque tempore & loco, accusationes & informationes capiendi cuiq; rei superius præscriptæ, infra limites suarum iurisdictionis & autoritatis facta, cõmissa, perpetrata, quam puniendi eandem admonitione, excommunicatione, sequestratione, aut depriuatione & alijs censuris ac processibus eadem forma qua ante hac in similibus casibus sit solitum, iuxta leges Reginæ Ecclesiasticas,

Prouisum sit atque statutum, quòd quicunque in præmissis delinquens, pro delicto fuerit per Ordinarium castigatus, eiq; rei habuerit literas testimoniales Ordinarij sigillo signatas, huius offensæ rursum coram Iudicibus nõ agetur reus. Et è conuerso, pro suo primo delicto per Iudices seculares castigatus, pro eodẽ crimine ab Ordinario nõ punietur, nulla re in hoc statuto contenta non obstante.

Prouisum atque statutum sit quòd talia ecclesiastica ornamenta & ministrorum eiusdem conseruabuntur, & vsui subseruient, quemadmodũ mos erat in hac Ecclesia Anglicana ex autoritate Parliamenti in anno secundo Regni

Regis

Regis Edvvardi ſexti, donec alius ordo conſtitutus fuerit à Reginea Maieſtate, cum conſilio Commiſſionariorum, qui ad cauſas eccleſiaſticas aſſignãtur, autorizanturq́, ſub magno Angliæ ſigillo, vel Metropolitani huius Regni. Atque etiam ſi contemptus aliquis aut irreuerens quid circa cæremonias vel ritus eccleſiaſticos euenerit, abuſione nimirum ordinum in hoc libro aſſignatorum, quòd Reginea Maieſtas ſimili vtens conſilio eorundem Commiſſionariorum vel Metropolitani, ſtatuere & publicare poterit vlteriores cæremonias vel ritus ſicut maximè expedire videbitur ad diuinæ gloriæ ampliſicationem, Eccleſiæ ædificationem, & ſanctis myſteriis ac Sacramentis debitam reuerentiam.

Denique ſtatutum ſit autoritate ſupradicta, quòd Leges omnes, ſtatuta & ordinationes, quibus vel in quibus vllus alius cultus diuinus, adminiſtratio Sacramentorum vel Cõmunium Precum aſſignantur, confirmantur, vel ad vſum publicantur in hoc Regno, vel alijs Reginæ ditionibus aut terris, penitus irrita erunt & nullius roboris.

PRÆFATIO.

NIhil vnquam fuit humana ſapientia tam benè conſtitutum, aut conſtabilitũ firmiter, quòd proceſſu temporis non labefactaretur & corrumperetur. Et vt de alijs exemplis taceam, hoc manifeſtum eſt de forma publicarũ precum in Eccleſia, quas vulgus Cultum Dei vocare conſueuit. De harum origine ſi quis conſultat autenticos ſcriptores, inueniet non alia ratione inſtitutas eſſe, quàm vt fides, pietaſq; ac religio Chriſtiana creſceret, & doctrina latiùs propagaretur. Nã Sancti Patres ita rem inſtituerunt, vt tota Biblia, aut maior horum pars ſemel in anno prælegeretur, hoc conſilio, vt clerici & præſertim miniſtri Eccleſiæ frequenti lectione & meditatione ſcripturæ, ſeipſos excitarent ad pietatem, & inſtructiores redderentur ad docendam Eccleſiam verbo Dei, & refutandos aduerſarios veræ doctrinæ. Deinde, vt populus ex quotidiana lectione ſacrorũ librorum in templis, creſceret ſubinde magis ac magis in vera cognitione Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, & per id accenderetur ad ſtudium & amorem veræ religionis. Sed multis retro ab hinc annis, hæc pia & ſalutaris Patrum conſtitutio, ita neglecta, mutata & corrupta fuit, additione incertarum hiſtoriarum, vt nihil durius dicam, Reſponſoriorum, Verſuum & inutilium repetitionum, commemorationum, & aliarum Synodalium conſtitutionum, vt ſemper ferè cùm inciperetur liber aliquis Sacer, priuſquàm tria aut quatuor capita abſoluerentur, nihil temporis ſupereſſet pro reliqua parte ſcripti. Vt, exempli gratia, viſio Eſaiæ Prophetæ incipiebatur prima dominica Aduentus, ita liber Geneſios dominica Septuageſimæ incipiebatur: ſed incipiebatur tãtùm,

tùm, quia nunquam finiebatur. Et ad hunc modum fiebat de alijs.

Prætereà, etiamsi Paulus iubeat sacram lectionem fieri lingua populari, vt inde ædificetur Ecclesia, tamẽ aliquot seculis sacri libri prælegebantur ad Anglos Latinè, vt is qui legeret, plærunque daret sine mente sonum, & vox tantùm aërem & aures feriret corda, spiritus & mentes, fructu vacarent. Ad hæc, etsi sancti patres diuiserũt Psalmos in septem partes, quas Nocturnas preces vocant, vt Psalterium integrum singulis septimanis absolueretur, rarò tamen his postremis temporibus huic ordinationi fuit satisfactum, sed omnibus diebus ijdem Psalmi repetebantur, alijs interim omninò omissis. Postremò tantus fuit numerus, tanta varietas regularum, Picæ vt vocabant, tot mutationes in officio ecclesiastico, quòd reuolutio libri ad inueniendum quid legeretur, plus negotij & difficultatis haberet, quàm lectio huius quod fuerat inuẽtum. Horum & similium incommodorum consideratione, reuocauimus officium Ecclesiasticum ad primam institutionem, iuxta consilium sanctorum Patrum. Et vt omnia sint in promptu, præfixum est Calendarium facile intellectu, & in quo quantum fieri potuit, totius Scripturæ continua lectio proponitur ordine, ita vt nulla sit interruptio aut separatio locorum in sacris Biblijs coniunctorum. Hoc vt commodè fieret, necesse fuit omittere Antiphonas, Responsoria, Inuitatoria, & alia quædam similia, quæ disiungebant perpetuum contextum, & continuam lectionem Scripturæ. Et quia conducit ad huius ordinis & perpetui contextus sacrorum librorum intellectum, præfigere quosdam Canones, ideò aliquos huic operi præfiximus, qui vt numero pauci, ita intellectione sũt facillimi: sic enim ordo precationum, quantum ad Scripturam attinet, dispositus est, vt multò magis cõueniat cum consilio institutionis sanctorum Patrum,

& multò cõmodior atq; vtilior sit, quã fuerit illa qua anteà sumus vsi. Quòd autem maiorẽ habeat vtilitatem, vel ex eo facilè intelligi potest, quòd in eo multa sunt omissa de illis rebus, quæ sunt incertæ, quędã etiã cõfictæ, nonnullæ superstitiosæ. Et quòd in hac ordinatione nihil cõtineatur præter purum verbũ Dei & sacras literas, vel quòd in euidente & necessaria cõsequutione ex istis deducitur, idq; hoc ordine, illo idiomate, vt & à lectoribus & auditoribus haud difficile percipi & retineri possit. Est prætereà hæc ordinatio cõmodior propter breuitatem & manifestũ ordinẽ, & paucas regulas apertas. Et quia ministris Ecclesiæ, nihil opus est alijs libris in publico ministerio, si hunc & sacra Biblia teneant, quo fit etiam vt plebecula facilius ferre possit sumptus in coëmendis libris, in vnaquáq; Parochia, quàm vnquã anteà. Est & illud in hac ordinatione illustre, & quòd omnes ad decorũ nõ solùm, sed & vtile & necessariũ iudicant, quòd in omnibus huius regni Ecclesijs, eædem sunt lectiones & cãtiones, cũ anteà singulæ Dioceses suã habuerint ordinationem, vt alij Sarum, alij Herfordiensem, alij Eboracensem, aut Lincolniensem. &c. sequerentur.

Si autem quispiã queratur, difficiliorem esse hanc ordinationem, propterea quòd oporteat iã omnia ex libro recitare, cùm anteà ex solo auditu, propter crebrã repetitionem, multa addisci possent: is si cõferet vtilitatem intelligentiæ, quã ex quotidiana lectione sacrorum librorum consequetur cũ labore facilè hanc molestiam deuorabit. Quia verò nulla ordinatio tã perspicuè proponi potest, de quo nõ oriantur interdum disputationes in quotidiano vsu, cõstitum est, vt quoties dubia occurrunt, aut incidunt inter ministros, deferatur res ad Episcopum Dioceseos, cuius iudicio in hac re acquiescet, modò nihil constituant, quod palam cum hac ordinatione pugnet.

De

DE CAEREMONIIS,

cur aliæ quidem abrogatæ, aliæ verò retentæ ac receptæ sunt in Ecclesia nostra Anglicana.

Cæremonias plærasque omnes, ac sacrorum ritus, quibus in Ecclesia diu iam autoritas tributa est, ab hominum institutione ac disciplina manauisse, luce clarius est. Harum autem cæremoniarum aliæ piè sancteque, ab ortu excogitatæ, diuturnitate post, & institutionis ignoratione, versæ fuerunt in eam superstitionem, in qua insunt timores quidam, ac confidentiæ pariter inanes. Aliæ, clam in Ecclesiam irrepserunt, effictæ ad quorundam hominum arbitrium, quibus plus desiderij cultus diuini, quàm cognitionis modi, ac rationis rectè colendi Deum fuit. Quæ quoniam primò conniuentibus cæteris, quibus fuit iudicium confirmatius, introductæ fuerunt in dies singulos, in nefarios & flagitiosos abusus adoleuerunt. Hæ, non solùm quòd inutiles sunt quòd ijs populus cæcutijt, verúm etiam quòd gloriæ Dei per has offusæ sunt tenebræ, dignæ existimabantur, quæ exploderentur, ac penitus exterminarẽtur. Aliæ sunt, quas licet ab hominibus ascitas fuisse confitemur, eas tamen retinere optimum visum est, cùm propter εὐταξίας, & decori ordinis cõseruationẽ in Ecclesia (quo erãt primũ destinatæ) tũ potissimũ, quia spectant ad ædificationẽ, ad quã sunt omnia (vt Apostolus tradit) referenda. Et quãquã cæremoniæ alicui⁹ retẽtio, aut omissio, (quòd ad eã ipsam attinet) nõ magni est momenti: temeraria

tamen & fastuosa, communis ordinis, ac disciplinæ maiorum recissio, grauissimam numinis diuini reprehensionem incurrit,

Fiant omnia inter vos (inquit Apostolus) decore, & apposito ordine. Ordinis autem huius constitutio, temperatióque, neutiquam ad priuatos homines spectare potest. Quamobrem conatus rescindendi aut nouandi instituta publica, in Ecclesia Christi, non nisi legitimè ad eam rem accersito, est cuiquam permissus.

Et quoniam his nostris turbulentissimis temporibus, ob vehemens hominum studium, tam ardens in quibusdam cæremoniarum suarum propugnatio sit, vt vel minimam partem earum libenter dimitti non velint: alijs contra aures sint nouarum rerum cupiditate adeò prurientes, vt nihil nisi nouum ac nuper ascitum possit arridere: non tam illorum libidini, quàm rei veritati consulendum esse rati, in Deum primùm oculos coniecimus, deinde in vtilitatem vtrarumque partium. Verùm ne quisquam ægrè ac iniquo animo ferat cæremoniarum in Ecclesia immutationem, rationes quasdam adduximus, cur à multis ante seculis receptæ quædam antiquentur, aliæ verò obseruentur. Abolentur nonnullæ ad ingentem & immensam illarum congeriem imminuendam, quæ nõ multò ante hanc nostram ætatem adeò amplificabantur, vt onus illarum non esset ferendum: Quamobrem diuus Augustinus in illa Ecclesiæ Christi quasi iuuentute, grauiter acerbeque conquestus est, aceruum illarum tam infinitè excreuisse, vt Christianorum conditio multò esset deterior, ea in re, quàm populi Iudaici: isque autor ac consultor fuit, vt tam graue iugum & importunum pondus leuaretur, quum primũ occasio & temporis opportunitas, sedatè id fieri posse permitteret. At quid diceret diuus Augustinus,

si

si in hæc nostra tempora reseruatus, vidisset auctissimum incrementum hodiernarum cæremoniarũ quibuscum illæ nequaquam numero sunt conferendæ? Nostrarum cæremoniarum multitudo, adeò erat amplificata, adeò erat abstrusæ & obscuræ significationis, & interdum adeò inutiliter accommodatæ, vt potius tenebras obducerent, inuoluerentq; rerum sensa, quàm illustrarent beneficia Christi, prolixè & copiosè in nos collata. Ad hæc, Christi Euangelium, non est disciplina egens ceremonijs æquè atque Moysis instituta: verùm est plura & syncera ratio colendi Deum, non in seruitute typorum & vmbraculorum, sed in spiritus libertate, contenta his solùm ceremonijs, quæ poterunt pertinere ad decori ordinis conseruationem (quam paulò ante εὐταξίαν, appellauimus) & sanctæ morum disciplinæ confirmationem: & sunt præterea aptæ ad excitandos hebetes, & somnolentos hominum sensus, in recordationem officij sui erga Deum, idq; clara & patenti notatione, in ædificationem corporis mystici. Postremò, grauissima ratio, quæ ad exterminationem quarundam ceremoniarum nos commouit, fuit, quòd hæ partim cæcitas imperitæ plebis, partim inexplebilis eorum auaritia, qui quærebãt corradere suum quæstum, potiùs quàm gloriam Dei illustrare, in tam horribiles abusus degenerauerunt, vt hi, nisi sublatis ipsis cæremonijs, tolli vlla ratione non possent. Verùm, iam nunc si qui fortè grauiter ac molestè ferent, aliquas veterum cæremoniarum non abolitas fuisse, ij si secum ipsi velint reputare, sine certis non posse fieri, vt rerum gerendarum decorum, & tranquilla disciplina in Ecclesia conseruentur, facilè deprehendent rationum quædam momenta, quibus poterunt reuocari ad saniorem mentem, & acrius iudicium. Quòd si penitus omnes antiquas amouendas esse censebunt, & illarum loco nouas substituendas: tum quandoquidem

authores ſunt cæremoniarum habendarum, equidem eas, quæ diutino populi aſſenſu, & voce receptæ, comprobatæque ſunt, & appoſitè poſſunt ſeruire inſtituto noſtro, reſpuendo, ſtultitiam ſuam manifeſtè produnt, præſertim cùm noſtro æuo, earum ſignificatio accommodatioque non ignoretur. Hac ſiquidem clarè explorata & percepta, ſunt magni æſtimandæ ab omnibus, ob admirabilem continuationem, & ſeriem longinqui temporis, ſi ſe ipſi potius concordiæ & conſenſionis cupidos eſſe videri volunt, quàm introducendi res inuſitatas, exoticas & aduentitias, id quod (quantum Chriſtianæ religionis diligens quædam procuratio patitur) eſt ſedulò vitandum. Præter hæc, nemo poterit meritò & iuſtè de retentis cæremonijs conqueri, nemo ſuccenſere. Nam quemadmodum illæ exulant ab Eccleſia, quibus populus fœdiſſimè abutebatur, & quibus hominum conſcientiæ oppreſſæ ſuccumbebant: ſic hæ retentæ ſunt, diſciplinæ ac ordinis cauſa, quæ tamen ita valebunt, vt non ſolùm mutari, ſed refigi etiam ac reſcindi poſſint, & ea de re, non dabunt ſe in ſocietatem honoris, cum lege Diuina. Ad hæc, non ſunt inuolutæ aut elingues cæremoniæ noſtræ, patent, loquuntur, adeò vt explicata & euoluta ſit illarum intelligentia, & propoſitum non obſcurum, quò referuntur. Quò fit, vt credi non poſſit eas peruertendas fore tempore venturo, æquè ac cæteræ, quibus Chriſtiana vita, toto cœlo à ſcopo vitæ Chriſto, aberrauit. At dicent aliqui fortaſſe: Quò ſeſe iactabit hæc audacia? Ecquid præſcribetis religionis formas & effigies peregrinis? Neutiquam. Nam neque conſuetas illorum cæremonias reprehendimus, neque inducimus nouas, vtpote quibuſcum nihil nobis commercij eſt, de noſtris hominibus duntaxat ſumus ſolliciti. Hoc enim

nim iudicio diu iam fuimus, vt conuenire opinaremur, vt quælibet Reſpublica vtatur his cæremonijs, quas accommodatiſſimas exiſtimauerit ad illuſtrandam Dei gloriam, ac ad ſeuocandum populum à turpitudine ad cœleſtem vitam, ab errore & ſuperſtitione ad cognitionem & verum cultum: & denique vt excludat alias omnes, quolibet tempore, quas intellexerit abuſu indecorè deformatas eſſe, quemadmodum in humanis traditionibus ſæpè vſu veniſſe in diuerſis Prouincijs intelleximus.

INDEX ET CALENDARIVM, QVO EXTRIMITVR ORDO PSALMORVM & Lectionum, ad preces Matutinas & Vespertinas, per totum annum, exceptis quibusdam festis proprijs, quemadmodum regulæ subsequentes planiùs explicabunt.

TOTVM Psalterium prælegitur singulis mensibus: & quia non idem est numerus dierum in omnibus, sed aliqui plures, aliqui pauciores dies habent, placuit eos pares facere, quantum ad numerum dierum, hac ratione.

Cuilibet Mensi, quātum ad nostrum institutum attinet, deputantur triginta dies.

Et quia Ianuarius & Martius vnū & triginta habent dies in Calendarijs, & horum medio Februarius viginti octo tātùm, ideò is ab vnoquoque illorum vnum mutuabitur diem. Ita vt Psalterium quod legi debet mense Februario, incipiatur vltimo Ianuarij, & finiatur primo Martij.

Cùm autem Maius, Iulius, Augustus, October & December, singuli triginta & vnum dies habeant, constitutum est, vt Psalmi qui penultimo die leguntur, sequēti etiam die, id est vltimo, repetantur, vt Psalterium primo die sequētium mensium possit incipi.

Iam ad intelligendum qui Psalmi singulis diebus debeant prælegi, inspice numerum in Calendario, qui adscriptus est Psalmis, & tunc quære eundem numerum in hac tabula, quo inuento, videbis qui Psalmi ad Matutinas & Vesperas debeant recitari.

Quia verò Psalmus 119. diuisus est in 22 periodos, & prolixior est, quàm vt vno tempore legatur, constitutum est, vt vna vice quatuor aut quinque periodi tantum legantur, vt in tabula signatum deprehendes.

Hoc autem considerandum est, quòd in hac tabula, & in tota ordinatione, vbi mẽtio fit de numero Psalmorum, sequuti fimus supputationem Hebræorum.

Sequitur tabula, monstrans ordinem Psalmorum, ad Matutinas & Vespertinas preces.

PSALMI.

Dies.	Matutinæ.	Vespertinæ.
1	1. 2. 3. 4. 5.	6. 7. 8.
2	9. 10. 11.	12. 13. 14.
3	15. 16 17.	18.
4	19. 20. 21.	22. 23.
5	24. 25. 26.	27. 28. 29.
6	30. 31.	32. 33. 34.
7	35. 36.	37.
8	38. 39. 40.	41. 42. 43.
9	44. 45. 46.	47. 48. 49.
10	50. 51. 52.	53. 54. 55.
11	56. 57. 58.	59. 60. 61.
12	62. 63. 64.	65. 66. 67.
13	68.	69. 70.
14	71. 72.	73. 74.
15	75. 76. 77.	78.
16	79. 80. 81.	82. 83. 84. 85.
17	86. 87. 88.	89.
18	90. 91. 92.	93. 94.
19	95. 96. 97.	98. 99. 100. 101.
20	102. 103.	104.
21	105.	106.
22	107.	108. 109.
23	110. 111. 112. 113.	114. 115.
24	116. 117. 118.	119. *Inde 4 periodi.*
25	*Inde quinque periodi eiusdem.*	*Inde quatuor periodi eiusdem.*
26	*Inde quinque periodi eiusdem.*	*Inde quatuor vltimi eiusdem.*
27	120.121.122.123.124.125.	126.127.128.129.130.131.
28	132. 133. 134. 135.	136. 137. 138.
29	139. 140. 141.	142. 143.
30	144. 145. 146.	147.148.149. 150.

ORDO LECTIONVM IVXTA CONTEXTVM BIBLIORVM: *sepositis Psalmis.*

VETVS Testamẽtum, prima lectione, recitatur in Matutinis & Vesperis: & quolibet anno debet finiri, exceptis quibusdã libris & capitibus, qui omittuntur, propterea quod non sunt tam necessarij, quàm alij.

Nouum Testamẽtum, Alteri lectioni inseritur in Matutinis & Vesperis: & singulis annis ter repetitur, vnà cum Epistolis & Euangelijs, excepta Apocalypsi, ex qua lectiones aliquot Festis quibusdam tribuuntur.

Vt autem scias quæ lectiones quolibet die legi debeant, quære diem mensis in sequenti Calendario. Ibi enim libros & capita inuenies lectionum, quæ ad Matutinas & Vesperas recitabuntur.

In Festis mobilibus, immobilibus, & Dominicis quæ proprios habent Psalmos & Lectiones, relinquuntur Psalmi & Lectiones nominati in Calendario.

Sciendum est etiam, Collectam, Epistolam, & Euangelium Dominicæ diei, repeti per totam septimanam, nisi inciderit Festũ quod proprium habet officium.

In

In Boliſmo vel Biſſextili, quo viceſimus tertius dies Februarij in duos diuiditur, vtriuſque diei idem eſt officium.

Vbicunque principium Lectionis, Epiſtolæ vel Euangelij non exprimitur, incipiendum eſt à principio capitis.

Et vbicunque non exprimitur finis Lectionis, legendum eſt ad finem capitis.

Quoties primum caput diui Matthæi legitur, vel pro Lectione, vel pro Euangelio, incipies ab his verbis: *Ieſu verò Chriſti Natiuitas ſic habet, &c.* Et tertium caput Euangelij ſecundum diuum Lucam: legetur ad hæc verba: *Vt putabatur filius Ioſeph.*

LECTIONES PROPRIÆ,

QVÆ PRO PRIMIS LECTIONIBVS recitabuntur, per totum annum, diebus Dominicis, ad preces Matutinas & Veſpertinas. Aliquot etiam Secundæ lectiones.

Domin. Aduent. Domin.

Domin.	Matutinæ.	Veſperæ.
1	Eſai. 1	Iſa. 2
2	5	24
3	25	26
4	30	32

Dominicæ poſt Natalem Domini.

1	Eſai. 37	Eſai. 38
2	41	43

Dominicæ poſt Epiphaniam.

1	Eſai. 44	Eſai. 46
2	51	53
3	55	56
4	57	58
5	59	64

Septuageſima.

Gen. 1.	Gen. 2.

Sexageſima.

Gen. 3.	Gen. 6

Domi-

Domin.	Matutinæ.	Vespertinæ.
Dominica Quinquagesimæ.		
	Gen. 9.	Gen. 12.
Dominicæ Quadragesimæ.		
1	Gen. 19	Gen. 22
2	27	34
3	39	42
4	43	45
5	Exod. 3	5
6	9	10
Die Paschæ.		
	Exod. 12. Rom. 6.	Exod. 14 Acto. 2
Dominicæ post Pascha.		
1	Num. 16.	Num. 22
2	23	25
3	Deut. 4	Deut. 5
4	6	7
5	8	9
Dominica post Ascensionem Dom.		
	Deut. 12	Deut. 13
Die Pentecostes.		
	Deut. 16. Act. 10. Aperiens autem Petrus os, &c.	Sapien. 1. Act. 19. Factum est autē cū Apollo esset Cor. &c. vsq; his autē expletis.

Dom.	Matutinæ.	Vespertinæ.
	Dominica Trinitatis.	
	Genes. 18	Iosue 1.
	Matth. 3	
	Dominica post Trinitatem.	
1	Iosuæ 10	Iosuæ. 23
2	Iudic. 4	Iudic. 5
3	1. Reg. 2	1. Reg. 3
4	12	13
5	15	16
6	2. Reg. 12	2. Reg. 21
7	22	24
8	3. Reg. 13	3. Reg. 17
9	18	19
10	21	22
11	4. Reg. 5	4. Reg. 9
12	10	18
13	4. Reg. 19	4. Reg. 23
14	Iere. 5	Iere. 22
15	Iere. 35	Iere. 36
16	Ezech. 2	Ezech. 14
17	16	18
18	20	24
19	Dani. 3	Dani. 6
20	Ioel. 2	Miche. 6
21	Abacuc. 2	Prouer. 1
22	Prouer. 2	3
23	11	12
24	13	14
25	Prouer. 15	16
26	17	19

Sequuntur Lectiones propriæ Festorum dierum.

Pro-

Propriæ Lectiones Festorum dierum.

Dies.	Matutinæ.	Vespertinæ.
Andr. Apost.	Prouerb. 20.	Prouerb. 21.
Tho. Apost.	Prouerb. 23.	Prouerb. 24.

Die Natalis Domine.

Lectio.	1	Esai. 9.	Esa. 7. locutus
	2	Luc. 2. vsque ad hominibus bonæ volũtatis.	est dñs ad Ac. Tit. 3. Apparuit bonitas.
Stephani. prothomartyris.		Prouerb. 28. Actor. 6. &. 7. Stephan. plenus vsq;. Et post 40.	Eccle. 4. Act. 7. Et cõpletis 40. annis, vsque ad Step. plenus spir.
Ioannis Euangelist.		Ecclesiast. 5 Apocal. 1.	Eccles. 6. Apoc. 22.
Innocentum.		Ier. 31. vsque ad Audiui Ephraĩ.	Sapient. 1.
Circumcisio.		Genesis. 17 Roman. 2.	Deuter. 10. & núc Isra. &c. Coloss. 2.

Die Epiphaniæ.

Lectio.	1	Esa. 40.	Esai. 49.
	2	Luc. 3. vsque ad: sic vt putabatur filius Ioseph.	Ioan. 2. vsque ad Post hæc descendit Capernaum.

Dies.	Matutinæ.	Vespertinæ.
Conuers. Pauli.	Sapien. 5. Act. 22 vsq; ad Audiebant aũt.	Sapient. 6. Actor. 26.

Die Purificationis Mariæ Virg.

	Sapient. 9	Sap. 12
Mathiæ Ap.	Sapi. 19	Eccles. 1
Annun. Mar.	Eccles. 2	Ecclesia. 3
Fer. 4. ante Pa.	Osee. 13	Osee. 14
Cœnæ Dom.	Dani. 9	Ierem. 31
Parasceues.	Gen. 22	Esai. 53
Vigilia Pasc.	Zach. 9	Exod. 13
Feria 2. post Pascha.	Exod. 16 / Matth. 28	Exod. 17 / Act. 3
Feria tertia post pascha. 1 2	Exod. 20 / Lu. 24. vsq; ad Et ecce duo	Exod. 32 / 1. Cor. 15
Marci. euange.	Eccles. 3	Eccles. 5
Phil. & Iacob.	Eccles. 7	Eccles. 9

Die Ascensionis Domini.

	Deut. 10.	4. Reg. 2.
Feria 2. post Pentecostes.	Gene. 11. vsque ad: hæ sunt generationes Sem	Nu. 11. dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi 70. viros. &c. vsq; ad: Reuersus est Moyses & maiores natu Israel in castrũ. Deut. 30.
Feria tertia.	1. Re. 19. Dauid aũt fugiens venit ad Samuel in Ramatha.	Bar-

Dies.	Matutinæ.	Veſpertinæ.
Barnabæ Apoſtol.	Eccleſi. 10 Actor. 14	Eccleſ. 12. Actor 15. vſq; ad, poſt aliquot dies.

Die Ioannis Baptiſtæ.

Lectio.	1	Malach. 3 Matth. 13	Malach. 4. Mat. 14. vſque ad, Cùm audiſſet Ieſus.
	2		
Petri Apoſtoli.	1	Eccleſi. 15 Acto. 3	Eccle. 19 Actor. 4
	2		
Iacobi apoſt.		Eccleſi. 21	Eccleſ. 23
Bartholom.		Eccleſi. 25	Eccle. 29
Matthæi apo.		Eccleſi. 35	Eccle. 38

Die Michaelis Archangeli.

	Eccle. 39	Eccle. 44
Lucæ Euang.	Eccle. 51	Iob. 1
Sim. & Iudæ.	Iob. 24. 25	Iob. 42

De omnium Sanctorum.

Lectio	1	Sapie. 3. vſq; ad Quoniam felix eſt ſterilis, &c.	Sa. 5. vſque ad, Et accipiet armaturam zelus illius. Apoca. 19. vſque ad, Et ecce vidi Angelũ.
	2	Hebr. 11. & 12. Sancti per fidẽ. vſque ad, Feratis caſtigationem.	

Pſalmi proprii Feſtorum.

Die Natalis Domini.

Pſal.	19. 45. 85. ‖ 88. 110. 132.

Die Paſchæ.

Pſal.	2. 57. 111. ‖ 113. 114. 118.

Die Aſcenſionis Domini.

Pſal.	8. 15. 21. ‖ 24. 68. 108.

Die Pentecoſtes.

Pſal.	46. 67. ‖ 104. 145.

De

De anno & partibus eius.

ANnus propriè est illud spacium temporis, quo sol totum suum Zodiacum siue signiferum peragrat: quod tempus cõprehendit dies 365. & sex horas fermè. Qui dies efficiunt hebdomadas 52. & diem praterea vnum.

Sex illæ horæ quater collectæ, integrum diem, quarto quóque anno efficiunt intercalandum. Qui dies ita inserendus videbatur, vt temporum ratio Solis itineri perpetuò congrueret, vtque Solstitia & Æquinoctia, cæteraque anni tempora, eosdem menses tanquam sedes obtinerent: quodque dies reliqui omnes, adeoque festa Immobilia, quæ vocant, easdem literas retineant, nec suis sedibus pellantur.

Quare in anno quarto, legendum est in fine mensis Februarij, videlicet 25. die, in sede litera F, bis Mat. Mat. vt sextus dies Kalendarum (inde anno nomen Bissexto vel Bissextili) bis nominetur, propter diem illum quarto quoque anno ibidem inserendum. Vnde prima ex duabus illius anni literis dominicalibus seruit vsque ad diem 24. Februarij, secunda verò inde vsque ad anni finem.

Annus Solaris siue Communis, habet Hebdomadas 52. & diem vnum.

Hebdomada habet dies septem. Horum appellationes partim à recepto vsu ecclesiæ, partim à Iudæis & Astrologis ad nos transmissæ sunt, quorum diuersitatem hæc tabella ostẽdit.

Iudæi.			Astrologi.	Christiani.	
Prima vel vna Sabbatorũ			*Solis.*	*Dominicus dies.*	
Secunda,	*Sabbat.*	*Dies.*	*Lunæ.*	*Secũda,*	*Feriæ*
Tertia,			*Martis.*	*Tertia,*	
Quarta,			*Mercurij.*	*Quarta*	
Quinta,			*Iouis.*	*Quinta*	
Sexta,			*Veneris.*	*Sexta,*	
Sabbatũ.			*Saturni.*	*Septima.*	

Cyclus Solaris.

MVtatio literæ Dominicalis partim cõtingit ob reliquum diem super integras hebdomadas, partim ob ἐμβόλισμον quaternis annis recurrentẽ, non potest ipsa in sua principia reuolui citiùs, quam viginti octo annorum perpetuò interuallo. Quater enim 7. efficiunt 28. Proinde hic Cyclus literarum Dominicalium complectitur 28. annos, & vocatur Solaris, quia ab ipsius ambitu per signiferum pendet. Cuius initium à Bissextili anno, in quo prior litera Dominicalis G esset, posterior F, non inconcinnè factum est, nempè vt anticipatio illa à postrema litera in primam recurreret.

Ipſum Cyclum hîc in tabella ſubijcimus.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Siclus Solaris.
G	E	D	C	B	G	F	E	D	B	A	G	F	D	Lit. Dom.
F			A			C					E			Biſſextil.
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24					Sic. Solar.
C	B	A	F	E	D	C	A	G	F					Lit. Dom.
		G				B								Biſſextil.
25	26	27	28											Sic. Sola.
E	C	B	A											Lit. Dom.
D														Biſſextil.

Iam vt huius tabellæ vſus ſit, tribue anno Domini 1560. vnitatem, proximo binarium, tertio inde ternariũ, donec ad finem peruenias. Itáque annus hic præſens 1560. currentis cycli ſolaris eſt 1, qui pariter cum 1587. anno terminabitur, ita vt anno 88. ſupra 1500, ordo iterùm redeat ad vnitatẽ, atque ita deinceps, quàm diu hic mundus duraucrit.

Litera Dominicalis ea est, quæ sub ipso Aureo numero posita, inuenitur. Si duæ occurrerint, est annus Bissextilis. Et litera quæ superiorem locum occupat, est Dominicalis, vsque ad feriás Matthiæ, quæ inferiorem, vsque ad finem anni.

Eadem ratione indagatur Aureus numerus & Epactæ, de quibus vide subiectam tabellam.

Aure° nu.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Epactæ.	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23

Aure° nu.	14	15	16	17	18	19	1	2
Epactæ.	4	15	26	7	18	29	11	22

Aureus numer.

De inuentione Paſchatis, in perpetuum.

Litera Dominicalis.

	A	B	C	D	E	F	G
1	April. 9.	10	11	12	6	7	8
2	Mar. 26.	27	28	29	30	31	Apr. 1.
3	Apr. 16.	17	18	19	20	14	15
4	April. 9.	3	4	5	6	7	8
5	Mar. 26.	27	28	29	23	24	25
6	Apr. 16.	17	11	12	13	14	15
7	April. 2.	3	4	5	6	M. 31.	Apr. 1.
8	Apr. 23.	24	25	19	20	21	22.
9	April. 9.	10	11	12	13	14	8
10	April. 2.	3	M. 28.	29	30	31	April. 1.
11	Apr. 16.	17	18	19	20	21	22
12	April. 9.	10	11	5	6	7	8
13	Mar. 26.	27	28	29	30	31	25
14	Apr. 16.	17	18	19	13	14	15
15	April. 2.	3	4	5	6	7	8
16	Mar. 26.	27	28	22	23	24	25
17	Apr. 16.	10	11	12	13	14	15
18	April. 2.	3	4	5	M. 30.	31	April. 1.
19	Apr. 23.	24	28	19	20	21	22

In loco correſpondente numero Aureo & litera Dominicali, inuenies quota die Martij vel Aprilis erit Paſchatis dies, Martius notatur hoc modo. Mar. vel M. Aprilis verò hac nota: Apr. vel Ap.

Inuento tempore Paschatis, reliquorum Festorum, quæ Mobilia nuncupantur, tempora, sine vllo negotio præfiniri possunt, quoniam eodem semper interuallo aut præcedunt πάσχα, aut sequuntur, vt ex hac tabella patet.

Septuagesima	antecedit Festũ Paschatis.	9	Hebdomadibus.
Sexagesima		8	
Quinquagesima		7	
Quadragesima		6	
Rogationes	sequuntur Pascha.	5	Hebdomadis.
Pentecoste		7	
Trinitatis		8	

Festum Ascensionis Domini sequitur Dominicam Rogationum proximo die Iouis, seu feria quinta.

Interuallum vocant vulgo spatium inter festum Natiuitat. Domini & dominicam Quinquagesimæ comprehensum, quod plerúmque præter integras hebdomadas, dies aliquot continet, quos appellant Concurrentes.

Dominica prima Aduentus, semper ea est, quæ Barbaræ festum proximè antecedit.

Immo-

Immobilia Feſta.

Reliqua Feſta dicuntur Immobilia, quia ſingula eiſdem tum diebus menſium, tum literis ſeptenarys velut perpetuis ſedibus adfixa ſunt. De quibus in genere hi verſus, quamuis inconditi, non tamen inutiles vulgo circumferuntur.

Sex ſunt ad Puri, bis ſex ſunt vſque Philippi.
Ad Iacobum totidem, nouem ſunt ad Michaelem.
Sex ad Martini, ſex ad Natalia Chriſti.
Adde dies octo, totus complebitur annus.

Ianuarius habet xxxj dies.

				Matutinæ.		Vespertinæ.	
			Ps.	Lect. 1.	2.	Lect. 1.	2.
1	A	Circuncisio Domi.	1	Gen.17.	Rom.2.	Deu.10.	Col.2.
2	b		2	Gen.1.	Math.1.	Gene.2.	Rom.1.
3	c		3	3	2	4	2
4	d		4	5	3	6	3
5	e		5	7	4	8	4
6	f	Epiphania Domini.	6	Esai.60.	Luc.3.	Esai.49.	Ioan.2.
7	g		7	Gen.9.	Math.5.	Gen.12.	Rom.5.
8	A	Luciani pres.cũ soc.	8	13	6	14	6
9	b		9	15	7	16	7
10	c		10	17	8	18	8
11	d		11	19	9	20	9
12	e	Sol in Aquario.	12	21	10	22	10
13	f	Hilarij Episcopi.	13	23	11	24	11
14	g	Februarij.	14	25	12	26	12
15	A		15	27	13	28	13
16	b		16	29	14	30	14
17	c		17	31	15	32	15
18	d	Priscæ virginis. 24 mar: rom.	18	33	16	34	16
19	e		19	35	17	37	1.Cor.1.
20	f	Fabiani & Sebast.	20	38	18	39	2
21	g	Agnetis virginis.	21	40	19	41	3
22	A	Vincentij martyris.	22	42	20	43	4
23	b		23	44	21	45	5
24	c		24	46	22	47	6
25	d	Conuersio Pauli.	25	Sap. 5.	Act.22.	Sap.6.	Act.26.
26	e		26	Gen.48.	Mat.23.	Gen.49.	1.Cor.7
27	f		27	50	24	Exod.1.	8
28	g		28	Exod.2.	25	3	9
29	A		29	4	26	5	10
30	b		30	7	27	8	11
31	c		31	9	28	10	12

			dep.	Matutinæ.		Vespertinæ.	
			ps.	Lect. 1.	2.	Lect. 1.	2.
Anno	m.						
8	d		2	Exo. 11.	Marci. 1.	Exo. 12.	1. Co. 13
2	e	Purificatio Mariæ.	3	Sap. 9.	2	Sap. 12.	14
1 3	f	Blasij episc. & mart.	4	Exo. 13.	3	Exo. 14.	15
286 4	g		5	15	4	16	16
5	A	Agathæ vir. & mar.	6	17	5	18	2. Cor. 1.
253 6	b		7	19	6	20	2
7	c		8	21	7	22	3
8	d		9	23	8	24	4
9	e		10	32	9	33	5
10	f		11	34	10	Leui. 18.	6
11	g	Sol in Piscibus.	12	Leui. 19.	11	20	7
12	A		13	26	12	Num. 11.	8
13	b		14	Nu. 12.	13	13	9
45 14	c	Valentini episcopi.	15	14	14	16	10
15	d		16	17	15	20	11
16	e		17	21	16	22	12
17	f		18	23	Luc. di. 1.	24	13
18	g		19	25	di. 1.	27	Galat. 1.
19	A		20	30	2	31	2
20	b		21	32	3	35	3
21	c		22	36	4	Deut. 1.	4
22	d		23	Deut. 2.	5	3	5
23	e		24	4	6	5	6
66 24	f	Matthiæ Apostoli.	25	Sap. 12.	7	Eccles. 1.	Ephes. 1.
25	g		26	Deut. 6.	8	Deut. 7.	2
26	A		27	8	9	9	3
27	b		28	10	10	11	4
28	c		29	13	11	15	5

Martius habet xxxj dies.

				Matutinæ.		Vespertinæ.	
			ps.	Lect. 1.	2.	Lect. 1.	2.
584	1 d	David Rex	30	Deut. 16.	Luc. 12.	Deut. 17.	Ephes. 6.
672	2 e	Cedde episc. & cõf.	1	18	13	19	Phil. 1.
	3 f		2	20	14	21	2
	4 g		3	22	15	24	3
	5 A		4	25	16	26	4
	6 b		5	27	17	28	Colos. 1.
254	7 c	Perpetuæ.	6	29	18	30	2
	8 d		7	31	19	32	3
	9 e		8	33	20	34	4
	10 f	*Æquinoctium vernum.*	9	Iosue. 1.	21	Iosue. 2.	1. The. 1.
	11 g	Sol in Ariete.	10	3	22	4	2
604	12 A	Gregorij epis. Rom.	11	5	23	6	3
	13 b		12	7	24	8	4
	14 c		13	9	Ioan. 1.	10	5
	15 d		14	23	2	24	2. The. 1.
	16 e		15	Iudic. 1.	3	Iudic. 2.	2
	17 f		16	3	4	4	3
978	18 g	Edwardi regis.	17	5	5	6	1. Tim. 1
	19 A		18	7	6	8	2. 3.
	20 b		19	9	7	10	4
542	21 c	Benedicti abbatis.	20	11	8	12	5
	22 d		21	13	9	14	6
	23 e		22	15	10	16	2. Tim. 1.
	24 f		23	17	11	18	2
	25 g		24	Eccles. 2.	12	Eccles. 3.	3
0	26 A	Annũc. Mariæ virg.	25	Iud. 19.	13	Iudi. 20.	4
	27 b	*in tudscam hi Rs:*	26	21	14	Ruth. 1.	Titus. 1.
	28 c		27	Ruth. 2.	15	3	2. 3.
	29 d		28	4	16	1. Reg. 1.	Philip. 1.
	30 e		29	1. Reg. 2.	16	5	Hebr. 1.
	31 f		30	4	18	5	2

Aprilis habet xxx dies.

				Matutinæ.		Vespertinæ.	
			ps.	*Lect. 1.*	.2.	*Lect. 1.*	2.
1	g		1	1.Reg.6.	Ioan.19.	1.Reg.7.	Hebr. 3.
2	A		2	8	20	9	4
3	b	Richardi confess.	3	10	21	11	5
4	c	Ambrosij episcopi.	4	12	Act.1.	13	6
5	d		5	14	2	15	7
6	e		6	16	3	17	8
7	f		7	18	4	19	9
8	g	Egesippi sociorũq;	8	20	5	21	10
9	A		9	22	6	23	11
10	b		10	24	7	25	12
11	c		11	26	8	27	13
12	d	Sol in Tauro.	12	28	9	29	Iacob.1.
13	e		13	30	10	31	2
14	f		14	2.Reg.1.	11	2.Reg.2.	3
15	g		15	3	12	4	4
16	A		16	5	13	6	5
17	b		17	7	14	8	1.Pet.1.
18	c		18	9	15	10	2
19	d	Alphegi martyris.	19	11	16	12	3
20	e		20	13	17	14	4
21	f		21	15	18	16	5
22	g		22	17	19	18	2.Pet.1.
23	A	Georgij martyris.	23	19	20	20	2
24	b		24	21	21	22	3
25	c	Marci Euangelistæ.	25	Eccle.4.	22	Eccle.5.	1.Ioan.1
26	d		26	2.Re.23.	23	2.Re.24.	2
27	e		27	3.Reg.1.	24	3.Reg.2.	3
28	f		28	3	25	4	4
29	g		29	5	26	6	5
30	A		30	7	27	8	2.3.Ioã.

Maius habet xxxj dies.

			ps.	Matutinæ. Lect. 1.	2.	Vespertinæ. Lect. 1.	2.
1	b	Philippi & Iacobi.	1	Eccles. 7.	Acto. 8.	Eccle. 9.	Iudas. 1.
2	c		2	3. Reg. 9.	28	3. Re. 10.	Rom. 1.
3	d		3	11	Matth. 1.	12	2
4	e		4	13	2	14	3
5	f		5	15	3	16	4
6	g	Ioan. ante port. lati.	6	17	4	18	5
7	A		7	19	5	20	6
8	b		8	21	6	22	7
9	c		9	4. Reg. 1.	7	4. Reg. 2.	8
10	d		10	3	8	4	9
11	e		11	5	9	6	10
12	f	Sol in Gemini.	12	7	10	8	11
13	g		13	9	11	10	12
14	A		14	11	12	12	13
15	b		15	13	13	14	14
16	c		16	15	14	16	15
17	d		17	17	15	18	16
18	e		18	19	16	20	1. Cor. 1.
19	f	Dunstani episcopi.	19	21	17	22	2
20	g		20	23	18	24	3
21	A		21	25	19	1. Esd. 1.	4
22	b		22	1. Esdr. 3.	20	4	5
23	c		23	5	21	6	6
24	d		24	7	22	9	7
25	e		25	2. Esd. 1.	23	2. Esd. 2.	8
26	f	Augusti: Archiepi	26	4	24	5	9
27	g	Bedæ bresbyteri.	27	6	25	8	10
28	A		28	9	26	10	11
29	b		29	13	27	Hester. 1.	12
30	c		30	Hest. 2.	28	3	13
31	d		31	4	Marci. 1.	5	14

Iunius habet xxx. dies.

				Matutinæ.		Vespertinæ.	
		ps.		*Lect. 1.*	2	*Lect. 1.*	2
1	e		1	Hester. 6	Marc. 2.	Hest. 7.	1. Cor. 15
2	f		2	8	3	9	16
3	g	Nichomedis mart.	3	Iob. 1.	4	Iob. 2.	2. Cor. 1.
4	A		4	3	5	4	2
5	b	Bonifacij episc. Ro.	5	5	6	6	3
6	c		6	7	7	8	4
7	d		7	9	8	10	5
8	e		8	11	9	12	6
9	f		9	13	10	14	7
10	g		10	15	11	16	8
11	A	Barnabæ apostoli.	11	Eccl. 10.	Acto. 14	Eccle. 12	Acto. 15
12	b	Sol in Cancro.	12	Io. 17. 18	Marc. 12	Iob. 19.	2. Cor. 9.
13	c	*Solstitium æstivale.*	13	20	13	21	10
14	d		14	22	14	23	11
15	e	Viti & Modesti.	15	24. 25	15	26. 27	12
16	f		16	28	16	29	13
17	g		17	30	Lucæ. 1.	31	Galat. 1.
18	A		18	32	2	33	2
19	b		19	34	3	35	3
20	c	Edvvardi Regis.	20	36	4	37	4
21	d		21	38	5	39	5
22	e		22	40	6	41	6
23	f		23	42	7	Prou. 1.	Ephes. 1.
24	g	Nat. Ioannis Bap.	24	Mala 3.	Mat. 3.	Mala. 4.	Mat. 14.
25	A		25	Prou. 2.	Lucæ. 8.	Prou. 3.	Ephes. 2.
26	b		26	4	9	5	3
27	c		27	6	10	7	4
28	d		28	8	11	9	5
29	e	Petri Apost.	29	Eccl. 15.	Acto. 3.	Eccl. 19.	Acto. 4.
30	f		30	Prou. 10	Lucæ. 12	Prou. 11	Ephes. 6.

Iulius habet xxxj. dies.

			Ips.	Matutinæ. Lect. 1.	2	Vespertinæ. Lect. 1.	2
1	g	Visitatio Mariæ vir.	1	Prou.12.	Luc.13.	Pro.13.	Philip.1.
2	A		2	14	14	15	2
3	b	Martini.	3	16	15	17	3
4	c		4	18	16	19	4
5	d		5	20	17	21	Col.1.
6	e	*Dies Canic. incipiunt.*	6	22	18	23	2
7	f		7	24	19	25	3
8	g		8	26	20	27	4
9	A		9	28	21	29	1.Thes.1
10	b		10	31	22	Eccles.1.	2
11	c		11	Eccles.2.	23	3	3
12	d		12	4	24	5	4
13	e		13	6	Ioan.1.	7	5
14	f	Sol in Leone.	14	8	2	9	2.Thes.1
15	g	Swithini & sociorũ	15	10	3	11	2
16	A	Augustini.	16	12	4	Ierem.1.	3
17	b		17	Ierem.2	5	3	1.Tim.1.
18	c		18	4	6	5	2. 3.
19	d		19	6	7	7	4
20	e	Margaretæ virginis.	20	8	8	9	5
21	f		21	10	9	11	6
22	g	Mariæ Magdalenæ.	22	12	10	13	2.Tim.1.
23	A		23	14	11	15	2
24	b		24	16	12	17	3
25	c	Iacobi Apostoli.	25	Eccle. 21	13	Eccle.23	4
26	d	Annæ matris Mar.	26	Iere.18.	14	Iere.19.	Titus.1.
27	e		27	20	15	21	2. 3.
28	f		28	22	16	23	Philip.1.
29	g		29	24	17	25	Hebr.1.
30	A		30	26	18	27	2
31	b		31	28	19	29	3

Augustus habet xxxj dies.

				Matutinæ.		Vespertinæ.	
			ps.	*Lect. 1.*	2.	*Lect. 1.*	2.
43	1 c	Petri ad vincula.	1	Iere. 30.	Ioã. 20.	Iere. 31.	Hebr. 4.
	2 d	———	2	32	21	33	5
	3 e	———	3	34	Acto. 1.	35	6
	4 f	———	4	36	2	37	7
	5 g	———	5	38	3	39	8
33	6 A	Transfigur. Domi.	6	40	4	41	9
1	7 b	[illegible]	7	42	5	43	10
	8 c	———	8	44	6	45.46	11
	9 d	———	9	47	7	48	12
259	10 e	Laurentij martyr.	10	49	8	50	13
	11 f	———	11	51	9	52	Iacob. 1
	12 g	———	12	Lam. 1.	10	Lame. 2.	2
	13 A	———	13	3	11	4	3
	14 b	Sol in Virgine.	14	5	12	Ezeç. 2.	4
	15 c	———	15	Ezec. 3.	13	6	5
	16 d	———	16	7	14	13	1. Pet. 1.
	17 e	———	17	14	15	18	2
	18 f	Agapeti martyris.	18	33	16	34	3
	19 g	———	19	Dani. 1.	17	Dan. 2.	4
	20 A	———	20	3	18	4	5
	21 b	Bernardi confess.	21	5	19	6	2. Pet. 1.
	22 c	———	22	7	20	8	2
	23 d	———	23	9	21	10	3
73	24 e	Bartholomei apost.	24	Eccl. 25.	22	Eccl. 29.	1. Ioã. 1.
	25 f	———	25	Dani. 11.	23	Dan. 12.	2
	26 g	———	26	13	24	14	3
	27 A	———	27	Osee. 1.	25	osee. 2. 3	4
232	28 b	Augustini episcopi.	28	4	26	5. 6.	5
	29 c	Decolatio Ioannis.	29	7	27	8	2. 3. Ioã.
31	30 d	———	30	9	28	10	Iudæ 1.
	31 e	———	31	11	Math. 1.	12	Rom. 1.

September habet xxx dies.

				Matutinæ.			Vespertinæ.	
			ps.	Lect. 1.	2	Lect. 1.	2
	1	f	Egidij abbatis.	1 Ose. 13.	Matth. 2	Ose. 14.	Rom. 2.
	2	g		2 Ioel. 1.	3	Ioel. 2.	3
	3	A		3 3	4	Amos. 1.	4
	4	b		4 Amos. 2	5	3	5
	5	c	*Dies Canic. finiunt.*	5 4	6	5	6
	6	d		6 6	7	7	7
	7	e		7 8	8	9	8
	8	f	Natiuit. Mariæ virg.	8 Abdi. 1.	9	Ionas. 1.	9
	9	g	*Æquinoctium autum.*	9 Ion. 2. 3.	10	4	10
	10	A	Sol in libra.	10 Mich. 1.	11	Mich. 2.	11
	11	b		11 3	12	4	12
	12	c		12 5	13	6	13
	13	d		13 7	14	Naum. 1.	14
	14	e	*Sce Crucis*	14 Naum. 2	15	3	15
	15	f		15 Abac. 1.	16	Abac. 2.	16
	16	g		16 3	17	Soph. 1.	1. Cor. 1.
	17	A	Lamberti episcop.	17 Soph. 2.	18	3	2
	18	b		18 Agge. 1.	19	Agge. 2.	3
	19	c		19 Zach. 1.	20	Zac. 2. 3.	4
	20	d		20 4. 5.	21	6	5
	21	e	Matthæi Apostoli.	21 Eccle. 35	22	Eccle. 38	6
	22	f		22 Zach. 7.	23	Zach. 8.	7
	23	g		23 9	24	10	8
	24	A		24 11	25	12	9
	25	b		25 13	26	14	10
	26	c	Cypriani & Iustine.	26 Mala. 1.	27	Malac. 2.	11
	27	d		27 3	28	4	12
	28	e		28 Tob. 1.	Marci. 1.	Tob. 2.	13
	29	f	Michaelis archan.	29 Eccl. 39.	2	Eccle. 44	14
	30	g	Hieronimi presbyt.	30 Tob. 3.	3	Tob. 4.	15

October habet xxxj dies.

				Matutinæ.			Vesperinæ.	
			ps.	Lect. 1	2	Lect. 1,	2	
524	1	A	Remigij & Bauon.	1	Tob. 5.	Marc. 4.	Tob. 6.	1. Cor. 16
	2	b		2	7	5	8	2. Cor. 1.
	3	c		3	9	6	10	2
	4	d		4	11	7	12	3
	5	e		5	13	8	14	4
290	6	f	Fidis virginis.	6	Iudi. 1.	9	Iudic. 2.	5
	7	g		7	3	10	4	6
	8	A		8	5	11	6	7
	9	b	Sol in Scorpione.	9	7	12	8	8
	10	c		10	9	13	10	9
	11	d		11	11	14	12	10
	12	e		12	13	15	14	11
1163	13	f	Edvvardi Regis.	13	15	16	16	12
	14	g		14	Sap. 1.	Lu. di. 1.	Sap. 2.	13
	15	A		15	3	di. 1.	4	Galat. 1.
	16	b		16	5	2	6	2
680	17	c	Etheldredæ virgin.	17	7	3	8	3
	18	d	Lucę Euangelistæ	18	Eccl. 51.	4	Iob. 1.	4
	19	e		19	Sap. 9.	5	Sap. 10.	5
	20	f		20	11	6	12	6
	21	g		21	13	7	14	Ephes. 1.
	22	A		22	15	8	16	2
	23	b		23	17	9	18	3
	24	c		24	19	10	Eccles. 1.	4
285	25	d	Crispini & Crispin.	25	Eccles. 2.	11	3	5
	26	e		26	4	12	5	6
	27	f		27	6	13	7	Phil. 1.
64	28	g	Symonis & Iudæ.	28	Io. 24 25	14	Iob. 42.	2
	29	A		29	Eccle. 8.	15	Eccle. 9.	3
	30	b		30	10	16	11	4
	31	c		31	12	17	13	Colos. 1.

Nouember habet xxx dies.

				Matutinæ.		Vesperinæ.	
			ps.	*Lect. 1*	2	*Lect. 1.*	2
	d	Festũ omnium ſan.	1	Sap. 3.	He. 11 12	Sap. 5.	Apo. 19.
	e	———	2	Eccle. 14	Luc. 18.	Eccl. 15.	Coloſ. 2.
	f	———	3	16	19	17	3
	g	———	4	18	20	19	4
	A	———	5	20	21	21	1. Theſ. 1.
	b	Leonardi abbatis.	6	22	22	23	2
	c	———	7	24	23	25	3
	d	Sol in Sagittario.	8	27	24	28	4
	e	———	9	29	Ioh. 1.	30	5
	f	———	10	31	2	32	2. The. 1
	g	Martini epiſcopi.	11	33	3	34	2
	A	———	12	35	4	36	3
	b	Bricij epiſcopi.	13	37	5	38	1. Tim. 1.
	c	———	14	39	6	40	2. 3.
	d	Machuti epiſcopi.	15	41	7	42	4
	e	———	16	43	8	44	5
	f	*Initiũ reg. Elyza.*	17	45	9	46	6
	g	———	18	47	10	48	2. Tim. 1.
	A	———	19	49	11	50	2
	b	Edmundi Regis.	20	51	12	Baruc. 1.	3
	c	———	21	Baruc. 2.	13	3	4
	d	Cæciliæ virginis.	22	4	14	5	Titus. 1.
	e	Clement. epiſc. Ro.	23	6	15	Eſai. 1.	2. 3.
	f	———	24	Eſai. 2.	16	3	Phil. 1.
	g	Katherinæ virgin.	25	4	17	5	Heb. 1.
	A	———	26	6	18	7	2
	b	———	27	8	19	9	3
	c	———	28	10	20	11	4
	d	———	29	12	21	13	5
	e	Andreæ Apoſtoli.	30	Prou. 20	Actor. 1.	Pro. 21.	6.

December habet xxxj dies.

			Matutinæ.			Vespertinæ.	
		ps.	Lect. 1.	2	Lect. 1.	2
1	f		1 Esai. 14.	Acto. 2.	Esai. 15.	Hebr. 7.
2	g		2 16	3	17	8
3	A		3 18	4	19	9
4	b		4 20. 21.	5	22	10
5	c		5 23	6	24	11
6	d	Nicolai episcopi.	6 25	di 7.	26	12
7	e	Sol in Capricorno.	7 27	di. 7.	28	13
8	f	Concep. Mariæ vir.	8 29	8	30	Iacob. 1.
9	g	Solstitiũ hybernũ.	9 31	9	32	2
10	A		10 33	10	34	3
11	b		11 35	11	36	4
12	c		12 37	12	38	5
13	d		13 39	13	40	1. Pet. 1.
14	e		14 41	14	42	2
15	f		15 43	15	44	3
16	g		16 45	16	46	4
17	A		17 47	17	48	5
18	b		18 49	18	50	2. Pet. 1
19	c		19 51	19	52	2
20	d		20 53	20	54	3
21	e	Thom. Apostoli.	21 Prou. 23	21	Pro. 24.	1. Io. 1.
22	f		22 Esai. 55.	22	Esai. 56.	2
23	g		23 57	23	58	3
24	A		24 59	24	60	4
25	b	Natiuitas Domini.	25 Esai. 9.	Luc. 22.	Esai. 7.	Tit. 3.
26	c	Stephan. prothom.	26 Prou. 28	Act. 6. 7.	Eccl. 4.	Act. 7.
27	d	Ioannis Euãgelist	27 Eccles. 5.	Apoc. 1.	Eccl. 6.	Apo. 22.
28	e	Sanct. Innocentũ.	28 Iere. 31.	Act. 25.	Sap. 1.	1. Io. 5.
29	f		29 Esai. 61.	26	Esai. 62.	2. Io. 1.
30	g		30 63	27	64	3. Io. 1.
31	A	Siluest. episc. Rom.	30 65	28	66	Iudæ. 1.

LIBER PRECVM PVBLICARVM IN ECCLESIA ANGLICANA.

Ordo in Matutinis & Veſpertinis precibus ſeruandus.

MAtutinæ preces & Veſpertinæ, celebrabuntur in locis Eccleſiarum, Capellarum & Chororum, conſuetis, niſi aliter loci Ordinario viſum fuerit. Chorus etiam manebit eadem forma, qua ſuperiorum temporum fuit.

In principio Matutinarum & Veſpertinarum precum, Adminiſtrator Sacrorum, clara & aperta voce pronunciabit vnam aliquã ex Sacræ ſcripturæ ſententijs, quæ conſequuntur. Poſt quam ſubijciet orationem, quæ Sententijs eſt appoſita.

SENTENTIÆ.

SI impius egerit pœnitentiã pro omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam, vita viuet, & non morietur: omniũ iniquitatum eius quas operatus eſt, non recordabor: dicit Dominus. Ezech. 18.

Iniquitatem meam agnoſco, & peccatum meum contra me eſt ſemper. Pſal. 51.

Auerte faciem tuã à peccatis noſtris: & omnes iniquitates noſtras dele. Pſal. 51.

Sacrificium Deo, ſpiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum, ô Deus, ne contemnas. Pſal. 52.

Scindite corda veſtra & non veſtimenta veſtra, & conuertimini ad Dominũ Deum veſtrum, quia benignus & miſericors eſt, patiens & multæ clementiæ, & pœnitens ſuper malum. Ioël. 2.

Tui domini Dei noſtri eſt miſericordia & propiciatio, quia receſſimus à te, & non audiuimus vocem Domini Dei noſtri, vt ambularemus in legibus eius, quas poſuit coram nobis. Daniel. 9.

Corripe nos Domine, veruntamẽ in Iudicio & non in furore tuo, ne fortè ad ni- Iere. 2. Pſal. 6.

hilum redigas nos.

Matth. 3. Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum cœlorum.

Luc. 15. Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccaui in cœlum & coram te. Iam nõ sum dignus vocari filius tuus.

Psal. 42. Non intres in Iudicium cum seruis tuis Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

1. Ioan. 1. Si nos peccati expertes esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas.

CHarissimi fratres: Sacra Scriptura multis in locis nos commonefacit, vt multiplices nostras offensiones, & infinita peccata confiteamur & agnoscamus, nec vllã in cõspectu Dei dissimulationem adhibeamus, sed errata, quocunq; ex genere sint, vniuersa, coram Deo denudemus, animo demisso syncerog; contestemur, vt culpæ tã salutaris agnitio, veniam ex summa Dei clementia consequatur. Et quanquã peccata nostra semper in oculis Dei collocanda sunt, & nobis lamentabiliter cõmemoranda, tamen hoc in publico cœtu precipuè fieri debet, in quo primùm nos summas gratias agere conuenit, propter vberrimam Diuini numinis munificẽtiam, quæ nos omni genere beneficiorum cumulauit.

Deinde

Deinde Dei bonitas excellens prædicanda eſt, attendendæ ſunt ſacræ ſcripturæ: poſtremò precibus ardentiſſimis emendicandum eſt à Deo, quicquid animorum ſtatus aut corporis requirit. Quapropter omnes vos qui præſentes hîc adeſtis, per Dei nomen obteſtor, vt intimi ſenſus veſtri, cum meo coniuncti pariter, ad cœleſtis clementiæ thronum ſubuolent, & in hunc qui ſequitur ſermonem, ſuccedatur.

Generalis confeſſio, ab vniuerſa congregatione dicenda, genibus flexis.

OMnipotens & clementiſſime Pater, tãquam oues perditæ peregrinati ſumus, & à viis tuis aberrauimus. Inuentis & concupiſcentiis cordis noſtri nimiùm indulſimus: Sacroſanctas leges tuas violauimus. Quæ à nobis facienda fuerant omiſimus, & quæ facienda non fuerant admiſimus. In nobis nulla eſt ſalus: quapropter, ô Domine, propitius eſto nobis miſerrimis peccatoribus. Parce, ô Deus, peccata ſua confitentibus: miſericordiã concede reſipiſcentibus, iuxta promiſſiones tuas humano generi in Chriſto Ieſu Domino noſtro benigniſſimè reuelatas. Amplius etiam cõcede nobis, ô clementiſſime pater, propter filium tuum & ſeruatorem noſtrum Ieſum

Christum, vt posthac piè, iustè, sobrieq; vitam nostram instituamus, ad sanctissimi tui nominis gloriam. Amen,

Absolutio per Ministrum solum pronuncianda.

OMnipotens Deus, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui non vult mortem peccatoris, sed potiùs vt recedat à malis suis moribus & viuat: deditq; potestatem suis ministris, imò præcipit, vt populo suo pœnitenti, absolutionem, remissionemq; peccatorum suorum planè annunciarent, ipse singulis verè pœnitentibus, & sacrosancto Euangelio haud fictè credentibus, condonat, eosq; certissimè absoluit. Rogamus ergo, vt ille nobis veram pœnitentiam largiatur, sanctumq; suum spiritu impartiat, vt quod hoc tempore agimus, id illi totum placeat: & reliqua etiam nostra vita adeò pura sit in hoc mundo, & sancta, vt in futuro gaudium consequamur æternum, per Christum Dominum nostrum.

Populus respondebit Amen.

Tunc Minister ordietur, alta voce, Orationem Dominicam.

Math. 6. Luc. 11. PAter noster qui es in cœlis, Sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnũ tuum. Fiat

Fiat voluntas tua ſicut in cœlo, & in terra. Panem noſtrum quotidianũ da nobis hodie. Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

Deinde Miniſter dicet.

DOmine, labia noſtra aperies.

Reſponſio.

Et os noſtrum annunciabit laudem tuam.

Miniſter.

Deus in adiutorium noſtrum intende.

Reſponſio.

Domine, ad adiuuandum nos feſtina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto: Sicut erat in principio & nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen. Alleluia.

Tunc canatur Pſalmus ſequens.

VEnite, exultemus Domino, iubilemus Deo ſalutari noſtro. Pſalm. 95.

Præoccupemus faciem eius in confeſſione: & in pſalmis iubilemus ei:

Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus ſuper omnes Deos:

Quia in manu eius ſunt fines terræ: & al-

titudines montium ipſius ſunt.

Quoniam ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud: & ſiccam manus eius formauerunt.

Venite, adoremus, & procidamus, & ploremus ante Dominũ qui fecit nos: quia ipſe eſt Dominus Deus noſter, & nos populus paſcuæ eius, & oues manus eius.

Hodie ſi vocẽ eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra, ſicut in irritatione ſecundum diem tentationis in deſerto,

Vbi tentauerunt me patres veſtri: probauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis offenſus fui generationi illi: & dixi, Semper hi errant corde.

Et iſti non cognouerunt vias meas: vt iuraui in ira mea, Si introibunt in requiem meam.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto: Sicut erat in principio & nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

TVnc ſequentur Pſalmi, ordine præmõſtrato in Tabula, niſi Diei aſſignentur propriy Pſalmi. Et ad finem vniuſcuiuſque Pſalmi, per totum annũ, necnon in fine hymnorum, Benedictus, Benedicite, Magnificat, & Nunc dimittis, ſubſequetur Gloria Patri & Filio.

Poſt Pſalmos, duæ Lectiones diſtinctè & clara voce pronuncientur, vt à populo audiantur,

tur, prior ex Veteri, posterior ex Nouo Testamento, vt in Calendario proponuntur, nisi Diei assignatæ fuerint propriæ lectiones.

Minister lectionem pronuntians, eo modo versa facie stabit, quo commodius audiri possit.

Et initio cuiuslibet lectionis, Librū & Caput noui & veteris Testamenti, vnde lectio sumitur, indicabit, hoc modo: Primum, Secundum, Tertiū vel Quartum. *&c.* caput Geneseos, Exodi, *&c.* Matthæi, Marci. *&c.* vt in Calendario præmonetur.

Et ad finem cuiuslibet capitis, sic: Finitur *hoc vel illud* Caput. *talis* Libri *vel* Euangelij. *&c.*

Et vt facilius intelligatur, in his locis vbi Musica figuralis cani solet, Lectiones Epistolæ & Euangelia simpliciter & naturali tono, in modum perpetuæ dictionis distinctè legantur.

Post primam lectionem sequetur, per totum annum.

TE Deum laudamus: te Dominum confitemur. Canticum D. Ambrosij. & Augustini.

Te æternum Patrem: omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli, tibi cœli & vniuersæ potestates:

Tibi Cherubin & Seraphin, incessabili voce proclamant,

Sanctus,

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus ſabaoth.

Pleni ſunt cœli & terra, maieſtatis gloriæ tuæ.

Te glorioſus Apoſtolorum chorus.

Te Prophetarum laudabilis numerus.

Te Martyrum candidatus laudat exercitus.

Te per orbem terrarum, ſancta confitetur Eccleſia,

Patrem immenſæ maieſtatis,

Venerandum tuum verum, & vnicum Filium.

Sanctum quoque paraclitum Spiritum.

Tu rex gloriæ Chriſte.

Tu Patris ſempiternus es Filius.

Tu ad liberandũ ſuſcepturus hominem, non horruiſti Virginis vterum,

Tu diuicto mortis aculeo, aperuiſti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei ſedes, in gloria Patris.

Iudex crederis eſſe venturus.

Te ergo quęſumus tuis famulis ſubueni, quos præcioſo Sanguine redemiſti.

Etèrna fac cum Sanctis tuis in gloria numerari.

Saluum fac populum tuum Domine: & benedic hæreditati tuæ.

Et

Et rege eos, & extolle illos vſque in æternum.

Per ſingulos dies, benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in ſeculum, & in ſeculum ſeculi.

Dignare Domine die iſto, ſine peccato nos cuſtodire.

Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri.

Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos, quemadmodum ſperauimus in te.

In te Domine ſperaui, non confundar in æternum.

Aut Hymnus.

BEnedicite omnia opera Domini Domino, laudate & ſuperexaltate eum in ſecula. Daniel. 3.

Benedicite angeli Domini Domino, laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite cæli Domino, laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite aquæ omnes quæ ſuper cœlos ſunt Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite omnes virtutes Domini Domino: laudate & ſuperexaltate eũ in ſecula.

Benedicite Sol & luna Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite ſtellæ cœli Domino, laudate

& ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite omnis imber & ros Domi
laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite omnis ſpiritus Dei Domi
laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite ignis & æſtus Domino : l
date & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite frigus & æſtas Domino:l
date & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite rores & pruina Domino:l
date & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite gelu & frigus Domino : l
date & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite glacies & niues Domi
laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite noctes & dies Domino: l
date & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite lux & tenebræ Domino:l
date & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite fulgura & nubes Domi
laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicat terra Dominum:laudet &
perexaltet eum in ſecula.

Benedicite montes & colles Domi
laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite vniuerſa germinantia in
ra Domino:laudate& ſuperexaltate eu
ſecula.

Benedicite fontes Domino : laudat
ſuperexal

ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite maria & flumina Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite cete & omnia quæ mouentur in aquis Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite omnes volucres cæli Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite omnes beſtiæ & pecora Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite filii hominum Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicat Iſrael Dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſecula.

Benedicite ſacerdotes Domini Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite ſerui Domini Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite ſpiritus & animæ iuſtorum Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite ſancti & humiles corde Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Benedicite Anania, Azaria, Miſael Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

Gloria patri & filio: & ſpiritui ſancto. Sicut

cut erat in principio & nunc & ſemper: & in ſecula ſeculorum. Amen.

Deinde ſequatur lectio ſecunda, qua finita, canatur Hymnus Zachariæ.

BEnedictus Dominus Deus Iſrael: quia viſitauit & fecit redemptionē plebi ſuæ.

Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Dauid pueri ſui.

Sicut locutus eſt per os ſanctorum: qui à ſeculo ſunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis noſtris: & de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam miſericordiam cum patribus noſtris: & memorari teſtamenti ſui ſancti.

Iuſiurandum quod iurauit ad Abraham patrem noſtrum: daturum ſe nobis.

Vt ſine timore de manu inimicorū noſtrorum liberati: ſeruiamus illi,

In ſanctitate & iuſtitia coram ipſo: omnibus diebus noſtris.

Et tu puer Propheta Altiſſimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini, parare vias eius.

Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius: in remiſſionem peccatorum eorum.

Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri: in quibus viſitauit nos oriens ex alto.

Illuminare

Illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis.

Gloria Patri & Filio: & Spiritui ſancto. Sicut erat in principio & nunc & ſemper: & in ſecula ſeculorum. Amen.

Aut Pſalmus. 100

IVbilate Deo omnis terra: ſeruite Domino in lætitia.

Introite in cõſpectu eius: in exultatione.

Scitote quoniam Dominus ipſe eſt Deus: ipſe fecit nos, & non ipſi nos.

Populus eius & oues paſcuæ eius, introite portas eius in confeſſione, atria eius in hymnis: confitemini il li.

Laudate nomen eius, quoniam ſuauis eſt Dominus, in æternũ miſericordia eius: & vſque in generatione & generationem veritas eius.

Gloria Patri. &c. Sicut erat. &c.

Deinde dicatur, Miniſtro & Populo ſtantibus.

CRedo in Deum Patrem omnipotẽtem, creatorem cœli & terræ. Et in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum Dominum noſtrum. Qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Maria virgine. Paſſus ſub Pon-

tio Pilato: crucifixus, mortuus, & sepultus, descendit ad inferna. Tertia die resurrexit à mortuis, ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Credo in Spiritũ sanctum. Sanctam ecclesiam Catholicam. Sanctorum communionem. Remissionem peccatorum. Carnis resurrectionem. Et vitam æternam. Amen.

Post hæc sequuntur per totum annum, ad Matutinas & Vespertinas, hæ preces, omnium genibus religiose flexis.

Minister.

Dominus vobiscum.

Responsio.

Et cum spiritu tuo.

Minister.

Oremus. Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson.

Deinde à Ministro & tota Ecclesia dicatur alta voce.

Pater noster qui es in Cœlis, &c.

Minister erigens se, dicet.

Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

Responsio.

Et salutare tuum da nobis.

Minister.

Domine

Domine, saluam fac Reginam.

Responsio.

Et exaudi nos cùm inuocamus te.

Minister.

Sacerdotes tui induantur Iustitia.

Responsio.

Et sancti tui exultent.

Minister.

Saluum fac Populum tuum Domine.

Responsio.

Et benedic Hæreditati tuæ.

Minister.

Da pacem Domine, in diebus nostris.

Responsio.

Quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Deus noster.

Minister.

Cor mundum crea in nobis ô Deus.

Responsio.

Et Spiritum sanctum tuum ne auferas à nobis.

Has preces, sequentur quotidie tres Collecta. Prima de Die, ea scilicet, quæ assignatur dicenda ad Communionem eo die. Altera pro pace. Tertia pro gratia Dei, perseuerantia in Fide & vera doctrina. Posteriores autem duæ nunquam mutantur, sed per integrum annum dicuntur ad Matutinas & Vesperas.

Collecta pro pace.

Minister.

Oremus.

DEus autor pacis & amator, quem nosse, viuere: cui seruire, regnare est: protege ab omni oppugnatione supplices tuos, vt qui in tua protectione confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Collecta pro Gratia.

DOmine sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui nos ad principium huius diei peruenire fecisti, tua nos hodie seruua virtute, vt in hac die ad nullum declinemus peccatum, nec vllum incurramus periculum, sed semper ad tuam iustitiam faciendam, omnis nostra actio, tuo moderamine dirigatur. Per Iesum Christum Dominũ nostrum. Amen.

In festis Natalis Domini, Epiphaniæ, Mathiæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, Trinitatis, Ioannis Baptistæ, S. Iacobi, S. Bartholomæi, S. Matthæi, Simonis & Iudæ, & S. Andreæ, ad matutinas statim post Benedictus, canetur Symbolum Athanasii.

QVicunque vult saluus esse: ante omnia opus est vt teneat Catholicã fidem.

Quam

Quam nisi quisque integram inuiolatamq; seruauerit: absque dubio in æternum peribit.

Fides autem Catholica hæc est, vt vnum Deum in trinitate, & Trinitatem in vnitate veneremur.

Neque confundentes personas: neque substantiam separantes.

Alia est enim persona patris: alia filii, alia spiritus sancti.

Sed patris & filii & spiritus sancti vna est diuinitas: æqualis gloria, coëternamaiestas.

Qualis pater, talis filius: talis spiritus sãctus.

Increatus Pater, increatus Filius: increatus Spiritus sanctus.

Immensus Pater, immensus Filius: immensus Spiritus sanctus.

Eternus Pater, æternus Filius: æternus Spiritus sanctus.

Et tamen non tres æterni: sed vnus æternus.

Sicut non tres increati, nec tres immensi: sed vnus increatus, & vnus immensus.

Similiter, omnipotens Pater, omnipotẽs Filius: omnipotens Spiritus sanctus.

Et tamen non tres omnipotentes: sed vnus omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius: Deus Spiri-

tus sanctus.

Et tamen non tres dii: sed vnus est Deus.

Ita Dominus Pater, Domin⁹ Filius: Dominus Spiritus sanctus.

Et tamen non tres Domini: sed vnus est Dominus.

Quia sicut singulatim vnamquanq; personam Deum ac Dominum confiteri Christiana veritate compellimur: ita tres Deos aut Dominos dicere, catholica religione prohibemur.

Pater à nullo est factus: nec creatus nec genitus.

Filius à Patre solo est: non factus, nec creatus, sed genitus.

Spiritus sanctus à Patre & Filio est: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

Vnus ergò Pater, non tres patres, vnus Filius, non tres filii: vnus Spiritus sanctus, non tres spiritus sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius aut posterius: nihil maius aut min⁹, sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt & coæquales.

Ita vt per omnia, sicut iam supra dictum est: & vnitas in trinitate, & trinitas in vnitate veneranda sit.

Qui vult ergo saluus esse: ita de Trinitate sentiat.

Sed

Sed neceſſarium eſt ad æternam ſalutem: vt incarnationem quoque Domini noſtri Ieſu Chriſti fideliter credat.

Eſt ergo fides recta, vt credamus & confiteamur: quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus Dei filius, Deus & homo eſt.

Deus eſt ex ſubſtantia Patris ante ſecula genitus: & homo ex ſubſtantia Matris in ſeculo natus.

Perfectus Deus, perfectus homo: ex anima rationali & humana carne ſubſiſtens.

Aequalis Patri ſecundum diuinitatem: minor Patre ſecundum humanitatem.

Qui licet Deus ſit & homo: non duo tamen, ſed vnus eſt Chriſtus.

Vnus autem non conuerſione diuinitatis in carnem: ſed aſſumptione humanitatis in Deum.

Vnus omninò non confuſione ſubſtantiæ: ſed vnitate perſonæ.

Nam ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo: ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus.

Qui paſſus eſt pro ſalute noſtra: deſcendit ad inferos, tertia die reſurrexit à mortuis.

Aſcendit ad cælos, ſedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos.

Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis: & reddituri sunt de factis propriis rationem.

Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui verò mala, in ignem æternum.

Hęc est fides Catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterq; crediderit: saluus esse non poterit.

Gloria Patri & filio: & Spiritui sancto. Sicut erat in principio, & nunc & semper: & in secula seculorum. Amen.

Ordo Vesperarum, per totum annum.

Sacerdos siue Minister dicet.

Pater noster qui es in cœlis. &c.

Deinde.

Domine, labia nostra aperies.

Responsio.

Et os nostrum annuntiabit laudem tuam.

Minister.

Deus in adiutorium nostrum intende.

Responsio.

Domine, ad adiuuandū nos festina.

Gloria

Gloria.&c.Sicut.&c. Alleluia.

Posteà canuntur Psalmi præmonstrati in Tabula,nisi festum fuerit quod proprios habeat Psalmos. Hos sequitur prima Lectio ex veteri Testamento,nisi fuerint propriæ Lectiones festi.

Deinde canitur.

MAgnificat anima mea Dominum. Luce.1.
Et exultauit spiritus meus: in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est: & sanctum nomen eius.

Et misericordia eius à progenie in progenies: timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo:dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede: & exaltauit humiles.

Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum:recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros: Abraham & semini eius in secula.

Gloria Patri & Filio.&c.

Vel Psalmus.

Psalm.93. CAntate Domino canticũ nouum: quia mirabilia fecit.

Saluauit sibi dextera eius: & brachium sanctum eius.

Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu Gentiũ reuelauit iustitiã suam.

Recordatus est misericordiæ suæ: & veritatis suæ domui Israel.

Viderunt omnes termini terræ: salutare Dei nostri.

Iubilate Domino omnis terra: cantate & exultate & psallite.

Psallite Domino in cithara, in cithara & voce psalmi: in tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ.

Iubilate in cõspectu regis Domini: moueatur mare & plenitudo eius: orbis terrarum & qui habitant in eo.

Flumina plaudent manu, simul montes exultabunt à conspectu Domini: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terrarum in iustitia: & populos in æquitate.

Gloria Patri. &c. Sicut erat, &c.

Lectio Secunda ex nouo Testamento: post quam finitam, canatur Canticum Simeonis.

Nunc

NVnc dimittis ſeruum tuum Domine: ſecundum verbum tuum in pace. Lucæ.2.

Quia viderunt oculi mei: ſalutare tuum.

Quod paraſti: ante faciem omnium populorum.

Lumen ad reuelationē gentium: & gloriam plebis tuæ Iſrael.

Gloria Patri.&c. Sicut erat.&c.

Vel.

DEus miſereatur noſtri, & benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos, & miſereatur noſtri. Pſalm.67.

Vt cognoſcamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur & exultent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate: & gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructū ſuum.

Benedicat nos Deus Deus noſter, benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

Gloria Patri.&c. Sicut erat.&c.

His finitis, addunturSymbolum cum aliis

ſuffragijs ſuprà ad Matutinas præſcripta, cum tribus Collectis, quarum Prima ſit de die: Secunda pro Pace: Tertia pro Dei adiutorio aduerſus omnia pericula.

Collecta ſecunda ad Veſperas, pro pace.

DEus, à quo ſancta deſideria, recta conſilia, & iuſta ſunt opera, da ſeruis tuis illam quam mundus dare non poteſt Pacẽ, vt corda noſtra mandatis tuis dedita, & hoſtiũ ſublata formidine, tempora ſint tua protectione tranquilla. Per Ieſum Chriſtũ Dominum noſtrum.

Collecta tertia pro Dei adiutorio aduerſus omnia pericula.

ILlumina quęſumus Domine Deus, tenebras noſtras, & totius noctis inſidias tu à nobis repelle propicius. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

Hæ duæ ſupraſcriptæ Collectæ, dicuntur ad Veſperas per totum Annum, abſque variatione.

Finis Veſpertinarum precum.

Sequitur

Sequitur Letania & Supplicationes, cantandæ diebus Dominicis, feriis quartis, & sextis, atque aliis temporibus, cùm per Ordinarios ordinatum fuerit.

PAter de cœlis Deus, miserere nobis miseris peccatoribus.

Pater de cœlis Deus, miserere nobis miseris peccatoribus.

Fili redemptor mũdi Deus, miserere nobis miseris peccatoribus.

Fili redemptor mundi Deus, &c.

Spiritus sancte Deus, à Patre & filio procedens, miserere nobis miseris peccatoribus.

Spiritus sancte Deus, à Patre. &c.

Sancta, beata, & glorioſa Trinitas, tres personæ, vnus Deus, miserere nobis miseris peccatoribus.

Sancta, beata, & glorioſa Trinit. &c.

Ne memineris Domine, iniquitatũ nostrarum vel parentum nostrorũ, neque vindictam sumas de peccatis nostris, parce Domine, parce populo tuo, quem redemisti præcioso sanguine tuo, & ne in perpetuum irascaris nobis.

Parce nobis Domine.

Ab omni peccato, malo, & infortunio,

ab insidiis diaboli, ab ira tua, & æterna dānatione:

Libera nos Domine.

A cœcitate cordis, Superbia, Ambitione, Hypocrisi, Ira, Odio, Malitia & Discordia:

Libera nos Domine.

A fornicatione & aliis omnibus peccatis mortalibus, & à tentationibus carnis, mundi, & diaboli:

Libera nos Domine.

A fulgure & tempestate, à plaga & pestilentia, famæ, bello, latrocinio, & morte subitanea:

Libera nos Domine.

Ab omni seditione & conspiratione, à falsis & hæreticis dogmatibus, à duritia cordis, & contemptu verbi & mandati tui:

Libera nos Domine.

Per mysterium sanctæ incarnationis, natiuitatis, circumcisionis, baptismi, ieiunii, & tentationis tuæ:

Libera nos Domine.

Per Agōnem & sanguineum sudorem, per crucem & passionē, per pretiosam mortem & sepulturam, per gloriosam resurrectionem, & ascensionem tuam in cœlos, & aduentum Spiritus sancti:

Libera nos Domine.

In tempore tribulationis & prosperitatis

tis noſtræ, in hora mortis & in die iudicii:

Libera nos Domine.

Te rogamus ô Deus nos peccatores exaudias, vt Eccleſiam tuam ſanctam Catholicam regere & gubernare digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt famulam tuam Elizabetham, Reginam & gubernatricem noſtram clementiſſimam, in vera tui adoratione, in iuſtitia & ſanctitate vitæ confirmare & cuſtodire digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt eius mentem in tua fide, tui amore & timore, vt ſemper in te confidat, & vt in omnibus honorem & gloriam tuam quærat & promoueat, dirigere digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt eam ſeruare & defendere, & ei victoriam contra omnes hoſtes ſuos concedere digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt Epiſcopos, paſtores & miniſtros eccleſiæ, vera cognitione & recto intellectu verbi tui illuminare, & vt tam doctrina quàm vita illud promoueant:

Te rogamus audi nos.

Vt conſiliarios regios, & totam nobilitatem Regni, gratia, ſapientia & intellectu illuſtrare digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt Magistratui nostro benedicere, eíq
gratiam conferre vt exequatur iustitiam,
custodiat veritatem:

Te rogamus audi nos.

Vt populo tuo vniuerso benedicere,
úmque seruare digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt omnib⁹ Gentibus vnitatem, pacem
& concordiam donare digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt mentes nostras ad verum amorem
timorem tui inflammare, & ad mandato
tuorum obseruantiam inclinare velis:

Te rogamus audi nos.

Vt populo incrementum gratiæ, vt ver
bum tuum humiliter audiat, & puro cord
amplectatur, & fruct⁹ spiritus proferat, do
nare digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt errantes & deceptos in viam verita
tis reuocare digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt stantes confirmare, imbecilles susté
tare, & cadentes erigere, ac Sathanam su
pedibus nostris conculcare velis:

Te rogamus audi nos.

Vt defendas, iuues, consoleris omnes
periculis, necessitatibus, & molestiis co
stituto

ſtitutos:

Te rogamus audi nos.

Vt peregrinantibus terra mariq; , parturientibus, ægrotantibus, & infantibus , captiuis & incarceratis ſuccurrere velis:

Te rogamus audi nos.

Vt pupillis & orphanis, viduis, deſolatis & oppreſſis, proſpicere digneris:

Te rogamus audi nos.

Vt omnibus hominibus miſereariſ:

Te rogamus audi nos.

Vt inimicis & perſecutoribus noſtris ignoſcas , & eorum corda ad pœnitentiam conuertere velis:

Te rogamus audi nos.

Vt fructus terræ dare & conſeruare digneris, vt ſuo tempore piè eis vtamur:

Te rogamus audi nos.

Vt veram pœnitentiam & remiſſionem peccatorum nobis largiri , negligentias & ignorantias nobis cõdonare , gratiam Sancti ſpiritus , & emendationem vitæ nobis donare digneris:

Te rogamus audi nos.

Fili Dei, te rogamus audi nos.

Fili Dei, te rogamus audi nos.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi:

Dona nobis pacem.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi:

Miserere nobis.

Christe audi nos.

Christe audi nos.

Kyrie eleyson.

Kyrie eleyson.

Christe eleyson.

Christe eleyson.

Kyrie eleyson.

Kyrie eleyson.

Pater noster qui es in cœlis, sanct. &c.

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos à malo.

Domine, non secundum peccata nostra facias nobis.

Neque secundum iniquitates nostras retribue nobis.

Oremus.

DEus misericors Pater, qui contritorum non despicis gemitum, & mœrentium non spernis affectum, adesto precibus nostris, quas tibi in angoribus nostris effundimus, easq; clementer suscipere dignare, vt quicquid contra nos diabolicæ atque humanæ moliuntur aduersationes, ad nihilum redigatur, & cõsilio tuæ pietatis elidatur, vt nos tui serui, nullis infestationibus læsi, in ecclesia tua sancta tibi gratias referamus: Per Iesum Christum Dominum nostrum.

Exurge

Exurge Domine, adiuua nos, & libera nos propter nomen tuum.

Deus auribus nostris audiuimus, Patres nostri annuntiauerunt nobis opera admiranda, quæ operatus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.

Exurge Deus, adiuua nos, & libera nos propter honorem tuum.

Gloria Patri. &c. Sicut erat. &c. Amen.

Ab inimicis nostris libera nos Christe.

Respice clementer afflictiones nostras.

Aspice dolorem cordis nostri.

Propicius esto peccatis populi tui.

Benignè audi orationes nostras.

O fili Dauid, miserere nobis.

Et nunc & semper dignare exaudire nos ô Christe.

Christe exaudi nos: Exaudi nos clementer Domine Iesu Christe.

Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

Sicut speramus in te.

Oremus.

INfirmitates nostras quæsumus Domine, benignè respice, & propter gloriam nominis tui, mala omnia quę iustè pro peccatis nostris meremur, à nobis clemẽter auerte: & præsta, vt in cunctis aduersitatib⁹ om-

nem noſtram fiduciam collocemus in miſericordia tua, & tibi ſemper in puritate vitæ ſeruiamus, ad gloriam tui nominis: Per vnicum mediatorem noſtrum & aduocatum Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Pro Regina.

O Domine Pater noſter cæleſtis, qui maxim⁹ potentiſſimuſq; es Rex regum & Dominus dominantium omnium principũ, ſolus & vnic⁹ moderator & gubernator, qui ab excelſo & ſummo throno tuo, omnes mundi incolas intuêris, ſuppliciter te rogamus, vt Reginam noſtrã Elizabetham, clementer & benigno vultu reſpicere digneris, & eam tui ſancti Spiritus gratia ita adimplere, vt ſemper ad tuam voluntatem perficiendam dedita, in viis tuis ambulet. Accumula in eam cœleſtia tua dona: vitam illi fælicem & diuturnam largire, vt diu fœliciterq; regnet, hoſtes omnes ſuperet ſuos, & poſt hanc vitam gloria perfruatur æterna. Per Chriſtum Dominum noſtrũ. Amen.

O Mnipotens ſempiterne Deus, qui facis mirabilia magna ſolus, prætende ſuper famulos tuos Pontifices & Miniſtros, & ſuper cũctas congregationes illis commiſſas, ſpiri-

ſpiritum gratiæ ſalutaris, & vt in veritate tibi complaceant, perpetuum eis rorem tuæ benedictionis infunde, per Aduocatum & Mediatorem noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

Precatio Diui Chryſoſtomi.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui nobis gratiam dediſti, vt hoc tempore vnanimiter congregati, preces noſtras ad te offerrem⁹, quiq; polliceris, vt vbi duo vel tres congregati fuerint in tuo nomine, te eorum ſupplicationes clementer exauditurum, petimus, vt vota & preces tuorum famulorū, prout tibi videbitur eorum ſaluti maximè expedire, perficias, & præſta nobis in hac vita tuæ veritatis cognitionem, & in futura, vitam æternam. Amen.

1j. Corinth. xiij.

GRatia Domini noſtri Ieſu Chriſti, charitas Dei, & communicatio ſancti Spiritus, ſit ſemper cum omnibus nobis. Amē.

Pro Pluuia petenda, tempore neceſſitatis.

DEus pater cœleſtis, qui per filium tuum vnigenitum promiſiſti vniuerſis tuum regnum & eius iuſtitiam quærentibus, omnia huic vitæ neceſſaria, da nobis quęſumus

in hac noſtra neceſſitate, pluuiam & imbres tempeſtiuos, vt terræ fructus, ad corporis noſtri conſolationem, tui nominis honorẽ, recipere poſſim⁹: Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Pro Aëris ſerenitate.

DOmine Deus, qui propter peccata hominis ſemel ſubmerſiſti mundum vniuerſum, octo hominibus ſolùm exceptis, & poſtea ſingulari ductus miſericordia, promiſiſti illum nunquam penitus ſubmergẽdum, ſupplices te rogamus, etſi ob iniquitates noſtras has pluuiæ & aquarum inundationes ſumus commeriti, digneris tamen nos ad veram pœnitentiam conuertere, & talem nobis tribuere cœli ſerenitatem, vt terræ fructus tempore oportuno recipiamus, tuoq; hoc ſupplicio admoniti, vitam noſtram emendare diſcamus, atque ob tuam in nos clementiam, tuas laudes & honores, perpetuò celebrare valeamus. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Tempore Caritatis & Famis.

DEus pater cœleſtis, cuius beneficio pluuia decidit, terra fit frugifera, animantia creſcunt, & piſces multiplicantur: intuere quæſumus afflictiones populi tui, & largire,

gire, vt hęc penuria caritaſq; annonę, quam nunc iuſtiſſimè propter peccata noſtra patimur, bonitate miſericordiæ tuæ vertatur in copiam & abundantiam. Hæc nobis clementiſſime pater cõcede, propter amorem Ieſu Chriſti Domini noſtri, cui tecum & ſãcto ſpiritui, laus, honor & gloria in omnem æternitatem. Amen.

Tempore Belli.

OMnipotens Deus, Rex regum, & omnium gubernator, cuius potentiæ nulla creatura reſiſtere poteſt, cui proprium eſt peccatores punire, & eorum miſereri qui verè agunt pœnitẽtiam, ſerua & libera nos, ſuppliciter te petimus, à manu inimicorum: reprime eorum ſuperbiam, minue malitiam, diſſipa illorum machinationes & aſtutias, vt nos tuis armis muniti, ſemper ſeruemur ab omnibus periculis, ad glorificandũ te, qui es vnicus victoriæ largitor: propter merita vnigeniti filii tui Domini noſtri Ieſu Chriſti. Amen.

Tempore peſtis, mortalitatis, ſiue morbi.

OMnipotens Deus, qui tempore Regis Dauid, in ira tua, ſeptuaginta millia hominum peſte interfeciſti, & tamen tuæ miſericordiæ memor, conſeruaſti reliquos,

miserere nostri miserorum, qui nunc variis morbis & graui mortalitate affligimur, vt quemadmodum angelum tuum à supplicio inferendo cessare iussisti, ita quoque nunc & hanc pestem à nobis amouere digneris: Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

DEus, cui proprium est misereri semper & parcere, suscipe has precationes nostras, vt quos delictorum catena miserè constringit, clementia tuæ misericordiæ liberè absoluat, propter merita Iesu Christi, nostri mediatoris vnici. Amen.

Finis Letaniæ.

Collectæ,

COLLECTAE, EPISTOLAE, AC Euangelia, ad ſacram Communionem, ſiue in Cœna Domini dicenda, per totum Annum.

Dominica i. Aduentus.

Collecta.

DA nobis quæſumus omnipotẽs Deus, vt abiectis operibus tenebrarum, induamur arma lucis in hac mortali vita, in qua Ieſus Chriſtus filius tuus cum magna humilitate ad nos viſitandos aduenit, vt in extremo die, quo rediturus eſt cum gloria Maieſtatis ſuæ ad iudicandos viuos & mortuos, reſurgamus ad vitam immortalem. Per Chriſtum Dominum noſtrum, qui tecum viuit & regnat in vnitate ſancti Spiritus, per ſecula ſeculorum. Amen.

Epiſtola. ad Roma. Cap. xiij.

NEmini quicquam debeatis, niſi hoc, vt inuicem diligatis. Nam qui diligit alterum, legem expleuit. Siquidem illa. Non mœchaberis, non occides, non furaberis, Deut. 5.

non falsum testimonium dices, non concupisces, & si quod aliud præceptum, in hoc sermone summatim comprehēditur, nempe, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Leuit. 19.
Matth. 12.
Galat. 5.
Iacob. 2.

Dilectio, proximo malum non operatur. Consummatio itaque legis, est dilectio. Præsertim cùm sciamus tempus, quòd tempestiuum sit, nos iam à somno expergisci. Nunc enim propius adest nobis sal°, quàm tum, cùm credebamus, Nox progressa est, dies autem appropinquat. Abiiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis: tanquam in die compositè ambulemus, non comessationibus & ebrietatibus,

Luc. 21.

non cubilibus ac lasciuiis, non contentione & æmulatione, sed induamini Dominū Iesum Christum: & carnis curam ne agatis ad concupiscentias.

Euangelium. Matthæi. xxi.

Marc. 11.
Luc. 19.

ET quum appropinquassent Hierosolymis, & venissent Bethphage ad montem Oliuarum, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cū ea, soluite & adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite: Dominus his opus habet: & cōfestim emittet eos.

Ioan. 12.

Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur

retur quod dictum est per Prophetam, dicentem: Dicite filię Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, & sedens super asinam, & pullum filium subiugalis. Euntes autem discipuli, fecerunt sicut præceperat illis Iesus. Et adduxerũt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & Eum super illa collocarunt. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alii verò cædebant ramos de arboribus, & sternebãt in via. Porrò turbæ quæ præcedebãt & quæ sequebantur, clamabant, dicentes: Hosanna filio Dauid, Benedictus qui venit in nomine Domini, Hosanna in altissimis. Et quum intrasset Hierosolyma, commota est vniuersa ciuitas, dicens: Quis est hic? Turbæ autem dicebant: Hic est Iesus ille propheta à Nazareth Galilęæ. Et intrauit Iesus in tẽplum Dei & eiiciebat omnes vendentes & ementes in templo, mensásque nummulariorum, & cathedras vendentium columbas, euertit, & dixit eis: Scriptum est, Domꝰ mea, domꝰ deprecationis vocabitur: at vos fecistis eam speluncam latronum. Zac. 9. Esa. 69. Psal. 117. Esa. 56. Hier. 7.

Dominica ij. Aduentus.

Collecta.

BEnedicte Deus, qui effecisti vt quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam

ſcriberentur, concede nobis, vt ita ſcripturam attentè audiamus, legamus, diſcamus, & intelligamus, ſynceréque obſeruemus, vt per patientiam & conſolationem ſcripturarum amplectamur, & retineamus ſpem vitæ æternæ, quam dediſti nobis in ſeruatore noſtro Ieſu Chriſto, cui tecum & ſancto ſpiritui, ſit honor & gloria, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Epiſtola ad Romanos. xv. capite.

QVæcunque præſcripta ſunt, in noſtram doctrinam præſcripta ſunt: vt per patientiam & cõſolationem ſcripturarum, ſpem habeamus. Deus autem patientiæ & conſolationis, det vobis idem mutuò inter vos ſentire, ſecundum Ieſum Chriſtum, vt vnanimiter vno ore glorificetis Deum ac patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Quapropter aſſumite vos inuicem, quemadmodum & Chriſtus aſſumpſit nos in gloriam Dei. Illud autem dico, Ieſum Chriſtum miniſtrum fuiſſe circumciſionis pro veritate Dei, ad cõfirmandas promiſſiones patrum: cęterùm vt gentes pro miſericordia glorificent Deum: ſicut ſcriptum eſt: Propter hoc confitebor tibi in Gentibus, & nomini tuo canam. Et rurſum dicit: Gaudete Gentes cũm populo eius. Et rurſum: Laudate Dominum

Pſal. 17.
Deut. 32.
Pſal. 116.

minum omnes Gentes, & collaudate eum omnes populi. Et rursum Esaias dicit: Erit radix Iesse, & qui exurget ad imperandum gentibus: in eo gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace in credendo vt abundetis in spe, in virtute Spiritus sancti. Esa.11.

Euangelium Lucæ. xxi.

ERunt signa in Sole & Luna & stellis, & in terris anxietas Gentium per desperationem, resonante mari & fluctu, extabescentibus hominibus, præ timore & expectatione eorum, quæ superuenient orbi terrarum. Nam virtutes cœlorum mouebuntur, & tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum potestate & gloria magna. His autem fieri incipientibus, suspicite & attollite capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem: Videte ficum & omnes arbores quum protrudunt iam gemmas, cernentes ex vobis ipsis, scitis quod iam instet æstas. Ita & vos quum videritis hæc fieri, scitote quod instet regnum Dei. Amen dico vobis, non præteribit ætas hæc, antequam omnia facta fuerint. Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Math.24. Mar.13. Eze.38. Ose.20. Apo.6.

Dominica iij. Aduentus.

Collecta.

AVrem tuam quæsumus Domine, precibus nostris accommoda, & mentis nostræ tenebras, gratia tuæ visitationis illustra. Per Dominum nostrum Iesum Christum. &c.

Epistola. i. Cor. iiij.

SIc nos æstimet homo, vt Ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei: quod superest autem, illud requiritur in dispensatoribus, vt fidus aliquis reperiatur. Mihi verò pro minimo est, vt à vobis diiudicer, aut abhumano iudicio: imò nec meipsum diiudico. Nullius enim rei mihi conscius sum: sed non per hoc iustificatus sum: cæterùm qui me iudicat, Dominus est. Proinde ne ante tempus quicquam iudicetis, donec venerit Dominus, qui & illustraturus est occulta tenebrarum, & patefaciet consilia cordium, ac tunc laus erit vnicuique à Deo.

Euangelium. Matthæi cap. xi.

Luc. 7. IOannes autem cùm audisset in carcere facta Christi, missis duob⁹ discipulis suis, dixit illi: Tu es ille qui venturus est, an alterum

rum expectamus? Et respondens Iesus dixit illis: Ite, & renunciate Ioanni, ea quæ auditis & videtis: Cæci visum recipiunt, & claudi ambulant, leprosi mundantur, & surdi audiunt, mortui excitantur, & pauperes lætum accipiunt Euangelii nuncium: Et beatus est, quisquis non fuerit offensus per me. Euntib⁹ autem illis, cœpit Iesus dicere turbis de Ioanne: Quid existis in desertum vt videretis? num arundinem quæ agitatur à vento? Agè, quid existis vt videretis? num hominem mollibus vestibus amictum? Ecce qui mollia gestant, in domibus Regum sunt. At quid existis videre? num Prophetam? Certè dico vobis, & excellentiorem Propheta. Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto nuntium meum ante faciem tuam, qui præparaturus est viam tuam ante te. Esa. 35. Esa. 61. Mal. 1. Mar. 1.

Dominica iiij. Aduentus.

Collecta.

EXcita quæsumus Domine potentiam tuam & veni, & magna nobis virtute succurre, vt per auxilium gratiæ tuæ, quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuę miserationis acceleret. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Philip. iij.

1.Thes.5. GAudete in Domino semper, & iterùm dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus propè est. De nulla re solliciti sitis, sed in omni petitione & obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Ioan.14. Deum. Et pax Dei quæ superat omnem in-Rom.5. tellectum, custodiat corda vestra & sensus vestros, per Christum Iesum.

Euangelium. Ioannis. i.

Ioan.5. ET hoc est testimonium Ioannis, quando miserant Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & Leuitas, vt interrogarent eum, Tu Ioan.3. quis es? Et confessus est, & non negauit. Et confessus est, inquiens: Non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum: Quid ergo? Deut.18. Helias es tu? Et dicit: Non sum. Es tu Propheta ille? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es: vt responsum demus iis qui Mat.3. miserunt nos? Quid dicis de teipso? Ait: Ego Mar.1. vox clamantis in deserto, Dirigite viam Luce.3. Domini: sicut dixit Esaias propheta. Et qui Esa.40. missi fuerant, erant ex Pharisęis. Et interrogauerunt eum, ac dixerunt ei: Cur ergo baptizas si non es Christus, neq; Helias, neq; Propheta ille: Respondit eis Ioannes, dicēs: Act.19. Ego baptizo aqua, sed in medio vestrùm stat,

ſtat quem vos neſcitis, ipſe eſt, qui quum me ſequeretur, anteceſſit me: cuius ego nō ſum dignus, vt ſoluam corrigiā calciamenti. Hæc in Bethabara facta ſunt, trans Iordanem, vbi Ioannes baptizabat.

In die Natalis Domini.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui vnigenitum filium tuum nobis dediſti, vt noſtram naturam aſſumeret, hodiernaq; die de pura virgine naſceretur, præſta quęſumus, vt nos regenerati, filiiq; tui per adoptionem & gratiam facti, tuo ſancto ſpiritu quotidie renouemur, per eundem Dominum noſtrum, &c.

Epiſtola. ad Hebræos. cap. i.

DEus olim multifariam, multiſq; modis loquutus patribus per prophetas, extremis diebus hiſce loquutus eſt nobis per filium, quem conſtituit hæredem omnium, Mat. 28. per quem etiam ſecula condidit: qui cùm ſit ſplendor gloriæ, & expreſſa imago ſubſtantiæ illius, moderetur q; omnia verbo potentiæ ſuæ: per ſemetipſum purgatione facta peccatorum noſtrorum, conſedit in dextera maieſtatis in excelſis: tanto præſtā-

tior factus angelis, quanto excellentius præ
Psalm.2. illis sortitus est nomen. Nam cui dixit vn-
Act.13. quam angelorum: Filius meus es tu, ego
2.Reg.7. hodie genui te? Ac rursum: Ego ero ei pa-
ter, & ille erit mihi filius. Rursum autem,
cùm inducit primogenitum in orbem ter-
Psalm.96. rarum, dicit: Et adorent eum omnes Ange-
Psal.103. li Dei. Et ad angelos quidem dicit: Qui
creat angelos suos spiritus, & ministros su-
Psal.44. os ignis flammam. Ad filium autem: Thro-
nus tuus Deus in seculum seculi, virga re-
ctitudinis, virga regni tui. Dilexisti iustiti-
am, & odisti iniquitatem, propterea vnxit
te Deus, Deus tuus, oleo exultationis, vltra
Psal.101. cōsortes tuos. Et, Tu in initio Domine, terræ
fundamenta iecisti, & opera manuum
Esa.51. tuarum sunt cæli: ipsi peribunt, tu autem
permanes, & omnes vt vestimentum vetera-
scent: ac velut amictum circumuolues e-
os, & mutabuntur: tu autem idem es, & an-
ni tui non deficient.

Euangelium. Ioannis. i.

Gen.1. IN principio erat sermo, & sermo erat a-
Pro.8. pud Deum, & Deus erat ille sermo. Hic
erat in principio apud Deum. Omnia per
ipsum facta sunt, & sine Eo factum est ni-
Ioan.4. hil quod factum est. In ipso vita erat, & vi-
Ioan.8. ta erat lux hominum, & lux in tenebris lu-
cet,

cet, & tenebræ eam non apprehenderunt. Erat homo missus à Deo, cui nomen Ioannes. Hic venit ad testificandum, vt testaretur de luce, vt omnes crederent per ipsum. Non erat ille lux illa, sed missus erat vt testaretur de luce. Erat lux illa lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eũ non cognouit. In sua venit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis vt fierent filios Dei fieri, videlicet his, qui credidissent in nomen ipsius: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et sermo ille caro factus est, & habitauit in nobis: & conspeximus gloriam eius, gloriam velut vnigeniti à Patre: plenus gratia & veritate. Ioan. 5. Esa. 56. Ose. 1. Rom. 8. Galat. 4.

Die Sancti Stephani.

Collecta.

DA nobis Domine quæsumus, vt exemplo sancti Stephani discamus inimicos diligere, qui pro persecutoribus suis precatus est Dominum nostrum filium tuum, qui tecum viuit & regnat. &c. Amen.

Tunc ſequetur collecta de Natiuitate Domini, quæ quotidie dicetur vſque ad Circumciſionem.

Epiſtola. Act. vij.

Mat.16. STephanus plenus Spiritu ſancto intentis in cœlum oculis, vidit gloriam Dei, & Ieſum ſtantem à dextris Dei, & ait: Ecce video cœlos apertos, & filium hominis ſtãtem à dextris Dei. Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures ſuas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum. Et eiectum eum è ciuitate, lapidabant: ac teſtes depoſuerunt veſtimenta ad pedes adoleſcentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabãt Stephanum inuocantem, ac dicentem: Domine Ieſu, ſuſcipe ſpiritum meum. Poſitis autem genibus, clamauit voce magna: Domine, ne ſtatuas illis peccatum hoc. Et cùm hæc dixiſſet, obdormiuit.

Act. 7.

Luc.23.

Euangelium. Matth. xx iiij.

ECce ego mitto ad vos Prophetas, & Sapientes, & Scribas: & illorum aliquot occidetis, crucifigetiſq;, & illorum nonnullos flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de ciuitate in ciuitatem, vt veniat ſuper vos omnis ſanguis iuſtus, qui effuſus eſt ſuper terram, à ſanguine Abel iuſti, vſque

Gen.4.

vsq; ad sanguinem Zachariæ filij Barachię, quem occidistis inter templum & altare. Amen dico vobis, venient hęc omnia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt: quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluistis? Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis, haudquaquam me videbitis posthac, donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini. 2. Par. 24. Luc. 13. Esa. 14. Psal. 68. Psal. 117.

Die Ioannis Euangelistæ.

Collecta.

ECclesiam tuam quæsumus Domine benignus illustra, vt beati Ioannis Apostoli tui & Euangelistæ illuminata doctrinis, ad dona perueniat sempiterna. Per Dominum nostrum Iesum Christũ. &c. Amen.

Epistola. i. Ioan. i.

QVod erat ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostrę contrectauerunt de sermone vitæ, & vita manifestata est, vidimus. etiam testamur, & annunciamus vobis vitam æternam, quæ erat apud patrẽ, & manifestata est nobis. Quod vidi- Ioan. 1. 2. Pet. 1. Ioan. 20. Ioan. 17.

mus & audiuimus annuntiamus vobis, vt & vos ſocietatem habeatis nobiſcum, & ſocietas noſtra ſit cum Patre, & filio eius Ieſu Chriſto. Et hæc ſcribim⁹ vobis, vt gaudium veſtrum ſit plenum. Et hæc eſt promiſſio quam audiuimus ex ipſo, & annuntiamus vobis, quòd Deus lux eſt, & tenebræ in eo non ſunt vllæ. Si dixerimus, quòd ſocietatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem nō facimus. Quòd ſi in luce ambulamus, ſicut ipſe eſt in luce, ſocietatem habemus inter nos mutuam, & ſanguis Ieſu Chriſti filij eius emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus peccatum non habem⁹, noſipſos fallimus, & veritas in nobis non eſt. Si confiteamur peccata noſtra, fidelis eſt & iuſtus, vt remittat nobis peccata noſtra, & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus, non peccauimus, mendacem facimus eum, & ſermo eius non eſt in nobis.

Ioan. 16. 1. Ioan. 1.

Euangelium. Ioan. xxi.

DIxit autem Ieſus Petro: Sequere me. Conuerſus Petrus, videt illum Diſcipulum, quem diligebat Ieſus, ſequentem, & qui recubuit in cœna ſuper pectus eius, & dixit: Domine, quis eſt ille qui tradit te? Hunc ergo cùm vidiſſet Petrus, dicit Ieſu: Domine,

Ioan. 12.

Domine, hic autem quid? Dicit ei Iesus: Si eum velim manere donec veniam, quid ad te? Tu me sequere. Exijt ergo sermo iste inter fratres, quòd discipulus ille non moreretur. Et non dixerat ei Iesus, Non moritur: sed, Si eum velim manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc. Et scimus quòd verum est testimonium eius. Sunt autem & alia multa, quæ fecit Iesus: quæ si scribantur per singula, nec ipse, opinor, mundus caperet eos qui scriberentur libros. Ioan. 20.

Die Innocentium.

Collecta.

DEus, cuius hodierna die præconium Innocentes Martyres non loquendo, sed moriendo confessi sunt, omnia in nobis vitiorũ mala morti dede, vt fidem tuã quam lingua nostra loquitur, etiam vita moribus fateatur. Per Dominum nostrũ Iesum Christum. &c. Amen.

Epistola. Apocal. xiiij.

ET vidi, & ecce Agnus stans super montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentia nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Et audi-

ui vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni, & vocem audiui citharœdorum citharizantium citharis suis. Et cantãt quasi canticum nouum ante sedem, & ante quatuor animalia & seniores: & nemo poterat discere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt. Hi sequuntur agnum quocũq; ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno, & in ore eorum non est inuentus dolus. Sine mæcula enim sunt ante thronum Dei.

1. Cor. 6. Apo. 5.

Euangelium. Matth. ij.

ANgelus Domini apparet in somnis Ioseph, dicens: Surge, & assume puerum ac Matrem illius, & fuge in Aegyptum, & esto illic donec dixero tibi: Futurum est enim, vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Ille verò excitatus, assumpsit puerum & matrem eius noctu, & secessit in Aegyptum, & fuit illic vsq; ad obitum Herodis: vt perficeretur quod dictum fuerat à Domino per Prophetam, dicentem: Ex Aegypto vocaui filium meum. Tum Herodes vbi vidit sibi illusum fuisse à Magis, indignatus est vehementer: ac missis satellitibus

Nu. 24. Ozc. 11.

bus, interfecit omnes pueros qui erãt Bethleem, & in omnib⁹ finibus Bethleemiticis, quotquot essent bimuli & minores, iuxta tempus quod exactè cognouerat ex Magis. Tunc perfectum est, quod dictum fuerat ab Hieremia propheta, cum ait: Vox in Rhama audita est, lamentatio, ploratus & fletus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolationem admittere, propter cà quòd non sint. Ierem. 31.

Domin. post festum Natiuitatis.

Collecta.

OMnipotens Deus qui vnigenitum filiũ tuum nobis dedisti. &c.

Vt supra in festo Natiuitatis.

Epistola. Galatas. iiij,

DIco autem, quàm diu hæres puer est, nihil differt à seruo, quum sit Dominus omnium, sed sub tutoribus & actoribus est vsque ad tempus quod pater præscripserit. ic & nos, cùm essemus pueri, sub elemen-s mundi eramus, in seruitutem adacti. At ,ni venit plenitudo temporis, emisit Deus filium suum, factum ex muliere, factum legi obnoxium, vt eos qui legi erãt obnoxij, redimeret, vt adoptione ius filiorum acciperemus. Quoniam autem estis filij, emisit Mat. 5. Rom. 8.

Deus ſpiritum filij ſui in corda noſtra clamantem, Abba pater. Itaque iam non es ſeruus, ſed filius, quòd ſi filius, & hæres Dei per Chriſtum.

Euangelium. Matthæi. i.

Luce.3. Gen.21. LIber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid, filij Abraham. Abraham genuit Iſaac. Iſaac autem genuit Iacob. Iacob autē genuit Iudam & fratres eius. Iudas autem genuit Phares & Zaram è Thamar. Phares autem genuit Eſrom. Eſrom autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naaſſon. Naaſſon autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz è Rachab. Booz autem genuit 1.Re.16. Obed è Ruth. Obed autem genuit Ieſſe. 2.Re:12. Ieſſe autem genuit Dauid Regem. Dauid 3.Re.11. autem Rex, genuit Solomonem ex ea quæ fuerat vxor Vriæ. Solomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abia. Abia autem genuit Aſa. Aſa autem genuit Ioſaphat. Ioſaphat autem genuit Ioram. 2.Par.26. Ioram autem genuit Hoziam. Hozias autem genuit Ionatham. Ionathas autem genuit Achaz. Achaz autē genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manaſſe. Manaſſes autem genuit Amon. Amon autem genuit 4.Re.23. Ioſiam. Ioſias autem genuit Iechoniam & Agge.1. fratres eiº, in exilio Babylonico. Porrò poſt exilium

exilium Babylonicum, Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achin. Achin autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Ioseph maritum Mariæ: ex qua genitus fuit Iesus, ille qui dicitur Christus. Vniuersæ itaque generationes ab Abraham vsque ad Dauid, generationes quatuordecim, & à Dauid vsque ad demigrationem Babylonicam, generationes quatuordecim & à demigratione Babylonica, vsque ad Christum, generationes quatuordecim. Iesu verò Christi natiuitas sic habet. Cũ mater enim eius Maria desponsa esset Ioseph, priùs quàm congressi fuissent, deprehensa est grauida è Spiritu sancto. Porrò Ioseph maritus eius, quoniam erat iustus, & nolebat illam infamare, voluit clanculùm ab ea diuertere. Hæc autem cùm is in animo versaret, ecce Angelus Domini in somnis visus est, dicens illi: Ioseph fili Dauid, ne metuas adiungere tibi Mariam vxorem tuam: nam quod in illa conceptum est, à Spiritu sancto profectum est, Pariet autem filium, & vocabis nomen eius IESVM: is enim saluum

1. Esd. 3.

Luce. 1.

Phil. 2. Act. 4.

faciet populum ſuum à peccatis ſuis. Porrò totum hoc factum eſt, vt perficeretur id, quoddictum fuerat à Domino per Prophe-
Eſai.7. tam, ita loquentem: Ecce virgo erit prægnans,& pariet filium,& vocabunt nomen eius Emmanuel:quod ſi quis interpretetur, ſonat: Nobiſcum Deus. Excitatus autem Ioſeph à ſomno,fecit vt iniunxerat ſibi Angelus Domini: & adiunxit ſibi vxorem ſuam,& non cognouit eam, donec peperiſſet
Luce.2. filium ſuum primogenitum, & appellauit nomen eius Ieſum.

Die Circumciſionis.

Collecta.

OMnipotens Deus,qui vnigenitum filiũ tuum carnis circumciſionem pati, & Legi ſubditum eſſe voluiſti, propter hominem,da corda noſtra,vera & ſpirituali circumciſione ita diſcindi, vt mactatis mundanis & carnalibus concupiſcentijs, obediamus per omnia diuinæ voluntati tuæ. Per eundem Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. Roman. iiij.

Pſal.31. BEatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum: Beatificatio igitur hæc, in circumciſionem tantum an & in præputium deuenit? Dicimus enim quòd imputata fuerit

fuerit Abrahæ fides ad iuſtitiam. Quomodo ergo imputata eſt? quum eſſet in circũciſione, an quum eſſet in præputio? Non in circumciſione, ſed in præputio. Et ſignum accepit circumciſionis, ſignaculum iuſtitiæ fidei, quæ fuerat in præputio, vt eſſet pater omnium credentium per pręputium, vt imputaretur & illis iuſtitia, & pater circumciſionis ijs qui non ſolùm genus ducerent à circumciſis, verum etiam ingrederentur veſtigijs fidei, quæ fuit in præputio patris noſtri Abrahæ. Non enim per legem promiſſio contigit Abrahæ, aut ſemini eius, illum hæredem fore mundi, ſed per iuſtitiam fidei. Etenim ſi ij qui ad legem pertinẽt, hæredes ſunt, inanis facta eſt fides, & irrita facta eſt promiſſio. Gen. 15. Galat. 1.

Euangelium. Lucæ. ij.

ET factum eſt vt diſceſſerunt ab eis Angeli in cælum, & homines paſtores loquebãtur inter ſeſe: Tranſeamus iam Bethleem vſque, & videamus hoc quod audiuimus accidiſſe, quod Dominus aperuit nobis. Et venerunt feſtinantes, & inuenerunt Mariam & Ioſeph, & infantem poſitum in præſepi. Quum vidiſſent autem, diuulgauerunt de verbo quod dictum erat ipſis de puero hoc. Et omnes qui audierunt, mirati

sunt de his, quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos. Porrò Maria conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores, glorificantes ac laudantes Deum super omnibus quæ audierant, & viderant, ita vt dictum fuerat ipsis. Et postquam consummati sunt dies octo, vt circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum erat ab Angelo, prius quàm in vtero conciperetur.

Gen. 17. Luce. 1.

Si fuerit Dominica inter festum Epiphaniæ, & Circumcisionis, tum recitabitur ipsa Collecta, Epistola & Euangelium, quæ dicebantur in die Circumcisionis.

Die Epiphaniæ.

Collecta.

DEus, qui vnigenitum tuum gentibus stella duce reuelasti, cõcede propitius, vt qui te iam ex fide cognouimus, tua gloriosa Deitate post hanc vitam perfruamur. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Ephes. iij.

Act. 21. HVius rei gratia ego Paulus vinctus sum Christi Iesu pro vobis gentibus. Siquidem audistis dispensationẽ gratiæ Dei, quæ

quæ data est mihi in vos, quod secundum Galat. 1.
reuelationem notum mihi fecit mysterium,
quemadmodum antè scripsi paucis, ex quibus potestis legentes intelligere cognitionem meam in mysterio Christi, quod in aliis ætatibus non innotuit filijs hominum, quemadmodum nunc reuelatum est sanctis Apostolis eius & Prophetis per spiritum, vt sint Gentes cohæredes & eiusdem corporis, consorteſq; promissionis in Christo, per Euangelium, cuius factus sum minister, secundum donum gratiæ Dei, quod datum est mihi secundum efficatiam potentiæ illius. Mihi minimo omnium sanctorum data est gratia hæc, vt inter Gentes euangelizem imperuestigabiles diuitias Christi, & in lucem proferam omnibus quæ sit communio mysterij, quod erat absconditum à seculis in Deo, qui vniuersa condidit per Iesum Christum, vt nota fiat nunc principatibus ac potestatibus in cœlestibus per Ecclesiam, vehemẽter varia sapientia Dei, secundum prę finitionem seculorum, quam fecit in Christo Iesu Domino nostro, per quem habemus audaciam & aditum cum fiducia, quæ est per fidem illius. 1. Cor. 15. Colos. 2.

Euangelium. Matthæi. ij.

CVm autem natus esset Iesus in Beth-

leem ciuitate Iudęæ, temporibus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente acceſſerunt Hieroſolyma, dicentes: Vbi eſt ille, qui natus eſt Rex Iudæorum? Vidimus enim illius ſtellam in Oriente, & acceſſimus vt adoremus eum. Auditis autem his Herodes rex, turbatus eſt, & tota Hieroſolymorum vrbs cum illo: & conuocatis omnibus Pontificibus & Scribis populi, percontatus eſt eos, vbi Chriſtus naſceretur. At illi dixerunt ei:
Mich. 5. In Bethleem Iudęæ. Sic enim ſcriptum eſt per Prophetam: Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es inter principes Iuda: Ex te enim mihi proditurus eſt dux, qui gubernaturus eſt populum meum Iſrael. Tum Herodes clàm accerſitis Magis, accuratè perquiſiuit ab illis, quo tempore ſtella apparuiſſet. Et iuſſis ire in Bethleem, dixit: Profecti illuc, accuratè inquirite de puero: vbi verò inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniam, & adorem illum. At illi audito Rege, profecti ſunt: Et ecce ſtella, quam viderant in Oriente, præcedebat illos, donec progreſſa ſtaret ſupra locum, in quo erat puer. Cùm autem vidiſſent ſtellam, gauiſi ſunt gaudio magno valdè, Et ingreſſi domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & proſtrati adorauerunt illum: & apertis theſauris ſuis, obtulerunt illi munera

nera,aurum,& thus,& myrrham:& oraculo admoniti in somnis, ne reuerterentur ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

Dominica i. post Epiphaniam.

Collecta.

VOta quæsumus Domine supplicantis populi, cœlesti pietate prosequere, vt ea quæ agenda sunt,videant,& ad implenda quæ viderint,tua gratia ac virtute commoueantur.Per Iesum Christum.&c.

Epistola. Rom. xij.

OBsecro igitur vos, fratres, per miserationes Dei,vt præbeatis corpora vestra hostiam viuẽtem,sanctam,acceptam Deo, rationalem cultum vestrum. Et ne accommodetis vos ad figuram seculi huius, sed transformemini per renouationem mentis vestræ, vt probetis quæ sit voluntas Dei, quod bonum est acceptumq; & perfectum. Dico enim per gratiam,quæ data est mihi, cuilibet versanti inter vos,ne quis arroganter de se sentiat, supra quàm oportet de se sentire:sed ita sentiat,vt modestus sit & sobrius, vt cuique Deus partitus est mensuram fidei. Quemadmodum enim in vno corpore multa membra habemus,membra

Phil.4.

Eccle.3.

1.Cor. 12.

Eph.4.

verò non omnia eundem habent actum, sic multi vnum corpus sumus in Christo, singulatim autem alii aliorum membra.

Euangelium. Lucæ. ij.

ET ibant parentes eius quotannis Hierosolymam, in die festo Paschæ. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi: consummatisq; diebus cùm redirent illi, remansit puer Iesus Hierosolymis, & non cognouerunt parentes eius. Cæterùm rati illum esse in comitatu, venerunt itinere diei, & requirebãt eum inter cognatos & inter notos. Et cùm non inuenissent eum, reuersi sunt Hierosolymã, quærentes eum. Et accidit post triduum, inuenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebãt autem omnes qui eum audiebant, super intelligentia & responsis eius: & viso eo, admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, cur feciſti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolẽtes quærebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod quærebatis me? an nescitis quod in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse? Et illi non intellexerunt sermonem, quem loquutus est ipsis. Et descendit cum eis, venitq; Nazareth,

Exo. 23. Leuit. 23.

zareth, erátque subditus illis. Mater autem eius conseruabat omnia verba hæc in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia apud Deum atque homines.

Dominica secunda post Epiphan.

Collecta.

OMnipotens sempiterne Deus, qui cœlestia simul & terrestria moderaris, supplicationes nostras clemẽter exaudi, & pacem tuam, nostris concede temporibus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. ad Romanos. xij.

HAbentes dona iuxta gratiã datam nobis varia: siue prophetiam iuxta portionem fidei, siue ministerium in administratione, siue qui docet in doctrina, siue qui exhortatur in exhortatione, qui impertit in simplicitate, qui præest in diligentia, qui miseretur in hilaritate. Dilectio sit non simulata: sitis odio prosequentes quod malũ est, adhærentes ei quod bonum est, per fraternam charitatem, ad mutuò vos diligendos propensi, honore alius aliũ præuenientes, studio non pigri, spiritu feruentes, tempori seruientes, spe gaudentes, in afflictione patientes, precationi instantes, necessitatibus sanctorum communicantes, hospi-

1.Cor. 14. 1.Pet.1. Act. 2. Eccl.32. Deut.15. Amos.5. 2.Pet.2. Eccl.31.

Heb.13. talitatem ſectantes. Bene loquamini de iis qui vos inſectantur: bene loquamini, inquam,& ne malè precemini. Gaudete cum gaudentibus,& flete cum flentibus: eodem animo alij in alios affecti, non arroganter de vobiſipſis ſentientes, ſed humilibus vos accommodantes.

Euangelium. Ioannis. ij.

ET die tertia nuptię fiebant in Cana Galileæ,& erat mater Ieſu ibi. Vocatus eſt autem & Ieſus,ac diſcipuli eius ad nuptias. Et vbi defeciſſet vinum,dicit Mater Ieſu ad eum: Vinum non habent. Dicit ei Ieſus:
Lucæ.2. Quid mihi tecum eſt mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater eius miniſtris: Quodcunq; dixerit vobis,facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ ſex, poſitæ ſecundũ purificationem Iudęorum,capientes ſingulæ metretas binas aut ternas. Dicit ei Ieſus: Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vſque ad ſummum. Et dicit eis: Infundite nunc,& ferte architriclino:& tulerũt. Poſtquàm autem guſtaſſet architriclin⁹ aquam in vinum verſam, neque ſciret vnde eſſet, ſed miniſtri ſciebant, qui hauſerãt aquam, vocat ſponſum, & dicit ei: Omnis homo primo loco bonum vinum ponit, & cùm inebritati fuerint, tũc id quod deterius eſt.

Tu

Tu ſeruaſti bonũ vinum vſq; ad hoc tempus. Hoc edidit initio ſignorum Ieſus in Cana Galileæ, & manifeſtauit gloriam ſuam, & crediderunt in eum diſcipuli eius.

Dominica iij. poſt Epiphaniam.

Collecta.

OMnipotens æterne Deus, infirmitatem noſtram propitius reſpice, atq; in omni neceſſitate ad protegendum nos, dexteram tuæ maieſtatis extende. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

Epiſtola. Roma. xij.

NE ſitis arrogantes apud voſmetipſos, neque cuipiam malum pro malo reddatis. Prouidè parantes honeſta in conſpectu omnium hominum, ſi fieri poteſt, quãtum in vobis eſt, cum omnibus hominibus in pace viuentes, non voſmetipſos vlciſcentes dilecti, quin potius date locum iræ. Scriptum eſt enim: Mihi vltio, ego rependam, dicit Dominus. Si igitur eſurit inimicus tuus, paſce illum: ſi ſitit, da illi potum. Hoc enim ſi feceris, carbones ignis coaceruabis in caput illius. Ne vincaris à malo, imò vince bono malum.

Pro. 20. 1. Pet. 3. Heb. 12. Deut. 32. Pro. 23.

Euangelium. Matth. viij.

CVm deſcendiſſet autem de monte, ſequutæ ſunt eum turbæ multæ: & ecce

Mar. 1. Luc. 5.

leprosus accedens, adorauit eum, dicens: Domine, si velis, potes me mundare. Protensaq; manu tetigit illum Iesus, dicens: Volo: mundus esto. Ac protinus mundata fuit illius lepra. Et dicit illi Iesus: Vide ne cui dixeris: sed abi, ostende teipsum sacerdoti, & offer munus, quod iussit offerri Mo-
Deut.14. Luc.7. Ioh.4. ses in testimonium ipsis. Porrò cùm ingressus fuisset Iesus Capernaum, adijt eum Centurio, obsecrans eum, & dicens: Domine, famulus meus decumbit domi paralyticus, ac grauiter discruciatur. Et dicit illi Iesus: Ego cùm venero, medebor illi. Et respondens Centurio, dixit: Domine, nō sum idoneus vt tectum meum subeas: imò tantum
Psal.106. dic verbum, & sanabitur famulus meus. Nā ego sum homo alterius potestati subditus, & habeo sub me milites, & dico huic: vade, & vadit. & alteri: veni, & venit. & seruo meo: fac hoc, & facit. Hæc autem cùm audisset Iesus, admiratus est, & ait sequentib⁹ se: Amen dico vobis, ne in Israël quidē tan-
Esa.13. Luc.13. tum fidei reperi. Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occidēte venturi sunt, & accumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob, in regno cælorum: filij verò regni ejicientur in tenebras extremas: illic erit ploratus & stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni: Abi, & quemadmodum credis, ita

fiat

fiat tibi. Et ſanatus eſt famulus eius in hora illa.

Dominica iiii. poſt Epiphaniam.

Collecta.

DEus, qui nos in tantis periculis conſtitutos propter humanam fragilitatem ſcis non poſſe ſubſiſtere. Da nobis ſalutem mentis & corporis, vt ea quæ pro peccatis noſtris patimur, te adiuuante vincamus. Per Dominum noſtrum Ieſum, &c.

Epiſtola. Rom. xiij.

OMnis anima poteſtatibus ſupereminẽtibus ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas niſi à Deo: quæ verò ſunt poteſtates, à Deo ordinatæ ſunt. Itaque quiſquis reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſtiterint, ſibiipſis iudiciũ accipiẽt. Nam principes non terrori ſunt bene agentibus, ſed male. Vis autem non timere poteſtatem? Quod bonum eſt facito, & feres laudem ab illa: Dei enim miniſter eſt tibi in bonum. Quod ſi feceris id quod malum eſt, time. Non enim fruſtra gladium geſtat. Nam Dei miniſter eſt, vltor ad iram ei qui, quod malum eſt fecerit. Qua propter oportet eſſe ſubditos, non ſolùm propter iram, verumetiam propter conſcientiam. Sap. 6. 1. Pet. 2.

Propter hoc enim & vectigalia ſoluitis : ſiquidem miniſtri Dei ſunt , in hoc ipſum incumbentes . Reddite igitur omnibus, quòd debetur ; cui , tributum , tributum: cui vectigal , vectigal: cui timorem: timorem : cui honorem , honorem.

Matt.17. & 22.

Euangelium. Matth. viij.

ET quũ eſſet ingreſſ⁹ nauim, ſequuti ſunt eum diſcipuli ſui : & ecce motus magnus factus eſt in mari, à deò vt nauis operiretur à fluctibus , ipſe verò dormiebat. Et accedentes diſcipuli , excitauerũt illum, dicentes : Domine, ſerua nos : perimus. Et dicit illis : Quid timidi eſtis exigua prædi fiducia ? Tunc excitatus , increpauit ventos , & mare , & facta eſt tranquillitas magna . Homines verò admirabantur, dicentes: Qualis eſt hic, quia vẽti quoq; & mare obediunt illi ? Et cùm veniſſet ad vlteriorẽ ripam , in regionem Gergeſenorum , occurrerunt ei duo dæmoniaci , è monumentis egreſſi : erant autem ſæui ſupra modum, adeò vt nemo poſſet trãſire per viam illam. Et ecce vociferabantur, dicentes : Quid rei nobis tecum eſt Ieſu filj Dei ? Veniſti huc ad cruciandum nos ante tempus? Erat autẽ procul ab illis grex porcorũ multorum paſcens , Dęmones verò rogabant eum , dicentes:

Mat.4. Luc.8.

Iob.26. Pſal.106. Eſa.31.

Marc.5. Luc.8.

2.Cor.6.

Marc.5.

centes: Si eijcis nos, permitte nobis vt demigremus in gregem porcorum. Et ait illis abite. Illi verò egressi, abierunt in gregem porcorum. Et ecce ferebatur totus grex porcorum per præceps in mare, & perierunt in aquis. Porrò qui pascebant, aufugerunt: & digressi in ciuitatem, renuntiauerunt omnia, & quid accidisset dæmoniacis. Et ecce tota ciuitas exiuit in occursum Iesu. Et cùm vidissent illum. rogabant, vt decederet è finibus ipsorum.

Domin. v. post. Epiphan.

Collecta.

FAmiliam tuã quæsumus Domine concontinua pieta custodi, vt quæ sola fiducia gratiæ cœlestis innititur, tua semper protectione muniatur. Per Christum Dominum nostrum Amen.

Epistola. Coloss. iij.

SItis igitur induti tanquam electi Dei, sancti ac dilecti, viscera miserationum, comitatem, modestiam, mansuetudinem, lenitatem, sufferentes vos iuuicẽ, & condonantes vobis mutuò, si quis aduersus aliquem habuerit querelam: quemadmodum & Christus condonauit vobis, ita & Ephes. 4.

Matt.22. vos. Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est vinculum perfectionis, & pax Dei, palmam ferat in cordibus vestris, in quam & vocati estis in vno corpore: & grati sitis.
Eph.5. Sermo Christi inhabitet in vobis opulentè, cum omni sapientia. Docetéq; & commonete vos inuicem, cantionibus & laudibus, & cantilenis spiritualibus cum gratia, ca-
1.Cor. 10. nentes in corde vestro Domino. Et quicquid egeretis sermone aut facto, omnia in nomine Domini Iesu facite, gratias agentes Deo & Patri per illum.

Euangelium. Matth, xiij.

Mar.4 ASsimulatum est regnum cælorum homini seminanti bonum semen in agro suo: sed dormientibus hominibus, venit illius inimicus, & seminauit zizania inter triticum, abijtq;. Cùm autem germinasset herba: & fructum feciſſet, tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem serui patrisfamiliâs, dixerunt illi, Domine, nónne bonum semen seminaras in tuo agro? Vnde igitur habet zizania? Ille verò dixit illis? Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt illi: Vis igitur abeamus & colligamus ea? At ille dixit. Non, ne dum colligitis zizania, eradicetis simul cum illis & triticum: sinite pariter crescere vtraq;

vsque

vsque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus Colligite primũ zizania, & colligate ea in fasciculos ad comburẽdũ ea: triticum verò congregate, in horreum meum.

Dominica sexta post Epiphaniam quando sit, legentur Collecta Epistola & Euangelium quæ in Dominica precedenti.

Dominica Septuagesimę.

Collecta.

PReces populi tui, quæsumus Domine, clementer exaudi, vt qui iustè pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria, per misericordiam tuam liberemur. Per Dominum nostrum Iesum Christum. Amen.

Epistola. i.Cor.ix.

AN nescitis, quòd qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit præmium? Sic currite, vt comprehendatis, Omnis autem qui certat, per omnia temperans est: illi quidem igitur, vt perituram coronam accipiant, nos autem vt æternam. Ego itaque sic curro, vt non in incertum: sic pugilem ago, non velut aërem feriens: verùm subijcio corpus meum,

& in ſeruitutem redigo, ne quo modo fiat, vt cùm aliis prædicarim, ipſe reprobus efficiar.

Euangelium. Matth. xx.

SImile eſt regnum cælorum homini patrifamilias, qui exijt primo ſtatim diluculo, ad conducendos operarios in vineam ſuã. Conuentione autem facta cum operarijs in ſingulos dies denario, miſit eos in vineam ſuam. Et egreſſus circiter horam tertiam, vidit alios ſtantes in foro ocioſos, & illis dixit: Ite & vos in vineam & quodcunque iuſtũ fuerit, dabo vobis. Illi autem abierũt. Rurſum autem exijt circiter ſextã & nonam horam, & fecit ſimiliter. Circa vndecimam verò exijt, & inuenit alios ſtantes ocioſos, ac dicit illis: Cur hic ſtatis totum diem ocioſi? Dicunt ei: quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Abite & vos in vineam, & quicquid fuerit iuſtum, accipietis. Cùm autem veſpera facta eſſet, dicit Dominus vineæ procuratori ſuo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à poſtremis vſque ad primos. Et cùm veniſſent qui circa vndecimam horam venerant, acceperunt ſinguli denarium. Venientes autem & primi, arbitrati ſunt quòd plus eſſent accepturi: & acceperunt ipſi quoque ſinguli

guli denarium. Et cùm accepiſſent, murmurabant aduerſus patremfamilias, dicentes: Hi nouiſſimi vnam horam fuerunt in opere, & illos pares nobis feciſti, qui portauimus pondus diei & æſtum. At ille reſpõdens vni eorum dixit: Amice, non facio tibi iniuriam Nónne denario pactus es mecũ? Tolle quod tuum eſt, & abi. Volo autem huic nouiſſimo dare ſicut & tibi. An non licet mihi quod volo facere in rebus meis? An oculus tuus: malus eſt, quod ego bonus ſim? Sic nouiſſimi erunt primi, & primi nouiſſimi. Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi. Rom. 11. Matt. 19. Mar. 10. Luc. 13.

Dominica Sexageſimæ.

Collecta.

DEus, qui cõſpicis quod ex nulla noſtra actione confidimus, cõcede propitius, vt contra aduerſa omnia, protectionis tuæ benignitate muniamur. Per Ieſum Chriſtũ Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. *ij. Cor. xi.*

LIbenter enim ſuffertis inſipientes, cùm ſitis ſapiẽtes. Suffertis enim ſi quis vos in ſeruitutem adigit, ſi quis exedit, ſi quis accipit, ſi quis attollit ſeſe, ſi quis vos in faciem cædit: iuxta contumeliam loquor: perinde quaſi nos infirmi fuerimus. Imò in

quocũque audet aliquis, (per insipientiam loquor) audeo & ego. Hebræi sunt, sum & ego: Israelitæ sunt, sum & ego: semen Abrahæ sunt, sum & ego: ministri Christi sunt, (desipiens loquor) excellentius sum ego: in laboribus copiosius, in verberibus supra modum, in carceribus abundantius, in mortibus frequenter: à Iudæis quinquies quadragenas plagas, vna minus, accepi. Ter virgis cæsus fui: semel fui lapidatus: ter naufragium feci: noctem ac diem in profundo egi: in itineribus sæpe, in periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gẽtibus, periculis in ciuitate, periculis in deserto, periculis in mari, periculis inter falsos fratres: in labore & molestia, in vigilijs sæpe, in fame & siti, in ieiunijs sæpe, in frigore & nuditate: præter ea quæ extrinsecus accidunt, incumbens mihi quotidiana cura omnium ecclesiarũ. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis offenditur, & ego nõ vror? Si gloriari oporteat, de his quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui est laudandus in secula, nouit quòd non mentiar.

Act.22. Phil.3. Act.16. Act.14. Act.27. 1.Cor.8. & 12. Galat.1.

Euangelium. Lucæ. viij.

CVm autem turba plurima conueniret, & è singulis ciuitatibus properarent ad eum,

Matt.13. Mar.4.

eum, dixit per ſimilitudinem. Exijt qui ſementem faciebat, ad ſeminandum ſemen ſuum: & inter ſeminandum, aliud cecidit circa viam, & conculcatum eſt, & volucres cæli comederunt illud. Et aliud cecidit ſuper petram, & enatum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter ſpinas, & ſimul enatæ, ſpinæ ſuffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam, & enatum, fecit fructum centuplum. Hæc dicens, clamabat: Qui habet aures ad audiẽdum, audiat. Interrogabant autem eum diſcipuli eius, dicentes: quæ eſſet iſta parabola. At ille dixit. Vobis datum eſt noſſe myſteria regni Dei: cæteris autem per parabolas, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Eſt autem hæc parabola. Semen eſt ſermo Dei: qui autem iuxta viam, hi ſunt qui audiũt, deinde venit Diabolus, & tollit ſermonem de corde eorum, ne credentes ſeruentur. Nam qui ſuper petram, ij ſunt qui cùm audierint, cum gaudio ſuſcipiunt ſermonem, & hi radices non habent, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in ſpinas cecidit, hi ſunt qui audierũt, & à ſolicitudinibus & diuitijs ac voluptaitbus vitæ euntes, ſuffocãtur, nec referunt fructum. Quod autem in bonam terram, hi ſunt qui

Eſai. 6.

in corde honesto ac bono, audientes sermonem, retinent, & fructum afferunt per patientiam.

Dominica quinquagesimæ.

Collecta.

DEus, qui nos per Apostolum tuum docuisti, quod omnia opera nostra sine charitate nihil sint, da nobis spiritum tuum sanctum, qui diffundat in cordibus nostris excellens donum charitatis, verum vinculum pacis & omnium virtutum, & sine qua omnis viuens coram te est mortuus, hoc largire: per Dominum nostrũ Iesum Christum, &c. Amen.

Epistola. *i. Cor. xiij.*

SI linguis hominum loquar & angelorũ, charitatem autem non habeam, factus
Matt.7. sum æs resonãs aut cymbalum tinniens. Et si habeam prophetiam, & nouerim misteria omnia, omnémque scientiam: & si ha-
Luc.17. beam omnem fidem, adeò vt montes loco dimoueam, charitatẽ autem non habeam, nihil sum. Et si insumam in alimoniam omnes facultates meas, & si tradam corpus meum vt comburar, charitatem autem nõ habeam, nihil vtilitatis capio. Charitas patiens

tiens est, benigna est: charitas non inuidet: charitas non est procax: non inflatur, non est fastidiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet de iniustitia, sed congaudet veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: siue prophetiæ abolebuntur, siue linguæ cessabunt, siue scientia abolebitur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Ast vbi venerit quod perfectum est, tunc quod ex parte est, abolebitur, Cùm essem puer, vt puer loquebar, vt puer sentiebã, vt puer cogitabam: at vbi factus sum vir, aboleui puerilia. Cernimus enim nũc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem: nunc cognosco ex parte, tunc verò cognoscam, quemadmodum & cognitus sum. Nunc autem manet fides, spes, charitas, tria hæc, sed maxima in his Charitas.

Euangelium. Lucæ. xviij. V. 31

ASsumpsit autem Iesus duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, & cõsummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas, de Filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & contumelijs afficietur, & conspuetur: & postquam flagellauerint, occident eum, ac die tertia resurget. Matt. 20. Mar. 10. Lucæ. 13.

surget. Et ipsi nihil horum intellexerunt.
Luc. 2. Et erat verbum istud absconditum ab eis, nec intelligebant quæ dicebantur. Accidit autem cùm appropinquaret Hiericho, cæcus quidam sedebat iuxta viam, mendicãs: & cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd Iesus Nazarenus transiret. Et clamauit, dicens: Iesu fili Dauid, miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum, vt taceret. Ipse verò multò magis clamabat: Fili Dauid, miserere mei. Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquasset, interrogauit illum, dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, vt visum recipiam. Et Iesus dixit ei: Recipito visum: Fides tua te saluum reddidit. Et confestim visum recepit, ac sequebatur illum glorificans Deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem Deo.

Feria. iiij. post Quinqua.

Collecta.

OMnipotens æterne Deus, qui nihil odisti eorum quæ fecisti, & remittis peccata omnibus pœnitentibus: crea in nobis cor contritum, vt dignè peccata nostra defleamus, & agnoscam⁹ iniquitates nostras,

&

& à te Deo omnis miſericordiæ, perfectam peccatorum remiſſionem cõſequamur. Per Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum. Amen.

Lectio Prophetiæ. Ioelis.ij.

COnuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu. Et ſcindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra, & cõuertimini ad Dominum Deum veſtrum, quia benignus & miſericors eſt, patiens & multæ miſericordiæ, & præſtabilis ſuper malitia. Quis ſcit, ſi conuertatur, & ignoſcat, & relinquat poſt ſe benedictionẽ? Sacrificium & libamen Domino Deo veſtro. Canite tuba in Sion, ſanctificate ieiunium, vocate cœtum, cõgregate populum, ſanctificate eccleſiam, coadunate ſenes: congregate paruulos, & ſugentes hubera. Egrediatur ſponſus de cubili ſuo, & ſponſa de thalamo ſuo. Inter veſtibulum & altare plorabunt ſacerdotes miniſtri Domini, & dicent: Parce Domine, parce populo tuo: & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, & dominentur eis nationes. Quare dicunt in populis: Vbi eſt Deus eorum? Pſal.85. Ionæ.4.

Euangelium. Math.vi.

CVm ieiunaueritis, ne ſitis veluti hypocritæ tetrici. Obſcurãt enim facies ſuas, Eſa.58. Mat.9.

quò perſpicuum ſit hominibus ipſos ieiunare. Amen dico vobis, habent mercedem ſuam. Tu verò cùm ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua, ne conſpicuum ſit hominibus te ieiunare, ſed patri tuo, qui eſt in occulto: & Pater tuus qui videt in abdito, reddet tibi in propatulo. Ne reponatis vobis theſauros in terra, vbi ærugo & tinea corrumpit, & vbi fures perfodiunt, ac furantur: Sed recondite vobis theſauros in cælo, vbi neque ærugo, neq; tinea corrumpit, & vbi fures non perfodiunt, neque furantur. Nam vbi fuerit theſaurus veſter, illic erit & cor veſtrum.

Luc. 12. Eccleſ. 29. Ierem. 17. Pro. 23.

Dominica. j. quadrageſimæ.

Collecta.

DOmine Ieſu Chriſte, qui noſtra cauſa quadraginta dieb⁹ & quadraginta noctibus ieiunaſti, da nobis huiuſmodi vti abſtinentia, vt caro noſtra ſpiritui ſit ſubiecta, & mandatis tuis ſemper obſequamur in vera Iuſtitia & ſanctitate, ad gloriam & honorem nominis tui: Qui viuis & regnas in ſecula. &c.

Epiſtola. ij. Cor. vi.

QVin & adiuuantes obſecramus, ne in vacuum gratiam Dei receperitis. Dicit

cit enim: In tempore accepto exaudiui te, Esa.49.
& in die salutis succurri tibi. Ecce nũc tempus acceptum, ecce nunc dies salutis. Ne quam vsquam demus offensionem, ne reprehendatur ministerium, sed in omnibus commendemus nosipsos vt Dei ministri, in 1.Cor.4.
tolerantia multa, in afflictionibus, in neces- 1.Cor.3.
sitatibus, in anxietatibus, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs, in puritate, in scientia, in animi lenitate, in benignitate, in spiritu sãcto, in charitate non simulata, in sermone veritatis, in potentia Dei, per arma iustitiæ dextra ac siniſtra, per gloriam & ignominiam, per conuitia & laudes: quasi impostores, & tamen veraces: quasi ignoti, & tamen noti: quasi morientes, & ecce viuimus: quasi correpti, & non occisi: quasi dolentes, semper tamen gaudentes: quasi pauperes, multos tamen ditantes: vt nihil habentes, & tamen omnia possidentes.

Euangelium. Math.iiij.

TVnc Iesus subductus fuit in desertum à Mar.1.
spiritu, vt tentaretur à Diabolo. Et cùm Luc.4.
ieiunasset dies quadraginta, ac noctes quadraginta, tãdem esurijt. Et cùm accessisset ad eum ille qui tentat, dixit: Si filius es Dei, iube vt lapides hi panes fiant. At illi respõ-

Deut.8. Sap.16. deus, dixit: Scriptum est: Non solo pane victur° est homo, sed omni verbo quod egreditur per os Dei. Tunc assumit illum diabolus in Sãctam Ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum Templi, dicitq; illi: Si filius es Dei, prȩcipita te deorsum. Nam scriptum est: Angelis suis mãdaturus est de te, ac manibus tollent te, nequando impingas in lapidem pedem tuum. Dixit illi Iesus: Rursum scriptum est. Non tentabis Dominum Deum tuum. Rursum assumit illum diabolus in montem excelsum valdè, & commõstrat ei omnia regna mundi, & gloriam illorum, & dicit illi: Hæc omnia tibi dabo, si prostratus adoraueris me. Tunc dicit illi Iesus. Abi Satana, scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illum solum cõles. Tunc omittit illum diabolus. Et ecce Angeli accedebant, ac ministrabant ei.

Psal.90. Deut.6. Deut.6. 1.Re.7.

Dominica .ij Quadragesimæ.

Collecta.

DEus qui conspicis omni nos virtute destitui, interius exteriusq;, custodi, vt ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, & à prauis cogitationibus mundemur in mente. Per Dominum nostrum. &c.

Epistо-

Epistola. 1. Thessa. iiij.

QVod superest igitur fratres, rogamus vos, & adhortamur per Dominum Iesum, quemadmodum accepistis à nobis, quomodo oporteat vos versari, & placere Deo, vt abundetis magis. Nostis enim quæ Phil. 1.
præcepta dederimus vobis per Dominum
Iesum. Hæc enim est voluntas Dei, sanctifi- Rom. 12.
catio vestra, vt abstineatis à scortatione, & Eph. 5.
sciat vnusquisque vestrûm suum vas possi- To. 6.
dere cum sanctificatione & honore, non cũ 1. Cor. 7.
affectu concupiscentiæ, quemadmodum & Rom. 1.
gentes, quæ non nouerunt Deum. Ne quis
opprimat ac fraudet in negotio fratrem suum, propterea quòd vltor est Dominus de
omnibus his, quemadmodum & antè diximus vobis, ac testati sumus. Non enim vocauit nos Deus immunditiæ causa, sed ad
sanctificationem. Proinde qui hæc reijcit,
non reijcit hominem, sed Deum, qui dedit
Spiritum suum sanctum in vos.

Euangelium. Math. xv.

ET digressus illinc Iesus, secessit in partes Mat. 7.
Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Cananæa, quæ à finibus illis venerat, clamabat
ad illum dicens: Miserere mei Domine fili
Dauid: Filia mea miserè à dæmonio agitatur. Ille verò non respondit ei quicquam. Et

accedentes discipuli eius, rogabant illum dicentes: Amitte illam, nã clamat post nos.
Luc. 19. At ille respondens dixit: Non sum missus, nisi ad oues perditas domus Israëliticæ. Illa verò venit & adorauit eum, dicens: Domine, succurre mihi. At ille respondens, dixit: Nõ est honestum sumere panem filiorum, & obijcere catellis. Hæc autem respondit: Certè Domine: etenim catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondẽs Iesus, dixit illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata fuit filia eius ex eo tempore.

Domin. iij. Quadragesimæ.

Collecta.

QVæsumus omnipotens Deus, vota humilium respice, atque ad defensionem nostram aduersus omnes inimicos nostros dexteram tuæ Maiestatis extende. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Ephes. v.

SItis igitur imitatores Dei, tanquam filij dilecti, & ambuletis in dilectione, quẽadmodum & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & victimam Deo, in odorem bonæ fragrãtiæ.
Mar. 5. Ioan. 13. Galat. 3.

Cæte-

Cæterùm ſcortatio, & omnis immunditia, aut auaritia, ne nominetur quidē inter vos, ſicut decet ſanctos: aut obſcœnitas, aut ſtultiloquium, aut vrbanitas quę non conueniunt, ſed magis gratiarum actio. Nam hoc ſcitis, quod omnis ſcortator, aut immūdus, aut auarus, qui eſt ſimulachrorum cultor, non habet hæreditatem in regno Chriſti & Dei. Ne quiſquam vos decipiat manibus ſermonibus. Propter hæc enim venire ſolet ira Dei in filios inobedientes. Ne ſitis igitur conſortes illorum. Eratis quondam tenebræ, nunc autem lux in Domino. Vt filij lucis ambulate, nam fructus ſpiritus ſitus eſt in omni bonitate, & iuſtitia & veritate, probantes quid ſit acceptum Domino. Et ne commercium habueritis cum operibus infrugiferis tenebrarum, quin ea potius etiam arguite. Nam quæ ſecretò fiunt ab iſtis, turpe eſt vel dicere. Sed omnia dum producuntur à luce, manifeſta fiunt. Nam quicquid manifeſtum redditur, lumen eſt. Quapropter dicit: Expergiſcere qui dormis, & ſurge à mortuis, & illuceſcet tibi Chriſtus.

Exod. 23. Eccle. 23. 1. Cor. 6. Coloſ. 3. 1. Teſ. 5. Eſa. 60.

Euangelium. Luc. xi. v. 14

ET erat Ieſus eijciens dæmonium, & illud erat mutum: cumq; eieciſſet dæmoniū, loquutus eſt mutus, & admiratæ ſunt tur-

Mar. 9. & 11. 17.

Mar.3. bæ. Quidam autem ex eis dixerunt: Per Beelzebul principem dæmoniorum, eijcit dæmonia. Et alij tentantes, ſignum de cælo quærebãt ab eo. Ipſe autem cùm ſciret cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum aduerſus ſeipſum diuiſum, deſolatur, & domus ſuper domum cadit. Quòd ſi Satanas quoque aduerſus ſeipſum diuiſus eſt, quomodo ſtabit regnum eius? quia dicitis, per Beelzebul eijcere me dæmonia. Quod ſi ego Beelzebul præſidio eijcio dæmonia, filij veſtri cuius præſidio eijciunt? Ideò ipſi iudices veſtri erunt. Porrò ſi digito Dei eijcio dæmonia, profectò peruenit ad vos regnum Dei. Cùm fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt ea quæ poſſidet. Vbi verò fortior eo ſuperueniens vicerit eũ, vniuerſa arma eius aufert, in quibus confidebat, & ſpolia eius diſtribuit. Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit mecum, diſpergit. Cùm immundus ſpiritus exierit ab homine, ambulat per loca arentia, quærens requiem, & non inueniens, dicit: Reuertar in domum meam, vnde exiui. Et cùm venerit, inuenit eam ſcopis mundatam atque ornatam: tunc vadit, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum, nocẽtiores ipſo, & ingreſſi, habitant ibi: & fiunt extrema hominis illius, peiora primis. Factum eſt autem

Mat.12.
Coloſ.2.

autem cùm hæc diceret, extollens vocem quædam mulier de turba, dixit illi: Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti. At ille dixit: Quinimo, beati qui audiunt sermonem Dei, & custodiunt illum.

Dominica. iiij. Quadragesimæ.

Collecta.

COncede quæsumus omnipotens Deus, vt qui ex merito nostræ prauitatis affligimur, tuæ gratiæ consolatione respiremus. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Galat. iiij.

DIcite mihi qui sub lege vultis esse, legem ipsam non auditis? Scriptum est enim quod Abraham duos filios habebat, vnum ex ancilla, & vnum ex libera. Verùm is qui ex ancilla natus est, secundum carnem natus est: qui verò ex libera, per repromissionem: quæ per allegoriam dicuntur. Nam hæc sunt duo testamenta, vnum quidem à monte Sina, in seruitutem generans, qui est Agar: nam Agar, Sina mons est in Arabia, confinis est autem ei, qui nunc vocatur Hierusalem: seruit autem cum filijs suis. At quæ sursum est

Gen.16. Gen.17. Rom.6.

Apoc.21. Hierusalem, libera est: quæ est mater omnium nostrûm. Scriptum est enim: Lętare sterilis quæ non paris: erumpe & clama quæ non parturis: quoniam multi liberi desertæ, magis quàm eius quę habet virum. Nos autem fratres, secũdum Isaac promissionis filij sumus. Sed quemadmodum tunc is qui secundum carnem natus erat, persequebatur eum qui natus erat secundum spiritum, ita & nunc. At quid dicit scriptura? Eijce ancillam & filium illius: nõ enim hæres erit filius ancillæ, cum filio liberæ. Itaque fratres, non sumus ancillæ filij, sed liberæ.

Esa.54.

Gen.27.

Gen.21.

Euangelium. Ioannis. vi.

POst hæc abijt Iesus trans mare Galilęæ, quod est Tiberiadis, & sequebatur eum turba multa, quia videbant eius signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subijt autem in montem Iesus, & ibi sedebat cum discipulis suis. Instabat autem pascha, dies festus Iudęorum. Cùm sustulisset ergo oculos Iesus, & vidisset quod multa turba veniret ad se, dicit ad Philippum: Vnde ememus panes, vt edant isti? Hoc autem dicebat, tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus: Ducẽtorum denariorum panes non sufficiũt eis, vt vnusquisque pusillum quippiã accipiat.

Mat.14. Mar.6. Luc.9.

Exod.22.

Dicit

Dicit ei vnus ex discipulis ipsius, Andreas, frater Simonis Petri: Est puer vnus hîc, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tam multos? 4.Reg.4. Dixit autem Iesus: Facite vt homines discũbant. Erat autem gramen multum in eo loco. Discubuerunt ergo viri numero fermè quinquies mille. Accepit autem panes Iesus: cumque gratias egisset, distribuit discipulis, discipuli verò discumbentibus. Similiter & ex piscibus, quantum volebant. Vt autẽ impleti sunt, dicit discipulis suis: Colligite quæ superfuerunt fragmenta, ne quid pereat. Collegerunt ergo & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorũ, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerant his qui comederant. Illi ergo homines cùm vidissent, quod Iesus fecerat signum, dicebant: Hic est verè Propheta ille, qui venturus est in mundum.

Dominica. v. Quadragesimæ.

Collecta.

POpulum tuum quæsumus Domine, benigne respice, vt tua magna bonitate dirigatur, & corpore ac animo cõseruetur. Per Dominum nostrum Iesum Christum. Amen.

Epistola. Hebr. ix.

Heb. 6. 8. & 9. Esa. 33. 2. Cor. 5. CHristus accedens Pontifex futurorum bonorum, per maius & perfectiº tabernaculum non manufactum, hoc est, nõ huius structuræ, neque per sanguinem hircorum ac vitulorum, sed per proprium sãguinem ingressus est semel in Sancta, æterna redemptione reperta. Nam si sanguis taurorum & hircorum & cinis iuuencæ, aspergens inquinatos, sanctificat ad carnis purificationem, quantò magis sanguis Christi, qui per Spiritum æternum seipsum obtulit immaculatum Deo, purgabit conscientiam vestram à mortuarijs operibus, ad seruiendum Deo viuenti? Et ob id Noui testamenti conciliator est, vt morte intercedente, ad redemptionem earum præuaricationũ, quæ fuerant sub priori Testamento, ij qui vocati sunt, promissionem accipiant æternæ hæreditatis.

1. Ioan. 1. 1. Pet. 1. Leuit. 9. & 16. Eph. 1. Colo. 1. 2. Cor. 5. Rom. 6. 2. Pet. 4.

Euangelium. Ioan. viij.

QVis ex vobis arguet me de peccato? Porrò si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Nónne bene dicimus nos, quòd Samaritanus es tu, & dæmonium habes?

Ioan. 20. 1. Ioan. 4. Ioan. 4. Ioan. 10.

habes? Reſpondit Ieſus: Ego dæmonium non habeo, ſed cohoneſto Patrem meum, & vos ignominia affeciſtis me. Ego autem non quæro gloriam meam: eſt qui quærat & iudicet. Amen amen dico vobis, ſi quis Ioan.5. ſermonem meum ſeruauerit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergo illi Iudæi: Nunc cognouimus, quòd dæmonium Mat.9. & 21. habes. Abraham mortuus eſt & Prophetæ: Mar.3. & tu dicis, Si quis ſermonem meum ſeruauerit, non guſtabit mortem in æternum. Ioan.7. Nunquid tu maior es patre noſtro Abrahã, qui mortuus eſt? Et Prophetæ mortui ſunt. Quem teipſum tu facis? Reſpondit Ieſus: Si Ioan.5. ego glorifico meipſum, gloria mea nihil eſt. Eſt Pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis, Deum veſtrum eſſe, & tamen nõ cognouiſtis eum, ego autem noui eum. Et ſi dixero quòd non nouerim eum, ero ſimilis veſtri, mendax. Sed noui eum, & ſermonem eius ſeruo. Abraham pater veſter exultauit vt videret diem meum, & vidit, atque Gen.17. & 22. gauiſus eſt. Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Heb.11. Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti? Dixit eis Ieſus: Amen amen dico vobis, antequã Abraham naſceretur, ego ſum. Tollebant ergo lapides, vt iacerẽt in eum. Ieſus autem abſcondit ſe, & exiuit è templo.

Dominica proxima Paſchæ.

Collecta.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui humano generi ad imitandum humilitatis exemplum, Saluatorem noſtrũ carnem aſſumere, & crucem ſubire feciſti, concede propitius, vt & patientiæ ipſius habere documenta, & reſurrectionis conſortia mereamur. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Philip. ij.

2.Pet.2.j IS enim affectus ſit in vobis, qui fuit & in Chriſto Ieſu: qui cùm eſſet in forma Dei,
Pſalm.8. non rapinam arbitratus eſt, vt eſſet æqualis
Heb.5. Deo, ſed ſemetipſum inaniuit, forma ſerui ſumpta, in ſimilitudine hominum conſtitutus, & figura repertus vt homo, humilem præbuit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.
Mat.28. Quapropter & Deus illum in ſummam ex-
Heb.2. tulit ſublimitatem, ac donauit illi nomen, quod eſt ſupra omne nomen, vt in nomine
Eſa.45. Ieſu omne genu ſe flectat, cœleſtium, ac
Daniel.7. terreſtrium & infernorum: omniſq; lingua
Rom.14. cõfiteatur, quòd Dominus ſit Ieſus Chriſtus ad gloriam Dei Patris.

Euan-

Euangelium. Matth. xxvi.

ET factum est cùm consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: Scitis quòd post biduum Pascha fit, & Filius hominis traditur, vt crucifigatur. Mar.14. Luc.22. Ioan.18. Tũc cógregati sunt principes Sacerdotum, & Scribæ, & seniores populi, in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiapha: & consilium inierunt, vt Iesum dolo caperent, & occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne tumultus fiat in populo. Cùm autem Iesus esset in Bethania in Ioan.12. domo Simonis leprosi, accessit ad eũ mulier, habens alabastrum vnguenti precioſi, & effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli indignati sunt, dicentes: Ad quid perditio hæc! Potuit enim istud vnguentum venumdari magno, & dari pauperibus. Eo autem cognito, Iesus ait illis: Quid molesti estis mulieri? Opus enim bonũ operata est erga me. Nam semper pauperes habetis vobiscum, me verò non semper habetis. Deut.15. Quòd enim hæc vnguentum hoc misit super corpus meum, ad sepeliẽdum me fecit. Amen dico vobis, vbicunque prædicatum fuerit hoc Euangelium in toto mũdo, hoc quoque quod hæc fecit, narrabitur in memoriam ipsius. Tunc abijt vnus de duodecim, qui dicebatur Iu-

das Iscariotes, ad principes sacerdotum, & ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis tradam illum? At illi cōstituerunt ei triginta argenteos. Et ex eo tempore quærebat oportunitatem, vt eum traderet. Cæterùm primo die azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes ei: Vbi vis paremus tibi ad edendum pascha? At ille dixit. Ite in ciuitatem ad quendam, & dicite ei. Magister dicit, Tempus meum prope est, apud te facio pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, & parauerunt Pascha. Vespere autem facto, discūbebat cum duodecim, & edentibus illis di-
Ioan.15. xit: Amen dico vobis, quòd vnus vestrū me proditurus est. Et mœsti redditi vehementer, cœperunt singuli dicere ei: Num ego sum Domine? At ipse respondens, ait: Qui intinxit mecum manum in catino, hic me proditurus est. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo. Væ autem homini illi per quem filius hominis proditur: bonum erat ei, si natus nō fuisset homo ille. Respōdens autem Iudas, qui tradidit eum,
Mar.14. Luc.22. dixit: Nū ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti. Vescentibus autem eis, accepit Iesus panem, & cùm egisset gratias, fregit, deditq; discipulis, & ait: Accipite, comedite, hoc est
1.Cor.11. corpus meum. Et accepto poculo, gratijs actis,

actis, dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes: hic est enim sanguis meus, qui est noui testamenti, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis, Non bibam post hac ex hoc fructu vitis, vsque in diem illum, cùm illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei. Et cùm hymnum cecinissent, exierunt in montem Oliuarum. Tũc dicit illis Iesus: Omnes vos offẽdiculum patiemini mea causa in nocte hac. Scriptum est enim: Percutiam pastorẽ, & dispergentur oues gregis. Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes offendiculum passi fuerint tua causa, ego tamen nunquam offendiculum patiar. Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quòd in hac nocte antequam Gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit Iesus cum illis in villam, quæ dicitur Gethsemane, & dixit discipulis: Sedete hìc, donec vadam & orem illic. Et assumpto Petro & duobus filijs Zebedæi, cœpit affici dolore & mœstitudine. Tunc ait illis Iesus: Mœsta est anima mea vsque ad mortem: manete hìc & vigilate mecum. Et progressus pusillum, procidit in faciem suam orans, ac di-

Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 18. Zach. 13. Act. 1. Ioan. 12. Luc. 22.

cens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos, & reperit eos dormientes, & dicit Petro: Adeò nō potuistis vna hora vigilare mecum? Vigilate & orate, vt ne intretis in tentationem.
Galat.5. Spiritus quidem promptus est, at caro infirma. Rursus altera vice abijt, & orauit, dicens: Pater mi, si non potest hoc poculum transire à me, nisi bibam illud, fiat voluntas tua. Et venit, & reperit eos iterùm dormientes. Erant enim oculi eorum grauati. Et relictis illis, iterum abijt, & orauit tertiò, eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis: Dormite iam & requiescite. Ecce appropinquat hora, & filius hominis traditur in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce appropinquauit,
Mat.14. qui me tradit. Ad huc eo loquēte, ecce Iu-
Luc.22. das, vnus de numero duodecim, venit, & cū
Ioan.18. eo turba multa, cum gladijs & fustib⁹, missi à principibus Sacerdotū & Senioribus populi. Is verò qui prodebat eum, dedit illis signum, dicens: Quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum, dixit: Aue Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Iesus: Amice, ad quid ades? Tunc accesserūt, & manus iniecerunt in Iesum, & ceperunt eum. Et ecce

vnus

vnus ex his qui erant cum Iesu, extendens manum, exemit gladium suum, & percutiens seruum principis sacerdotum, amputauit auriculam eius. Tunc ait illi Iesus: Conuerte gladiū tuum in locum suum. Omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas quòd non possum nunc rogare Patrem meum, & exhibebit mihi plus quàm duodecim legiones angelorū? Quomodo ergò implebuntur Scripturæ, quòd sic oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis: Tāquam ad latronem existis cum gladijs & fustib⁹ ad cōprehendendū me: quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non me cepistis. Hoc autem totum factū est, vt cōplerentur scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. At illi comprehensum Iesum, duxerunt ad Caiapham principem Sacerdotum, vbi Scribæ & Seniores conuenerant. Petrus autem sequebatur eum procul, vsque ad atrium principis Sacerdotum, Et ingressus intro, sedebat cum ministris, vt videret finē. Principes autem Sacerdotum & Seniores, & totum concilium quærebant falsum testimonium cōtra Iesum, vt morti eum traderent: & non inueniebant. Nouissimè autem venerunt duo falsi testes, & dixerunt: Hic dixit, Possum destruere templum Dei,

Gen.9. Apo.13. Ezech.11. Luc.24. Esa.35. Psal.21. Act.6. Ioan.1.

& in triduo ędificare illud. Et surgens princeps Sacerdotum, ait illi: Nihil respondes? Cur isti aduersum te testimonium dicunt?
Luc.22. Iesus autem tacebat. Et respondens princeps Sacerdotum, ait illi: Adiuro te per Deum viuętem, vt dicas nobis, an tu sis Chri-
Ioan.6. stus filius Dei. Dicit illi Iesus: Tu dixisti.
Act.1. Veruntamen dico vobis, amodo videbitis filium hominis sedętem à dextris virtutis, & venientem in nubibus cæli. Tunc princeps Sacerdotum discidit vestimenta sua, dicęs: Proloquutus est blasphemiam: quid insuper egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam eius: quid vobis videtur? At illi respondentes, dixerūt: Reus est mor-
Leuit.24. tis: Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum cæciderunt. Alij autem palmas in
Esa.50. Ioan.18. faciem eius dederunt, dicentes: Vaticinare nobis Christe, quis est qui te percussit? Petrus verò sedebat foris in atrio, & accessit ad eum vna ancillula, dicens: Et tu cum Iesu Galilæo eras. At ille negauit corā omnibus, dicens: Nescio quid dicas. Cùm autem exisset in vestibulum, vidit eum altera ancilla, & ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negauit cum iureiurando: Nō noui hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant, & dixerunt Petro: Verè & tu ex illis es, nam & loquela

tua

tua te manifestum facit. Tunc cœpit execrari & iurare, quòd non nosset hominem; & continuò Gallus cantauit. Et recordatus est Petrus verbi Iesu, qui dixerat ei: Prius quàm Gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, fleuit amarè. Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes Sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti traderent. Et vinctum eum, adduxerunt & tradiderunt Pontio Pilato præsidi. Tunc videns Iudas, qui eum prodiderat, quòd damnatus esset, pœnitẽtia ductus, retulit triginta argenteos principibus Sacerdotum & senioribus, dicens: Peccaui, prodens sanguinem innoxium. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in templo, recessit, & abiens laqueo se suspendit. Principes autem Sacerdotum acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam, quia precium sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum: quapropter vocatus est ager ille, Ager sanguinis, vsque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictũ est per Hieremiam prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos precium æstimati, quem æstimatum emerunt à filijs Israel, & dederũt eos in agrum figuli, sicut

Psal. 2.
Act. 3.
2. Re. 37.
Act. 1.
Iere. 32.
Zac. 11.

Mar 15. Luc. 23. Ioan. 18. constituit mihi Dominus. Iesus autem stetit ante Præsidem, & interrogauit eũ Præses, dicens: Tu es rex Iudæorum? Dicit illi Iesus: Tu dicis. Et cùm accusaretur à principibus Sacerdotum & Senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Nõ audis quam multa aduersum te dicunt testimonia? Et non respondit ei ad vllum verbum, ita vt miraretur præses vehementer. In festo autem consueuerat præses turbæ dimittere vnum vinctum quem voluissent. Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas: congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Vtrum vultis dimittam vobis, Barabbã, an Iesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quòd propter inuidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum vxor eius, dicens: Nihil tibi cum iusto illo: multa enim passa sum hodie in somnis propter eum. Principes autẽ sacerdotum & seniores persuaserũt turbis, vt peterent Barabbam, Iesum verò perderent. Respondens autem præses, ait illis: Vtrum vultis vobis è duobus dimittã? At illi dixerunt: Barabbam. Dixit illis Pilatus: Quid igitur faciam Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt ei omnes: Crucifigatur. Præses autem ait: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes: crucifigatur. Videns autem

Esa. 53.

tem Pilatus quòd nihil proficeret, ſed magis tumultus fieret, accepta aqua, abluit manus coram populo, dicens: Innocēs ego ſum à ſanguine huius iuſti. vos videritis. Et reſpondens vniuerſus populus, dixit: Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Tunc dimiſit illis Barabbam, Ieſum autem flagellatum tradidit vt crucifigeretur. Tūc milites Præſidis ſuſcipientes Ieſum in prætorio, congregauerunt ad eum vniuerſam cohortem: & cùm exuiſſent eum, circumdederunt ei clamidem coccinam, & coronam de ſpinis contextam, impoſuerunt ſuper caput eius, & arundinem in dexteram eius, & genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Aue rex Iudæorum. Et cùm expuiſſent in eum, acceperunt arūdinem, & percutiebant caput eius. Et poſtquam illuſiſſent ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum veſtimentis ſuis, & abduxerunt eum vt crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc adegerunt vt tolleret crucem eius. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod eſt, Caluariæ locus. Et dederunt ei acetum bibere, cum felle mixtū: & quum guſtaſſet, noluit bibere. Poſtquā autem crucifixerunt eum, diuiſerunt veſtimenta eius, ſortem mittentes: vt impleretur Mat. 27. Mar. 17. Ioan. 19.

quod dictum est per Prophetam: Diuiserũt
Psal.22. sibi vestimenta mea, & super vestimentum
meum miserunt sortem. Et sedentes, seruabant
Luc.25. eum ibi. Et imposuerunt super caput
eius causam ipsius scriptam: Hic est Iesus
Psa.53. rex Iudæorum. Tunc crucifiguntur cum eo
duo latrones, vnus à dexteris, & alter à sinistris. Prætereuntes autem, conuitia iaciebant in eum, mouentes capita sua, & dicẽtes: Tu ille qui destruebas templum, & in triduo ædificabas, serua temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. Similiter & principes Sacerdotum illudẽtes, cum Scribis & Senioribus, dicebant: Alios seruauit,
Sap.2. seipsum nõ potest seruare. Si Rex Israel est,
Psal.21.38 & 69. descendat nunc de cruce, & credemus ei. Confidit in Deo, liberet eum nunc, si vult eum. Dixit enim, Filius Dei sum. Idipsum autem & latrones qui crucifixi erant cũ eo, exprobrabant ei. A sexta autem hora, tenebræ factæ sunt super vniuersam terram, vsq; ad horam nonam: Et circa horam nonam,
Psal.22. clamauit Iesus voce magna, dicens: Eli, eli, lamasabachthani? hoc est, Deus meus, Deus meus, cur deseruisti me? Quidam autem illic stantium cùm audissent, dicebant: Heliam vocat iste. Et continuò currens vnus ex
Mar.15. eis, cùm acceptam spongiam implesset aceto, imposuit arundini, dabátque ei vt bi-
Ioan.19. beret.

beret. Cæteri verò dicebãt: Sine, videamus an veniat Helias liberaturus eum. Iesus autem cùm iterum clamasset voce magna, emisit Spiritum. Et ecce velum Templi scissum est in duas partes, à summo vsque ad imum, & terra mota est, & petræ scissæ sunt: & monumẽta aperta sunt, & multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt: & egressi è monumentis, post resurrectionẽ eius, venerunt in Sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis. Centurio verò & qui cũ eo erant custodientes Iesum, viso terræ motu, & his quæ facta fuerant, timuerunt valdè, dicentes: Verè filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ è lõginquo spectantes, quæ secutæ fuerant Iesum à Galilæa, ministrantes ei, inter quas erat Maria Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Iose mater, & mater filiorum Zebedæi. Luc. 23.

Feria. ij. ante Pascha.

Lectio Esaiæ Prophetæ. cap. lxij.

QVis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra: iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ? Ego qui loquor iustitiã, & propugnator sum ad saluandum. Quare ergo rubrum est indumentũ tuum, & vestimenta Apoc. 19.

tua ſicut calcantium in torculari? Torcular calcaui ſolus, & de Gentibus non eſt vir mecum. Calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea, & aſperſus eſt ſanguis eorum ſuper veſtimenta mea, & omnia indumenta mea inquinaui. Dies enim vltionis in corde meo, annus retributionis meæ venit. Circumſpexi, & non erat auxiliator: quæſiui & non fuit qui adiuuaret. Et ſaluauit mihi brachium meum, & indignatio mea ipſa auxiliata eſt mihi. Et conculcaui populos in furore meo, & inebriaui eos in indignatione mea, & dextraxi in terram virtutem eorum. Miſerationũ Domini recordabor, laudem Domini ſuper omnibus quæ reddidit nobis Dominus, & ſuper multitudinem bonorũ domui Iſrael, quæ largitus eſt eis, ſecundum indulgentiam ſuam, & ſecundum multitudinem miſericordiarũ ſuarum. Et dixit: Veruntamen populus meus eſt filij non negantes: & factus eſt eis ſaluator. In omni tribulatione eorum non eſt tribulatus, & angelus faciei eiꝰ ſaluauit eos: in dilectione ſua, & in indulgentia ſua ipſe redemit eos, & portauit eos & eleuauit eos cunctis diebus ſeculi. Ipſi autem ad iracundiam prouocauerunt, & afflixerunt ſpiritum ſancti eius, & cõuerſus eſt eis in inimicum, & ipſe debellauit eos.

Et

Et recordatus est dierum seculi Moysi & populi sui. Vbi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui? Vbi est qui posuit in medio eius spiritum sancti sui? Qui eduxit ad dexteram Moysen brachio maiestatis suæ: qui scidit aquas ante eos, vt faceret sibi nomẽ sempiternum: qui eduxit eos per abyssos, quasi equum in deserto nõ impingentem. Quasi animal in campo descendens, spiritus Domini ductor eius fuit: sic adduxistis populum tuum, vt faceres tibi nomen gloriæ. Attende de cælo, & vide de habitaculo sancto tuo, & solio gloriæ tuæ. Vbi est zelus tuus, & fortitudo tua, multitudo viscerum tuorum, & miserationum tuarum? Super me continuerunt se. Tu enim pater noster, & Abrahã nescivit nos, & Israël ignorauit nos: Tu Domine pater noster, redemptor noster: à seculo nomen tuum. Quare errare nos fecisti Domine de vijs tuis, induraſti cor nostrum, ne timeremus te? Cõuertere propter seruos tuos, tribus hæreditatis tuæ. Quasi nihilum possederunt populum sanctum tuum: hostes nostri conculcauerũt sanctificationem tuam. Facti sumus quasi in principio, cùm nõ dominareris nostri, neque inuocaretur nomen tuum super nos. Exod. 14. Deut. 26.

Euangelium. Mar. xiiij.

Mat.26. Luc.22. Ioan.11. ERat autem pascha, & azymorum dies futuri post biduum. Et quærebãt summi Sacerdotes & Scribę, quomodo eũ per dolum comprehensum occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne tumultus fiat populi. Luc.7. Ioan.12. Et cùm esset Bethanię in domo Simõnis leprosi, accumbente eo, venit mulier habens alabastrum vnguenti nardi pistice præciosæ, & cõminuto alabastro, effudit illi in caput. Erant autem quidam qui indignarentur apud sese, ac dicerent: Ad quid perditio hæc vnguenti? nam poterat hoc vendi pluris quàm trecentis denarijs, ac dari pauperibus: Et infremuerũt aduersus illam. At Iesus dixit: Sinite illam, cur illi molesti estis? bonum opus operata est erga me. Semper enim pauperes habetis vobiscum, & quandocunque volueritis, potestis illis benefacere: me verò nõ semper habetis. Quod potuit, hæc fecit. Præuenit vt vngeret meum corpus ad sepulturam. Amen dico vobis, vbicunque prædicatum fuerit Euangelium hoc in totum mundum, etiam hoc quod fecit hæc, dicetur in memoriam ipsius. Et Iudas Iscariotes, vnus è duodecim abijt ad summos sacerdotes, vt proderet eũ illis. Quo audito, illi gauisi sunt, & polliciti sunt ei pecuniam se daturos. Et quærebat quo-

quomodo opportunè illum traderet. Ac primo die azymorum, cùm paſcha immolarent, dicunt illi diſcipuli ſui: Vbi vis vt abeamus & paremus, vt edas Paſcha? Et emittit duos è diſcipulis ſuis, & dicit illis: Ite in ciuitatem, & occurret vobis homo hydriam fictilem aquæ plenam baiulans, ſequimini illum: & quocunque ingreſſus fuerit, dicite patrifamiliàs: Magiſter dicit, Vbi eſt diuerſorium, vbi paſcha cũ diſcipulis meis edam? Et ille vobis oſtendet triclinium magnum, ſtratum, paratum: illîc parate nobis. Et exierũt diſcipuli eius, & venerunt in ciuitatem, & repererunt quemadmodum dixerat illis, parauerunt q; Paſcha. Et cùm veſpera iam eſſet, venit cum duodecim. Et cùm accumberent ederentque, dixit Ieſus: Amen dico vobis, vnus ex vobis proditurus eſt me, qui edit mecum. At illi cœperunt eſſe mœſti, ac dicere illi ſingulatim: Num ego? Et alius: Num ego? Ille verò reſpondens, dixit illis: Vnus è duodecim, qui intingit mecum in catinum. Filius quidem hominis vadit, ſicut ſcriptum eſt de illo: ſed væ homini illi, per quem filius hominis proditur. Bonum erat illi, ſi natus non fuiſſet homo ille. Et edentibus illis, ſumpto Ieſus pane, cùm benedixiſſet, fregit, & dedit illis, ac dixit: Sumite, comedi-

Mat.26. Luc.22. 1.Cor.11. te,hoc est corpus meum. Et accepto poculo,cum gratias egisset, dedit illis. Et biberunt ex eo omnes. Et dixit illis:Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effunditur. Amen dico vobis,posthac non bibam de fructu vitis, vsque ad diem illum cùm illud bibero nouum in regno Dei. Et cùm hymnum dixissent, exierunt in montẽ Oliuarum. Et dicit illis Iesus: Omnes offẽdiculum patiemini propter me in nocte hac,quia scriptum est: Percutiam pastorẽ, & dispergentur oues. Sed posteaquam resurrexero,præcedam vos in Galilæam. Petrus autem dicit illi: Etiam si omnes offendiculum passi fuerint, at non ego. Et dicit illi Iesus: Amen dico tibi, quòd hodie in nocte hac, prius quàm bis gallus cecinerit, ter abnegabis me. At ille vehementius dicebat: Imò si me oportuerit commori tibi, nõ te abnegabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in locum,cuius nomẽ Gethsemani. Et dicit discipulis suis:Sedete hîc, donec digressus orauero. Et assumit Petrum & Iacobum, & Ioannem secum, cœpitq; expauescere & angi. Et dicit illis: Dolore afficitur anima mea,vsque ad mortem:manete hîc,& vigilate. Et progressus paululum, prostratus est in terram, & orauit vt si possibile esset, transiret à se hora,&

Zach.13. Act.1. Ioan.18. Ioan.12.

dice-

dicebat: Abba pater, omnia possibilia sunt tibi, aufer poculum à me hoc: Veruntamen non quid ego velim, sed quid tu. Et venit, & offendit eos dormientes, dicitq́, Petro: Simon, dormis? non potuisti vnam horam vigilare? Vigilate & orate, ne veniatis in tentationem. Spiritus quidē promptus, ac caro infirma. Et rursum digressus orabat, Galat.5.
& eundem dixit sermonem. Et reuersus, of- Mar.14.
fendit illos rursum dormientes: erant enim oculi eorum grauati, neque sciebant quid illi responderent. Et venit tertiò, dicitq́; illis. Dormite posthac & requiescite: Sufficit. Venit hora, ecce traditur filius hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus Ecce qui prodit me, appropinquat. Et continuò, Luc.22.
adhuc eo loquente, accedit Iudas, qui erat Ioan.18.
vnus è duodecim, & cum illo turba multa cum gladijs & fustibus, à summis Sacerdotibus & Scribis & senioribus. Dederat autē is qui prodebat eum, commune signum illis dicens: Quemcunque osculatus fuero, is est, comprehendite illum, & abducite cautè. Et cùm veniſſet, protinus accedit ad illum, dicitque ei: Rabbi, rabbi, ac deosculatus est eum. Illi verò iniecerūt in illum manus suas, & comprehenderunt eum. Vnus autem quispiam adstātium educto gladio, percussit seruum summi Sacerdotis, & am-

putauit eius auriculam. Et respondens Iesus, dixit illis: Tāquam ad latronem existis cum gladijs ac fustibus, ad comprehendēdum me: quotidie erā apud vos in templo docens, & non comprehēdistis me: Sed ista
Esa.53. fiunt, vt impleantur Scripturæ. Et relicto illo, omnes fugerunt. Et vnus quispiam adolescentulus sequebatur illum circumamictus sindone super nudum, & comprehenderunt illum adolescentuli. Ille verò relicta
Mat.26. sindone, nudus effugit ab illis. Et abduxe-
Luc.22. runt Iesum ad summum Sacerdotem. Et
Ioan.18. conueniunt cum illo omnes summi Sacerdotes & Seniores, & Scribę. Et Petrus eminus sequebatur illum, donec venisset in atrium summi Sacerdotis: & erat sedens vnà cum ministris, & calefiebat ad lumen. Sūmi verò Sacerdotes & totum conciliū quęrebant aduersus Iesum testimoniū, vt morti traderent eum, & non inueniebant. Nam multi falsum testimonium dixerant aduersus illum, nec erāt satis idonea testimonia. Et quidam assurgebant & falsum testimonium ferebant aduersus illum, dicentes:
Ioan.2. Nos audiuimus eum dicentem: Ego diruam Templum hoc quod est manibus factum, & tribus diebus, aliud, sine manibus factum, extruam. Et ne sic quidē satis idonea erant testimonia illorum. Et surgens summus

ſumm⁹ Sacerdos in medium, interrogabat Ieſum dicens: Non reſpondes quicquam? Quid iſti aduerſum te dicunt teſtimonia? At ille tacebat, neque quicquam reſpondebat. Rurſum ſummus Sacerdos interrogauit, & dicit illi: Tu es ille Chriſtus filius benedicti? Ieſus autem dixit: Ego ſum: & videbitis filium hominis ſedentem à dextris virtutis, & venientem in nubibus cæli. Summus autem Sacerdos dilaceratis veſtibus ſuis, dixit: Quid præterea opus habem⁹ teſtibus? Audiſtis blaſphemiam. Quid vobis videtur? Illi verò omnes condemnauerunt eum eſſe reum mortis. Et cœperunt quidam conſpuere in eum, & obuelare faciem illius, & colaphis eum cædere, & dicere illi: Diuina. Ac miniſtri alapas illi impingebant. Et cùm eſſet Petrus in atrio inferius, venit vna ancillarum ſummi Sacerdotis: quumq; vidiſſet Petrum calefacientem ſe, intuita illum dicit. Et tu cùm Nazareno Ieſu fuiſti? At ille negauit, dicens: Non noui: neque ſcio quid dicas. Et exiuit foras in veſtibulũ, & gallus cecinit. Et ancilla cùm vidiſſet eum, rurſum cœpit dicére his qui adſtabant: Hic ex illis eſt. At ille rurſum negabat. Ac paulò poſt iterũ, qui adſtabant, dicebant Petro: Verè ex illis es, nam & Galilæus es, & loquela tua conue-

Mat.26. Luc.22. Ioan.6. Mat.26. 3.Reg.22. Iob.16.

nit. At ille cœpit execrari ac deierare: Non noui hominem istum, de quo dicitis. Et iterùm gallus cecinit. Recordatusq; est Petrus verbi quod dixerat illi Iesus: Prius quàm gallus cecinerit bis, abnegabis me ter. cœpitq; flere.

Matt.26.

Feria tertia ante Paschа.

Lectio Esaiæ Prophetæ. Cap.1.

DOminus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum non abij. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellẽtibus. Faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuentibus in me. Dominus Deus auxiliator meus, ideò non sum confusus. Ideò posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iustificat me. Quis contradicet mihi? stemus simul. Quis est aduersarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus: quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedit eos. Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem serui sui, qui ambulauit in tenebris, & non est lumẽ ei? speret in nomine Domini, & innitatur super Deum suum. Ecce vos omnes accẽdentes ignem accincti

accincti flāmis: ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis quas succendistis: de manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis.

Euangelium. Mar. xv.

ET confestim diluculo concilio inito, Psal. 2.
sumi Sacerdotes cū Senioribus & Scri- Mat. 27.
bis ac toto concessu, vinctum Iesum abdu- Luc. 23.
xerūt, tradideruntq; Pilato. Et interrogauit Ioan. 18.
eum Pilatus: Tu es ille rex Iudæorum? At ille respondens, dixit illi: Tu dicis: Et accusabant eum summi Sacerdotes de multis. Pilatus autem rursus interrogauit illum, dicens: Non respōdes quicquam? ecce quàm multa aduersus te testātur. Iesus autem deinde nihil respondit, adeò vt admiraretur Pilatus. Cæterùm in festo dimittebat illis vnum vinctum, quemcunque postulassent. Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cū seditionis autoribus fuerat vinctus, qui per seditionem cædem patrauerat. Et quum acclamasset turba, cœpit flagitare, vt faceret quemadmodum semper fecerat ipsis. Pilatus autęm respondit eis, dicens: Vultis dimittam vobis regem illum Iudæorum? Sciebat enim, quòd propter inuidiam tradidissent illum summi Sacerdotes. Summi verò Sacerdotes concitauerunt turbam, vt

potiùs Barabbam dimitteret ipsis: Pilatus autem respõdens rursum, ait illis: Quid igitur vultis faciam ei, quem dicitis regem Iudæorum? At illi rursum clamauerũt: Crucifige istum. Pilatus autem dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi vehementius clamauerunt: Crucifige eum. Pilatus verò volens turbæ facere satis, dimisit illis Barabbam, & tradidit Iesum flagellatum, vt crucifigeretur. Milites autem abduxerunt eum intro in atrium, quod est Prætorium, & conuocant totam cohortem, & induunt illum purpura, & circumponunt ei contextam spinis coronam, & cœperunt salutare illum: Aue rex Iudæorum. Et verberabant illius caput arundine: & inspuebant in illum: & positis genibus adorabant illum. Et cùm illusissent ei, exuerunt eum purpura, & induerũt illum vestibus proprijs: & educunt eum vt crucifigerent eum. Et coëgerunt prętereuntem quendam Simonem Sirenẽsem, qui veniebat ex agro, patrem Alexandri & Rufi, vt tolleret crucem eius. Et ducunt eum in Golgotha locum: quod est si interpreteris, Caluariæ locus. Et dederũt illi bibere myrrhatum vinum, sed ille non sumpsit. Cumque crucifixissent eum, partiti sunt vestimenta eius, mittentes sortem super illa, quis quid tolleret. Erat autẽ hora

Mat. 27. Luc. 23. Ioan. 19. Psal. 22.

tertia,

tertia, & crucifixerunt eum. Et erat inscriptio causæ illius inscripta: Rex Iudęorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones: vnum à dextris, & alterum à sinistris eius. Et impleta est scriptura quæ dicit: Et cum iniquis Esa. 53.
deputatus est. Et qui prętereibant, conuitiabantur illi, mouentes capita sua, ac dicentes: Væ qui demoliris templum, & in tribus diebus extruis: serua teipsum, & descende de cruce. Similiter & summi Sacerdotes illudentes inter sese cum Scribis, dicebant: Alios seruauit, seipsum seruare non potest. Christus ille rex Israel descendat nunc de cruce, vt videamus & credam⁹. Et qui crucifixi fuerant cum illo, probra iaciebant in eum. Cùm verò facta esset hora sexta, tenebræ ortæ sunt super totam terram, vsque ad horam nonam. Et hora nona clamauit Iesus voce magna, dicens: Eloi, eloi, lamasa- Psal. 22.
bachthani? quod est, si quis interpretetur, Deus meus, Deus meus, cur me deseruisti? Et quidam adstantium, cùm audissent, dicebant: Ecce Heliam vocat. Accurrit autem quidam, & impleta spongia aceto, impositaq; arundini, porrexit illi potum, dicens: Sinite, videamus an venturus sit Helias ad deponendum eum. Iesus autem emissa voce magna, expirauit. Et velum Templi scissum est in duas partes, à summo vsq; ad i-

mũ. Cùm vidiſſet autem centurio, qui adſtabat ex aduerſo illi, quòd ſic emiſſo clamore expiraſſet, dixit: Verè homo hic, filius erat Dei. Erant autem & mulieres è longínquo ſpectantes, inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi parui, & Ioſe mater, & Salome: quæ etiam cùm eſſet in Galilęa, ſequutæ fuerant illum, & miniſtrauerant ei: aliæq; complures, quæ ſimul aſcenderant cum eo Hieroſolymam. Et cùm iam veniſſet veſpera, quoniã erat paraſceue, quæ præcedit Sabbatum, venit Ioſeph ortus ex ciuitate Arimathæa, honeſtus Senator, qui & ipſe erat expectans regnum Dei, & ſumpta audacia, ingreſſus eſt ad Pilatum, & petijt ab eo corpus Ieſu. Pilatus autem admiratus eſt, ſi iam mortuus eſſet: & accerſito ad ſe Centurione, interrogauit illum, an iamdudum mortuus fuiſſet. Et re cognita ex Centurione, donauit corpus ipſi Ioſeph. Et is mercatus ſindonem, depoſitũ eum, inuoluit ſindoni, depoſuitque in monumento, quod erat exciſum è petra. Et aduoluit lapidem ad oſtiũ monumenti. At Maria Magdalene, & Maria Ioſe, ſpectabant vbi poneretur.

Ioan. 19.

Luc. 8.

Mat. 27.

Feria

Feria.iiij.ante Paſcha.

Epiſtola. *Hebr.ix.*

SIquidem vbi teſtamentum eſt, mors intercedat neceſſe eſt teſtatoris, Nam teſtamentum in mortuis ratum eſt, quandoquidem nondum valet, cùm viuit teſtator. Vnde ne priꝰ quidem illud abſq; ſanguine dedicatũ fuit. Cùm enim Moſes omne præceptum iuxta legem expoſuiſſet omni populo, ſumpto ſanguine vitulorum & hircorum, cum aqua & lana coccina & hyſſopo, ſimul & ipſum librum, & totum populum aſperſit, dicens: Hic eſt ſanguis teſtamenti, quod mandauit vobis Deus. Inſuper autem & tabernaculum, & omnia vaſa miniſterij, ſanguine cõſimiliter aſpergebat. Et omnia ferè ſecundum legem, ſanguine purificantur, & abſque ſanguinis effuſione nõ fit remiſſio. Itaque neceſſe eſt, vt exemplaria quidem eorum quæ ſunt in cælis, hiſce rebꝰ purificentur. Cæterùm ipſa cœleſtia potioribus quàm hæ ſint, victimis mundentur. Non enim in manufacta Sancta ingreſſus eſt Chriſtꝰ, exemplaria verorum, ſed in ipſum cælum, vt appareat nunc in conſpectu Dei pro nobis, nõ vt ſepius offerat ſemetipſum, quemadmodum põtifex ingreditur in Sancta ſingulis annis per ſanguinem alie-

Galat.3.

Exod.24. Mat.26.

Exo.16.

num. Alioqui oportuisset illum sæpius passum fuisse, à condito mundo. Nunc autem semel, sub consummationem seculorum, ad profligationem peccati, per immolationem suijpsius apparuit. Et quatenus illud manet homines vt semel moriantur, post hoc autem iudicium: ita & Christus semel oblatus, vt multorum peccata tolleret, rursus absque peccato conspicietur ijs, qui illum expectant in salutem.

Euangelium. Lucæ. xxij.

Exod. 12. Mat. 26. Mar. 14. Ioan. 7. & 11. Ioan. 12. & 13.

INstabat autem dies festus azymorum, qui dicitur pascha. Et quærebant principes Sacerdotum & Scribæ, quomodo eum interficerent, timebant enim plebem. Intrauit autem Satanas in Iudam, cui cognomẽ erat Iscariotes, qui erat è numero duodecim. Abijtq;, & loquutus est cum principibus Sacerdotũ, ac magistratib⁹, quemadmodum illũ traderet eis. Et gauisi sunt, ac pacti sunt pecuniã illi se daturos. Et ille spopondit: quærebatq; oportunitatem, vt traderet illum illis sine turba. Venit autem dies azymorũ, in qua necesse erat immolari pascha. Et misit Petrum ac Ioannẽ, dicens: Euntes parate nobis pascha vt edamus. At illi dixerunt ei: Vbi vis paremus? Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus vobis in ciui-

ciuitatem, occurret homo, vas aquæ testaceum portãs, sequimini eum in domum in quam intrat, & dicetis patrifamiliãs ædiũ: Dicit tibi magister: Vbi est diuersorium vbi pascha cũ discipulis meis edam? Et ipse ostendet vobis cœnaculum magnum stratum: ibi parate. Euntes autem inuenerunt sicut dixerat illis. & parauerunt Pascha. Et cùm iam esset tempestiuum, accubuit, ac duodecim Apostoli cum eo. Et ait illis: Desyderio desyderaui hoc pascha comedere vobiscum ante quàm patiar. Dico enim vobis, posthac non edam vltra ex eo, donec compleatur in regno Dei. Et accepto poculo, gratias egit ac dixit: Accipite hoc, & diuidite inter vos. Dico enim vobis, quod non bibam de fructu vitis, donec regnum Dei veniat. Et accepto pane, cũ gratias egisset, fregit, ac dedit eis, dicens: hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in mei recordationem. Similiter & poculũ, postquam cœnauit, dicens: Hoc poculum nouum testamentum per sanguinem meum, qui pro vobis effunditur. Verumtamen ecce manus prodentis me, mecũ est in mensa. Et filius quidem hominis secundum quod definitum est, vadit: verũtamen væ homini illi, per quem proditur. Et ipsi cœperunt quærere inter sese, quisnam

1.Cor.5. Mat.26. Mar.14. 1.Cor.11. Ioan.6.

Mat.20. Mar.9.& 10. Luce.9. esset ex ipsis, qui hoc faciur esset: Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eis: & qui potestatem habent super eas, benefici vocãtur.

1.Pet.5. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut iunior: & qui princeps est, sicut qui ministrat. Nam vter maior est, qui accumbit, an qui ministrat? nónne qui accumbit? At ego in medio vestrûm sum, vt qui ministrat. Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus. Et ego dispono vobis, sicut dispositit mihi Pater meus regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedeatis super thronos, iudicantes duodecim tribus

Mat.10. Apoc.3. Israel. Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret sicut triticum: sed ego rogaui pro te, ne deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. At ille dixit ei: Domine, tecum paratus sum & in

Mat.16. Mar.14. Ioan.13. carcerem, & in mortem ire. At ille dixit: Dico tibi Petre, non canet hodie gallus, priùs quàm ter abneges te nosse me. Et dixit eis. Quando misi vos sine sacculo &

Mat.10. Mar.6. Luc.9. pera & calciamentis, num quid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum, tollat, simi-

liter

liter & peram: & qui non habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc quod ſcriptum eſt, oportet perfici in me: Et cum iniquis deputatus eſt. Etenim ea quæ ſunt de me, Eſa.58.
finem habent. At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladij hîc. At ille dixit eis: Satis eſt. Et egreſſus ibat, vt erat ſolitus, in Mat.26.
montem Oliuarum: ſequuti ſunt autem illum & diſcipuli. Et cùm peruenisſet ad Ioan.18.
locum, dixit illis: Orate, ne intretis in Mat.6.
tentationem. Et ipſe auulſus eſt ab eis fermè ad iactum lapidis: poſitiſque genibus orabat: dicens: Pater, ſi vis, tranſfer poculum hoc à me. Veruntamen, non mea vo- Ioan.6.
luntas, ſed tua fiat. Apparuit autem ei angelus de cælo, corroborãs eum. Et correptus angore, prolixius orabat. Et erat ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis, decurrentes in terram. Et cùm ſurrexiſſet à deprecatione, veniſſetque ad diſcipulos ſuos, reperit eos dormientes præ mœſtitudine. Et ait illis: Quid dormitis? Surgite & orate, ne intretis in tentationem. Adhuc autem eo loquẽte, Mat.26.
ecce turba, & qui vocabatur Iudas, vnus è Mar.14.
duodecim, antecedebat eos, & appropinquauit Ieſu, vt oſcularetur eum. Ieſus autem dixit illi: Iuda, oſculo filium hominis prodis? Videntes autem hi qui circa ipſum erant, Ioan.18.

quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, percutiemúsne gladio? Et percussit vnus ex illis seruum principis sacerdotum, & amputauit auriculam eius dextram. Respondens autem Iesus, ait: Sinite hucusque. Et cùm tetigisset auriculam eius, sanauit eum. Dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se, principes Sacerdotum ac magistratus templi & seniores: Quasi ad latronem existis cum gladijs ac fustibus, quum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extẽdistis manus in me: sed hæc est hora illa vestra, & Ioan.18. potestas tenebrarum. Comprehensum autem eum duxerunt, & induxerunt in domũ principis sacerdotum. Petrus verò sequebatur eminus. Cùm autẽ accendissent ignẽ Mat.26. Mar.14. in medio aulæ, atque vnà consedissent, sedit & Petrus inter illos. Quem cùm vidisset ancilla quædam sedentem ad lumen, defixis in illum oculis, dixit: Et hic cum illo erat. At ille abnegauit eum, dicens: Mulier, non noui illum. Et post pusillum, alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus verò ait: Homo, nõ sum. Et interuallo interiecto ferè horæ vnius, alius quidam affirmabat, dicens: Verè & hic cum illo erat, nam & Galilæus est: Et ait Petrus: Homo, nescio quid dicas. Et continuò adhuc illo loquente, cecinit gallus. Et conuersus Dominus, intuitus

intuitus est Petrum. Et recordatus est Petrus sermonis Domini, quomodo dixerat ipsi: Prius quàm gallus cecinerit, ter me negabis. Et egressus foras Petrus fleuit amarè. Et viri qui tenebant Iesum, illudebãt ei, cædentes: & cùm circumtexissent eum, percutiebant faciem eius, & interrogauerunt eum, dicentes: Vaticinare: quis est ille quī te percussit? Et alia multa conuitiantes dicebant in eum. Atque vt illuxit, conuenerunt seniores plebis, & principes Sacerdotum & Scribæ, & duxerunt illum in cõcilium suum, dicentes: Num tu es ille Christus? dic nobis. Et ait illis: Si vobis dixero, non credetis: quòd si etiam interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc tempore erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei? Qui ait. Vos dicitis me esse. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuimus ex ore ipsius. Luc.22. Mat.26. Mar.14. Esa.50.

Feria.v.ante Pascha.

Epistola. i.Cor.xi.

ILlud tamen præcipiens, non laudo, quòd non in melius, sed in deterius conuenitis. Nam primùm quidem cùm conuenitis in

Ecclesia, audio dissidia in vobis esse, & a-
Mat. 18. liqua ex parte credo. Oportet enim & se-
1. Ioan. 2. ctas in vobis esse, quò qui probati sunt, manifesti fiant inter vos. Igitur cùm conuenitis in eundem locum, non licet dominicam cœnam edere, quòd vnusquisque propriam cœnam occupat in edendo. Et hic quidē esurit, ille verò ebrius est, Num sanè domos non habetis ad edendū & bibendum? An ecclesiam Dei contemnitis, &
Mat. 26. pudefacitis eos qui non habent? Quid vo-
Mar. 14. bis dicam? Laudabo vos? In hoc non lau-
Luc. 22. do. Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quòd Dominus Iesus, in ea nocte qua traditus est, accepit panem: & postquam gratias egisset, fregit ac dixit: Accipite, edite: Hoc meū est corpus, quod pro vobis frangitur, hoc facite in mei commemorationem. Ad eundem modum & poculum, peracta cœna, dicens: Hoc poculum nouum testamētum est in meo sanguine: hoc facite, quotiescunq; biberitis,
1. Pet. 2. in mei commemorationem. Quotiescunq;
Act. 1. enim comederitis panem hunc, & de pōculo hoc biberitis, mortem Domini annūcietis, donec venerit. Itaque quisquis ederit panem hunc, aut biberit de poculo Domini huius indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Probet autem homo se-

ipsum

ipsum, & sic de pane illo edat, & de poculo illo bibat. Nam qui edit & bibit indignè, iudicium sibijpsi edit & bibit, non dijudicans corpus Domini. Propter hoc inter vos multi imbecilles & inualidi, & dormiunt multi. Etenim si nos ipsos dijudicassemus, haud quaquam iudicati fuissemus. At cùm iudicamur, à Domino corripimur, ne cum mundo condemnemur. Itaque fratres mei, cùm conuenitis ad comedẽdum, alius alium expectate. Quòd si quis esurit, domi edat, ne ad condemnationem conueniatis. Cætera verò, cùm venero, disponam. 2. Cor. 13. Eccl. 18. 3. Ioan. 2.

Euangelium. Luc. xxij.

ET surgens vniuersa multitudo eorum, duxit illum ad Pilatum. Cœperunt autem illum accusare, dicentes: Hunc deprehendimus euertentem gentem, ac vetantem tributa dare Cæsari, dicentem se Christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum, dicens: Tu es ille rex Iudæorum? At ille respondens illi, ait: Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes Sacerdotum & turbas: Nihil inuenio noxię in hoc homine. At illi inualescebant, dicentes: Commouet populum, docens per vniuersam Iudæam, exorsus à Galilæa, vsque ad hunc locum. Pilatus autem audita mentione Galileæ, Mat. 27. Mar. 15. Ioan. 18. Mar. 17. Mat. 4.

Luc.3. & 18. interrogauit, num homo Galilæus esset. Et vt cognouit quod ad Herodis ditionẽ pertineret, remisit eum ad Herodẽ, qui & ipse Hierosolymis erat per id tempus. Herodes autem, viso Iesu, gauisus est valdè. Tenebatur enim multo iam tempore cupiditate vidẽdi illum, eò quòd audiret multa de eo, Luc.9. & sperabat se signum aliquod visurum ab eo fieri. Interrogabat autem eũ multis sermonibus. At ipse nihil illi respõdebat. Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ acriter accusantes eum. Spreuit autem illum Herodes cum exercitibus suis: cumq; illusisset indutum veste splendida, remisit Act.4. ad Pilatũ. Et facti sunt amici inter sese Pilatus & Herodes, in eodem die: nam anteà simultas inter eos intercesserat. Pilatus autem conuocatis principibus Sacerdotum, & magistratibus ac plebe, dixit ad illos: Mat.27. Obtulistis mihi hũc hominem, quasi auer- Mar.15. tentem populum, & ecce, ego coram vobis Ioan.18. interrogans, nullum crimen inuenio in homine isto, ex his de quibus accusatis eum: sed ne Herodes quidem: nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actũ Ioan.19. est ei. Castigatum ergo illum dimittã. Necesse autem habebat dimittere eis in festo vnum. Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis

Barab-

Barabbam: qui erat propter ſeditionẽ quã-
dam factam in ciuitate & homicidium, cõ-
iectus in carcerem. Iterum autem Pilatus
loquutus eſt ad eos, volẽs dimittere Ieſum.
At illi clamabant, dicentes: Crucifige, cru-
cifige eum. Ille autem tertiò dixit ad illos:
Quid enim mali fecit hic? Nullum crimen
capitale comperio in eo: caſtigatum ergo
dimittam illum. At illi inſtabant vocibus
magnis, poſtulantes vt crucifigeretur: &
inualeſcebant voces eorum, ac ſummorum
Sacerdotum. Et Pilatus adiudicauit, vt fie- Act. 3.
ret quod illi poſtulabant. Dimiſit autem il-
lis eum, qui propter ſeditionem & homici-
dium coniectus fuerat in carcerem, quem
popoſcerant, Ieſum verò tradidit arbitrio
eorum. Et cùm abducerent eum, apprehẽ- Mat. 27.
derunt Simonem quendam Cyrenenſem, Ioan. 19.
venientem è rure, & impoſuerunt illi cru-
cem, vt portaret poſt Ieſum. Sequebatur Zach. 12.
autem illum multa turba populi ac mulie-
rum, quæ & plangebant & lamentabantur
eum. Conuerſus autem ad illas Ieſus, dixit:
Filiæ Hieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed
ſuper vobiſipſis flete, & ſuper filijs veſtris:
quoniã ecce venient dies, in quibus dicent:
Beatæ ſteriles & ventres qui non genuerũt,
& hubera quæ non lactauerunt. Tunc inci- Ierem. 1.
pient dicere montibus: Cadite ſuper nos. Oſe. 10.

Apoc.6. Et collibus: Operite nos. Quia si in humido
Esa.53. ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Ducebãtur autem & alij duo facinorosi cum eo, vt interficerentur. Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Caluaria, ibi crucifixerunt eum, & facinorosos: vnum à dextris,
Act.7. alterum à sinistris. Iesus autẽ dicebat: Pater, remitte illis, nesciunt enim quid faciãt.
Psal.22. Diuidentes verò vestimenta eius, miserunt sortem. Et stabat populus spectans, & deridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios seruauit, seruet seipsum, si hic est ille
Mat.27. Christus, ille Dei electus. Illudebant autem
Mar.15. ei & milites accedentes, & acetum offerẽtes ei, dicentesque: Si tu es ille rex Iudæorũ,
Ioan.19. saluum te fac. Erat autem & inscriptio scripta super eum literis Græcis, & Latinis, & Hæbraicis: Hic est rex Iudæorum. Vnus autem qui erãt suspensi facinorosorum, conuitia dicebat in eum, dicens: Si tu es Christus, serua teipsum & nos. Respondens autem alter, increpabat eum, dicẽs: Ne times quidem tu Deum, quod in eadem damnatione es? & nos quidem iustè, nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, cùm veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus: Amen dico tibi, hodie mecũ eris in paradiso. Erat autem ferè hora sexta, &

tene-

tenebræ factæ ſunt ſuper totam terram vſque ad horam nonã, & obſcuratus eſt Sol, & velum Templi ſciſſum eſt medium. Et cùm clamaſſet voce magna Ieſus, ait: Pater, in manus tuas commendo Spiritũ meum. Et hęc cùm dixiſſet, expirauit. Cùm vidiſſet autem Centurio, quod accidit, glorificauit Deum, dicens: Verè hic homo iuſtus erat. Et omnes turbæ eorum qui ſimul acceſſerant ad ſpectaculum illud, & viderant quę contingebant, percutiẽtes pectora ſua, reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius procul, & mulieres quæ ſequutæ eum erant à Galilæa, hæc videntes. Et ecce vir nomine Ioſeph, decurio, qui erat vir bonus ac iuſtus, hic non conſenſerat conſilio ac facto eorum, oriundus ab Arimathæa ciuitate Iudæorum, qui expectabat & ipſe regnum Dei: hic acceſſit ad Pilatũ, & poſtulauit corpus Ieſu, & depoſitum inuoluit ſindone, & poſuit illud in monumento, quod erat in lapide exciſum, in quo nondũ quiſquàm poſitus fuerat. Et dies erat Paraſceue, & Sabbatũ illuſcebat. Subſequutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa, viderũt monumentũ, & quemadmodũ poſitum erat corpus eius. Reuerſæ verò, parauerũt & vnguenta, ac ſabbato quidem quieuerunt ſecundum præceptum.

Pſal. 30. Act. 4.

Ioan. 19.

Luc. 8.

Die Paraſceues.

Collecta.

OMnipotens Deus, familiã tuam quæſumus benignè reſpice, pro qua Dominus noſter Ieſus Chriſtus non dubitauit tradi manibus nocentum, & crucis ſubire tormentum: Qui tecum viuit & regnat cum ſancto Spiritu, in ſecula ſeculorum. Amen.

Alia Collecta.

OMnipotens æterne Deus, cuius ſpiritu vniuerſum corpus eccleſiæ ſanctificatur & regitur, exaudi nos pro vniuerſis ordinibus ſupplicantes, & pręſta, vt ab omnibus tibi dignè & laudabiliter ſeruiatur. Per Dominum noſtrum Ieſum, &c.

MIſericors Deus, creator omnium hominum, qui nihil odiſti eorũ quæ condidiſti, neque vis mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur & viuat, miſerere Iudæorum, Turcarum, Infidelium & hæreticorum: aufer ab eis ignorantiam & duritiem cordis, & contemptum verbi tui, & reduc eos, miſericors Domine, ad gregem tuum, vt ſeruentur inter reliquias veri Iſraëlis, vt fiat vnum ouile & vn⁹ paſtor Ieſus Chriſtus Dominus noſter, qui viuit & regnat. &c.

Epi-

Epiſtola. Heb.x.

NAm lex vmbram obtinens futurorum bonorum, non ipſam imaginem rerum his hoſtijs, quas ſingulis annis eaſdem continenter offerunt, nunquam poteſt accedentes perfectos reddere. Alioqui nonne deſijſſent offerri? Propterea quod nullam iam habuiſſent conſcientiam peccatorum, qui ſacrificaſſent, ac ſemel purgati eſſent. At qui in iſtis commemoratio fit peccatorum quotannis. Non enim poteſt ſanguis taurorum & hircorũ auferre peccata. Quapropter cùm ingreſſurus eſt mũdum, dicit: Sacrificium & oblationem noluiſti: corpus autem aptaſti mihi, holocautomata & pro peccato non comprobaſti. Tunc dixi: Ecce adſum. In capite libri ſcriptum eſt de me, vt faciam Deus voluntatem tuam. Superius cùm dicit: Sacrificium & oblationem & holocautomata, & pro peccato noluiſti, neque comprobaſti, quæ iuxta legem offeruntur. tunc dixit: Ecce adſum vt faciam Deus voluntatem tuam: tollit prius, vt poſterius ſtatuat: per quam voluntatem ſanctificati ſum⁹ per oblationem corporis Ieſu Chriſti ſemel peractam. Et omnis quidem ſacerdos adſiſtit quotidie, ſacra peragens, ac eaſdem ſæpius offerẽs hoſtias quæ nũquam poſſint auferre peccata.

Pſal.39.

Pſal.39. Eſa.50. Pſal.1.

Hic verò vna pro peccatis oblata victima, perpetuò ſedet ad dexteram Dei, id quod ſupereſt expectans, donec reddãtur inimici
Pſal. 110. ipſius ſcabellum pedum eius. Vnica enim oblatione perfectos effecit in perpetuum, eos qui ſanctificantur. Teſtificatur autem nobis & ipſe Spiritus ſanctus, nimirũ quum
Hier. 13. prædixerit: Hoc eſt teſtamentum, quod cõdam erga illos, poſt dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in corde illorum, & in mentibus illorum inſcribam eas, & peccatorum atque iniquitatum illorum non recordabor amplius. Porrò vbi horum eſt remiſſio, non eſt amplius oblatio pro peccato. Cùm igitur fratres, habeamus libertatẽ
Ioan. 10. & 14. adeundi in ſancta per ſanguinẽ Ieſu, ea via
Rom. 5. quam dedicauit nobis recentem ac viuen-
Heb. 9. tem, per velamentum, hoc eſt per carnem ſuam, cumque habeamus ſacerdotem ma-
Exod. 14. gnum præfectum domui Dei, accedamus
1. Pet. 1. cum vero corde in certitudine fidei, aſperſi cordibus, ac depulſa conſcientia magna mala, & abluti corpore aqua pura, teneamus confeſſionem ſpei, non vacillantem: fidelis enim qui promiſit: & conſideremus nos inuicem, in hoc, vt prouocem⁹ ad charitatem & bona opera, non deſerentes aggregationem noſtri mutuam, ſicuti mos eſt nonnullis, ſed adhortantes inuicem, idque

idque hoc magis, quod videtis appropin- Rom. 15.
quantem diem:

Euangelium. Ioan. xviij.

HÆc cùm dixiſſet Ieſus, egreſſus eſt cum Matth. 26.
diſcipulis ſuis trans torrẽtem Cedron, Marc. 14.
vbi erat hortus, in quem introiuit ipſe & Luc. 22.
diſcipuli eius. Nouerat autem & Iudas, qui prodebat eum, locum, quia frequenter Ieſus conuenerat illuc cum diſcipulis ſuis. Iudas ergo cùm accepiſſet cohortẽ, & à pontificibus & phariſæis miniſtros, venit illuc cum laternis ac facibus & armis. Ieſus itaq; ſciens omnia quæ ventura erant ſuper ſe, proceſſit, ac dixit eis: Quem quæritis? Reſponderunt ergo ei: Ieſum Nazarenũ. Dicit eis Ieſus: Ego ſum. Stabat autẽ & Iudas qui prodebat eum, cum ipſis. Vt ergo dixit eis, Ego ſum: abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: Quem quæritis: Illi autem dixerunt: Ieſum Nazarenum. Reſpondit Ieſus: Dixi vobis, quod ego ſum. Si ergo me quæritis, ſinite hos abire. Vt compleretur ſermo quem dixerat: Ex ijs quos dediſti mihi, non perdidi Ioan. 17.
quemquam. Simon ergo Petrus, cùm haberet gladium, eduxit eum, & percuſſit põtificis ſeruum, & abſcidit auriculam eius dextram. Erat autẽ nomen ſeruo Malchus.

Dicit ergo Ieſus Petro: Immitte gladium tuum in vaginam. An non bibam poculum
Mat.26. quod dedit mihi Pater? Cohors igitur &
Mar.14. tribunus ac miniſtri Iudæorum, comprehen-
Luc.22. derunt Ieſum, & ligauerunt eum, & abduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim
Ioan.11. ſocer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius. Erat autem Caiaphas is, qui conſilium dederat Iudæis, quòd expediret vnum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Ieſùm Simon Petrus, & alius diſcipulus. Diſcipulus autem ille erat notus Pontifici, & introiuit cum Ieſu in atrium pontificis. Petrus autem ſtabat ad oſtiũ foris. Exiuit ergo diſcipulus ille alter, qui erat notus pontifici, & dixit oſtiariæ, & introduxi Petrum. Dixit ergo Petro ancilla oſtiaria: Num & tu ex diſcipulis es hominis iſtius? Dicit ille: non ſum. Stabant autem ſerui & miniſtri, qui prunas congeſſerant, quia frigus erat, & calefaciebant ſe. Erat autem cum eis & Petrus ſtans, & calefaciens ſe. Pontifex ergo
Ioan.7. interrogauit Ieſum de diſcipulis ſuis, & de doctrina ipſius. Reſpondit ei Ieſus: Ego palàm loquutus ſum mundo. Ego ſemper docui in ſynagoga, & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto loquutus ſum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt, quid loquutus

ſum

ſum ipſis: Ecce hi ſciunt, quæ dixerim ego. Hæc autem cùm dixiſſet: vnus aſſiſtens miniſtrorum, dedit alapam Ieſu, dicens: Siccine reſpondes pontifici? Reſpondit ei Ieſus: Si malè loquutus ſum, teſtificare de malo: ſin bene, cur me cædis? Et miſit eum Annas vinctum ad Caiapham pontificem. Stabat autem Simon Petrus & calefaciebat ſe. Dixerunt ergo ei: Num & tu ex diſcipulis eius es? Negauit ille, & dixit: Non ſum. Dicit ei vnus ex ſeruis pontificis cognatus eius, cuius abſciderat Petrus auriculam: Nónne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negauit Petrus. Et ſtatim gallus cecinit. Ducunt ergo Ieſum á Caiapha in prætorium. Erat autem manè, & ipſi non introierunt in prætorium, ne contaminarentur, ſed vt ederent paſcha. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accuſationem affertis aduerſus hominem hunc? Reſponderunt & dixerunt ei: Si non eſſet hic nocens, haudquaquam tibi tradidiſſemus eum. Dicit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & ſecundum legem veſtram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi: Nobis non licet interficere quenquam: vt ſermo Ieſu impleretur, quem dixit, ſignificans qua morte eſſet moriturus. Introiuit ergo iterum

Ierem. 30. Mat. 26. Act. 23. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 13. Ioan. 12.

in prætorium Pilatus, & vocauit Ieſum, &
Mar.14. dixit ei: Tu es ille rex Iudæorum? Reſpõdit
Luc.13. Ieſus: A temetipſo tu hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me? Reſpondit Pilatus: Num ego Iudæus ſum? Gens tua & Pontifices,
Ioan.6. tradiderũt te mihi. Quid feciſti? Reſpondit Ieſus: Regnum meum non eſt ex hoc mundo. Si ex hoc mundo eſſet regnum meum, miniſtri mei vtique decertarent ne traderer Iudæis. Nunc autem regnum meum nõ eſt hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Reſpõdit Ieſus: Tu dicis, quod rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, vt teſtimonium feram veritati. Omnis qui eſt ex veritate, audit vocẽ meam. Dicit ei Pilatus: Quid eſt Veritas? Et
Mat.27. Mar.15. Luc.3. cùm hoc dixiſſet, iterum prodijt ad Iudæos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo cauſam. Eſt autem conſuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Paſcha: vultíſne ergo dimittam vobis illum regem Iudæorum? Clamauerunt rurſum omnes, dicẽtes: Non hunc, ſed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

Cap.19. Tunc ergo apprehendit Pilatus Ieſum, & flagellauit. Et milites plectentes coronã de ſpinis, impoſuerunt capiti eius, & veſte purpurea circundederunt eum, ac dicebãt: Aue rex Iudæorum. Et dabant ei alapas.

Exiuit

Exiuit iterum Pilatus foras,& dicit eis.Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoſcatis quòd nullam in eo cauſam inuenio. Exiuit ergo Ieſus foras, geſtãs ſpineam coronam, & purpureum palliũ.Et dicit eis: Ecce homo. Cùm ergo vidiſſent eum pontifices & miniſtri, clamabant, dicentes. Crucifige, crucifige. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos,& crucifigite,ego enim non inuenio in eo cauſam.Reſponderunt ei Iudæi.Nos legem habemus, & ſecundum legem noſtrã debet mori, quia filium Dei ſe fecit. Cùm ergo audiſſet Pilatus hunc ſermonem,magis timuit. Et ingreſſus eſt prætorium iterum, & dicit ad Ieſum: Vnde es tu? Ieſus autem reſponſum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? neſcis quòd poteſtatem habeam crucifigendi te,& poteſtatem habeam abſoluendi te?Reſpondit Ieſus: Non haberes poteſtatem aduerſum me vllam, niſi tibi datum eſſet è ſupernis. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatũ habet. Et ex eo quærebat Pilatus abſoluere eum. Iudæi autem clamabant,dicentes: Si hunc abſolueris, non es amicus Cæſaris. Quicumque ſe regem facit,cõtradicit Cæſari. Pilatus autem cùm audiſſet hunc ſermonem,produxit foras Ieſum: ſeditque pro tribunali in loco qui dicitur Li-

Leuit.24. Ioan.3. Sap.6. Ioan.3. Rom.13. Act.17.

thoſtrotos, Hæbraicè autem Gabbatha. Erat autem paraſceue Paſchæ, hora fermè ſexta, & dicit Iudæis: Ecce rex veſter. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem veſtrum crucifigam? Reſponderunt pontifices: Non habemus regem, niſi Cæſarem. Tunc ergo tradidit eũ illis, vt crucifigeretur. Acceperunt autem Ieſum, & abduxerunt, atque is baiulans crucem ſuam, exiuit in eum, qui dicitur Caluaria, locum, Hebraicè autem Golgotha, vbi crucifixerunt eum, & cum eo, alios duos, hinc & hinc, medium autem Ieſum. Scripſit autem & titulum Pilatus, & poſuit ſuper crucem. Erat autem ſcriptum, Ieſus Nazarenus rex Iudæorum. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt, quia prope ciuitatem erat locus, vbi crucifixus eſt Ieſus. Et erat ſcriptum Hebraicè, & Græcè, & Latinè. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum: Noli ſcribere, Rex Iudæorum: ſed quod ille dixerit, Rex ſum Iudæorum. Reſpondit Pilatus: Quod ſcripſi, ſcripſi. Milites ergò cùm crucifixiſſent Ieſum, acceperunt veſtimenta eius, & fecerunt quatuor partes, vnicuique militi partem, & tunicam. Erat autem tunica inconſutilis, à ſummo contexta per totum. Dixerunt ergo inter ſe: Ne ſcindamus eam,

Gen.47. Hoſe.1.

Heb.13.

Mat.27. Mar.15. Luc.23.

ſed

ſed ſortiamur de illa cuius ſit. Vt ſcriptura impleretur, dicens: Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi, & in veſtem meam miſerunt ſortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Ieſu, mater eius, & ſoror matris eius Maria Cleopæ, & Maria Magdalene. Cùm vidiſſet ergo Ieſus matrem, ac diſcipulum adſtantem, quem diligebat, dicit matri ſuæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit diſcipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam diſcipulus in ſua. Poſteà ſciens Ieſus, quod omnia iam conſummata eſſent, vt conſummaretur ſcriptura, dicit: Sitio. Vas igitur erat poſitum aceto plenum. Illi verò impleuerunt ſpongiam aceto & Hyſſopo, & impoſitam admouerunt ori eius. Cùm ergo accepiſſet Ieſus acetum, dixit: Conſummatum eſt: & inclinato capite, tradidit ſpiritum. Iudæi ergo quoniam paraſceue erat, vt non remanerent in cruce corpora Sabbato, (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura, ac tollerentur. Venerunt ergo milites, primi quidem fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus eſt cum eo. Ad Ieſum autem cùm veniſſent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius

Pſal.22. Mar.15. Ioan.17. Pſal.68. Mat.27. Luc.24.

crura: ſed vnus militum lãcea latus eius fo-
Zach.15. dit, & continuò exiuit ſanguis & aqua. Et qui vidit, teſtimonium perhibuit, & verum eſt teſtimonium eius. Et ille ſcit quòd vera dicit, vt & vos credatis. Facta ſunt enĩ hæc; vt ſcriptura impleretur. Os nõ comminue-
Exod.12. tis ex eo. Et rurſus alia ſcriptura dicit: Vi-
Zach.12. debunt in quem pupugerunt. Poſt hæc autem rogauit Pilatum Ioſeph Arimathienſis, qui erat diſcipulus Ieſu, ſed occultus, propter metum Iudæorum, vt tolleret cor-
Ioan.3. pus Ieſu: idq́; permiſit Pilatus. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Ieſum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, ad libras fermè centum. Acceperunt ergò corpus Ieſu, & obuinxerunt illud linteis cũ aromatibus, ſicut mos eſt Iudæis ſepelire. Erat autem in loco vbi crucifixus eſt, hortus, & in horto monumentum nouum, in quo nondum quiſquam poſitus erat: ibi ergo propter paraſceuem Iudæorum, quod in propinquo eſſet monumentum, poſuerunt Ieſum.

Vigilia Paſchæ.

Epiſtola. 1. Petr. iij.

Mat.5. 1.Pet.2. PRæſtat enim, vt bene agentes (ſi ita velit Dei volũtas) malis afficiamini, quàm malè

malè faciẽtes. Quandoquidem & Christus semel pro peccatis passus fuit, iustus pro iniustis, vt nos adduceret Deo, mortificatus quidem carne, sed viuificatꝰ spiritu: in quo etiam abijt, & spiritibus, qui erant in carcere, prædicauit, qui inobedientes fuerant quondam cùm semel expectabatur Dei lenitas in diebus Noe, cùm apparabatur arca, in qua paucæ, hoc est, octo animæ seruatæ fuerunt per aquam: cuius figuræ nunc respondens baptismus, nos quoque saluos reddit: quò non carnis sordes abijciuntur, sed quò fit, vt bona cõscientia bene respõdeat apud Deum, per resurrectionem Iesu Christi, qui est ad dexteram Dei, profectus in cælum, subiectis sibi angelis & potestatibus, ac virtutibus.

1. Pet. 1. 1. Pet. 4. Gen. 6. Mat. 27. Luc. 17. Rom. 6.

Euangelium. Matth. xxvij.

CVm autẽ vespera facta esset, venit homo dives ab Arimathæa, nomine Ioseph, qui & ipse discipulus erat Iesu: hic accessit ad Pilatum, ac postulauit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et cùm accepisset corpus Ioseph, inuoluit illud sindone munda, posuitque illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra, & aduoluto saxo ingenti ad ostium monumenti, abijt. Erat autem ibi Maria Magdalene, &

Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 19.

altera Maria, ſedentes contra ſepulchrum. Poſtera autem die quæ ſequitur paraſceuē, conuenerunt principes ſacerdotum & Phariſæi ad Pilatum, dicentes: Domine, recordati ſumus, quod impoſtor ille dixit adhuc viuēs: Poſt tres dies, reſurgo. iube ergo muniri ſepulchrum vſque in diem tertium, ne quando veniant diſcipuli eius, & furentur eum, dicantque plebi: Surrexit à mortuis: & erit nouiſſimus error peior illo priore. Ait illis Pilatus: Habetis cuſtodiam. Ite, munite ſicut ſcitis. Illi autem abeuntes, munierunt ſepulchrum obſignato lapide, adhibitis cuſtodibus.

Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 19.

Die Paſchæ.

Ad Matutinas, loco Pſal. Venite exultemus Domino, Antiphonæ ſequentes cantabuntur, aut dicentur.

CHriſtus reſurgens à morte, iam nō amplius moritur, mors illi vltra non dominabitur. Quod enim mortuus eſt, ſemel mortuus propter abolitionē peccati. Quod autem viuit, viuit Deo. Ita exiſtimate vos ipſos mortuos quidem eſſe peccato, viuentes autem Deo, Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Nunc

NVnc autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ eorum qui dormierunt. Postquam enim per hominem mors, etiam per hominem resurrectio mortuorum. Quemadmodum enim omnes per Adam moriuntur, ita per Christum omnes viuificabuntur.

Collecta.

DEus, qui per vnigenitum tuum æternitatis nobis aditum, deuicta morte, reseraſti: vota noſtra quæ præueniendo aſpiras, etiam adiuuando proſequere. Per eundem Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, qui. &c.

Epiſtola. Coloſſ. iij.

ITaque, ſi reſurrexiſtis vnà cum Chriſto, ſuperna quærite, vbi Chriſtus eſt ad dexteram Dei ſedens. Superna curate, non terreſtria. Siquidem emortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Quandocũque Chriſtus manifeſtatus fuerit, vita noſtra, tunc & vos cum illo manifeſtabimini in gloria. Mortificate igitur membra veſtra terreſtria, ſtuprum, immundiciam, molliciem, concupiſcentiam malã, & auaritiam, quæ eſt ſimulachrorum cultus: ob quæ venire ſolet ira Dei in filios in- 1.Pet.1. Phil.3. 1.Ioan.3. 2.Cor.6. Eph.5. Deut.27. Gen.6.& 19. 1.Cor.10. Eph.2.

tractabiles, inter quos ambulabatis quondam, cùm viueretis in his.

Euangelium. Ioan. xx.

Mat. 28. Mar. 16. Luc. 14.

VNo verò die Sabbatorum Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebræ essent, ad monumentum, videtq; lapidem sublatum à monumento. Currit ergo & venit ad Simonem Petrum, & ad alterum illum discipulum, quem amabat Iesus, & dicit illis: Sustulerunt Dominum è monumẽto, & nescim⁹ vbi posuerint eum. Exijt ergo Petrus, & ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autẽ duo simul, & ille alius discipulus præcucurrit citius Petro, venitq; prior ad monumentum. Et cùm se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus, sequens eum, & introiuit in monumentum: & videt linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed seperatim inuolutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit & ille alius discipulus, qui venerat prior ad monumentum, viditque & credidit. Nondum enim nouerant scripturam, quod oportuisset eum à mortuis resurgere. Abierunt ergo rursus discipuli ad semetipsos.

Ioan. 13. & 19. 21.

Feria

Feria.ij.post Pascha.

Collecta.

DEus qui per vnigenitum. &c.
Vt supra in die Paschæ.

Epistola. Act. x.

APeriens autem Petrus os, dixit: Reipsa comperio, quòd nõ sit personarum respectus apud Deum, sed in quauis gente, qui timet ipsum, & operatur iustitiã, is acceptus est illi. Sermonem quem misit Deus filijs Israel, annuntians pacem per Iesum Christum (hic est omnium Dominus) ipsi nostis, de quo sermone fama diuulgatum fuit in tota Iudæa, rumore primùm orto à Galilæa, post baptisma quod prædicabat Ioannes, vt Iesum Nazarenum vnxerit Deus Spiritu sancto, & virtute, qui obambulauit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium quę fecit & in regione Iudæorum, & Hierosolymis, quem occiderunt suspensum in ligno. Hunc Deus suscitauit tertio die, & exhibuit eum, vt manifestus fieret non toti populo, sed testibus prius ad hoc delectis à Deo, nimirum nobis, qui comedimus ac bibimus vna cùm illo, posteà quàm Rom.2. Ephe.6. Colo.3. Mar.4. Esa.61.

Mat.28. resurrexit à mortuis. Et præcepit nobis, vt prædicaremus populo, ac testificaremur quòd ipse sit ille, qui constitutus erat à Deo
Esa.42. & 53. Ierem.30. Dan.9. iudex viuorum ac mortuorũ. Huic omnes prophetæ testimonium ferunt, quòd remissionem peccatorum accepturus sit per nomen eius, quisquis crediderit in eum.

Euangelium. Luc.xxiiij.

Mar.16. ET ecce duo ex illis ibant eodem die in castellum, quod aberat spatio stadiorum sexaginta ab Hierosolimis, nomine Emaus: & ipsi confabulabantur inter se de
Mat.28. his omnibus quæ acciderant. Et factum est dum confabularentur ac disputarent, & ipse Iesus appropinquans ibat vnà cum illis. Cæterùm occuli illorum tenebãtur, ne eum agnoscerent. Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones quos confertis inter vos ambulantes, & estis tristes? Ac respondens vnus, cui nomen Cleopas, dixit ei: tu solus peregrinus es Hierosolymis, neque cognouisti quæ facta sunt illic his diebus? Quibus
Mar.21. ille dixit: Quæ? Et dixerunt ei: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens opere & sermone coram Deo & toto populo: & quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes, & principes nostri in condemnationẽ mortis, & crucifixerunt eum.

Nos

Nos autem ſperabamus eum eſſe illum, qui redempturus eſſet Iſrael. Atqui ſuper hæc omnia tertius dies eſt hodie, quòd hæc facta ſunt. Sed & mulieres quædam ex nobis attonitos reddidere nos, quæ diluculo Luc.29. Ioan.20. peruenerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt dicentes, ſe etiam viſionem angelorum vidiſſe, qui dicerent eum viuere. Et abierunt quidam eorum, qui erant nobiſcum ad monumẽtum, & ita repererũt ſicut mulieres dixerant, ipſum verò nõ viderunt. Et ipſe dixit ad eos: O ſtulti & tardi corde ad credendum, in omnib⁹ quæ loquuti ſunt Prophetæ: Nónne hæc oportuit pati Chriſtum, & intrare in gloriam ſuam? Et exorſus à Moſe, & omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus ſcripturis, quæ de ipſo erant. Et appropinquauerunt caſtello quò ibant, & ipſe præ ſe ferebat ſe longius ire. Et coëgerũt illum, dicentes: Mane nobiſcum, quoniam vergit ad veſperam, & inclinatus eſt dies. Et intrauit vt maneret cum illis. Et factum eſt dum accumberet cum eis, accepit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & agnouerunt eum, & ipſe ſubduxit ſeſe à conſpectu eorum. Et dixerunt inter ſe: Nónne cor noſtrum ardebat in nobis, dũ loqueretur no-

Eſa.50. &.53. Gen.19. Luc.14. Mar.16.

bis in via, & aperiret nobis Scripturas? Et surgentes eadem hora, regressi sunt Hierosolyma, & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant, dicentes: Surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Et illi narrabant quæ gesta erant in via: & quomodo fuisset agnitus ipsis ex fractione panis,

Feria.iij.post Pascha.

Collecta.

OMnipotens pater, qui dedisti filium tuum, vt pro peccatis nostris moreretur, & pro iustitia nostra resurgeret, præsta, vt abiecto fermento malitiæ & nequitię, in puritate fidei & vitæ, tibi perpetuò seruiamus. Per Dominum nostrum. &c.

Epistola. Act.xiij.

Mat.10. VIri fratres, filij generis Abrahæ, & qui inter vos timent Deum, vobis sermo
1.Cor.2. salutis huius missus est. Qui enim habitabant Hierosolymis, & principes eorũ, cùm ignorarent illum, & voces prophetarum quæ per omne Sabbatum leguntur, con-
Luc.23. demnato eo, impleuerunt: nullaque causa mortis inuenta, petierunt à Pilato, vt interfice-

ficerent illum. Cumque conſummaſſent omnia, quæ de eo ſcripta erant, depoſitum de ligno, poſuerunt in monumento. Deus autem ſuſcitauit eum à mortuis, qui viſus eſt per dies multos his, qui ſimul aſcenderant cum eo à Galilæa Hieroſolymam, qui ſunt teſtes eius apud plebem. Et nos vobis annuntiamus, quòd eam repromiſſionem quæ ad patres facta eſt, Deus adimpleuerit filijs illorum, nimirum nobis, reſuſcitato Ieſu, ſicut & in Pſalmo ſecundo ſcriptum eſt: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quòd autem ſuſcitauit eum à mortuis, iam non amplius reuerſurum in corruptionem, ita dixit: Dabo vobis ſancta Dauid fidelia. Ideò & aliàs dicit: Non permittes vt ſanctus tuus videat corruptionem. Nam Dauid quidem cum ſuæ ætati inſeruiſſet, conſilio Dei dormiuit: & appoſitus eſt ad patres ſuos, viditque corruptionem. At is quem Deus ſuſcitauit, non vidit corruptionem. Notum igitur ſit vobis viri fratres, quod per Hũc vobis remiſſio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, à quibus non potuiſtis per legem Moſi iuſtificari, per hunc omnis qui credit, iuſtificatur. Videte ergo ne ſuperueniat vobis quod dictum eſt in prophetis: Videte contemptores, & admiramini, &

Ioan.20. & 21. Mat.20. Act.1. Pſal.2. Heb.1. Eſa.55. Pſal.15. 3.Re.2. Abac.1.

euaneſcite, quia opus operor ego in diebus veſtris, quod non credetis, ſi quis enarrauerit vobis.

Euangelium. Luc. xxiiij.

Ioan. 10. STetit Ieſus ipſe in medio diſcipulorum, & dicit eis: Pax vobis. Expauefacti verò & conterriti, exiſtimabant ſe ſpiritum videre, & dixit eis: Quid turbati eſtis, & cogitationes aſcendunt in cordibus veſtris? Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipſe ſum. Contrectate me, & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Et cùm hæc dixiſſet, oſtendit eis manus ac pedes. Adhuc autem illis non credentibus, præ gaudio & mirãtibus, dixit illis: Habetis hîc aliquid edulij?
Ioan. 21. At illi obtulerunt ei partem piſcis aſſi, & aliquid de fauo apiario. Et accepit, & in cõſpectu illorũ comedit. Et dixit ad eos: Hæc
Mat. 16. ſunt verba, quæ loquutus ſum ad vos, cùm adhuc eſſem vobiſcum: quòd neceſſe foret implere omnia quæ ſcripta ſunt in lege Moſi, & prophetis, & pſalmis de me. Tũc aperuit illorum mentem, vt intelligerent ſcri-
Act. 17. pturas, & dixit eis: Sic ſcriptum eſt, & ſic oportebat Chriſtũ pati, & reſurgere à mortuis tertio die: & prędicari nomine eiº pœnitentiam, ac remiſſionem peccatorum in omnes

omnes gentes, initio facto ab Hieroſolymis. Vos autem eſtis teſtes horum. Mich.4.

Dominica j. poſt Paſcha.

Collecta.

DEus qui per vnigenitum. &c.
Vt ſupra in die Paſchæ.

Epiſtola. 1. Iohn. v.

OMne quod natum eſt ex Deo, vincit mundum: & hæc eſt victoria quæ vicit mũdũ, fides noſtra. Quis eſt qui vincit mũdũ, niſi qui credit quòd Ieſus eſt filius Dei? Hic eſt qui venit per aquã & ſanguinẽ Ieſus Chriſtus: non per aquam ſolùm, ſed per aquam & ſanguinem. Et Spiritus eſt qui teſtificatur, quoniã Spiritus eſt veritas. Quoniam tres ſunt qui teſtimoniũ dant in cælo, Pater, Sermo, & Spiritus ſanctus, & hi tres vnum ſunt. Et tres ſunt qui teſtimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & ſanguis: & hi tres vnum ſunt. Si teſtimonium hominum accipimus, teſtimoniũ Dei maius eſt: quoniam hoc eſt teſtimoniũ Dei, quo teſtificatus eſt de filio ſuo. Qui credit in filium Dei, habet teſtimonium in ſeipſo. Qui non credit Deo, mendacem fecit eum: quia non credit in teſtimonium, quod teſtifica- Ioan.16. 1.Cor.15. Mat.3. & 17. Ioan.1. & 12. Ioan.5. Ioan.3. Rom.8. Galat.4.

tus est Deus de filio suo. Et hoc est testimonium, quòd vitam æternã dedit nobis Deus, & hæc vita in filio eius est. Qui habet filium, habet vitam: qui non habet filium Dei, vitam non habet.

Ioan. 1.

Euangelium. Ioan. xx.

Luc. 24.

CVm ergo vespera esset die illo, qui erat vnus Sabbatorum, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati propter metum Iudæorum, venit Iesus, stetitque in medio, & dicit eis: Pax vobis. Et cùm hæc dixisset, ostendit eis manus ac latus suum. Gauisi sunt ergo discipuli, viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, ita & ego mitto vos. Hæc quum dixisset, flauit in eos, & dicit eis: Accipite Spiritum sanctum. Quorunicunque remiseritis peccata, remittuntur eis: quorumcunque retinueritis, retenta sunt.

Dominica. ij. post Pascha.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui dedisti nobis filium tuum vt esset & sacrificium pro peccato, & exemplum nouæ & æternæ vitæ, da vt gratis mentibus hoc inestimabile beneficium agnoscamus, & exempla vitæ ipsius

ipſius ſanctiſſimæ, perpetuò imitari ſtudeamus. Per eundem Chriſtum. &c.

Epiſtola. i. Pet. ij.

NAm hæc eſt gratia, ſi quis propter cõſcientiam Dei ſuffert moleſtias, præter meritum affectus malis. Quæ enim eſt laus, ſi cùm peccantes alapis cædimini, ſuffueretis? At ſi cùm benefacitis, & tamen malis afficimini, ſuffertis. Hæc enim eſt gratia apud Deum. Siquidem in hoc vocati eſtis, quoniam & Chriſtus afflict⁹ eſt pro nobis, relinquens nobis exemplum, vt inſequeremini veſtigia ipſius qui peccatum non fecerat, nec inuentus eſt dolus in ore illius: qui cùm maledictis inceſſeretur, nõ regeſſit maledicta: cùm malis afficeretur, non minabatur, ſed tradidit vindictam ei, qui iudicat iuſtè, qui peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignũ, quò peccatis mortui, iuſtitiæ viueremus: cuius eiuſdem vibice ſanati fuiſtis. Nam eratis velut oues errantes, ſed conuerſi eſtis nunc ad paſtorem, & curatorem animarum veſtrarum.

Mat. 5. 1. Pet. 3. Ioan. 13. Phil. 2. Mat. 27. Ioan. 8. Eſa. 53. 1. Ioan. 3. Eſa. 53. Eze. 24. Luc. 15.

Euangelium. Ioan. x.

DIxit Ieſus diſcipulis ſuis: Ego ſũ paſtor ille bonus. Bonus paſtor, animam ſuam dat pro ouibus. Mercenarius autem, &

Ezech. 34. Mich. 5. 1. Ioan. 3.

qui non est pastor, cuius nō sunt oues propriæ, videt lupum venientem, ac deserit oues. fugitque, & lupus rapit ac dispergit oues. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & oues non sunt illi curæ. Ego sum pastor ille bonꝰ, & cognosco oues meas, & cognoscor à meis. Sicut nouit me pater, ita & ego noui patrem, & animam meam pono pro ouibus. Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili: illas quoque oportet me adducere, & vocem meā audient: & fiet vnum ouile, & vnus pastor.

2. Tim. 2.
Mat. 11.
Luc. 10.
Mar. 10.

Dominica iij. post Pascha.

Collecta.

DEus, qui errantibus vt in viam possint redire, iustitiæ veritatis tuæ lumen ostendis, da cūctis qui Christiana professione censentur, & illa respuere quæ huic inimica sunt nomini, & ea quæ sunt apta sectari. Per Iesum Christum Dominum. &c.

Epistola. 1. Pet. ij.

DIlecti, obsecro tāquam aduenas ac peregrinos, abstinete à carnalibus cōcupiscentijs, quæ militant aduersus animam: & conuersationem vestram habete honestam inter gentes: vt in hoc quod obtrectāt vobis

Rom. 13.
Galat. 5.
Mat. 5.
1. Pet. 3.

vobis quasi maleficis, ex bonis operibus æstimantes vos, glorificent Deum in die visitationis. Proinde subditi estote cuiuis humanæ creaturæ propter Dominum: siue regi tanquam præcellenti, siue præsidibus, vt qui per eum mittantur: ad vindictã quidem nocentium, laudem verò rectè agentium. Quoniam sic est voluntas Dei, vt bene faciendo obturetis os hominibus stultis & ignorantibus: tanquam liberi, & non veluti prætextum habentes malitiæ libertatẽ, sed tanquam serui Dei. Omnes honoratè, fraternitatem diligite, Deum timete, Regem honorate. Rom.13. Tit.3.

Euangelium. Ioan.xvi.

DIxit Iesus discipulis suis: Pusillum & nõ videtis me: & iterum pusillum & videbitis me, quia ego vado ad Patrem. Dixerunt ergo quidã ex discipulis eius inter se. Quid est hoc quod dicit nobis: Pusillum & non videtis me. & rursus, pusillum & videbitis me, & quia ego vado ad patrem? Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit pusillum? Nescimus quid loquatur. Cognouit autem Iesus, quòd vellẽt ipsum interrogare, & dixit eis: De hoc quæritis inter vos, quod dixi: Pusillum & non videtis me, & iterum pusillum & videbitis me. Amen a- Ioan.7.

men dico vobis, plorabitis & lamentabimini vos, mundus cõtra gaudebit. Vos autem mœrore afficiemini: sed mœror vester vertetur in gaudium. Mulier cùm parit, dolorem habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit puerum, iam non meminit anxietatis, propterea quod gaudeat hominem esse natum in mundo. Et vos igitur nũc quidem mœrorem habetis: sed iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrũ, & gaudium vestrum nemo tollit à vobis.

Ioan. 20.
Esa. 20.

Dominica. iiij. post Pascha.

Collecta.

DEus, qui fidelium mentes vnius efficis voluntatis, da populo tuo id amare quod præcipis, id desiderare quod promittis, vt inter mundanas varietates, ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia. Per Christum Dominum nostrum.

Epistola. Iacobi. i.

OMnis donatio bona, & omne donum perfectum, è supernis est, descendens à patre luminũ, apud quem nõ est trãsmutatio, aut conuersionis obumbratio. Is destinata voluntate progenuit nos sermone veritatis, vt essemus primitiæ quædam suatũ creaturarum. Itaque fratres mei dilecti, sit omnis

Prouer. 2.
Ioan. 3.
Ioan. 1.
1. Cor. 4.

omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram. Nã ira viri, iustitiã Dei non efficit. Quapropter deposita omni immunditia, & redũdãtia malitiæ, cum mãsuetudine recipite insitũ sermonẽ, qui potest saluas reddere animas vestras. Pro. 17. Eccle. 5.

Euangelium. Ioan. xvi.

DIxit Iesus discipulis suis: Nunc autem vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me. quò vadam. Sed quia hęc loquutus sum vobis, mœstitudo impleuit cor vestrum. Sed ego veritatẽ dico vobis, expedit vobis vt ego vadã. Si enim non abiero, Consolator ille non veniet ad vos. Sin autem abiero, mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, arguet mũdum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidẽ, quia non credunt in me. De iustitia verò, quia ad Patrem vado, & posthac non videtis me. De iudicio autẽ, quia princeps huius mũdi iam iudicatus est. Ad hæc multa habeo quæ vobis dicam, sed nõ potestis portare nunc. Cùm autem venerit ille, qui est Spiritus Veritatis, ducet vos in omnem veritatem. Non enim loquetur à semetipso, sed quæcunque audierit, loquetur: & quæ futura sunt, annuntiabit vobis. Ille me glorificabit, quia de meo accipiet, Ioan. 14. & 15. Ioan. 21. Ioan. 14. Ioan. 12.

Mat.11. Luc.10. Ioan.3. & annuntiabit vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi vobis, quòd de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

Dominica. v. post Pascha.

Collecta.

DEus, à quo bona cuncta procedũt, largire supplicibus tuis, vt cogitemus te inspirante, quæ vera sunt, & te gubernãte, eadem faciamus. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Iacobi.i.

Rom. 2. SItis autem effectores sermonis, & non auditores tantum, fallẽtes vosmetipsos. Luc.6. Quoniam si quis audiat sermonem, nec eũ factis exprimat, hic similis est viro cõsideranti faciem natiuitatis suæ in speculo. Cõsiderauit enim seipsum, & abijt, & cõtinuò Mat.5. oblitus est qualis esset. At qui prospexerit in legem perfectam, quæ est libertatis, & permanserit, hic cùm non sit auditor obliuiosus, sed effector operis, beatus facto suo erit. Si quis videtur religiosus esse inter vos, 1.Pet.3. qui non frænat linguam suam, sed aberrare Luce.3. finit cor suum, huius vana est religio. Religio pura & immaculata apud Deũ & Patrem,

trem, hæc est: Inuisere orphanos & viduas in afflictione sua, immaculatum seipsum seruare à mundo. 1.Ioan.2.

Euangelium. Ioan. xvi.

AMen amen dico vobis, quæcunque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Hactenus non petistis quicquam, in nomine meo. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit perfectum. Hæc per prouerbia loquutus sum vobis. Veniet tempus, Mat.13. Mar.4. cùm iam non per prouerbia loquar vobis, sed palàm de Patre meo annũtiabo vobis. In illo die, in nomine meo petetis. Et non dico vobis, quòd ego rogaturus sim patrẽ pro vobis. Ipse enim pater amat vos, quia Ioan.16. vos me amastis, & credidistis quòd à Deo exiuerim. Exiui à Patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc apertè loqueris, nec prouerbium vllum dicis. Nunc scimus, quòd scis omnia, Ioan.21. nec opus est tibi, vt quis te interroget. Per hoc credimus, quòd à Deo existi. Respondit eis Iesus: Nunc creditis. Ecce instat tẽpus, & iã venit, vt dispergamini vnusquisque in sua, meq; solum relinquatis, & tamẽ non sum solus, quia Pater mecum est. Hæc loquutus sum vobis, vt in me pacẽ habea- Zach.3. Matt.26. Mar.14.

tis. In mundo afflictionem habetis: sed bono animo sitis, ego vici mundum.

Die Ascensionis Domini.

Collecta.

CONcede quæsumus omnipotens Deus, vt qui vnigenitum tuum, redẽptorem nostrum, ad cælos ascendisse credimus, ipsi quoq; mente illuc ascendamus, & cùm illo in cęlestibus perpetuò habitemus. Per eundem Dominum nostrum. &c.

Epistola. Act. i.

SVperiore quidem volumine diximus Theophilæ, de omnibus quæ cœpit Iesus tum facere, tum docere, ad eum vsque diem, quo postquàm impartitus in hoc ipsum spiritum sanctum, mandata dedisset, quos delegerat, apostolis, sursum assumpt' est: quibus etiam seipsum exhibuerat viuentem, posteaquàm supplicio fuisset affectus: idque compluribus argumentis, dum per dies quadraginta conspicitur ab illis, ac loquitur eis de regno Dei. Et congregãs illos in idem loci, præcepit eis ne discederent Hierosolymis, sed vt expectarent promissum Patris: de quo, inquit, audistis ex me: quoniã Ioannes baptizauit quidem aqua,

Ioan. 20. Ioan. 15.

Ioan. 20. & 21. Luc. 24.

Ioan. 14.

qua, vos autem baptizabimini Spiritu ſancto, pòſt dies hoſce non multos. Illi igitur vbi conueniſſent, percontabantur illum, dicentes: Domine, num in tempore hoc reſtituis regnum Iſraeli? Dixit autem ad illos: Non eſt veſtrûm noſſe tempora & articulos temporum, quos Pater in ſua ipſius conſtituit poteſtate: ſed accipietis virtutem, poſteaquàm Spiritus ſanctus aduenerit ſuper vos, & eritis mihi teſtes, non ſolùm Hieroſolymis, verùm etiam in vniuerſa Iudæa, Samariaque, denique vſque ad extrema terræ. Atque hæc loquutus, videntibus ijſdem, in altum ſublatus eſt, & nubes ſubduxit illum ab oculis eorum. Cumq; eſſent defixis in cælum oculis, eunte illo, ecce viri duo adſtiterunt illis, amicti veſtibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid ſtatis intuentes in cœlum? Hic Ieſus qui aſſumptus eſt à vobis in cælum, ſic veniet quemadmodum vidiſtis eum euntem in cælum.

Act. 12. Mat. 3. Mat. 24. Act. 2. Eſa. 2.

Euangelium. Marc. xvi.

APparuit Ieſus vndecim, & exprobrauit illis incredulitatem ſuam, & cordis duritiem, quòd his qui ipſum vidiſſent reſuſcitatum, non credidiſſent. Et dicebat eis: Ite in mundum vniuerſum, & prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui cre-

Luc. 24. Mat. 28. Ioan. 20.

diderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Porrò signa eos qui crediderint, hæc subsequẽtur: Per nomen meum dæmonia eijcient, Actor.5. linguis loquentur nouis, serpentes tollent: Actor.2. & si quid lethale biberint, non nocebit Luc.10. eis: super ægrotos manus imponent, & benè habebunt. Itaque Dominus quidem Actor.28. postquam loquutus fuisset eis, receptus est Actor.14. & 28. in cælum, & consedit à dextris Dei. Illi verò egressi, prædicauerunt vbique Domino Luc.24. cooperante, & sermonem confirmante per Actor.1. & 7. signa subsequentia.

Dominica post Ascension.

Collecta.

DEus rex gloriæ, qui filium tuum vnigenitum Iesum Christũ cum ingenti triumpho in cœleste tuum regnum exaltasti: petimus ne relinquas nos orphanos, sed mitte nobis spiritum sanctum paracletum, qui nos consoletur, & vt nos euehat ad illam gloriã, ad quam Dominus & seruator noster Iesus Christus prior ascendit. Qui tecum viuit. &c.

Epistola. 1.Petr.iiij.

2.Pet.3. 1.Ioan.2. Mat.24. RErum omnium finis imminet. Sitis igitur sobrij, & vigilantes ad orandum.

Ante

Ante omnia verò charitatem inter vos ve-
hementem habentes. Nam charitas operit Pro.10.
multitudinem peccatorum. Hoſpitales e- Heb.13.
ſtote erga vos inuicem, ſine murmuratio-
nibus. Vt quiſq; accepit donum, ita alius 2.Cor.8.
in alium illud miniſtrantes, vt boni diſpen- Pro.3.
ſatores variæ gratiæ Dei. Si quis loquitur,
loquatur vt eloquia Dei. Si quis miniſtrat, Iere.23.
miniſtret tanquam ex virtute, quam ſuppe- Rom.12.
ditat Deus: vt in omnibus glorificetur Deus
per Ieſum Chriſtum, cui eſt gloria & impe-
rium, in ſecula ſeculorum. Amen.

Euangelium. Ioan. xv. xvi.

CVm autem venerit paracletus, quem Ioan.14.
ego mitto vobis à Patre, ſpiritus veri- & 16.
tatis, qui à patre procedit, ille teſtimoniũ Actor.2.
perhibebit de me. Quin & vos teſtes eſtis,
quia ab initio mecum eſtis. Hæc loquutus Mat.10.
ſum vobis, vt ne quid offendamini. Alie- & 24.
nos à ſynagogis facient vos. Sed veniet Luc.21.
tempus, vt quiſquis interficiet vos, videa-
tur cultũ præſtare Deo. Et hæc facient vo- Ioan.15.
bis, quia non nouerunt Patrem neque me. 1.Cor.2.
Sed hæc loquutus ſum vobis, vt cùm vene-
rit tempus illud, reminiſcamini eorũ, quod
ego dixerim vobis.

Die Pentecostes.

Collecta.

DEus qui corda fidelium sancti spiritus illustratione docuisti, da nobis eodem spiritu recta sapere, & de eius semper sancta consolatione gaudere: Per merita Seruatoris nostri Iesu Christi, qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Epistola. Act. ij.

Deut. 16. Leuit. 6. ET quum cōplerentur dies Pentecostes, erant omnes vnanimiter in eodem loco: & factus est repentè de cælo sonitus, tanquàm impetu venientis flatus vehemētis, & repleuit totam domum vbi erant sedentes. Et visæ sunt illis dissectæ linguæ velut igneæ, sederuntque super singulos eorum, ac repleti sunt omnes Spiritu sancto, cœperúntque loqui alijs linguis, prout spiritus ille dabat eloqui illis. Erant autem Hierosolymis habitātes Iudæi, viri religiosi, ex omni natione earum quæ sub cælo sunt. Is rumor cùm increbuisset, conuenit multitudo, & confusa est, quòd audiret vnusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebānt autem omnes, ac mirabantur, dicētes inter sese, Nónne ecce omnes isti qui loquun-

Ioan. 7. Act. 4.

quuntur Galilæi sunt? Et quomodo nos audimus eos sua quisq; lingua in qua nati sumus: Parthi & Medi, & Elamitæ, & habitatores Mesopotamiæ, Iudææq; & Cappadociæ, Ponti & Asiæ, Phrygiæ, & Pamphyliæ, Ægypti & partiũ Lybiæ, eius, quæ est finitima Cyrenæ, & aduenæ Romani, Iudæiq; & Proselyti, Cretes & Arabes, audiuimus eos loquẽtes nostris liguis, magnifica Dei.

Euangelium. Ioan. xiiij.

DIxit Iesus discipulis suis: Si diligitis me, præcepta mea seruate. Et ego rogabo patrem, & alium consolatorem dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere: quia non videt eum, nec nouit eum. Vos autem cognoscitis eum, quia apud vos manet, & in vobis erit. Nõ relinquam vos orphanos, veniã ad vos. Adhuc pusillum, & mundus me iam non videt, vos autẽ videtis me. Quia ego viuo, & vos viuetis. In illo die vos cognoscetis, quòd ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Qui habet præcepta mea, & seruat ea, ille est q diligit me. Qui autẽ diligit me, diligetur à patre meo, & ego diligam eum, & aperiam ei meipsum. Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum

Psal. 45. Mat. 28. Ioan. 20. & 21. Ioan. 15. 1. Ioan. 5. Act. 15.

est, quod manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo? Respondit Iesus & dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me, sermones meos non seruat: & sermo quem auditis, non est meus, sed eius qui misit me patris. Hæc loquutus sum vobis, apud vos manens. Paracletus autem ille, qui est Spiritus sanctus, quem spiritum mittet Pater nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixi vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Ne turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quòd ego dixi vobis: Vado, & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtique quòd dixerim, Vado ad patrem, quia Pater maior me est. Et nunc dixi vobis, prius quàm fiat, vt quum factum fuerit, credatis. Posthac non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Sed vt cognoscat mundus quòd diligo Patrem: & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.

Ioan. 3. 7. 8. 12. & 14.

Actor. 2. 2. Ti. 2. Ioan. 16.

Ioan. 13. & 16.

Ioan. 12.

Feria

Feria ij. post Pentecost.

Collecta.

DEus qui corda fidelium. &c.

Vt supra in die Pentecostes.

Epistola. Actor. x.

APeriens autem Petrus os, dixit: Re ipsa comperio, quòd non sit personarum respectus apud Deum, sed in quauis gente qui timet ipsum, & operatur iustitiam, is acceptus est illi. Sermonẽ quem misit Deus filijs Israel, annuntians pacem per Iesum Christum, hic est omnium Dominus. Ipsi nostis de quo sermone fama diuulgatũ fuit in tota Iudæa, rumore primùm orto à Galilæa, post baptisma quod predicabat Ioannes, vt Iesum Nazarenum vnxerit Deus Spiritu sancto & virtute, qui obambulauit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium quæ fecit & in regione Iudæorum & Hierosolymis, quem occiderunt suspensum in ligno. Hunc Deus suscitauit tertio die, & exhibuit eum, vt manifestus fieret non toti populo, sed testibus prius ad hoc delectis à Deo, nimirum nobis, qui comedimus ac bibimus vna cũ illo, postea quàm resurrexit à mor- Rom. 2. Ephes. 6. Colo. 3. Esa. 36. Mat. 4. Esa. 61.

Luc.24. Ioan.21. tuis. Et præcepit nobis, vt prædicarem⁹ populo, ac testificaremur quòd ipse sit ille, qui constitutus erat à Deo iudex viuorum

Esa.42. & 53. Iere.50. Daniel.9. ac mortuorũ. Huic omnes prophetæ testimonium ferunt, quòd remissionẽ peccatorũ accepturus sit per nomẽ eius, quisquis crediderit in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant sermonẽ. Et obstupuerunt hi qui ex circuncisorum genere credebant, quotquot venerant cum Petro, quòd & in gentes donũ Spiritus sancti effusum esset.

Actor.8. Audiebant enim illos loquentes linguis, ac magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus: Num quis prohibere potest, quo minus aqua baptizentur hi, qui Spiritũ Sanctum acceperunt, sicut & nos? Et iussit eos baptizari in nomine Domini. Tũc rogauerunt eum, vt remaneret aliquot dies.

Euangelium, Ioan.iij.

Rom.5. 1.Ioan.4. Mar.16. Luc.19. SIc Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum vt condemnet mundũ, sed vt seruetur mundus per eum. Qui credit in eum, non condemnatur. Qui verò non credit iam condemnatus est, quia non credidit in nomen

nomen vnigeniti Filij Dei. Hæc est autem condemnatio, quod lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui mala agit, odit lucem, nec venit ad lucem, ne arguantur opera ipsius. Qui autem operatur veritatem, venit ad lucē, vt conspicua fiant facta ipsius, quòd per Deum sint facta. Ioan. 1. & 12. Ephe. 5.

Feria iij. post Pentecost.

Collecta.

DEus qui corda fidelium. &c.

Vt supra in die Pentecostes.

Epistola. Actor. viij.

CVm autem audissent apostoli qui erant Hierosolymis, quòd recepisset Samaria sermonem Dei, miserunt ad eos Petrum ac Ioannem: qui cùm descēdissent, orauerunt pro ipsis vt acciperent spiritum sanctum. Nondum enim in quenquam illorum illapsus fuerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Christi Iesu. Tunc imponebant manus super illos, accipiebantque Spiritum Sanctum.

Euangelium. Ioan.x.

AMen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in stabulũ ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ouium. Huic ostiarius aperit, & oues vocem eius audiunt. Et proprias oues vocat nominatim, & educit eas. Et cùm proprias oues emiserit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur, quia nouerunt vocem eius. Alienum autem non sequentur, sed effugient ab eo, quia nõ nouerunt vocem alienorum. Hoc prouerbium dixit eis Iesus, illi autem non cognouerunt quæ essent quæ loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus: Amẽ amen dico vobis, ego sum ostium ouium. Omnes quotquot ante me venerunt, fures sunt & latrones, sed non audierunt eos oues. Ego sum ostium, per me si quis introierit, seruabitur: & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Fur non venit nisi vt furetur & mactet, ac perdat. Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant.

Ioan.8.
Pro.37.

Ioan. 14.

Dominica Trinitatis.

Collecta.

OMnipotens sempiterne Deus, qui dedisti nobis famulis tuis gratiam in cõfessione

ſeſſione veræ fidei, æternæ Trinitatis gloriam agnoſcere, & in potentia Maieſtatis adorare vnitatem, quæſumus, vt eiuſdem fidei firmitate, ab omnibus ſemper muniamur aduerſis. Qui viuis & regnas Deus, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Epiſtola. Apoc. iiij.

POſt hæc vidi, & ecce oſtium apertum in cælo, & vox prima quam audiui tanquam tubæ loquentis mecum, dicens: Aſcende huc, & oſtendam tibi quæ oportet fieri poſt hæc. Et ſtatim fui in ſpiritu. Et ecce ſedes poſita erat in cælo, & ſupra ſedem ſedens. Et qui ſedebat, ſimilis erat aſpectu lapidi iaſpidi, & ſardio: & iris erat in circuitu ſedis, ſimilis aſpectu ſmaragdino. Et in circuitu ſedis, ſedilia viginti quatuor, & ſuper thronos vidi viginti quatuor ſeniores ſedentes, circumamictos ſtolis albis, & habebant in capitibus ſuis coronas aureas. Et de throno procedebant fulgura, & tonitrua, & voces, & ſeptem lampades ignis ardentes ante thronum, quæ ſunt ſeptem ſpiritus Dei. Et in conſpectu ſedis, tanquam mare vitreum ſimile cryſtallo: & in medio ſedis, & in circuitu ſedis, quatuor animalia, plena oculis ante & retro. Et animal primum ſimile Leoni, & ſecundum animal ſi-

Daniel. 7. Apoc. 20.

mile vitulo, & tertium habens faciem velut homo, & quartũ animal, ſimile aquilæ volanti. Et quatuor animalia ſingula eorum habebãt alas ſenas in circuitu, & intus plena erant oculis. Et requiem non habebant
Eſa.6. die ac nocte, dicentia: Sanctus, Sanctus, Sãctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt. Et cùm darent illa animalia gloriam & honorem, & benedictionẽ ſedenti ſuper thronũ, viuenti in ſecula ſeculorum, procidũt viginti quatuor ſeniores ante ſedentem in throno, & adorant viuentẽ in ſecula ſeculorũ, & abijciunt coronas ſuas ante thronum, dicentes: Dignus es Domine, accipere gloriã, & honorem, & virtutẽ: quia tu creaſti omnia, & propter voluntatẽ tuã ſunt, & creata ſunt.

Euangelium. Ioan.iij.

Ioan.7. & 19. ERat autem homo ex Phariſæis, Nicodemus nomine, princeps Iudæorum. Hic venit ad Ieſum nocte, & dixit ei: Rabbi, ſcimus quòd à Deo veneris magiſter.
Ioan.9. Nemo enim poteſt hæc ſigna facere quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo. Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Amen amen dico tibi, niſi quis natus fuerit è ſupernis, non poteſt videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus. Quomodo poteſt homo naſci, cùm ſit ſenex?

ſenex? Num poteſt in ventrem matris ſuæ iterùm introire, ac naſci? Reſpondit Ieſus: Amen amen dico tibi, niſi quis natus fuerit ex aqua & ſpiritu, nō poteſt introire in regnū Dei. Quod natum eſt ex carne, caro eſt: & quod natū eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt. Ne mireris quòd dixi tibi: oportet vos naſci è ſupernis. Spiritus vbi vult ſpirat, & vocē eius audis, ſed neſcis vnde veniat, & quo vadat. Sic eſt omnis qui natꝰ eſt è Spiritu. Reſpondit Nicodemus & dixit ei: Quomodo poſſunt hæc fieri? Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Tu es ille magiſter Iſraelis, & hæc ignoras? Amen amen dico tibi, quod ſcimus, loquimur, & quod vidimus, teſtamur: & teſtimonium noſtrū non accipitis. Si terrena dixi vobis, & nō creditis, quomodo ſi dixero vobis cæleſtia, crediturí ſitis? Et nemo aſcendit in cælū, niſi qui deſcēdit è cælo, Filius hominis, qui eſt in cælo. Et ſicut Moſes exaltauit ſerpentē in deſerto, ita exaltari oportet Filiū hominis: vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitā æternam.

Ioan. 4. & 7. Tit. 3. Rom. 8. Eccle. 11. Num. 21. Ioan. 8. & 12.

Dominica j. poſt Trinitat.

Collecta.

DEus, in te ſperantium fortitudo, adeſto propitius inuocationibus noſtris,

& quia nihil ſine te poteſt mortalis infirmitas, præſta auxilium gratiæ tuæ, vt in exequendis mandatis tuis, & voluntate tibi & actione placeamus. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. i. Ioan. iiij.

CHariſſimi, diligamus nos inuicem, quia charitas ex Deo eſt. Et omnis qui diligit, ex Deo natus eſt, & cognoſcit Deum. Qui non diligit, non nouit Deum, quoniam Deus charitas eſt. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quòd filium ſuum vnigenitum miſit Deus in mundum, vt viuamus per eum. In hoc eſt charitas, nō quòd nos dilexerimus Deum, ſed quòd ipſe dilexerit nos, & miſit filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris. Chariſſimi, ſi ſic Deus dilexit nos, & nos debemus nos mutuò diligere. Deum nemo vidit vnquam. Si diligamus nos inuicē, Deus in nobis manet, & charitas eius eſt perfecta in nobis. Ex hoc cognoſcimus, in eo nos manere, & ipſum in nobis, quòd de ſpiritu ſuo dedit nobis. Et nos vidimus & teſtamur, quòd pater miſit filium ſeruatorem mūdi. Quiſquis confeſſus fuerit, quòd Ieſus eſt filius Dei, Deus in eo manet, & ipſe in Deo. Et nos cognouimus & credidimus charitatē, quam

Ioan. 3.
Rom. 5.
Exod. 33.
Deut. 4.
Ioan. 1.
1. Tim. 6.
Ioan. 6.

quam habet Deus in nobis. Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc perfecta eſt charitas nobiſcum, vt fiduciam habeamus in die iudicij, quòd ſicut ille eſt, & nos ſumus in mundo hoc. Timor non eſt in charitate, ſed perfecta charitas foras eijcit timorē, quoniam timor cruciatum habet. Qui autē timet, non eſt perfectus in charitate. Nos diligimus eum, quoniā ipſe prior dilexit nos. Si quis dixerit: Diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt. Qui enim non diligit fratrem ſuum quem vidit, Deum quem non vidit, quomodo poteſt diligere? Et hoc præceptum habemus ab eo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum. 1. Ioan. 2. Leuit. 10. Ioan. 13.

Euangelium. Luc. xvi.

HOmo quidam erat diues, qui induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendidè. Erat autem quidam mēdicus, nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuā eius hulceroſus, cupiens ſaturari de micis, quæ cadebāt de menſa diuitis. Sed & canes veniebant, ac lingebant hulcera eius. Accidit autē vt moreretur mēdicus, & deportaretur ab angelis in ſinum Abrahæ. Mortuus eſt autem & Diues, ac ſepultus eſt. Atque in tartaro, ſublatis oculis ſuis, cùm eſſet in

tormentis, videt Abraham eminus, & Lazarum in ſinu eius, & ipſe clamans, dixit: Pater Abraham, miſerere mei, & mitte Lazarum vt intingat extremum digiti ſui in aquam, ac refrigeret linguam meam, quia
Galat.6. crucior in flamma hac. Dixit autem Abraham: Fili, recordare quòd receperis bona tua in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autem hic ſolatio fruitur, tu verò cruciaris. Et ſuper hæc omnia inter nos & vos hiatus ingens firmatus eſt, vt hi qui volunt hinc tranſire ad vos non poſſint, neque iſtinc huc tranſcendere. Ait autem: Rogo ergo te Pater, vt mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres, vt teſtificetur illis, ne & ipſi veniant in hunc locum cruciatus. Ait illi Abraham: Habent Moſen ac prophetas, audiant illos. At ille dixit: Non pater Abraham: ſed ſi quis ex mortuis ierit ad eos, reſipiſcent. Ait autem illi: Si Moſen & prophetas non audiũt, neq; ſi quis ex mortuis reſurrexerit, credent.

Dominica ij. poſt Trinitat.

Collecta.

SAncti nominis tui Domine, timorẽ pariter & amorem, fac nos habere perpetuum, quia nunquam tua gubernatione deſtituis,

ſtituis, quos ſemel in ſoliditate tuæ dilectionis inſtituis. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. i. Ioan. iij.

NE miremini fratres mei, ſi odit vos mundus. Nos ſcimus, quòd tranſlati ſumus de morte ad vitam, quia diligimus fratres. Qui non diligit fratrem, manet in morte. Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt: & ſcitis, quòd omnis homicida non habet vitam æternam in ſe manentem. Per hoc cognouimus charitatem, quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui verò habuerit ſubſtantiã mundi, & viderit fratrem ſuum egentẽ, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei, ne diligamus verbo, neq; lĩgua, ſed opere & veritate. Per hoc cognoſcim⁹, quòd ex veritate ſumus, & in cõſpectu eius ſuadebim⁹ cordib⁹ noſtris. Quoniam ſi condẽnet nos cor noſtrũ, maior eſt Deus corde noſtro, & nouit omnia. Chariſſimi, ſi cor noſtrũ non condẽnet nos, fiduciam habemus erga Deum: & quicquid petierimus, accipimus ab eo, quoniã præcepta eius cuſtodimus, & ea quæ ſunt placita coram eo, facimus. Et hoc eſt præ-

Ioan. 15. Mat. 5. Ioan. 15. Deut. 15. Iacob. 2. Ioan. 16. Ioan. 5.

ceptum eius, vt credamus nomini filij eius Iesu Christi, & diligamus nos mutuò, sicut dedit præceptum. Et qui seruat præcepta eius, in illo manet, & ipse in eo. Et per hoc scimꝰ, quòd manet in nobis è spiritu quem nobis dedit.

Euangelium. Luc. xiiij.

Mat. 22. Apoc. 19. HOmo quidã apparauerat cœnam magnam, & vocauit multos: misitq; seruũ suum hora cœnæ, vt diceret inuitatis: Venite, quia iam parata sunt omnia. Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi, & necesse mihi est exire & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, & eo ad probandum illa: rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit: Vxorem duxi, & ideò non possum venire. Ac reuersus seruus, renuntiauit hæc domino suo. Tunc iratus paterfamiliâs, dixit seruo suo: Exi cito in plateas, & vicos ciuitatis, & pauperes ac debiles, claudosq; & cæcos introduc huc. Et ait seruus: Domine, factum est vt imperasti, & adhuc locus est. Et ait Dominus seruo: Exi in vias & sepes, & compelle intrare, vt impleatur domꝰ mea. Dico enim vobis, quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

Gen. 19. Luc. 24.

Domi-

Dominica.iij.poſt Trinitatem.

Collecta.

QVæſumus nos Domine, clemẽter exaudi, & quibus ſupplicãdi præſtas affectum, tribue defenſionis auxilium. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. i.Petr.v.

OMnes alius alij viciſſim ſubijciamini. Humilitatem animi vobis infixam habete: propterea quod Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autẽ dat gratiam. Humiliemini igitur ſub potenti manu Dei, vt vos extollat cùm erit opportunũ, omni cura veſtra conijecta in illum. Nã illi cura eſt de vobis. Sobrij eſtote, vigilate, quoniã aduerſarius veſter diabolus, tanquã leo rugiens obambulat, quærẽs quẽ deuoret. Cui reſiſtite, ſolidi fide: ſcientes eaſdẽ afflictiones, veſtræ, quæ in mundo eſt, fraternitati, conſummari. Sed Deus omnis gratiæ, qui vocauit nos ad æternam ſuam gloriam per Chriſtum Ieſum, parumper afflictos, idem inſtauret vos, fulciat, roboret, ſtabiliat. Ipſi gloria, imperiũ in ſecula ſeculorum. Amen.

Prou.11. Iacob.4. Mat.6. Luc.12. Iob.1. Iacob.4.

Euangelium. Luc.xv.

ACcedebant autẽ ad eum omnes publicani & peccatores, vt audirẽt illum. Et

murmurabant Phariſæi ac Scribæ, dicẽtes: Hic peccatores recipit, ac cibum capit cum illis. Dicebat autem ad illos parabolam hanc dicens: Quis ex vobis eſt homo, qui habet centum oues, & ſi perdiderit vnã ex illis, nónne relinquit nonagintanouem in deſerto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam? Et cùm inuenerit eã, imponit in humeros ſuos gaudẽs, venienſq́ue domum, conuocat amicos & vicinos, dicẽs illis: Gaudete mecũ, quia inueni ouem meam, quæ perierat. Dico vobis, quòd ita gaudium erit in cælo, ſuper vno peccatore reſipiſcente, magis quàm ſuper nonagintanouẽ iuſtis, qui non indigent pœnitentia. Aut quæ mulier habẽs drachmas decem, ſi perdiderit drachmam vnam, nõ accẽdit lucernam & verrit domum, quęritq́ue diligẽter, donec inueniat? Et cùm inuenerit, cõuocat amicas & vicinas, dicẽs: Gaudete mecum, quia inueni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei ſuper vno peccatore reſipiſcente.

1.Pet.1.

Luc.5.

Dominica.iiij.poſt Trinitatem.

Collecta.

PRotector omnium in te ſperantium Deus, ſine quo nihil eſt ſanctum, nihil validum,

dum, multiplica ſuper nos miſericordiam tuam, vt te rectore, te duce, ſic tranſeamus per bona temporalia, vt non amittamus æterna. Per Ieſum Chriſtum Domin. &c.

Epiſtola. Rom. viij.

REputo, non eſſe pares afflictiones præſentis temporis, ad gloriam quæ reuelabitur erga nos. Etenim ſolicita creaturæ expectatio expectat vt palàm fiant filij Dei. Quippe vanitati creatura ſubiacet, nõ volens, ſed propter eum qui ſubiecit illam ſub ſpe. Quoniam & ipſa creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorũ Dei. Scimus enim quòd omnis creatura cõgemiſcit, ſimulque nobiſcũ parturit vſque ad hoc tempus. Non ſolùm autem illa, ſed & ipſi, qui primitias ſpiritus habemus: & nos ipſi in nobis ipſis gemimus, adoptionem expectantes, redemptionem corporis noſtri. 2. Cor. 4. 2. Cor. 5. Ioan. 16.

Euangelium. Luc. vi.

ESTote miſericordes, ſicut & Pater veſter miſericors eſt. Nolite iudicare, & nõ iudicabimini. Nolite condẽnare, & non condemnabimini. Remittite, & remittetur vobis. Date, & dabitur vobis. Menſurã bonam & confertã & concuſſam atque exundantẽ Mat. 18. Mat. 7. Prou. 11.

Mat.7. Mar.4. Mat.15. dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua metimini, metientur alij vobis. Dicebat autem illis similitudinem. Nũquid potest cæcus cæcũ ducere? nónne ambo in foueam cadunt? Nõ est discipulus supra magistrum suum: perfectus autẽ omnis erit, sicut magister ipsius. Quid autẽ vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo proprio est, nõ animaduertis? Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine eicjiam festucam quæ in oculo tuo est, ipse in oculo tuo trabẽ non videns? Hypocrita, eijce primùm trabẽ ex oculo tuo, & tunc perspicies vt eijcias festucam, quæ est in oculo fratris tui.

Dominica. v. post Trinitatem.

Collecta.

DA nobis quæsumus, vt & mundi cursus pacificè nobis tuo ordine dirigatur, & ecclesia tua tranquilla deuotione lætetur. Per Iesum Christum Dominum nostrum.

Epistola. i. Pet. iij.

OMnes sitis vnanimes, similiter affecti, fraterna pręditi charitate, misericordes affabiles, non retaliantes malum malo, aut conuitium conuitio, sed cõtrà benedicẽtes: scien-

Prou.20. Mat.5.

ſcientes vos in hoc vocatos eſſe, vt benedictionem hæreditate poſſideatis. Nam qui vult vitã diligere, & videre dies bonos, coerceat linguã ſuam à malo, & labia ſua ne loquantur dolum. Declinet à malo, & faciat bonum: quærat pacem, & perſequatur eam: quoniam oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius ad deprecationem illorũ. Rurſus aſpectus Domini ſuper eos qui faciunt mala. Et quis eſt qui ſit afflicturus vos, ſi bonitatis æmulatores fueritis? Imò ſi quid etiam acciderit incommodi propter iuſtitiam, beati tamen eſtis. Cæterùm terrore illorum, ne terreamini, neque turbemini, ſed Dominum Deum ſanctificate in cordibus veſtris.

Rom.12. Pſal.33. Mat.5. Eſa.8. Mat.10. Iob.1.

Euangelium. Luc.v.

FActum eſt autem, cùm turba immineret ei vt audiret verbum Dei, & ipſe ſtabat iuxta ſtagnũ Genezareth, & vidit duas naues ſtantes ad ſtagnum: piſcatores autem deſcenderant ex illis, & abluebãt retia. Ingreſſus autem in vnam nauim, quæ erat Simõnis, rogauit eũ vt à terra abduceret puſillum: & ſedens docebat de naui turbas. Vt ceſſauit autẽ loqui, dixit ad Simõnem: Duc in altum, & laxate retia veſtra in capturam. Et reſpondens Simon, dixit illi: Præ-

Mat.4. Mar.1. Ioan.21.

ceptor, per totam noctem laborantes, nihil cæpimus: tamen tuo iussu laxabo rete. Et cùm hoc feciſſent, concluſerunt piſcium multitudinem copioſam, rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt ſocijs qui erant in altera naui, vt venirent & adiuuarẽt ipſos: & venerũt, atque impleuerũt ambas naues, ita vt mergerentur. Quod cùm videret Simon Petrus, accidit ad genua Ieſu, dicens: Diſcede à me Domine, quia homo peccator ſum. Stupor enim circundederat eum, & omnes qui cũ illo fuerant, ſuper captu piſcium quem ceperant: ſimiliter autem Iacobum & Ioannem filios Zebedæi, qui erãt ſocij Simôni. Et ait ad Simônem Ieſus: Ne metuas, poſt hac homines capies. Et ſubductis in terram nauibus, relictis omnibus ſequuti ſunt eum.

Mat. 4.

Dominica vj. poſt Trinitat.

Collecta.

DEus, qui diligentibus te bona inuiſibilia præparaſti, infunde cordibus noſtris tui amoris affectum, vt te in omnibus & ſuper omnia diligentes, promiſſiones tuas, quæ omnium deſiderium ſuperant, conſequamur. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola.

Epistola. Rom. vi.

AN ignoratis, quod quicunque baptizati sumus in Christum Iesum, in mortem eius baptizati sumus? Sepulti igitur sumus vnà cum illo per baptismum in mortem: vt quemadmodum excitatus est Christus ex mortuis per gloriã Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Nam si insititij facti sumus illi per similitudinẽ mortis eius, nimirum & resurrectionis participes erimus: illud scientes, quòd vetus ille noster homo cum illo crucifixus est, vt aboleretur corpus peccati, vt posthac non seruiamus peccato. Etenim qui mortuus est, iustificatus est à peccato. Quòd si mortui sumus cũ Christo, credimus quòd & viuemus cũ illo: scientes quòd Christus excitatus à mortuis, non amplius moritur, mors illi non amplius dominatur. Nam quod mortuus fuit, peccato, mortuus fuit semel: quòd autem viuit, viuit Deo. Ita & vos reputate vos ipsos, mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo, per Christũ Iesum Dominum nostrum.

Galat. 1. Colos. 2. 1. Pet. 5. Ephe. 4. Col. 3. Heb. 9. 1. Pet. 4. 2. Tim. 2. Apoc. 1.

Euangelium. Mat. v.

DIxit Iesus discipulis suis: Nisi abundauerit vestra iustitia plus quàm Scribarũ

& Phariſæorum, non poſſitis ingredi in regnum cælorum. Audiſtis quòd dictum ſit veteribus: Non occides: quiſquis autẽ occiderit, obnoxius erit iudicio. At ego dico vobis, quòd quiſquis iraſcitur fratri ſuo temerè, obnoxius erit iudicio. Quicunque verò dixerit fratri ſuo, Racha: obnoxius erit conſilio. Quiſquis autem dixerit, Fatue, obnoxius erit gehennæ incendio. Itaque ſi obtuleris munus tuum ad aram, & illic recordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque illic munus tuum coram altari, & abi, prius reconcilieris fratri tuo, & tum veniens offer munus tuũ. Habeto beneuolentiã cum aduerſario tuo citò, dum es in via cum illo: nequando te tradat aduerſarius iudici, & iudex te tradat miniſtro, & in carcerem cõijciaris. Amen dico tibi, non exibis illinc, donec perſolueris extremum quadrantem.

Exod. 20. & 21. Leuit. 24. Deut. 5. Iob. 24. Mala. 2. Iob. 42. Mala. 2. Luc. 12. Pro. 25.

Dominica vij. poſt Trinit.

Collecta.

DEus virtutum, cuius eſt omne quod eſt optimum, inſere pectoribus noſtris amorem tui nominis, & præſta nobis religionis incrementum, vt quæ bona ſunt nutrias, & quæ ſunt nutrita cuſtodias. Per Ieſum Chri-

Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Rom. vi.

HVmanum quiddam dico, propter infirmitatem carnis vestræ. Quemadmodum enim præbuistis membra vestra serua immunditiæ & iniquitati, ad aliam atque aliam iniquitatem: sic & nunc præbete mẽbra vestra serua iustitiæ, ad sanctificationẽ. Cùm enim serui essetis peccati, liberi eratis iustitiæ. Quem igitur fructum habebatis tunc in his, de quibus nunc erubescitis: Nã finis illorum mors. Nunc verò manumissi à peccato, serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem autem vitã æternam. Etenim autoramenta peccati, mors: donum autem Dei, vita æterna, per Christum Iesum Dominum nostrum. Gen. 3. Rom. 5.

Euangelium. Mar. viij.

IN diebus illis, Cùm turba admodũ multa esset, nec haberent quod manducarẽt, accersitis ad se Iesus discipulis suis, ait illis: Misericordia tãgor erga turbam, quia iam triduo manent apud me, nec habent quod edant: & si dimisero eos ieiunos in domũ suam, deficient in via. Quidam enim ex eis è longinquo venerunt. Et responderunt ei Tob. 13. Esa. 60.

discipuli sui : Vnde istos quis poterit hîc satiare panibus in solitudine ? Et interro-
Mar.6. gauit eos : Quot panes habetis ? Illi verò dixerunt : Septem . Et præcepit turbæ discumbere super terram . Et acceptis septem panibus, cùm gratias egisset, fregit, deditque discipulis suis vt apponerent : & apposuerunt turbæ. Et habebant piscículos paucos : & cùm benedixisset, iussit apponi & hos . Comederunt autem, & saturati sunt : ac sustulerunt quæ superfuerant, fragmentorum septem sportas . Erant autem qui comederant, ferme quater mille, & dimisit illos.

Dominica viij. post Trinit.

Collecta.

DEus, cuius prouidentia in sua dispositione nõ fallitur, te supplices exoramus, vt noxia cuncta submoueas, & omnia nobis profutura concedas . Per Iesum Christũ Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Rom. viij.

PRoinde fratres, debitores sumus nõ carni, vt secundum carnem viuamus: nam si secundum carnem vixeritis, moriemini. Quòd si spiritu facta corporis mortificetis, viue-

viuetis. Etenim quicunque ſpiritu Dei ducuntur, hi ſunt filij Dei. Non enim accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum ad timorem, ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis, per quem clamamus, Abba, pater. Idem ſpiritus teſtatur vnà cum ſpiritu noſtro, quòd ſimus filij Dei. Quod ſi filij, igitur & hæredes. Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti. Siquidem ſimul cum eo patimur, vt & vnà cum illo glorificemur.

Gal. 4. 2. Tim. 1. 2. Cor. 1. & 5. Ephe. 1.

Euangelium. Mat. vij.

CAuete verò vobis à pſeudoprophetis, qui veniũt ad vos in veſtitu ouium, ſed intrinſecus ſunt lupi rapaces. A fructibus ipſorum agnoſcetis eos. Nunquid colligunt de ſpinis vuam? aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: putris autem arbor, fructus malos facit. Non poteſt arbor bona, fructus malos facere, neque arbor putris, fructus bonos facere. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, exciditur, & in ignem cõijcitur. Igitur ex fructibus ipſorum agnoſcetis eos. Non quiſquis dicit mihi: Domine, Domine, introibit in regnum cælorum, ſed qui fecerit voluntatem patris mei qui in cælis eſt.

Deut. 13. 2. Ioan. 4. Luc. 6. Mat. 12. Iere. 11. Mat. 3. Luc. 3. Mat. 26. Luc. 6. & 13.

Dominica ix. post Trinitat.

Collecta.

LArgire nobis, quæsumus Domine, semper spiritum cogitandi quæ recta sunt, pariter & agendi, vt qui sine te esse nō possumus, secundum te viuere valeamus. Per Iesum Christum Dominum nostrum.

Epistola. i. Corinth. x.

Exod. 13. Exod. 14. Exod. 26. Exod. 17. NOlim autē vos ignorare fratres, quòd patres nostri omnes sub nube erant, & omnes per mare transierunt: & omnes in Mosen baptizati sunt in nube & in mari, & omnes eandem escam spiritualem comedebant, & omnes eundem potum spiritualem bibebant. Bibebant enim de spirituali, quæ illos comitabatur petra: petra verò fuit Christus. Sed plures illorum nō approbauit Deus: prostrati enim sunt in deserto. Hæc autem figuræ nostri fuerunt, ne nos simus concupiscentes rerum malarū, quemadmodum & illi concupierunt. Neque simulachrorum sitis cultores, sicuti quidam illorum, quemadmodum scriptum est: Sedit populus vt ederet ac biberet, & surrexerunt ad ludendum. Neque stupris inquinemur, sicuti quidam illorum stupris polluti sunt, & conciderunt vno die viginti tria millia.

Num. 20. Mat. 16. Num. 14. Exod. 32. Num. 25. Psal. 105.

millia. Neque tentemus Christum, sicut & quidam illorum tentauerunt, & à serpentibus extincti sunt. Neque murmuretis, sicut & quidam illorum murmurauerunt, & interempti sunt ab extinctore. Hæc autem omnia figuræ contigerunt illis. Scripta verò sunt propter admonitionem nostri, in quos termini ætatum inciderunt. Proinde, qui sibi videtur stare, videat ne cadat. Tentatio vos non cœpit nisi humana. Sed fidelis est Deus, qui non sinet vos tentari supra id quod potestis: imò, faciet vna cum tentatione euentum, quò possitis sufferre.

Num. 21.
Num. 11.
1. Cor. 1.
1. Tes. 2.
2. Pet. 2.

Euangelium. Luc. xvi.

DIxit Iesus discipulis suis: Homo quidam erat diues, qui habebat dispensatorem, & hic delatus est apud illum, vt qui dissiparet bona ipsius. Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem dispensationis tuæ: non enim poteris post hac dispensare. Ait autem dispensator intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert à me dispensationẽ? Fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam, vt cùm amotus fuero à dispensatione, recipiant me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit

Iob. 13.

Centum batos olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuã, & sede citò & scribe quinquaginta. Deinde alteri dixit: Tu verò quãtũ debes? Qui ait: Cẽtum choros tritici. Ait illi: Accipe cautionem tuam, & scribe octoginta. Et laudauit Dominus dispensatorem iniquum, quòd prudenter fecisset. Quia filij huius seculi, prudentiores sunt filijs lucis in natione sua. Et ego vobis dico: Facite vobis amicos ex mammona iniusto: vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Dominica.x. post Trinit.

Collecta.

PAteãt aures misericordiæ tuæ Domine, precibus supplicantium, & vt petentibus desiderata cõcedas, fac eos quæ tibi placita sunt, postulare. Per Christũ Dominũ. &c.

Epistola. i. Cor. xij.

POrrò de spiritualibus, fratres, nolo vos ignorare. Scitis quòd gentes fuistis, & ad simulachra muta vtcunq; ducebamini sequentes. Quapropter notum vobis facio, quòd nullus per spiritum Dei loquens, dicit anathema Iesum. Et nemo potest dicere Dominũ Iesum, nisi per Spiritum sanctum.

Marc. 6.

Rom. 12.

Diuisio-

Diuiſiones autem donorum ſunt, ſed idem Spiritus: & diuiſiones myſteriorum ſunt, & idem Dominus: & diuiſiones operationum ſunt, ſed idem eſt Deus, efficiens omnia in omnibus. Vnicuiq; verò datur manifeſtatio Ioan.5.
ſpiritus ad id quod expedit. Nam huic quidē per Spiritum datur ſermo ſapientiæ, alij verò ſermo ſcientiæ, ſecundùm eundē ſpiritum. Alij verò fides per eundem Spiritū, alij verò dona ſanationū per eundem ſpiritum: alij verò efficaciæ potentiarū, alij verò prophetia, alij verò diſcretiones ſpirituum: 1.Io.4.
alij verò genera linguarum, alij verò interpretatio linguarum. Sed omnia hæc efficit vnus ille & idem Spiritus, diuidēs peculiariter vnicuique ſicuti vult. 1.Cor.1.

Euangelium. Luc.xix.

ET vt appropinquauit Ieſus Hieroſolymā, videns ciuitatem fleuit ſuper illa, dicens: Si cognouiſſes & tu, & quidem in iſto die tuo, quæ ad pacem tuam pertinent, curares. Nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circūdabunt te inimici tui vallo, & cingent te, & coanguſtabunt te vndique, & ſolo æquabunt te, & filios tuos qui in te ſunt. Et non relinquent in te lapidem ſuper lapidem: eo quòd nō cognoueris tēpus viſitationis tuæ. Ioan.11. Ierem.52. Mich.4. Mat.24. Mar.13. Luc.21.

Mat.21. Mar.11. Ioan.2. Esa.56. Ierem.7. 3.Reg.8. Et ingressus in templum, cœpit eijcere vẽdentes in illo, & ementes, dicẽs illis: Scriptum est, Domus mea dom⁹ præcationis est: vos autem feciſtis illam ſpeluncam latronum. Et docebat quotidie in templo.

Dominica.xj.poſt Trinit.

Collecta.

DEus, qui omnipotentiam tuam parcendo maximè & miſerendo manifeſtas, multiplica ſuper nos miſericordiam tuam, vt ad tua promiſſa currentes, cęleſtium bonorũ facias eſſe participes. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. i.Cor.xv.

Galat.1. NOtum autem vobis facio fratres, Euãgelium quod euãgelizaui vobis, quod & accepiſtis, in quo & ſtatis, per quod & ſalutem conſequimini, quo pacto annuntiarim vobis, ſi tenetis, niſi fruſtra credidiſtis. Tradidi enim vobis in primis, quod & acceperam: quod Chriſtus mortuus fuerit pro peccatis noſtris, ſecundum ſcripturas: & quod ſepultus ſit, & quod reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas: & quod viſus ſit Cephæ, deinde duodecim illis: poſteà viſus eſt plus quàm quingẽtis fratribus ſimul, ex quibus

Esa.53. Dan.9. Ioan.2. Mat.28. Mar.16.

quibus plures manent ad hunc vſq; diem: quidam autem & obdormierunt. Deinde viſus eſt Iacobo, poſt Apoſtolis omnibus. Poſtremò verò omniũ, velut abortiuo, viſus eſt & mihi. Ego enim ſum minimus Apoſtolorum, qui non ſum idoneus, vt dicar Apoſtolus, propterea quod perſecutus ſum eccleſiam Dei. Sed gratia Dei ſum id quod ſum. Et gratia eius quæ profecta eſt in me, nõ fuit inanis, ſed copioſius quàm illi omnes laboraui: non ego tamẽ, ſed gratia Dei quæ mihi adeſt. Siue igitur ego ſiue illi, ſic prædicamus, & ſic credidiſtis.

Eph.5.

Act.8. & 9

Euangelium. Lu.xviij.

DIxit autem Ieſus ad quoſdam qui in ſe confidebãt quod eſſent iuſti, & aſpernabantur cæteros, parabolam iſtam. Duo homines aſcendebãt in templum, vt precarentur: vnus phariſæus, & alter publicanus. Phariſæus ſtans, hæc apud ſe orabat: Deus, gratias tibi ago, quòd non ſim ſicut cæteri homines, raptores, iniuſti, adulteri, velut etiam hic publicanus: ieiuno bis in Sabbato, decimas do omnium quæ poſſideo. Et publicanus procul ſtãs, nec oculos volebat ad cælum attollere, ſed percutiebat pectus ſuum, dicẽs: Deus, propitius eſto mihi peccatori. Dico vobis: Deſcendit hic iuſtifica-

Deut.26.
Eccle.7.

Mat.23. Luc.14. tus in domũ ſuam, magis quàm ille. Quia omnis qui ſe extollit, humiliabitur: & qui ſe humiliat, extolletur.

Dominica. xij. poſt Trinitatem.

Collecta.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui abũdantia pietatis tuę & merita ſupplicum excedis & vota, effunde ſuper nos miſericordiam tuam, vt dimittas quæ conſcientia metuit, & adijcias quæ oratio poſtulare nõ audet. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. ij. Cor. iij.

FIduciam autem huiuſmodi habemus per Chriſtum erga Deum, non quòd idonei ſimus ex nobiſipſis, cogitare quicquam tãquam ex nobiſipſis: ſed ſi ad aliquid idonei ſumus, id ex Deo eſt, qui & idoneos fecit nos miniſtros noui teſtamenti, non literæ, ſed ſpiritus: nam litera occidit, ſpiritus verò viuificat. Quòd ſi adminiſtratio mortis in literis, deformata in ſaxis, fuit in gloria, adeò vt non poſſent oculos intendere filij Iſrael in faciem Moſi, propter gloriam vultus eius, quæ aboletur: cur non potiùs adminiſtratio Spiritus erit in gloria? Nam ſi admi-

Philip.2. 1.Cor.4. 2.Cor.6. Actor.10.

administratio cõdemnationis gloria, multò magis excellit administratio iustitiæ in gloria.

Euangelium. Marc.vij.

EGressus Iesus de finibus Tyri ac Sidonis, venit ad mare Galileæ, per medios fines Decapolis. & adducunt ei surdum, impeditæq; linguæ, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum. Et cùm apprehendisset eum de turba seorsim, misit digitos suos in auriculas eius, & sputo emisso, tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlũ ingemuit, & ait illi: Ephphata, quod est aperire. Et statim apertæ sunt eius aures, & solutum est vinculũ linguę eius, ac loquebatur rectè. Ac præcepit illis, ne cui dicerent. Sed quò magis ille eis præceperat, hoc potiùs amplius prædicabant, & suprà modum stupebant, dicentes: Benè omnia fecit, & surdos facit audire, & mutos loqui. Marc. 1. & 9.

Dominica. xiij. post Trinitat.

Collecta.

OMnipotens & misericors Deus, à cuius beneficentia proficiscitur vt tibi à fidelibus tuis dignè & laudabiliter seruiatur, tribue quæsumus nobis, vt ad promissiones

tuas ſine offenſione curramus. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Gal.iij.

Heb.9. ABrahæ dictæ ſunt promiſſiones, & ſemini eius. Non dicit, Et ſeminibus, tãquam de multis, ſed tanquam de vno: & in ſemine tuo qui eſt Chriſtus. Hoc autem dico, teſtamẽtum ante comprobatum à Deo erga Chriſtũ, lex quæ poſt annos quadringentos & triginta cœpit, non facit irritũ, vt abroget promiſſionem. Nam ſi ex lege eſt hæreditas, non iam ex promiſſione. Atqui Abrahæ per promiſſionem donauit Deus. Quid igitur lex? Propter trãſgreſſiones addita fuit, donec veniret ſemen, cui promiſſum fuerat, ordinata per angelos in manu interceſſoris. Interceſſor autẽ vnius non eſt, at Deus vnus eſt. Lex igitur, num eſt aduerſus promiſſiones Dei? Abſit. Etenim ſi data fuiſſet lex quæ poſſit viuificare, verè ex lege eſſet iuſtitia. Sed concluſit ſcriptura omnia ſub peccatũ, vt promiſſio ex fide Ieſu Chriſti daretur credentibus.

Exod.21. Gen.15. Act.7. Rom.4. Rom.4. & 7.8. Act.7. Deut.5. Rom.3.

Euangelium. Luc.x.

Mat.13. BEati oculi qui vident, quæ vos videtis. Dico enim vobis, quòd multi prophetę & reges voluerunt videre, quæ vos videtis, &

& non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam legisperitus ſurrexit, tentans illum, & dicens: Magiſter, quid faciendo vitam æternam poſſidebo? At ille dixit ad eum: In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legis? Ille reſpondens, dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota mente tua: & proximum tuum ſicut teipſum. Dixitq; illi: Rectè reſpondiſti, hoc fac & viues. Ille autem volens iuſtificare ſeipſum, dixit ad Ieſum. Et quis eſt meus proximus? Reſpondens autem Ieſus, dixit: Homo quidam deſcendebat ab Hieroſolymis in Hiericho, & incidit in latrones: qui etiam deſpoliauerunt eum veſtibus: ac vulneribus inflictis, abierunt, ſemimortuo relicto. Accidit autem vt ſacerdos quidam deſcenderet eadē via, viſoq; illo, præterijt. Similiter & Leuita, cùm iret iuxta locum, cùm acceſſiſſet ac vidiſſet eum, præterijt. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit ad eum: & viſo eo, miſericordia motus eſt, & accedens, obligauit vulnera eius, infundens oleum ac vinum: & imponens illum in ſuum iumentum, duxit in diuerſorium, & curam eius egit. Et poſtero die egrediens, depromptos duos denarios, dedit hoſpiti, & ait ei: Curā

Deut. 6.

Leuit. 19. Rom. 13.

illius habe,& quodcunq; prętereà inſumpſeris,ego cùm rediero, reddam tibi. Quis ergo horum trium videtur tibi proximus fuiſſe illi,qui incidit in latrones? At ille dixit: qui exercuit miſericordiã in illum. Ait igitur illi Ieſus: Vade,& tu fac ſimiliter.

Dominica xiiij.poſt Trinit.

Collecta.

OMnipotens ſempiterne Deus, da nobis fidei, ſpei & charitatis incrementum: & vt mereamur aſſequi quod promittis,fac nos amare quod præcipis. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. Galat.v.

1.Pet.2. DIco autem,ſpiritu ambulate, & concupiſcentiam carnis non perficietis. Nam caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem. Hæc autem inter ſe mutuò aduerſantur, vt non quæcunque volueritis, eadem faciatis. Quòd ſi ſpiritu ducimini, non eſtis ſub lege. Porrò
1.Tim.5. manifeſta ſunt opera carnis, quæ ſunt hæc: adulterium, ſcortatio, immundicia, laſciuia, ſimulachrorum cultus, veneficium, inimicitiæ,lis, æmulationes,iræ,cõcertationes,ſeditiones,ſectæ,inuidiæ,cædes,ebrietates,

tates, comeſſationes, & his ſimilia: de quibus prædico vobis quemadmodum & prędixi, quòd qui talia agunt, regni Dei hæredes non erunt. Contrà, fructus ſpiritus eſt, charitas, gaudium, pax, lenitas, benignitas, bonitas, fides, manſuetudo, temperantia. Aduerſus huiuſmodi non eſt lex. Qui verò ſunt Chriſti, carnem crucifixerũt cum affectibus & concupiſcentijs.

1.Cor.5. Epheſ.5. 2.Tim.2. Apoc.22. 1.Tim.1. Rom.13. 1.Pet.2.

Euangelium. Luc.xvij.

ET factum eſt, dum Ieſus iret Hieroſolymam, & ipſe tranſibat per mediam Samariam & Galilæam. Et cùm ingrederetur quemdam vicum, occurrerunt ei decem viri leproſi, qui ſteterunt procul, intentaque voce dixerũt: Ieſu præceptor, miſerere noſtri. Quos vt vidit, dixit illis: Ite, oſtendite vos ſacerdotibus. Et factum eſt, vt inter eundum mundati ſint. Vnus autem ex illis, vt vidit quòd mundatus eſſet, regreſſus eſt cum voce magna, glorificans Deum, & procidit in faciem ad pedes eius, gratias agens ei: & hic erat Samaritanus. Reſpondens autem Ieſus, dixit: Nónne decẽ mundati ſunt? Nouem autem illi vbi? Non ſunt reperti qui redierint, vt darent gloriã Deo, niſi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade, fides tua te ſeruauit.

Leuit.4.

Dominica xv. post Trinitat.

Collecta.

CVstodi quæsumus Domine ecclesiam tuam, miseratione perpetua: & quia sine te labitur humana fragilitas, præsta auxilium gratię tuæ, vt ab omnibus abstrahatur noxijs, & ad salutaria cuncta dirigatur. Per Iesum Christum Dominum. &c.

Epistola. Gal. vi.

VIdetis quãta vobis epistola scripserim, mea manu. Quicunque volunt iuxta faciem placere in carne, ij cogunt vos circuncidi, tantùm ne ob crucem Christi persequutionem patiamur. Nam qui circunciduntur, ne ipsi quidem legem seruant: sed volunt vos circuncidi, vt in vestra carne glorientur. Ego verò absit vt glorier, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quẽ mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.

Gal. 5. Nam in Christo Iesu, neque circuncisio quicquam valet, neque præputium, sed nouа creatura.

Psal. 124. Et quicunque iuxta regulam hanc incedunt, pax super eos, & misericordia, & super Israelem Dei. De cætero ne quis mihi molestias exhibeat, ego enim

2. Cor. 4. stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum spiritu

ſpiritu veſtro fratres. Amen.

Euangelium. Mat. vi.

NEmo poteſt duobus dominis ſeruire. Aut enim hunc habebit odio, & alterum diliget: aut huic adhærebit, & alterum negliget. Nõ poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ. Propterea dico vobis, ne ſitis ſolliciti vitæ veſtræ, quid eſuri ſitis, aut bibituri: neque corpori veſtro, quibus indumentis vſuri. Nónne anima pluris eſt quàm cibus, & corpus pluris quàm indumentum? Vertite oculos ad volatilia cæli, quia non ſerunt, neque metunt, neque conuehunt in horrea, & pater veſter cæleſtis alit illa. Nónne vos longe præcellitis illa? Quis autem ex vobis ſollicite cogitãdo, poteſt addere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum? Ac de indumento quid ſolliciti eſtis? Cognoſcite lilia agri, quomodo creſcant: non laborant neque nent. Attamen dico vobis, ne Solomonem quidem in vniuerſa gloria ſua ſic amictũ fuiſſe, vt vnum ex his. Quòd ſi gramen agri, quod hodie cùm ſit, cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit: an non multo magis vobis id faciet, ô parum fidẽtes? Ne ſitis igitur ſolliciti, dicentes: Quid edemus, aut quid bibemus, aut quibus operiemur? Nã omnia iſta gentes exquirunt. Luc. 16. Luc. 12. Pſal. 54. 1. Pet. 5.

Nouit enim pater veſter cœleſtis, quòd opus habeatis his omnibus. Quin potius
3.Reg.3. quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Ne ſitis igitur ſolliciti in craſtinum, nam craſtinus dies curam habebit ſuijpſius. Sufficit ſua diei afflictio.

Dominica xvj. poſt Trinitat.

Collecta.

ECcleſiam tuam Domine, miſeratio cõtinuata mundet & muniat, & quia ſine te non poteſt ſalua conſiſtere, tuo ſemper munere gubernetur. Per Ieſum Chriſtum Dom. &c.

Epiſtola. Epheſ. iij.

Phil.1. QVapropter peto, ne deficiatis ob afflictiones meas, quas pro vobis tolero, quæ eſt gloria veſtra. Huius rei gratia flecto
1.Theſ.1. genua mea ad patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ex quo omnis à communi patre cognatio in cælis & in terra nominatur, vt det vobis iuxta diuitias glorię ſuæ, vt fortitudine corroboremini per ſpiritum ſuum, in internũ hominẽ, vt inhabitet Chriſtus per fidem in cordibus veſtris, fixis in charitate radicibus, & fundamento iacto, vt valeatis aſſequi

assequi cum omnibus sanctis, quę sit latitudo, & longitudo, & profunditas, & sublimitas, cognoscereq́; præeminentẽ cognitionis dilectionem Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Ei verò qui potest cumulatè facere vltra omnia quæ petimus, aut cogitamus, iuxta vim agentẽ in nobis, sit gloria in ecclesia per Christum Iesũ, in omnes ætates seculi seculorũ. Amẽ. Mat.6.

Euangelium. Luc.vij.

ET factum est deinceps, ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Nain, & ibant cũ illo discipuli eius multi, turbaq́; copiosa. Cùm autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matri suæ: & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa. Quam cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, tetigitq́; loculum. Porrò qui portabant, substiterũt. Et ait: Adolescens, tibi dico, Surge. Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes timor, & glorificabant Deum, dicentes: Propheta magnus surrexit inter nos, & Deus visitauit plebem suam. Et exijt hic rumor in vniuersam Iudæam de eo, & omnẽ finitimam regionem. 3.Reg.17. 4.Reg.4. Actor.9. & 20. Ioan.4. & 6.

Dominica xvij, post Trinitat.

Collecta.

TVa nos Domine, quæsumus gratia semper præueniat & sequatur, ac bonis operibus præstet esse intentos. Per Iesum Christum. &c.

Epistola. Ephes. iiij.

1. Cor. 7. Phil. 1. Colos. 1. 1. Thes. 4.

HOrtor itaque vos ego vinctus in Domino, vt ambuletis, ita vt dignum est vocatione qua vocati estis, cum omni submissione ac mansuetudine, cum animi lenitate, tolerantes vos inuicem per charitatem, studentes seruare vnitatem spiritus, per vinculum pacis. Vnum corpus & vnus spiritus, quemadmodum & vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Vnus Dominus, vna fides, vnū baptisma, vnus Deus & pater omnium, qui est super omnia, & per omnia, & in omnibus vobis.

Euangelium, Luc. xiiij.

Mat. 12. Mar. 5. Luc. 6. & 13.

ET accidit vt introiret Iesus in domū cuiusdam principis Pharisæorum Sabbato, ad capiendū cibum, & ipsi obseruabāt eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens Iesus, dixit ad Legisperitos & Pharisæos, dicens: Num licet

cet ſabbato ſanare? At illi tacuerunt. Ipſe verò apprehenſum, ſanauit eum, ac dimiſit. Et reſpondens ad illos, dixit: Cuius veſtrûm aſinus aut bos in puteum cadet, & non continuò extrahet illum die ſabbathi? Et non poterant ad hæc reſpondere illi. Dicebat autem ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cùm inuitatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne accumbas in primo loco, ne quando honoratior te ſit inuitatus ab illo, & veniens is qui te & illum vocauit, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum rubore extremum locum tenere. Quin potiùs cùm vocatus fueris, vade ac accumbe in nouiſſimo loco, vt cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice, aſcende ſuperius. Tunc erit tibi gloria, coràm ſimul diſcumbentibus. Quia omnis qui ſe extollit, deijcietur, & qui ſe deijcit, extolletur.

Exod. 23. Deut. 22.

Pro. 25.

Mat. 23. Luc. 18. Phil. 2.

Dominic. xviij. poſt Trinitatem.

Collecta.

DA quæſumus Domine, populo tuo diabolica vitare contagia, & te ſolũ verum Deũ pura mẽte ſectari. Per Ieſũ Chriſt. &c.

Dominica xv. post Trinitat.

Collecta.

CVstodi quæsumus Domine ecclesiam tuam, miseratione perpetua: & quia sine te labitur humana fragilitas, præsta auxilium gratię tuæ, vt ab omnibus abstrahatur noxijs, & ad salutaria cuncta dirigatur. Per Iesum Christum Dominum. &c.

Epistola. Gal. vi.

VIdetis quãta vobis epistola scripserim, mea manu. Quicunque volunt iuxta faciem placere in carne, ij cogunt vos circuncidi, tantùm ne ob crucem Christi persequutionem patiamur. Nam qui circunciduntur, ne ipsi quidem legem seruant: sed volunt vos circuncidi, vt in vestra carne glorientur. Ego verò absit vt glorier, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quẽ mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.
Gal. 5. Nam in Christo Iesu, neque circuncisio quicquam valet, neque præputium, sed noua creatura.
Psal. 124. Et quicunque iuxta regulam hanc incedunt, pax super eos, & misericordia, & super Israelem Dei. De cætero ne quis mihi molestias exhibeat, ego enim
2. Cor. 4. stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum spiritu

ſpiritu veſtro fratres. Amen.

Euangelium. Mat. vi.

NEmo poteſt duobus dominis ſeruire. Luc. 16.
Aut enim hunc habebit odio, & alterum diliget: aut huic adhærebit, & alterum negliget. Nō poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ. Propterea dico vobis, ne ſitis ſolliciti vitæ veſtræ, quid eſuri ſitis, aut bibituri: Luc. 12. Pſal. 54. 1. Pet. 5. neque corpori veſtro, quibus indumentis vſuri. Nónne anima pluris eſt quàm cibus, & corpus pluris quàm indumentum? Vertite oculos ad volatilia cæli, quia non ſerunt, neque metunt, neque conuehunt in horrea, & pater veſter cæleſtis alit illa. Nónne vos longe præcellitis illa? Quis autem ex vobis ſollicite cogitãdo, poteſt addere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum? Ac de indumento quid ſolliciti eſtis? Cognoſcite lilia agri, quomodo creſcant: non laborant neque nent. Attamen dico vobis, ne Solomonem quidem in vniuerſa gloria ſua ſic amictũ fuiſſe, vt vnum ex his. Quòd ſi gramen agri, quod hodie cùm ſit, cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit: an non multo magis vobis id faciet, ô parum fidẽtes? Ne ſitis igitur ſolliciti, dicentes: Quid edemus, aut quid bibemus, aut quibus operiemur? Nã omnia iſta gentes exquirunt.

Nouit enim pater veſter cœleſtis, quòd opus habeatis his omnibus. Quin potius
3.Reg.3. quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Ne ſitis igitur ſolliciti in craſtinum, nam craſtinus dies curam habebit ſuijpſius. Sufficit ſua diei afflictio.

Dominica xvj. poſt Trinitat.

Collecta.

ECcleſiam tuam Domine, miſeratio cõtinuata mundet & muniat, & quia ſine te non poteſt ſalua conſiſtere, tuo ſemper munere gubernetur. Per Ieſum Chriſtum Dom. &c.

Epiſtola. Epheſ. iij.

Phil.1. QVapropter peto, ne deficiatis ob afflictiones meas, quas pro vobis tolero, quæ eſt gloria veſtra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem Domini noſtri
1.Theſ.1. Ieſu Chriſti, ex quo omnis à communi patre cognatio in cælis & in terra nominatur, vt det vobis iuxta diuitias gloriæ ſuæ, vt fortitudine corroboremini per ſpiritum ſuum, in internũ hominẽ, vt inhabitet Chriſtus per fidem in cordibus veſtris, fixis in charitate radicibus, & fundamento iacto, vt valeatis aſſequi

assequi cum omnibus sanctis, quę sit latitudo, & longitudo, & profunditas, & sublimitas, cognoscereq́; præeminentẽ cognitionis dilectionem Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Ei verò qui potest cumulatè facere vltra omnia quæ petimus, aut cogitamus, iuxta vim agentẽ in nobis, sit gloria in ecclesia per Christum Iesũ, in omnes ætates seculi seculorũ. Amẽ. Mat.6.

Euangelium. Luc.vij.

ET factum est deinceps, ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Nain, & ibant cũ illo discipuli eius multi, turbaq́; copiosa. Cùm autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matri suæ: & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa. Quam cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, tetigitq́; loculum. Porrò qui portabant, substiterũt. Et ait: Adolescens, tibi dico, Surge. Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes timor, & glorificabant Deum, dicentes: Propheta magnus surrexit inter nos, & Deus visitauit plebem suam. Et exijt hîc rumor in vniuersam Iudæam de eo, & omnẽ finitimam regionem. 3.Reg.17. 4.Reg.4. Actor.9. & 20. Ioan.4. & 6.

Dominica xvij, post Trinitat.

Collecta.

TVa nos Domine, quæsumus gratia semper præueniat & sequatur, ac bonis operibus præstet esse intentos. Per Iesum Christum. &c.

Epistola. Ephes. iiij.

1. Cor. 7. Phil. 1. Colos. 1. 1. Thes. 4.

HOrtor itaque vos ego vinctus in Domino, vt ambuletis, ita vt dignum est vocatione qua vocati estis, cum omni submissione ac mansuetudine, cum animi lenitate, tolerantes vos inuicem per charitatem, studentes seruare vnitatem spiritus, per vinculum pacis. Vnum corpus & vnus spiritus, quemadmodum & vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Vnus Dominus, vna fides, vnū baptisma, vnus Deus & pater omnium, qui est super omnia, & per omnia, & in omnibus vobis.

Euangelium, Luc. xiiij.

Mat. 12. Mar. 5. Luc. 6. & 13.

ET accidit vt introiret Iesus in domū cuiusdam principis Pharisæorum Sabbato, ad capiendū cibum, & ipsi obseruabāt eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens Iesus, dixit ad Legisperitos & Pharisæos, dicens: Num licet

cet ſabbato ſanare? At illi tacuerunt. Ipſe verò apprehenſum, ſanauit eum, ac dimiſit. Et reſpondens ad illos, dixit: Cuius veſtrûm aſinus aut bos in puteum cadet, & non continuò extrahet illum die ſabbathi? Et non poterant ad hæc reſpondere illi. Dicebat autem ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cùm inuitatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne accumbas in primo loco, ne quando honoratior te ſit inuitatus ab illo, & veniens is qui te & illum vocauit, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum rubore extremum locum tenere. Quin potiùs cùm vocatus fueris, vade ac accumbe in nouiſſimo loco, vt cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice, aſcende ſuperius. Tunc erit tibi gloria, coràm ſimul diſcumbentibus. Quia omnis qui ſe extollit, deijcietur, & qui ſe deijcit, extolletur.

Exod.23. Deut.22.

Pro.25.

Mat.23. Luc.18. Phil.2.

Dominic. xviij. poſt Trinitatem.

Collecta.

DA quæſumus Domine, populo tuo diabolica vitare contagia, & te ſolũ verum Deũ pura mẽte ſectari. Per Ieſũ Chriſt. &c.

Epistola. i.Cor.i.

GRatias ago Deo meo semper pro vobis de gratia Dei, quæ data est vobis per Christū Iesum, quòd in omnibus ditati estis per ipsum, in omni sermone, & omni cognitione: quibus rebus testimoniū Iesu Christi confirmatum fuit in nobis, adeò vt non destituamini in vllo dono, expectantes reuelationem Domini nostri Iesu Christi, qui & cōfirmabit vos vsq; ad finē, inculpatos in die Domini nostri Iesu Christi.

Euangelium. Mat.xxij.

Marc.12. Luc.10. PHarisæi autem cùm audissent, quòd Iesus obturasset os Sadducæis, conuenerunt in vnum, & interrogauit eum vnus ex eis, legis doctor quispiam, tentans eum, & dicens: Magister, quod est mandatum magnū in lege? Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua: Hoc est primum & magnum mandatum. Secūdum autem simile est huic: Diliges proximum tuum perinde atque teipsum. In his duobus mandatis tota lex & Prophetæ pēdent. Cōgregatis autem Pharisæis, interrogauit eos Iesus, dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicūt ei: Dauid.

Deut.6. & 30.

Leuit.19. Rom.13. Marc.12.

Ait

Ait illis: Quomodo ergo Dauid in ſpiritu vocat eum Dominū, dicēs: Dixit Dominus Pſal.109. Domino meo, Sede à dextris meis, Donec ponā inimicos tuos, ſcabellū pedū tuorum? Si ergo Dauid vocat eū Dominū, quomodo filius eius eſt? Et nemo poterat ei reſpondere quicquam, neq; auſus fuit quiſquā ex eo die, eum amplius interrogare.

Dominica.xix.poſt Trinitatem.

Collecta.

DIrigat corda noſtra quęſumus Domine tuæ miſerationis operatio: quia tibi ſine te placere nō poſſum⁹. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Epheſ.iiij.

HOc itaq; dico & teſtor per Dominum, Rom.12. ne poſthac ambuletis, quemadmodū 2.Pet.4. & reliquæ gentes ambulant, in vanitate mentis ſuæ, dum mentem habent obtenebratā, abalienati à vita Dei, propter ignorantiam quæ eſt in illis, & excæcationem cordis eorum: qui poſteà quàm peruenerunt in eò, vt dolere deſierint, ſemetipſos dediderunt laſciuiæ, ad patrandum immūditiam omnem cum auiditate. Vos autem nō ſic didiciſtis Chriſtum: ſiquidem illum

audiſtis,& in eo docti fuiſtis, quemadmodū eſt veritas in Ieſu, deponere iuxtà priorem conuerſationem veterem hominem, qui corrumpitur iuxtà concupiſcentias erroris: renouari verò ſpiritu mentis veſtræ, & induere nouū hominem, qui iuxtà Deum conditus eſt, per iuſtitiam, & ſanctitatem veritatis. Quapropter depoſito mendacio, loquamini veritatem quiſq; proximo ſuo, quoniam ſumus inuicem membra. Iraſcimini & non peccetis. Sol ne occidat ſuper iram veſtram, neque detis locū calumniatori. Qui furabatur, nō ampliùs furetur: magis autem laboret operando manibus, quod bonū eſt, vt poſſit impartiri ei qui opus habuerit. Omnis ſermo ſpurcus ex ore veſtro ne procedat: ſed ſi quis eſt bonus ad ædificationē, quoties opus eſt, vt det gratiam audientibus. Et ne cōtriſtetis ſpiritum ſanctum Dei, per quem obſignati eſtis in diem redemptionis. Omnis amarulentia & tumor, & ira, & vociferatio, & maledicētia tollatur à vobis, cū omni malitia. Sitis autem inuicem alius in alium comes, miſericordes, largiētes vobis inuicē, quemadmodū & Deus per Chriſtum largitus eſt vobis.

Rom.6. Col.3. Zach.8. 1.Pet.2. Mat.5. Pſal.4. 2.Theſ.3. Matt.12. Ephe.5. 2.Cor.1.

Euangelium. Mat.ix.

Mat.2. Luc.5. Ioh.5.

ET ingreſſus Ieſus nauē, traiecit, ac venit in

in ſuam ciuitatem. Et ecce, adduxerunt illi paralyticum in lecto decũbentem. Cumq; vidiſſet Ieſus fidem illorum, dixit paralytico: Bono animo eſto fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidã è Scribis dicebant intrà ſeſe: Hic blaſphemat. Et cũ vidiſſet Ieſus cogitationes illorũ, dixit: Quare vos cogitatis mala in cordibus veſtris? Vtrum enim eſt facilius dicere: Remittuntur tibi peccata, an dicere: Surge & ambula? Vt autem ſciatis quòd poteſtatem habeat filius hominis in terra remittendi peccata, tũc dicit paralytico: Surge, tolle tuũ lectũ, & abi in domũ tuã. Et ille ſurrexit, abijtque domum ſuam. Turbæ verò quæ viderant, admirati ſunt, & glorificauerũt Deum, qui dediſſet poteſtatem talem hominibus. Actor. 3. & 9.

Dominica xx. poſt Trinitat.

Collecta.

OMnipotens & miſericors Deus, vniuerſa nobis aduerſantia miſericors exclude, vt mẽte & corpore pariter expediti, quæ tua ſunt liberis mentibus exequamur. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Epheſ. v.

VIdete igitur quomodo circũſpectè am- Coloſ. 4.

buletis, non vt insipientes, sed vt sapientes, redimẽtes occasionem, quòd dies mali
Rom.12. sint. Propterea ne sitis imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Domini. Et ne
Eccle.31. inebriemini vino, in quo luxus est, sed impleamini spiritu, loquentes vobismetipsis per psalmos, & hymnos, & cantiones
Col.3. Psal.97. spirituales, canentes ac psallentes in corde vestro Domino, gratias agentes semper de omnibus, in nomine Domini nostri
1.Thes.5. Iesu Christi, Deo & Patri. Subditi vicissim alius alij, cum timore Dei.

Euangelium. Mat. xxij.

Luc.14. DIxit Iesus discipulis suis: Simile factum est regnum cælorum homini regi, qui
Apoc.19. fecit nuptias filio suo. Et emisit seruos suos, vt vocarent inuitatos ad nuptias, & nolebãt venire. Rursus emisit alios seruos, dicẽs: Dicite inuitatis: Ecce prandiũ meũ paraui: tauri mei & altilia mactata sũt, & omnia parata, venite ad nuptias. Illi autẽ neglexerũt & abierũt: aliꝰ in villã suã, aliꝰ verò ad negotiationẽ suã: reliqui verò tenuerũt seruos eius, & cõtumelijs affectos, occiderũt. Rex autẽ cũ audisset, iratus est & missis exercitibꝰ suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatẽ illorũ succẽdit. Tunc ait seruis suis: Nuptiæ quidẽ paratæ sunt, sed qui inuitati erant,

erant, non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum, & quotcunq; inueneritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, cõgregauerunt omnes quotquot inuenerũt, malos pariter ac bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentibus. Ingressus autem rex, vt videret discumbentes, vbi vidit illic hominem non vestitum veste nuptiali, ait illi: Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris: Ligatis pedibus & manibus eius, mittite eũ in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Mat. 13. & 25. Mat. 20.

Dominica xxj. post Trinit.

Collecta.

LArgire quæsumus Domine, fidelibus tuis veniam placatus & pacem, vt pariter ab omnibus mundentur offensis, & secura tibi mente deseruiant. Per Iesum Christum Dominum nostrum.

Epistola. Ephes. vi.

QVod superest fratres mei, sitis fortes per Dominum, perque potentiam roboris illius. Induite totam armaturam Dei, vt possitis stare aduersus assultus

diaboli. Quoniam non est nobis lucta aduersus sanguinem & carnem, sed aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi dominos, rectores tenebrarū seculi huius: aduersus spirituales astutias in cælestibus. Quapropter assumite vniuersam armaturā Dei, vt possitis resistere in die mala, & omnibus peractis stare. State igitur lūbis circumcinctis baltheo per veritatem, & induti thoracem iustitiæ, & calceati pedibus, vt parati sitis ad Euangelīum pacis: super omnia assumpto scuto fidei, quò possitis omnia iacula mali illius ignita extinguere. Galeāq; salutaris accipite, & gladiū spiritus, qui est verbū Dei: in omni deprecatione & obsecratione, orantes in omni tēpore in spiritu, & ad hoc ipsum vigilantes cum omni sedulitate & deprecatione, pro omnibus sanctis & pro me, vt mihi detur sermo in apertione oris mei cum libertate, vt notum faciam mysterium Euangelij mei: super quo legatione fungor in cathena, vt in eo liberè loquar, sicut oportet me loqui.

Deut.23. Psal.131. Esa.11. 2.Cor.10. Sap.5.

Euangelium. Iohan.iiij.

ERat autem quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capernaum: hic cùm audisset quòd Iesus aduenisset à Iudæa in Galilæam

Marc.9. Luc.7.

Galilæam, abijt ad eum, & rogabat eum vt descenderet, ac sanaret ipsius filium: siquidem is agebat animam. Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, nō creditis. Dicit ad eum Regulus: Domine, descende, prius quàm moriatur filius meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quem dixerat ei Iesus, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nuntiauerūt, dicentes: Filius tuus viuit. Sciscitatus est ergo horā ab eis, in qua melius habuisset. Et dixerunt ei: Heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater, quòd illa hora erat, in qua dixisset sibi Iesus, Filius tuus viuit: & credidit ipse, & domus eius tota. Hoc iterùm secundum signum edidit Iesus, cùm venisset à Iudæa in Galilæam. Actor. 13.

Dominica xxij. post Trinitat.

Collecta.

FAmiliam tuam quæsumus Domine, cōtinua pietate custodi, vt à cunctis aduersitatibus, te protegente sit libera, & in omnibus actionibus tuo nomini sit deuota. Per Dominum nostrum Iesum Christum. &c.

Epistola. Phil.i.

Coloſ.1. 1.Theſ.1. GRatias ago Deo meo in omni memoria veſtri, ſemper in omni precatione mea pro omnibus vobis, cum gaudio precationem faciens, quod veneritis in communionem Euangelij, à primo die vſque ad hoc tempus: perſuaſum habẽs hoc ipſum, quòd is qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet Ioan.6. vſque ad diem Ieſu Chriſti: ſicut iuſtum eſt mihi, vt hoc ſentiam de omnibus vobis: propterea quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defenſione, & cõfirmatione Euangelij, quum ſitis omnes mihi 1.Theſ.2. conſortes gratiæ. Teſtis enim mihi eſt Deus, quàm deſiderem vos omnes in viſceribus Epheſ.1. Ieſu Chriſti. Et illud oro, vt charitas veſtra adhuc magis ac magis exuberet Coloſ.1. 2.Theſ.1. in agnitione omniq́ue intelligentia: vt probetis quæ ſunt præſtantia, vt ſitis ſynceri: ac tales, vt nemini ſitis offendiculo in diem Chriſti, impleti fructu iuſtitiæ, qui contingit per Ieſum Chriſtum, ad gloriam & laudem Dei.

Euangelium. Mat.xviij.

Mat.6. Mar.11. Luc.17. ACcedẽs Petrus ad Ieſum, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & remittam ei? Num vſq; ſepties? Dicit illi Ieſus:

Ieſus: Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties. Ideò aſſimilatum eſt regnũ cælorum homini regi, qui voluit cõferre rationẽ cum ſeruis ſuis: & cùm cœpiſſet conferre, oblatus eſt ei vnus, qui debebat ei decem milia talentorũ. Cæterùm cùm is nõ eſſet ſoluendo, iuſſit eum Dominus venundari, & vxorẽ eius & liberos, & omnia quę habebat, ac fieri ſolutionẽ. Procidens autem ſeruus ille, adorabat eum, dicens: Domine, eſto patiens erga me, & omnia tibi reddã. Miſertus autem Dominus ſerui illius, abſoluit eum, & æs alienũ remiſit ei. Egreſſus verò ſeruus ille, inuenit vnũ de conſeruis ſuis, qui debebat ſibi centum denarios: & iniecta in eum manu, obtorto collo trahebat, dicens: Solue quod debes. Et procidens conſeruus eius, rogabat eum, dicens: Eſto patiẽs erga me, & omnia reddã tibi. At ille nolebat, ſed abijt & coniecit eũ in carcerẽ, donec redderet debitũ. Porrò cùm vidiſſent conſerui eius quæ fiebãt, indoluerunt valdè, & venerunt, aperueruntq; Domino ſuo, omnia quæ facta fuerant. Tũc accerſiuit illum Dominus ſuus, & ait illi. Serue ſceleſte totum debitum illud remiſi tibi, cùm obſecraſſes me: nónne oportuit & te miſereri conſerui tui, ſicut & ego tui miſertus eram? Et iratus Dominus eius,

Mat. 5.

Iacob. 2.

tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet totum quod debebatur sibi. Sic &
Mat.6. Pater meus cæleſtis faciet vobis, ſi non re-
Mar.2. miſeritis ſuo quiſque fratri ex cordibus veſtris, delicta illorum.

Dominica xxiij. poſt Trinit.

Collecta.

DEus, noſtrum refugiũ & virtus, adeſto pijs eccleſiæ tuæ precibus, autor ipſe pietatis, & præſta, vt quod fideliter petimus, efficaciter conſequamur. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Phil.iij.

1.Cor.4. & 10. ESTote pariter imitatores mei fratres, & conſiderate eos qui ſic ambulãt, quemadmodum habetis nos pro exemplari. Nã complures ambulant, de quibus ſæpe dixi vobis, nũc autem & flens dico, inimici crucis Chriſti, quorum finis perditio eſt, quo-
Rom.16. rum Deus vẽter, & gloria in dedecore ipſorum, qui terreſtria curant. Nam noſtra cõ-
Coloſ.3. uerſatio in cælis eſt, ex quo & ſeruatorem
1.Cor.15. expectamus Dominum Ieſum Chriſtum, qui transfigurabit corpus noſtrum humile, vt conforme reddat corpori ſuo glorioſo, ſecundum efficatiam, qua poteſt etiam ſubijcere

ſubijcere ſibi omnia.

Euangelium. Mat.xxij.

TVnc abeuntes Phariſæi, conſilium ceperunt, vt illaqueárent Ieſum in ſermone. Et ad illum emittunt diſcipulos ſuos cum Herodianis, dicentes: Magiſter, ſcimus quòd verax ſis, & viam Dei in veritate doceas, neque cures quenquam: non enim reſpicis perſonam hominum: Dic ergo nobis, quid tibi videtur? Licet cenſum dari Cæſari, an non? Cognita autem Ieſus malicia eorum, ait: Quid me tentatis hypocritæ? Oſtendite mihi numiſma cenſus. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis: Cuius eſt imago hæc, & inſcriptio? Dicunt ei, Cæſaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quæ ſunt Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo. Et his auditis, mirati ſunt: & omiſſo eo, abierunt.

Mar.12. Luc.20. Ioan.7. Mat.17. Rom.13.

Dominica xxiiij. poſt Trinit.

Collecta.

ABſolue quęſumus Domine, tuorũ delicta populorum, vt à peccatorum noſtrorum nexibus, quæ pro noſtra fragilitate contraximus, tua benignitate liberemur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. &c.

Epiſtola. Coloſ.i.

Phil.1. 1.Theſ.1. GRatias agimus Deo & Patri Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſemper de vobis, cũ oramus, quoniam audiuimus fidem veſtrã in Chriſto Ieſu, & charitatem erga omnes ſanctos, propter ſpem repoſitam vobis in cœlis: de qua prius audieratis per ſermonem veracem Euangelij, quod peruenit ad vos: quemadmodum & in toto mundo etiam fructificat, ſicut & in vobis, ex eo die quo audiſtis & cognouiſtis gratiã Dei Mat.4. Coloſ.4. per veritatem. Quemadmodum & didiciſtis ex Epaphra dilecto conſeruo noſtro, qui eſt fidus pro vobis miniſter Chriſti, qui & expoſuit nobis veſtram dilectionem in ſpiritu. Propterea & nos, ex quo die audiuimus, non deſinimus pro vobis orare & poſcere, vt impleamini agnitione voluntatis eius, in omni ſapientia & prudentia ſpirituali: vt ambuletis dignè Domino, vt per omnia placeatis, in omni opere bono fructificantes, & creſcentes in agnitionem Dei, omni robore corroborati iuxta potentiam gloriæ illius, ad omnem tolerantiam ac patientiam cum gaudio: gratias agentes Patri, qui idoneos nos fecit ad participationem ſortis ſanctorum in lumine. 2.Theſ.4. Ioan.15.

Euang.

Euangelium. Mat.ix.

CVm hæc loqueretur illis Ieſus, ecce primas quidã venit & adorauit eum, dicens: Filia mea modò defuncta eſt: ſed veni & impone manum tuam ſuper illam, ac viuet. Et ſurgens Ieſus ſequutus eſt eum, ac diſcipuli illius. Et ecce mulier quæ ſanguinis profluuio laborauerat duodecim annos, accedens à tergo, tetigit fimbriam veſtimenti illius, dixerat enim intra ſeſe: Si tantum tetigero veſtimentũ illius, ero ſalua. At Ieſus conuerſus vt vidit illam, dixit: Confide filia, fides tua ſaluam te fecit. Et ſalua facta fuit mulier à tempore illo. Et cùm veniſſet Ieſus in ædes primatis, vidiſſetq; tibicines & turbam tumultuantem, dicit illis: Secedite, non enim mortua eſt adoleſcentula, ſed dormit. Et deridebant illum. Cùm autem fuiſſet eiecta turba, introgreſſus, tenuit manum illius, & ſurrexit adoleſcentula. Et emanauit rumor hic, in totam terram illam. Mar.5. Luc.8. Mar.5. Luc.8. Ioan.11.

Dominica xxv. poſt Trinitat.

Collecta.

EXcita quæſumus Domine, tuorũ fidelium voluntates, vt diuini operis fructum

propensius exequentes, pietatis tuæ præmia maiora percipiant. Per Iesum Christũ Dominum nostrum. Amen.

Lectio. Iere.xxiij.

Esa.4. 40.& 45. Ezech. 34. Daniel.9. Ioan.1.

ECce dies veniunt, dicit Dominus: & suscitabo Dauid germen iustum: & regnabit rex, & sapiens erit: & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit cõfidenter: & hoc est nomẽ quod vocabunt eum, Dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicent vltra: Viuit Dominus qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: sed, Viuit Dominus qui eduxit & adduxit semẽ domus Israël de terra aquilonis, & de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc: & habitabunt in terra sua.

Deut.33. Iere.16.

Euangelium. Ioan.vi.

Mat.14. Mar.6. Luc.9.

CVm sustulisset ergo oculos Iesus, & vidisset quòd multa turba veniret ad se, dicit ad Philippum: Vnde ememus panes, vt edant isti? Hoc autem dicebat, tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisque pusillum quippiam accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis ipsius, Andreas, frater Simônis

Simônis Petri: Est puer vnus hîc, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces, sed hæc quid sunt inter tam multos? Dixit autem Iesus: Facite vt homines 4.Re.4.
discumbant. Erat autem gramen multum in eo loco. Discubuerunt ergo viri, numero fermè quinquies mille. Accepit autem panes Iesus: cumque gratias egisset, distribuit discipulis, discipuli verò discumbentibus. Similiter & ex piscibus quantum volebant. Vt autem impleti sunt, dicit discipulis suis: Colligite quæ superfuerunt fragmenta, ne quid pereat. Collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorũ ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerant his qui comederant. Illi ergo homines cũ vidissent, quòd Iesus fecerat signum, dicebant: Hic est verè Pro- Luc.7.
pheta ille, qui venturus est in mundum. Ioh.4.

Si ante Dominicam aduentus Domini plures istis xxv. acciderint Dominicæ, Collecta, Epistola & Euangelium dicantur, quæ Dominicis inter Epiphaniam & Septuagesimam assignata sunt, & erant omissa.

Die S. Andreæ Apoſtoli.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui dediſti beato Andreæ Apoſtolo tuo, vt acerbam & ignominioſam crucis mortem duceret ſibi pro magna gloria, tribue vt omnia nobis aduerſa pro nomine tuo, ducam⁹ profuitura ad æternam vitã cõducibilia. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Rom. x.

SI confeſſus fueris ore tuo Dominum Ieſum, & credideris in corde tuo, quòd Deus illum excitauit à mortuis, ſaluus eris. Corde enim creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutẽ. Dicit enim ſcriptura: Omnis qui fidit illi, non pudefiet. Non enim eſt diſtinctio vel Iudæi vel Græci: nam idem Dominus omnium, diues in omnes inuocantes ſe. Quiſquis enim inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit. Quomodo igitur inuocabunt eum, in quem nõ crediderunt? Quomodo autẽ credent ei, de quo non audierũt? Quomodo autẽ audient abſq; prædicãte? Quomodo autem prædicabunt, niſi miſſi fuerint? Sicut ſcriptum eſt: Quàm ſpecioſi pedes annuntiantium pacem, annuntiantium bona? At non omnes obedie-

Eſa. 28.

Ioel. 2. Actor. 2. & 22.

Eſa. 52.

obedierunt Euangelio. Eſaias enim di- Eſa.53.
cit: Domine, quis credidit ſermonibus Ioan.12.
noſtris? Ergo fides ex auditu eſt: auditus autem per verbum Dei. Sed dico: An non audierunt? Atqui in omnem terram exi- Pſal.19.
uit ſonus eorum, & in fines orbis terrarum verba illorum. Sed dico, Nunquid non cognouit Iſrael? Primus Moſes dicit: Ego Deut.32.
ad æmulationem prouocabo vos per gentẽ quæ non eſt gens, per gentem ſtultam ad iram commouebo vos. Eſaias autem poſt hunc audet, ac dicit: Inuentus ſui Eſa.52.
his, qui me non quærebant. Aduerſus Iſ- & 65.
rael autem dicit: Toto die expandi ma- Eſa.65.
nus meas ad populum non credentem & contradicentem.

Euangelium. Matt.iiij.

AMbulans autem Ieſus iuxtà mare Galileæ, vidit duos fratres, Simonem qui vocabatur Petrus, & Andream fratrem eius, iacientes rete in mare, (nam erant piſcatores) & dicit illis: Sequami- Ierem. 16.
ni me, & faciam vos piſcatores hominum. Ezec.47.
At illi relictis illicò retibus, ſequuti ſunt illum. Et progreſſus illinc, vidit alios duos fratres, Iacobum filium Zebedæi, & Ioannem fratrem eius in naui, cum Zebedæo

patre ſuo ſartientes retia ſua, & vocauit
Mat.16. eos. At illi protinus relicta naui, & patre
Luc.5. ſuo, ſequuti ſunt eum.

Die S. Thomæ Apoſtoli.

Collecta.

OMnipotens æterne Deus, qui pro confirmatione fidei noſtræ beatum Thomam Apoſtolum de reſurrectione Filij tui dubitantem confirmaſti, concede nobis, vt verè & ſine vlla dubitatione credamus in Filium tuum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtū, & vt fides noſtra coràm te, nunquam mereatur reprehenſionem. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum.

Epiſtola. Epheſij.

IAm non eſtis hoſpites & incolæ, ſed cõciues ſanctorum, ac domeſtici Dei, ſu-
1.Cor.3. perſtructi ſuper fundamentum Apoſtolorum ac Prophetarum, ſummo angulari
1.Pet.2. lapide ipſo Ieſu Chriſto: in quo quæcunque ſtructura coagmentatur, ea creſcit in templum ſanctum in Domino: in quo &

vos

vos coædificamini in habitaculum Dei, per ſpiritum.

Euangelium. Ioh. xx.

THomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Ieſus. Dixerunt ergo ei alij diſcipuli: vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Niſi videro in manibus eius veſtigium clauorum, & mittam digitum meũ in veſtigium clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et poſt dies octo, iterùm erant diſcipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Ieſus ianuis clauſis, & ſtetit in medio, & dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & admoue manum tuam, & immitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed credens. Reſpõdit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus. Dicit ei Ieſus: Quia vidiſti me Thoma, credidiſti: Beati qui non viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia ſigna fecit Ieſus in conſpectu diſcipulorum ſuorum, quæ non ſunt ſcripta in libro hoc. Hæc autem ſcripta ſunt, vt credatis, quòd Ieſus eſt Chriſtus ille Filius Dei, & vt credentes vitam habeatis per nomen eius. Ioh. 11. Ioh. 21.

Die Conuersionis S. Pauli.

Collecta.

DEus qui vniuersum mundũ beati Pauli Apostoli prædicatione docuisti, da nobis quæsumus, vt cuius Cõuersionem recolimus, doctrinã quam proposuit, sequamur, & factis exprimamus. Per Iesum Christum Dominum. &c.

Epistola. Actor. ix.

Actor. 8. 22. 26. 1. Cor. 15. Galat. 1.

SAulus autem adhuc spirans minas ac cędem aduersus discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum, & petijt ab eo epistolas, quaș perferret Damascum ad synagogas: vt si quos inuenisset eius viæ seu viros seu mulieres, vinctos duceret Hierosolymam. Et cùm iter faceret, contigit vt appropinquaret Damasco. Et subitò circumfulgurauit eum lux de cælo, collapsúsque in terram, audiuit vocem dicentem sibi: Saul, Saul, quid me persequeris? Dixit autem: Quis es Domine? Dominus autem dixit: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulos calcitrare. Is tremens ac stupens, dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, & ingredere ciuitatẽ, & dicetur tibi, quid te oporteat facere. Viri autem illi qui erant

4. Reg. 19. Zach. 2. Mat. 25.

Actor. 2. & 16.

erant ei comites itineris, ſtabãt attoniti audientes quidem vocem, neminem tamen videntes. Surrexit autem Saulus è terra, apertiſq; oculis, neminem videbat: ſed manu ducentes illum, introduxerunt Damaſcum. Et erat tribus diebus non videns, ac non comedit neq; bibit. Erat autem quidã diſcipulus Damaſci, nomine Ananias, & dixit ad illũ per viſum Dominus: Anania. Et ille ait: Ecce ego Domine. Et Dominus ad eum: Surge & vade in vicum qui vocatur Rectus, & quære in domo Iudæ Saulum nomine Tarſenſem: Ecce enim orat. Et vidit per viſum virum Ananiam nomine introeũntem, & imponentem ſibi manum vt viſum reciperet. Reſpõdit autem Ananias: Domine, audiui ex multis de viro hoc, quãta mala fecerit ſanctis tuis Hieroſolymæ. Et hoc loco habet poteſtatẽ à principibus ſacerdotum, vinciendi omnes qui inuocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam organum electum eſt mihi iſte, vt portet nomen meũ coram gẽtibus, & regibus, ac filijs Iſrael. Ego enim oſtendam illi, quanta oporteat eũ pro nomine meo pati. Et abijt Ananias, & introiuit in domũ, & imponens ei manus, dixit: Saul frater, Dominꝰ miſit me, qui apparuit tibi in via qua veniebas, vt viſum recipias,

Dan. 3. & 10.

Actor. 21. & 22.

Exod. 4. Ierem. 1. Actor. 8.

Gal. 1.

Actor. 22.

& implearis ſpiritu ſancto. Et confeſtim deciderunt ab oculis eius tanquam ſquamæ, & viſum recepit, & ſurgens baptizatus eſt. Cumque cepiſſet cibum, corroboratus eſt. Fuit autem Saulus cum diſcipulis qui erant Damaſci, per dies aliquot. Et cõtinuò in ſynagogis prædicabat Chriſtum, quòd is eſſet filius Dei. Stupebant autem omnes qui eũ audiebãt, ac dicebant: Nõne hic eſt qui expugnabat Hieroſolymis eos, qui inuocabãt nomen iſtud? Et huc ad hoc venit, vt vinctos illos duceret ad principes ſacerdotũ. Saulus autẽ multò magis inualeſcebat, & cõfũdebat Iudæos, qui habitabãt Damaſci, affirmans, quòd is eſſet Chriſtus.

Euangelium. Mat. xix.

Mat. 16. Luc. 18. REſpondens Petrus, dixit Ieſu: Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te: quid ergo erit nobis? Ieſus autem di-
Luc. 21. xit illis: Amen dico vobis, quòd vos qui ſequuti eſtis me, in regeneratione cùm ſederit Filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael. Et om-
Sap. 5. nis qui reliquerit domos, aut fratres, aut ſo-
Deut. 33. rores, aut patrẽ, aut matrẽ, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, cẽ-
Iob. 42. tuplum accipiet, & vitæ æternæ ſortietur hæredita-

hæreditatem. Multi autem primi erunt nouiſſimi, & nouiſſimi primi.

Die purificat. Mariæ virgin.

Collecta.

OMnipotens Deus, maieſtatem tuam ſupplices exoramus, vt ſicut vnigenitus filius tuus cum carnis noſtræ ſubſtantia hodie tibi in tẽplo eſt præſentatus, ita nos facias purgatis mentibus tibi præſentari, & vitam obtinere æternam: Pereundẽ Ieſum Chriſtum Dominum. &c.

Epiſtola.

Eadem cum illa, quæ, aſſignatur diei Dominico.

Euangelium. Luc. ij.

POſtea quàm completi fuiſſent dies purgationis eorum ſecundum legem Moſi, abduxerũt eum Hieroſolymam, vt ſiſterent eum Domino: ſicut ſcriptum eſt in lege Domini. Omne maſculinum adapariens vuluam, ſanctum Domino vocabitur, & vt darent hoſtiam ſecundum quod dictum eſt in lege Domini, par turturũ, aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat Hieroſolymis, cui nomẽ Simeon, & homo iſte

Leuit. 12. Exod. 13. Num. 8. Exod. 13. Num. 8.

iuſtus ac pius, expectans conſolationem Iſrael, & ſpiritus ſanctus erat ſuper eum. Et reſponſum acceperat à Spiritu ſancto, non viſurum ſe mortem, niſi prius videret Chriſtum Domini. Et venit per ſpiritum in templum.

Die Matthiæ Apoſtoli.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui in locum Iudæ traditoris elegiſti fidelem ſeruũ tuum Matthiam, vt eſſet vnus ex numero duodecim Apoſtolorum, defende eccleſiam tuã à doctrina pſeudoapoſtolorum, & tribue vt à veris paſtoribus gubernetur. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Actor. 1.

IN diebus his, exurgens Petrus in medio diſcipulorum, dixit: (eratq; turba hominum ſimul ferè centũ viginti) Viri fratres, oportuit impleri ſcripturã hanc, quam prædixit Spiritus ſanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux his, qui comprehenderunt Ieſum: quia cooptatus erat in numerũ noſtrũm, & ſortitus erat partem miniſterij huius. Et is quidem parauit agrũ ex mercede iniquitatis, ſuſpenſuſq; crepuit medius, & effuſa

Mat. 26. Ioan. 18. Mat. 10. Mat. 28.

effusa sunt omnia viscera eius. Et innotuit omnibus habitantibus Hierosolymæ, ita vt appellaretur ager ille, lingua illis vernacula, Aceldama: hoc est ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat Psal.68. commoratio eius deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum eius accipiat alter. Oportet igitur vt ex his viris, qui no- Psal.108. biscum versati sunt toto tempore, quo Dominus Iesus perpetuam vitæ consuetudinẽ egit nobiscum, exorsus à baptismo Ioannis, ad eum vsque diem quo receptus est à nobis, vnus quispiam constituatur, qui sit vnà nobiscum testis resurrectionis eius. Et statuerunt duos: Ioseph qui vocatur Barsa- Actor.6. bas, qui cognominatus est Iustus, & Matthiam. Et facta precatione, dixerũt: Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende v- 1.Par.29. trũ elegeris ex his duobus, vt accipiat sortem ministerij huius & apostolatus, vnde præuaricatus excidit Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eorum, & cecidit sors super Matthiam, & cooptatus est Pro.16. ad numerum vndecim Apostolorum.

Euangelium. Mat.xi.

IN illo tempore, respondens Iesus, dixit: Luc.18. Gratias ago tibi pater Domine cæli & terræ, quòd abscõderis hæc à sapientibus & Pro.11.

prudentibus, & reuelaris ea paruulis. Certè
Mat.28. pater, sic fuit bona voluntas apud te. Om-
Luc.10. nia mihi tradita sunt à patre meo: & nemo
Ioan.3. nouit filiũ, nisi pater: neque patrem quispiam nouit, nisi filius, & cuicunque voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego refocillabo
Eccles.6. vos. Tollite iugum meum super vos, & di-
Iere.6. scite à me, quòd mitis sim, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum commodum est, & onus meum leue est.

Annunt. beatæ Mariæ.

Collecta.

MEntibus nostris, quæsumus Domine, gratiam tuam benignus infunde, vt qui Angelo annuntiante filij tui incarnationem cognouimus, per passionem eius & crucẽ, ad resurrectionis gloriam perducamur: Per eundem Christum Dominum nostrum.

Lectio. *Esa.vij.*

ET adiecit Dominus loqui ad Achaz, dicens: Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum suprà. Et dixit Achaz: Non petam: & non tentabo

tentabo Dominum. Et dixit. Audite ergo domus Dauid, Nunquid parum vobis eſt moleſtos eſſe hominibus, quia moleſti eſtis & Deo meo? Propter hoc dabit Dominus ipſe vobis ſignũ. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Butyrum & mel comedet, vt ſciat reprobare malum, & eligere bonum.

Euangelium. Luc. i.

IN menſe autem ſexto, miſſus eſt angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazareth, ad virginem deſponſam viro, cui nomen erat Ioſeph, de domo Dauid, ac nomen virginis Maria. Et ingreſſus angelus ad eam, dixit: Aue gratioſa, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres. Illa verò cùm vidiſſet, turbata eſt ſuper oratione eius, & cogitabat qualis eſſet illa ſalutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas Maria, nacta es enim gratiam apud Deũ. Ecce concipies in vtero, & paries filium, ac vocabis nomen eius Ieſum. Hic erit magnus, & filius altiſſimi vocabitur. Et dabit illi Dominus Deus ſedem Dauid patris ipſius, regnabitq; ſuper domum Iacob in æternũ, & regni eius non erit finis. Dixit autẽ Maria ad angelum: Quomodo erit iſtud, quãdoquidẽ virum non cognoſco? Et reſpon-

Mar. 1.
Eſa. 7.
Mat. 1.
Daniel. 7.
Mich. 4.
Heb. 1.

dens angelus, dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Quapropter & quod nascetur sanctum, vocabitur filius Dei. Atque ecce Elizabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis est sextus illi, quæ dicebatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Ac discessit ab illa Angelus.

Mar.9. Luc.18.

Die S. Marci Euangelist.

Collecta.

DEus, qui beatum Marcum Euangelistam tuum, ad Euãgelicæ prædicationis gratiam euexisti, tribue quæsumus, nos semper sancto tuo Euangelio proficere, & fidei constantia stabiliri, vt non simus semper pueri, fluctuãtes omni vento doctrinæ. Per Iesum Christum Dominum. &c.

Epistola. Ephes. iiij.

VErùm vnicuiq; nostrûm data est gratia iuxta mensuram donationis Christi. Quapropter dicit: Cùm ascendisset in altum, captiuam duxit captiuitatem, & dedit dona hominibus. Cæterùm illud Ascendit, quid

Rom.12. 1.Cor.12.

Psal.67. Esa.45.

quid est, nisi quòd etiam descenderat prius in infimas partes terræ? Qui descēdit, idem ille est, qui etiam ascēdit supra omnes cœlos, vt impleret omnia. Et idem dedit, alios quidem apostolos, alios verò prophetas, alios autem Euangelistas, alios autem pastores ac doctores, ad instaurationem sanctorum in opus administrationis, in ædificationē corporis Christi, donec perueniamus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plene adultæ Christi, vt non amplius simus pueri, qui fluctuemus & circumferamur quouis vento doctrinæ, per versutiam hominum, per astutiā qua nos adoriuntur, vt imponant nobis, sed veritatē sectantes in charitate, adolescamus in illū per omnia, qui est caput, nempe Christus: in quo totū corpus, si coagmentetur, & compingatur per omnem commissuram submini-strationis, iuxta actum in mensura vniuscuiusque partis, incrementum corporis facit, in ædificationem sui ipsius, per charitatem.

Iob. 3.

1. Cor. 12.

1. Cor. 14. Colos. 2.

Euangelium. Ioan. xv.

DIxit Iesus discipulis suis. Ego sum vitis vera, & pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructū, tollit: & omnem qui fert fructū, purgat, vt

Eccles. 24.

Ioan. 13. Actor. 23.

fructum copiosiorem afferat. Iam vos mũdi estis, propter sermonẽ quẽ loquutus sum vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructũ à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me mãseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multũ: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me nõ manserit, eiectus est foras sicut palmes, & exaruit: & colligũt eos, & in ignẽ conijciunt, & ardent. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quicquid volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc glorificatus est pater meus, vt fructũ copiosum afferatis, & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater, ita & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si prȩcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego patris mei præcepta seruaui, & maneo in eius dilectione. Hæc loquutus sum vobis, vt gaudium meum in vobis maneat, & gaudium vestrum impleatur.

Mat. 21. Mar. 11. Ioan. 14. & 16.

Die Phil. & Iac. Apost.

Collecta.

OMnipotens Deus, cuius vera cognitio vita æterna est, fac nos credere filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum esse

esse viam, & veritatẽ, & vitã, id quod sancti Apostoli tui Philippus & Iacobus crediderunt & docuerunt. Per eundem Dominum nostrum Iesum. &c.

Epistola. Iacob. 1.

IAcobus Dei ac Domini Iesu Christi seruus, duodecim tribubus quæ sunt in dispersione, salutem. Pro summo gaudio ducite fratres mei, quoties in tentationes incideritis varias: illud scientes, quòd exploratio fidei vestræ parit patientiã. Cæterùm patientia opus perfectũ habeat, vt sitis perfecti & integri, nullaque in parte diminuti. Quòd si cui vestrũ deest sapientia, postulet abeo qui dat, nempe Deo: qui dat inquam, omnibus simpliciter, nec exprobrat, ac dabitur ei. Sed postulet cũ fiducia, nihil hæsitãs. Nã qui hæsitat, is similis est fluctui maris qui vẽtis agitur, & impetu rapitur. Neq; enim existimet homo ille se, quicquam accepturũ à Domino. Vir animo duplici, inconstans est in omnibus vijs suis. Glorietur autem frater, qui est humilis, in sublimitate sua. Contrà qui diues est, in humiliatione sui: quoniã veluti flos herbæ præteribit. Exortus est enim sol cũ æstu, & exaruit herba, & flos illius decidit, & decor aspectus illius perijt. Sic & diues, in vijs suis marcescet.

Rom. 5. 1. Pet. 1. Zach. 13. Ioan. 16. Pro. 2. Mar. 11. Eccl. 14. Esa. 40. 2. Pet. 1. Iob. 5.

Beatus vir qui ſuffert tentationem: quoniã cùm probatus erit, accipiet coronam vitæ, quam promiſit Dominus ijs, à quibus fuerit dilectus.

Euangelium. Ioan. xiiij.

DIxit Ieſus diſcipulis ſuis. Ne turbetur cor veſtrũ. Creditis in Deũ, & in me credite. In domo patris mei, mãſiones multæ ſunt. Quòd ſi ſecus eſſet, dixiſſẽ vobis: Vado paraturus vobis locũ. Et ſi abiero ad parandũ vobis locũ, iterum veniam & aſſumã vos ad meipſum, vt vbi ſum ego, & vos ſitis: & quò ego vado ſcitis, & viam ſcitis. Dicit ei Thomas: Domine, neſcimus quò vadis, & quomodo poſſumus viam ſcire? Dicit ei Ieſus: Ego ſum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad patrem, niſi per me. Si cognouiſſetis me, & Patrem meum vtique cognouiſſetis. Et nunc cognoſcitis eum, & vidiſtis eum. Dicit ei Philippus: Domine, oſtende nobis patrem, & ſufficit nobis. Dicit ei Ieſus: Tanto tempore vobiſcum ſum, & non cognouiſtis me? Philippe, qui vidit me, vidit patrem. Et quomodo tu dicis, Oſtende nobis patrẽ? Nõ credis quòd ego in patre ſum, & pater in me? Verba quę ego loquor vobis, à me ipſo nõ loquor. Pater autẽ in me manẽs, ipſe facit opera. Credite

Ioan. 8.

Ioan. 1. & 11. Ioan. 6.

Ioan. 10. Ioan. 3. 7. 8. & 12. & 14.

dite mihi, quòd ego in patre sũ, & pater in me. Alioqui propter ipsa facta, credite mihi. Amẽ amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora his faciet, quia ego ad patrem vado. Et quicquid petieritis nomine meo, hoc faciã, vt glorificetur pater per filium. Si quid petieritis per nomen meum, ego faciam.

Die Barnabæ Apostoli.

Collecta.

OMnipotens Domine, qui sanctum Apostolum tuum Barnabam singularibus donis sancti Spiritus ornasti, quæsumus, ne sinas nos destitui multiplicibus donis tuis aut gratia tua, vt illis rectè vtamur ad laudem & gloriam sanctissimi nominis tui. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Actor. xi.

PEruenit autem rumor ad aures Ecclesiæ, quæ erat Hierosolymis, super his: & miserunt Barnabam, vt iret ad Antiochiam. Qui cũ peruenisset, & vidisset gratiam Dei, gauisus est: & hortabatur omnes, Actor. 13.
vt proposito cordis perseuerarent adhærere Domino. Nam erat vir bonus, ac plenus Spiritu sancto, & fide. Et addita est

Act.9. multa turba Domino. Profectus est autem Barnabas Tarsum, vt quæreret Saulum, quem cùm inuenisset, perduxit Antiochiã. Accidit autem vt annum totum consuetudinem agerent cum ea congregatione, docerentque turbam multam, & discipuli cognominarentur primùm Antiochiæ, Christiani. In his autem diebus superuenerunt ab vrbe Hierosolymorũ prophetæ Antio-
Act.21. chiam, surgensq; vnus ex eis nomine Agabus, significabat per spiritũ, famem magnã futuram in toto terrarum orbe, quæ accidit
1.Cor.16. sub Claudio Cæsare. Discipuli autẽ prout
2.Cor.8. & 9. cuiq; suppetebat, proposuerũt in subsidium mittere habitantibus in Iudæa fratribus: quòd & fecerunt, mittentes ad seniores per
Actor.12. manum Barnabæ ac Sauli.

Euangelium. Ioan.xv.

Ioan.13. 1.Ioan.3. DIxit Iesus discipulis suis: Hoc est præceptum meum, vt diligatis vos inuicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt quis animã suam
Matt.12. ponat pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæcunque ego præcipio vobis. Non posthac vos dico seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæ audi-
Ephes.1. ui à patre meo, nota feci vobis. Non vos me

me elegistis, sed ego elegi vos, & constitui vos, vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat: vt quicquid petieritis Patrem nomine meo, det vobis. Col.2.

Die Ioannis Baptistæ.

Collecta.

OMnipotens Deus, cuius prouidentia præcursor Ioannes Baptista miraculosè natus est, & missus vt præpararet viam filio tuo prædicatione pœnitentiæ: fac nos eius doctrinam & sanctam vitam ita imitari, vt agamus veram pœnitentiam iuxta ipsius doctrinam, & exemplo eius constanter fateamur veritatem, & liberè crimina reprehendamus, ac patienter pro confessione veritatis mortem perferamus acerbam. Per eundem Iesum Christū Dominum. &c.

Lectio. Esai. xl.

COnsolamini cõsolamini populo meus, dicit Deus vester. Loquimini ad cor Hierusalem, & aduocate eam: quoniam cõpleta est malitia eius, dimissa est iniquitas illi⁹. Suscepit de manu Domini duplicia, pro omnibus peccatis suis. Vox clamãtis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite Mat.3. Marc.1. Luc.3. Ioan.1.

in ſolitudine ſemitas Dei noſtri. Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aſpera in vias planas. Et reuelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter quòd os Domini lucutum eſt. Vox dicẽtis, Clama. Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quaſi flos agri. Exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, quia ſpiritus Domini ſufflauit in eo. Verè fœnum eſt populus: exiccatũm eſt fœnum, & cecidit flos: verbum autem Domini noſtri manet in æternum. Super montem excelſum aſcende tu qui euangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuã, qui euangelizas Hieruſalẽ. Exalta, noli timere. Dic ciuitatib⁹ Iudæ: Ecce Deus veſter: ecce Domin⁹ Deus in fortitudine veniet, & brachiũ ei⁹ dominabitur. Ecce, merces eius cũ eo, & opus illius corã illo. Sicut paſtor, gregẽ ſuũ paſcet: in brachio ſuo cõgregabit agnos, & in ſinu ſuo leuabit: fœtas ipſe portabit.

Eccleſ. 14.
Iacob. 1.
1. Pet. 1.
Eccleſ. 14.
Iacob. 1.
1. Pet. 1.
Ioan. 12.
Ezec. 34. & 35.
Ioan. 10.

Euangelium. Luc. 1.

ELizabetæ verò impletũ eſt tempus pariendi, & peperit filium. Et audierunt vicini & cognati eius, quòd magnificè Dominus miſericordia ſua vſus eſſet erga illam, & gratulabantur ei. Et factum eſt in die

die octauo, venerunt ad circuncidendum puerum, & vocabant eum nomine patris ſui, Zachariam. Et reſpondens mater eius, dixit: Nequaquam, ſed vocabitur Ioannes. Et dixerũt ad illã: Nemo eſt in cognatione tua, qui vocetur iſto nomine. Innuebant autẽ patri eius, quid vellet vocari eũ. Iſque poſtulatis tabellis ſcripſit, dicens: Ioannes eſt nomen eius. Et admirati ſunt vniuerſi. Apertũ eſt autem os eius illicò, & lingua eius loquebatur laudãs Deum. Et peruaſit timor omnes vicinos eorũ, & per omnem montanã regionẽ Iudææ diuulgabantur omnia verba hæc: & poſuerunt omnes qui audierant in corde ſuo, dicentes: Quidnã puer hic erit? Et manus Domini erat cũ illo. Et Zacharias pater eius repletꝰ eſt ſpiritu ſancto, prophetauitq;, dicens: Laudandus Dominus Deus Iſrael, quia viſitauit & Pſal. 131.
fecit redemptionem populo ſuo. Et erexit cornu ſalutis nobis, in domo Dauid pueri ſui: Sicut loquutus eſt per os ſanctorũ, qui à ſeculo fuerunt prophetarum ſuorũ: Fore vt ſeruaremur ab inimicis noſtris, & de manu omnium qui oderunt nos: Vt vteretur miſericordia erga patres noſtros, ac memor eſſet teſtamenti ſui ſancti. Præſta- Gen. 22.
retq; iuſiurandũ quod iurauit ad Abraham patrem noſtrum, ac daret nobis. Vt ſine

Esa.38. Heb.9. timore, de manu inimicorũ nostrorum liberati, seruiremus ipsi: Cum sanctitate & iustitia coràm ipso, cunctis diebus vitæ nostræ. Et tu puer, Propheta Altissimi vocaberis, præibis enim ante faciem Domini ad parandum vias eius. Ad dandam scientiam salutis populo ipsius, per remissionem peccatorum eius. Per viscera misericordiæ Dei nostri, quibus visitauit nos oriens ex alto: Vt illucesceret his qui in tenebris & vmbra mortis sedebãt, ad dirigẽdos pedes nostros in viã pacis. Puer autem crescebat & corroborabatur spiritu, & erat in desertis donec veniret dies, quo ostendendus erat apud Israëlitas.

Die S. Petri Apostoli.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui per filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum beato Petro Apostolo excellentia dona contuliſti, & vt gregem tuum diligenter pasceret tertiò præcepisti, præsta quæsumus, vt omnes Episcopi & Pastores diligenter doceant Euangelium, & vt populus doctrinæ sit obsequens, quatenus vitã consequatur æternam. Per Iesum Christũ Dominum nostrum.

Epistola.

Epiſtola. Actor. xij.

EOdem autem tempore iniecit Herodes Rex manus, vt affligeret quoſdã de Eccleſia. Occîdit autem Iacobum fratrem Ioannis, gladio: videns autem quòd gratum eſſet Iudæis, perrexit comprehendere & Petrum. Erant autem dies azymorum. Quem cùm etiam apprehendiſſet, poſuit in carcerem, tradens quatuor quaternionibus militum aſſeruandum: volens poſt Paſcha producere eum populo. Et Petrus quidem ſeruabatur in carcere. Cæterùm precatio fiebat ſine intermiſſione ab eccleſia ad Deum pro eo. Cùm autem producturus eũ eſſet Herodes, in ipſa nocte dormiebat Petrus inter duos milites, vinctus catenis duabus, & cuſtodes ante oſtium cuſtodiebant carcerem. Et ecce angelus Domini adſtitit, & lumẽ refulſit in habitaculo, percuſſoque latere Petri, excitauit eũ, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum: Præcingere, & ſubliga ſoleas tuas. Et fecit ſic. Et dicit illi: Circunda tibi veſtimentum tuum, & ſequere me. Et exiens ſequebatur eum, & neſciebat quòd verum eſſet quod fiebat per angelum, ſed putabat ſe viſum videre. Cùm autem præteriſſent primam ac

Mat. 4. 17. 20. 26.

Actor. 4.

Actor. 5. & 16.

secundam custodiam, venerunt ad portam ferream, quæ ducit in ciuitatem, quæ vltrò aperta est eis. Et exeuntes, processerunt vicum vnũ, & continuò discessit angelus ab
Gen.28. eo. Et Petrus ad se reuersus, dixit: Nũc scio
Daniel.9. verè, quòd miserit Dominus angelũ suum, & eripuit me è manu Herodis, & ex omni expectatione plebis Iudæorum.

Euangelium. Mat.xvi.

Mar.8. Luc.9. CVm venisset autem Iesus in partes Cæsareæ, eius quæ cognominatur Philippi, interrogauit discipulos suos, dicens: Quem me dicunt homines esse, filium illũ hominis? Illi verò dicebant: Alij quidem Ioannem Baptistam, alij verò Heliam, alij verò Hieremiam, aut vnũ de numero prophetarum. Dicit illis: At vos quem me dicitis esse? Respondẽs autem Simon Petrus,
Ioan.6. dixit: Tu es Christus ille filius Dei viuentis. Et respondens Iesus, dixit illi: Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui est in cæ-
1.Cor.10. lis. At ego vicissim tibi dico, quòd tu es Pe-
Esa.18. trus, & super hanc petram ædificabo meam
Mat.18. ecclesiam, & portæ inferorũ non valebunt
Ioan.20. aduersus illam. Et dabo tibi claues regni cælorum: Et quicquid alligaueris in terra, erit alligatum in cœlis: & quicquid solue-

ris

ris in terra, erit ſolutum in cœlis.

Die S. Iacobi Apoſt.

Collecta.

MIſericos Deus, cõcede, vt ſicut ſanctus Iacobus Apoſtolus tuus, relicto patre & omnibus quæ habebat, continuo obediens fuit vocationi filij tui, & eum eſt ſequutus: Ita nos relictis omnibus mundanis & carnalibus affectibus, ſemper pareamꝰ mãdatis tuis. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

Epiſtola. Actor. xi. & xij.

IN his autẽ diebus, ſuperuenerunt ab vrbe Hieroſolymorũ prophetæ Antiochiam, ſurgenſq; vnus ex eis nomine Agabus, ſignificabat per ſpiritum, famem magnam futuram in toto terrarum orbe, quæ accidit ſub Claudio Cæſare. Diſcipuli autẽ prout cuiq; ſuppetebat, propoſuerunt in ſubſidium mittere habitãtibus in Iudæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad Seniores per manum Barnabæ ac Sauli. Eodem autem tempore iniecit Herodes rex manus, vt affligeret quoſdam de Eccleſia. Occîdit autem Iacobum fratrem Ioannis, gladio: videns autem quòd gratum eſſet Iudæis,

Actor. 21. 1. Cor. 16. 2. Cor. 8. & 9. Actor. 12. Mat. 4. 17. 20. 26.

perrexit comprehendere & Petrum.

Euangelium. Mat.xx.

Mat.10. TVnc accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi, cum filijs suis adorans, & petens aliquid ab eo. At ille dicit ei: Quid vis? Ait illi: Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & alter ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petitis. Potestis bibere poculum, quod ego bibiturus sum? & baptismate quo ego baptizor, baptizari? Dicũt ei: Possumus. Ait illis: Poculum quidem meũ bibetis, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini: sedere autẽ ad dexteram meam & sinistram meam, non est meum dare, sed ijs continget quibus paratum est à patre meo. Et cùm audissent decem, indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocauit eos ad se & ait: Scitis, quòd principes gentium dominentur illis: & qui magni sunt, potestatem exerceant in eas. Nõ ita erit inter vos, sed quicunque voluerit inter vos magnus fieri, sit vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, sit vester seruus. Sicut filius hominis non venit vt sibi ministraretur, sed vt ipse ministraret: vtq; daret animam suam, redemptionem pro multis.

Mar.9. & 10. Luc.19. & 22.

Die

Die S. Barthol. Apoſtoli.

Collecta.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui dediſti Apoſtolo tuo Bartholomæo, vt crederet Euangelio, illudq; doceret, da quæſumus eccleſiæ tuæ & amare quod credidit, & prædicare quod docuit. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Epiſtola. Actor. v.

PEr manus autem apoſtolorum, ædebãtur ſigna ac prodigia multa in populo. Et erant vnanimiter omnes, in porticu Solomonis. Cæterorum autem nemo audebat ſe coniungere illis, ſed magnificabat eos populus. Magis autem accreſcebat credentium Domino multitudo virorũ ſimul ac mulierum, ita vt in plateas exportarent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabãtis, vt venientis Petri vel vmbra obumbraret aliquem illorum. Conueniebat autem & multitudo vicinarum ciuitatũ Hieroſolymam, afferens ægros ac vexatos à ſpiritibus immundis, qui ſanabantur omnes.

Mat. 16. Act. 2. 3. & 4. 3. Reg. 6. Ioan. 10. Mat. 4. 8. & 15.

Euangelium. Luc. xxij.

FActa eſt autem & contentio inter diſcipulos, quis eorum videretur eſſe maior.

Mat. 20. Mar. 9. & 18.

Luc.9. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eis: & qui potestatem habent super
1.Pet.5. eas, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut iunior: & qui princeps est, sicut qui ministrat. Nam vter maior est, qui accumbit, an qui ministrat? nônne qui accumbit? At ego in medio vestrûm sum, vt qui ministrat. Vos autem estis qui permasistis me-
Luc.12. cum in tentationibus. Et ego dispono vobis, sicut dispositit mihi pater meus regnũ: vt edatis & bibatis super mensam meam in
Mat.19. regno meo: & sedeatis super thronos, iudi-
Apoc.3. cantes duodecim tribus Israel.

Die S. Matthæi Apost.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui per filium tuum vocasti beatũ Matthæum vt ex publicano Apostolus fieret & Euangelista, da nobis gratiam, vt studium pecuniæ & opum amorem inordinatum, relinquamus, & sequamur filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, qui tecum viuit & regnat in vnitate spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum.

Epistola

Epistola. ij.Corin.iiij.

PRopterea cùm ministerium hoc habeamus, vt nostri misertus est Deus, haud degeneramus: sed reiecimus occultamenta dedecoris, non versantes per astutiam, neque dolo tractantes verbum Dei: sed manifestatione veritatis, commendantes nosipsos apud omnem conscientiam hominũ, in conspectu Dei. Quod si adhuc velatum est Euangelium nostrum, in his qui pereunt velatum est. In quibus Deus huius seculi excæcauit sensus incredulorum, ne illucesceret illis lumẽ Euãgelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nosipsos prædicamus, sed Christum Iesum Dominum: nos autem seruos vestros propter Iesum. Quoniam Deus est, qui iussit è tenebris lucem illucescere, qui luxit in cordibus nostris, ad illuminationẽ cognitionis gloriæ Dei, in facie Iesu Christi.

Esa.6. Ioan.12. Colos.1. Phil.2. Heb.1. Gen.1. 2.Pet.1.

Euangelium. Mat.ix.

ET præteriens Iesus illinc, vidit hominem desidentem ad telonium, Matthæum nomine, dixitq; ei: Sequere me. Atque is surgens, sequutus est eum. Et factum est, vt Iesus accumberet in illius ædibus: & ecce multi publicani & peccatores, qui ve-

Mat.2. Luc.5. & 15.

nerant, simul accubuerunt cum Iesu & discipulis illius. Cumq; id vidissent Pharisæi, dixerunt discipulis eius: Cur cum publicanis & peccatoribus sumit cibum præceptor vester? At Iesus vbi audiuit, dixit illis: Non opus habent hi qui validi sunt, medico, sed qui male habent. Quin potiùs ite & discite quid sit illud: Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni ad vocandum iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.

Ose.9. Mat.12. 1.Tim.1.

Die Michaelis, & omniũ Angelorũ.

Collecta.

DEus, qui miro ordine Angelorum ministeria hominumq; dispensas, cõcede propitius, vt à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola. Apoc. xij.

ET factum est prælium magnũ in cælo: Michaël & angeli eius præliabantur cũ dracone: & draco pugnabat & angeli eius, & non valuerunt: neque locus inuentus est eorum amplius in cælo. Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocabatur diabolus & Satanas, qui seducit totum

Esa.14. Luc.10.

totum terrarum orbem : & proiectus est in terram, & angeli eius cũ illo proiecti sunt. Et audiui vocem magnã dicentem: In cœlo nunc facta est salus & virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi eius : quia proiectus est accusator fratrũm nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte : & ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni, & propter sermonem testimonij sui : & non dilexerunt animam suam vsq; ad mortem. Propterea lætamini cœli, & qui habitatis in eis. Væ habitatoribus terræ & maris, quia descendit diabolus ad vos, habẽs irã magnam, sciens quod modicum tempus habet.

Euangelium. Matt. vij.

IN illo tempore accesserunt discipuli ad Ieſum, dicentes: Quis maximus est in regno cœlorum? Et accersitum ad se puerum Ieſus, statuit in medio illorum, & dixit: Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut pueri, non ingrediemini in regnũ cœlorum. Quisquis igitur demiserit semetipsum, sicut est puer iste, hic est ille maximus in regno cœlorum. Et qui receperit vnum puellũ talem in nomine meo, me recipit. Qui autẽ offenderit vnũ de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, Marc. 9. Luc. 9. 1. Pet. 2. Mat. 9. Luc. 17.

vt ſuſpendatur mola aſinaria in collũ eius, ac demergatur in profundum maris. Væ
1.Cor. 11. mundo ab offendiculis. Neceſſe eſt enim vt veniant offendicula: veruntamen væ homini, per quem offendiculum venit. Quòd
Mat.5. Mar.9. ſi manus tua vel pes tuus obſtaculo eſt tibi, abſcide eum, & proijce abs te. Bonum eſt tibi ad vitã ingredi claudũ aut mutilũ, potiùs quàm duas manus, vel duos pedes habentem, mitti in ignem æternum. Et ſi oculus tuus offendit te, erue eum, & proijce abs te. Bonum eſt tibi, vt luſcus intres in vitam, potiùs quàm vt duos oculos habens, mittaris in gehennam ignis. Videte ne cõtemnatis vnũ ex his puſillis. Dico enim vobis, quòd Angeli eorũ in cælis, ſemper vident faciem Patris mei, qui in cœlis eſt.

Die S. Lucæ Euangeliſtæ.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui Lucam medicũ, cuius laus eſt in Euangelio, vt animarum quoque curam ſuſciperet, ad te vocaſti, præſta quæſumus, vt ſalubribus eius doctrinæ medicinis, omnes animarum noſtrarũ morbi ſanentur. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola.

Epiſtola. ij. Timoth. iiij.

AT tu vigila in omnibus, obdura in afflictionibus, opus perage Euãgeliſtæ, miniſterium tuum ad plenũ probatũ reddito. Nam ipſe iam immolor, & tempus meę reſolutionis inſtat. Certamen bonum decertaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui: quòd ſupereſt, repoſita eſt mihi iuſtitiæ corona, quam reddet mihi Dominus in illo die, qui eſt iuſtus iudex: non ſolùm autem mihi, ſed & omnibus qui diligunt aduentũ ipſius. Da operam, vt venias ad me citò: nam Demas me dereliquit, amplexus præſens ſeculum, & profectus eſt Theſſalonicam: Creſcens in Galatiam, Titus in Dalmatiam: Lucas mecum eſt ſolus. Marcum aſſumptum adducito vnà tecum: eſt enim mihi perutilis ad miniſteriũ. Porrò Tychicum miſi Epheſum. Penulam quam reliqui Troade apud Carpũ, cùm venies, apporta, & libros, maximè autem membranas. Alexãder, faber ærarius, multis malis nos affecit, reddat illi Dominus iuxtà facta ipſius: quem & tu caue. Vehementer enim reſtitit ſermonibus noſtris. 2.Pet.1. 1.Cor.9. 1.Pet.5. Col.4. Phil.1. Coloſ.1. 1.Tim.1.

Euangelium. Luc. x.

POſt hæc autem deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta, miſitque illos binos

ante faciem ſuam in omnem ciuitatem & locum quò erat ipſe venturus: dicebat ergo
Mat.9. illis: Meſſis quidem multa, ſed operarij pauci. Rogate ergo Dominum meſſis, vt
Mat.10. Marc.6. Luc.9. extrudat operarios in meſſem ſuã. Ite, ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſacculum neque peram, neque calceamenta: & neminem per viam ſalutaueritis. In quamcunque domum intraueritis, primùm dicite: Pax huic domui. & ſi ibi fuerit filius pacis, requiẽſcet ſuper illum pax veſtra: ſin minus, ad vos reuertetur. In eadem autem domo manete, edẽtes & bibentes quæ dantur ab illis. Dignus eſt enim operarius mercede ſua.

Die Simonis & Iudæ Apoſt.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui Eccleſiam ſuper fundamento prophetarum & Apoſtolorũ in ipſo ſummo angulari lapide Chriſto Ieſu ædificaſti, da nobis vt per eorum doctrinã in vnitate ſpiritus cõiungamur, vt ſimus tibi ſemper templũ acceptabile. Per eundem Ieſum Chriſtũ Dominũ noſtrum.

Epiſtola. Iudæ.i.

IVdas Ieſu Chriſti ſeruus, frater Iacobi, ijs qui in Deo patre ſanctificati ſunt, quiq; Ieſu

Iesu Christo seruati sunt, vocatis: Misericordia vobis, & pax, & charitas multiplicetur. Dilecti, tantũ mihi studium fuit scribendi ad vos, de communi salute, vt non potuerim non scribere vobis, obsecrans, vt vestris laboribus adiumento sitis fidei, quæ semel data est sanctis. Obiter enim 1.Pet.2.
subierunt quidam homines impij, qui prius descripti fuerant in hoc iudicium, qui Dei nostri gratiam transferunt ad lasciuiam, ac Deum qui solus est herus, ac Dominũ nostrum Iesum Christum, negãt. Volo autem vos commonefacere, cùm sciatis semel illud, quòd Dominus, posteà quàm populum ex Aegypto saluum eduxerat, rursus Num.14.
eos qui non credebant, perdidit: quodque Esa.14.
Angelos, qui non seruauerant suam originem, sed reliquerant suum domicilium, ad iudicium magni illius diei vinculis æternis
sub caligine seruauit. Sicut Sodoma & Go- Gen.19.
morrha, & his finitimæ ciuitates, quæ ad consimilem modum cum illis stupris inquinatæ fuerãt, ac sequutæ fuerant carnem alienam, propositæ sunt exemplo, ignis æterni pœnam sustinentes. Similiter sanè & hi delusi in somnijs, carnem quidẽ poluũt, dominos verò spernunt, in potestate præditos, maledicta congerunt.

Euangelium. Ioan.xv.

Ioan.13. 1.Ioan.3. HOc est præceptum meum, vt diligatis vos inuicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt quis animam suam ponat pro amicis suis. Vos a-
Mat.12. mici mei estis, si feceritis quæcunque ego præcipio vobis. Non posthac vos dico seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quæ audiui à patre meo, nota feci vo-
Ephes.1. Col.1. bis. Nō vos me elegistis, sed ego elegi vos, & cōstitui vos, vt eatis & fructū afferatis, & fructus vester maneat: vt quicquid petieritis patrem nomine meo, det vobis. Hæc præcipio vobis, vt diligatis vos mutuò. Si mūdus vos odit, scitis quòd me priº quā vos odio habuerit. Si de mundo fuissetis, mūdus quod suum est, diligeret. Quia verò de mūdo nō estis, sed ego elegi vos de mūdo, propterea odit vos mundus. Mementote
Mar.10. sermonis, quem ego dixi vobis: Non est seruus maior domino suo. Si me persequuti sunt, & vos persequētur. Si sermonem meū
Ioan.16. seruauerunt, & vestrū seruabunt. Sed hęc omnia facient vobis propter nomen meum, quia non nouerunt eum qui misit me. Si non venissem, & loquutus fuissem eis, peccatum non haberent. Nunc autem non habent quod prætexant peccato suo.

Qui

Qui me odit, is & patrem meum odit. Si opera non feciſſem inter eos, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Nunc autem & viderunt & oderunt, non ſolùm me, verumetiam patrem meũ. Sed hoc accidit, vt cõpleatur ſermo, qui in lege eorũ ſcriptus eſt: Odio habuerunt me gratis. Cũ autẽ venerit paracletꝰ, quẽ ego mittã vobis à patre, ſpiritus veritatis, qui à patre procedit, ille teſtimoniũ perhibebit de me. Quin & vos teſtes eſtis, quia ab initio mecũ eſtis. Ioan. 9. & 10. Pſal. 34. & 68. Ioan. 14. & 16. Actor. 2.

Die omnium Sanctorum.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui coniunxiſti electos tuos in vna communione & ſocietate myſtici corporis filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti, da vt ſanctos tuos in omnibus virtutibus & bonis operibus imitemur, vt ad ineffabile gaudium quod præparaſti ijs, qui verè te diligũt, perueniamus. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Epiſtola. Apocalypſis. vij.

ECce ego Ioannes vidi alterum angelum aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſigillum Dei viui, & clamauit voce magna, quatuor Angelis, quibus datum

est nocere terræ & mari, dicens: Nolite no-
Apoc. 9. cere terræ, neque mari, neque arboribus, quoadúsque signemus seruos Dei nostri, in frontibus suis. Et audiui numerum signatorum, centũ quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israel. Ex tribu Iuda, duodecim millia signati. Ex tribu Ruben, duodecim millia signati. Ex tribu Gad, duodecim millia signati. Ex tribu Aser, duodecim millia signati. Ex tribu Neptalim, duodecim millia signati. Ex tribu Manasse, duodecim millia signati. Ex tribu Simeon, duodecim millia signati. Ex tribu Leui, duodecim millia signati. Ex tribu Isachar, duodecim millia signati. Ex tribu Zabulon, duodecim millia signati. Ex tribu Ioseph, duodecim millia signati. Ex tribu Beniamin, duodecim millia signati.

Eccles. 2. ¶ Post hæc vidi, & ecce turba multa, quã dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & populis, & tribubus, & linguis, stãtes ante thronũ, & in cõspectu agni, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum, & clamabant voce magna, dicentes: Salus ei, qui sedet super thronũ Dei nostri, & agno. Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorum & quatuor animalium, & procubuerunt in conspectu throni in facies suas, & adorauerunt Deum, dicentes:

Amen.

Amen. Benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio, honor & virtus, & fortitudo Deo noſtro, in ſecula ſeculorũ. Amen.

Euangelium. Mat. v.

CVm autem vidiſſet Ieſus turbas, aſcendit in montẽ: & quum conſediſſet, acceſſerunt ad illũ diſcipuli eius: & poſtquam aperuiſſet os ſuum, docebat illos, dicens: Beati pauperes ſpiritu, quoniam illorũ eſt regnũ cœlorum. Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolationem accipient. Beati mites, quoniã ipſi hæreditatẽ accipiẽt terræ. Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, quoniã ipſi ſaturabuntur. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiã conſequentur. Beati mũdo corde, quoniam ipſi Deũ videbũt. Beati pacifici, quoniam ij filij Dei vocabuntur. Beati qui perſequutionẽ patiuntur propter iuſtitiã, quoniam illorũ eſt regnũ cœlorum. Beati eſtis, cùm probra iecerint in vos & inſectati fuerint, & dixerint omne malum verbũ, aduerſus vos mẽtientes, propter me. Gaudete & exultate, quoniã merces veſtra multa eſt in cœlis. Sic enim perſequuti fuerunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Luc. 6. Eſa. 61. & 66. Iere. 3. 1. Pet. 4. Actor. 5.

Finis Collectarum, Epiſtolarum, & Euangeliorum totius anni.

Ordo administrandi Cœnam Domini, siue Sacram Communionem.

Quotquot cupiũt participes fieri sacræ Cõmunionis, indicabunt nomina sua Pastori, pridie aut mane, priúsquã inchoentur Matutinæ, vel immediatè post principium Matutinarum precum.

Si quis autem eorum fuerit manifestè criminosus, ita vt Ecclesia per eum sit offensa, vel affecit proximum iniuria, verbis aut facto, Si Pastor hoc intellexerit vocabit eum, & commonefaciet, ne vllo modo audeat accedere ad mensam Domini, donec præbuerit clara indicia suæ resipiscentiæ, & satisfecerit Ecclesiæ, ac illis quos affecit iniuria: vel ad minimum, promittat se illis satisfacturum, quam primùm commodè fieri potest.

Eodem ordine, admonebit pastor eos, inter quos intelligit esse simultates, ac odia, nec permittet eos communicare mensæ Domini, donec certior redditus fuerit de eorum reconciliatione. Quod si altera pars litigantium dixerit se velle ex animo alteri ignoscere, & ei etiam satisfacere, & altera noluerit accipere satisfactionẽ, aut deponere iram & odium, Pastor admittet pœnitentem, at non pertinacem.

Cùm Cœna Dominica celebrabitur, mensa mundo panno lineo operta stabit in medio vel

Templi

Templi, vel Chori, vbi Matutinæ & Vespertinæ preces dicendæ sunt: ad cuius mensæ septentrionalem partẽ minister stans, orabit Precationem Dominicam.

PAter noster qui es in cœlis. &c.

Cum Collecta sequente.

OMnipotens Deus, cui omne cor patet, & cui omnes affectus animorum cogniti sunt, & quem nihil latet, purifica cogitationes cordium nostrorum, per inspirationem sancti Spiritus, vt te ex animo amemus, & debita veneratione celebrem⁹ nomen tuum sanctum. Per Iesum Christum Dominum nostrum.

Tunc recitabit Sacerdos clarè Decem præcepta: & vniuersus populus post singula mandata, genibus flexis, misericordiam Dei implorabit, pro violatione illorum, in hunc qui sequitur modum.

Minister.

LOquutus est Deus verba ista dicendo: Ego sum Dominus Deus tuus. Deos nullos alios habebis præter me. Exod. 20. Deut. 5.

Populus.

Domine, miserere nostri, & dirige corda nostra ad seruandam hanc legem.

Minister.

Non facies tibi sculptile, neque vllam similitudinem vllius rei quæ est supra in cœlo, aut infra in terra, aut in aquis sub terra: non adorabis ea nec coles. Ego enim Dominꝰ Deus tuus, Deus zelotes sum, visitans iniquitates patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui oderũt me, & faciens misericordiam in millia, hijs qui diligũt me, & custodiũt præcepta mea.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum: non enim habebit insontem Dominus eum, qui assumpserit nomen eius in vanum.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Memento vt diem Sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua, septimo autẽ die Sabbatum Domini Dei tui est, nullum in eo facies opus, tu & filius tuus, & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum, & aduena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit Dominus cœlum & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, & requieuit die septimo.

Idcirco

Idcircò benedixit Dominus diei Sabbati, & sanctificauit eum.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Honora patrem tuum & matrem tuam, vt prolongẽtur dies tui super terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Non occides.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Non committes adulterium.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Non furtum facies.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Non loquêris contra proximum tuum falsum testimonium.

Populus.

Domine, miserere nostri, &c.

Minister.

Non concupisces domum proximi tui,

nec concupiſces vxorem eius, non ſeruum, non ancillam, non bouem, non aſinum, nec quicquam eorum quæ illius ſunt.

Populus.

Domine, miſerere noſtri, & quæſumꝰ haſce omnes leges tuas cordibus noſtris inſcribas.

Tunc per miniſtrum, ſtantem ad ſacram Menſam, legetur Collecta ſiue oratio diei aſſignata, vnà cum altera duarum Collectarum ſequentium, pro fœlici ſtatu Reginæ.

Oremus.

OMnipotens Deus, cuius regnum eſt æternum, & potentia infinita, miſerere vniuerſæ Eccleſiæ, & ſic dirige cor electæ famulæ tuæ Elizabethæ Reginæ ac gubernatricis noſtræ, vt ipſa (cuius miniſtra ſit ſciens) ante omnia quærat gloriam & honorem tuum: & vt nos ei ſubiecti agnoſcentes vt decet, eam à te habere imperium fideliter ei ſeruiamus, eam honoremus, & obſequamur ipſi cum omni ſubmiſſione, in te, & propter te, iuxta præceptum & ordinationem tuam. Per Ieſum Chriſtum filium tuum, Dominum noſtrum, qui tecũ vnà cum ſpiritu Sancto viuit & regnat ſemper, vnus Deus in ſecula ſeculorum. Amen.

Alia

Alia Collecta.

OMnipotens & æternæ Deus, docemur ex ſacroſancto verbo tuo corda Regũ in manu tua eſſe, teq; ea dirigere & inclinare, prout ſapientię tuæ diuinę optimè videbitur, ſuppliciter petimus cor Elizabethæ famulæ tuæ, Reginæ & gubernatricis noſtrę ita inclinas atque dirigas, vt in omni ſua cogitatione, verbo, & opere, ſuper omnia tuum quærat honorem & gloriam, & ſeruare ſtudeat populo tuo ſibi commiſſo proſperitatem & pacem cum pietate, hæc cõcede miſericors pater, propter filium tuum dilectum Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Poſt has Collectas, ſacerdos, ſeu quis alius Miniſter ad id deputatus, legat Epiſtolam, in loco ad id aſſignato, & ſic incipiat.

Epiſtola ſancti. N. Apoſtoli, ſcripta ad N. capite. &c.

Epiſtola finita, legatur Euangelium.

Euangelium N. ſcriptum cap. N. &c.

Poſt Euangelium, ſequetur Symbolum.

CRedo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorẽ cœli & terræ, atque viſibilium omnium & inuiſibilium. Et in

vnum Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei vnigenitum, ex Patre natū ante omnia ſecula. Deum de Deo, Lumen de Lumine: Deum verum de Deo vero, genitum, non factum: conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem, deſcendit de cœlis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die, ſecundum ſcripturas, & aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram Patris. Et iterùm venturus eſt cum gloria, iudicare viuos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & viuificantem, qui ex Patre Filioq; procedit. Qui cū Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur, qui loquutus eſt per Prophetas. Et vnam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicā Eccleſiam. Confiteor vnum baptiſma, in remiſſionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſeculi. Amen.

Poſt ſymbolum ſequatur Concio, ſiue legatur vna Homiliarum iam æditarum aut in poſterum publica authoritate ændarum.

Finita Homilia aut Sermone ad populum.

Paſtor

Pastor indicabit festos ac ieiunos dies, si qui fuerint, sequenti septimana.

Inprimisq; hortabitur, vt pauperum meminerint, & eorum inopiam subleuent. Deinde cantẽtur vel recitẽtur vna vel plures ex sententijs sequentibus, prout ipsi videbitur.

SIc luceat lux vestra coram hominibus, vt videant vestra opera bona, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis est. Mat.5.

Ne reponatis vobis thesauros in terra, vbi erugo & tinea corrũpit, & vbi fures perfodiunt & furãtur, sed recondite vobis thesauros in cœlo, vbi neque erugo, neque tinea corrumpit, & vbi fures nõ perfodiunt, neque furantur. Mat.6.

Quæcunque volueritis vt faciant vobis homines, sic & vos facite illis. Hæc enim est lex & Prophetæ. Mat.7.

Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est. Mat.7.

Zachæus stans, dicebat ad Dominum, Ecce dimidium bonorum meorum Domine, do pauperibus, & si quid aliquẽ defraudaui, reddo quadruplum. Luc.19.

Quis militat suis stipendijs vnquã? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? 1.Cor.9.

Aut quis pascit gregem, & de lacte gregis non edit?

1.Cor.9. Si nos vobis spiritualia seminauimus, magnum est si nos vestra carnalia messuerimus?

1.Cor.9. An nescitis quod ij qui in sacris operantur, ex sacrificijs viuant? Qui sacrario assistunt, vnà cum sacrario partem accipiunt? Sic & Dominus ordinauit, vt qui Euangelium annuntiant, ex Euangelio viuant.

2.Cor.9. Qui sementem facit parce, is parce messurus est. Et qui sementem facit libenter ac benignè largiendo, copiosè messurus est, vnusquisq; secundum propositum cordis, non ex molestia aut necessitate: nam hilarem datorem diligit Deus.

Gal.6. Cõmunicet qui catechizatur sermone, ei qui se catechizat, omnibus bonis. Ne erretis, Deus non irridetur. Quicquid enim seminauerit homo, hoc & metet.

1.Tim.6. Cùm tempus habemus, operemur bonũ erga omnes, maximè autem ad domesticos fidei.

1.Tim.6. Est autem quæstus magnus, pietas cum animo sua sorte contento. Nihil enim intulimus in mundũ, videlicet nec efferre quicquam possumus.

1.Tim.6. Præcipe hijs qui diuites sunt, vt prompti sint ad largiendum & distribuendum, thesauri-

saurizantes sibi ipsis thesaurum, fundamẽtum bonum in posterum, vt apprehendant æternam vitam.

Non est Deus iniustus, vt obliuiscatur operis vestri, & laboris ex charitate susceptí, quam exhibuistis erga nomẽ illius, qui ministrastis sanctis, & ministratis. Heb.6.

Beneficentiæ autem & communionis nolite obliuisci: talibus enim victimis placetur Deo. Heb.13.

Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum egẽre, & clauseret viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? 1.Ioan.3.

Fac eleemosynam ex substantia tua, & noli auertere faciem tuam ab vllo paupere: ita enim fiet, vt nec à te auertatur facies Domini. Tob.4.

Quo modo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundãter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libẽter impartiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. Tob.4.

Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet ei. Pro.13.

Beatus vir qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Psal.41.

Interea ædiles seu alij, quibus illud munus assignabitur, colligent oblatã à populo eleemosynam, & in cistam ad pauperum vsum reponent. Singuli item consuetas oblationes & decimas, suo tempore Pastori persoluent.

Post hæc minister dicet.

Oremus pro statu vniuersalis Ecclesiæ, hîc in terra militantis.

1. Tim. 2. Si nulla largiatur eleemosyna omittitur *(hæc munera atque.)*

OMnipotens æternæ Deus, qui per Apostoli tuum iubes facere orationes, obsecrationes, deprecationes, & gratiarum actiones pro omnibus hominibus, humiliter te petimus, vt clementer accipias *(hæc munera, atque)* has preces nostras, quas offerimus diuinæ maiestati tuæ, supplicantes, vt perpetuò inspires & conserues vniuersę Ecclesiæ spiritum veritatis & cõcordiæ: præsta etiam, vt omnes qui confitentur nomẽ tuum sanctum, cõsentiant in fide, & vera doctrina Euangelij, & viuant inter se concordes in charitate, Precamur te pro omnibus Regibus Principibus ac gubernatoribus Christum profitentibus. Inprimis autem te oramus, vt serues & defendas famulam tuam Elizabetham Reginam nostram, vt sub ipsa quietam vitam degamus cum omni pietate & honestate. Da suis consiliarijs & vniuersis qui magistratum gerunt, vt veram

ram ſine perſonarum acceptione adminiſtrent iuſtitiam, qua vitia & nequitiæ puniantur & corrigantur: pietas, religio, & virtus creſcant, & afficiantur dignis præmijs. Da gratiam, cœleſtis pater, omnibus Epiſcopis, paſtoribus, & his qui curam gerunt animarum, vt tam vita quàm doctrina ornent miniſterium Euangelij, & adminiſtrent ſacramenta, iuxta inſtitutionem filij tui. Tribue vniuerſo populo gratiam tuam, preſertim huic congregationi iſtic præſenti, vt humili animo, & qua decet reuerentia, audiant & percipiant ſanctum verbum tuum, & tibi ſeruiant in ſanctitate & iuſtitia, omnibus diebus vitæ ſuæ. Submiſsè etiam te petimus, propter bonitatem tuam Domine, vt conſoleris & ſuccurras omnibus qui ſunt in anguſtijs, doloribus, infirmitatibus, vel alijs aduerſitatibus conſtituti. Hæc nobis largire ô pater, propter Ieſum Chriſtum Mediatorem noſtrum vnicum & Aduocatum. Amen.

Tunc ſequetur hæc exhortatio, certis temporibus, quando preſbyter videbit populum negligenter accedere ad ſacram Communionem.

COnuenimus hodie dilectiſſimi fratres, ad alendũ nos paſtu cœnæ Dominicæ,

ad quam in Domino iubeo vos omnes, qui ſaltem hic adeſtis, & item obſecro in Domino Ieſu Chriſto, vt non velitis recuſare accedere, præſertim tam amanter à Domino ipſo vocati ac inuitati. Scitis quàm grauiter & iniquo animo ferri ſolet, cùm quis apparauit opiparum conuiuium, & mēſam conquiſitiſſimis epulis inſtruxit, adeò vt nihil deſit, niſi vt conuiuæ accumbant, ſi ij qui vocātur, temerè & ingratè recuſent accedere. Quis è vobis, ſi ſecum eo pacto ageretur, non ſuccenſeret? Quis non opinaretur immenſam fieri ſibi iniuriam? Quamobrem dilectiſſimi in Chriſto, cauete ne ſubterducentes vos ab hac ſacratiſſima cœna, iram Dei in vos prouocetis. Facile dici poteſt abs quouis homine, Nolo communicare, quoniam ſecus ſum impeditus mūdanis negotijs: verùm huiuſmodi excuſationes, non tam facilè recipiuntur, & probantur coram Domino. Si quiſquam dixerit, Sum grauis peccator, & ideò non auſim accedere, cur quæſo? non reſipiſcitis & vos ipſos corrigitis? Cùm Dominus vocat, an non turpe eſſe ducitis reſpondere: Nolumus accedere? Quando conuerteremini ad Dominū, excuſabitis vos & dicetis, Non ſumus parati? Reputate diligenter apud vos, quàm non valebunt eiuſmodi

fictæ

fictæ & ſimulatæ cauſationes coram Domino. Qui reſpuerant conuiuium in Euangelio, quia emerant villam, vel quia vellent experiri iuga boum quos comparauerant, vel quia contraxerant matrimonium, non excuſabantur, ſed habebantur cœleſti illo epulo indigni. Ego hîc adſum, ac pro meo officio inuito vos in Domino, admoneo in Chriſto, adhortor (ſi veſtram ipſorum redemptionem amplecti libeat) vt ſitis participes huius religioſiſſimæ communionis. Et quemadmodum filius Dei, non dedignabatur morte animam profundere in ara crucis pro ſalute veſtra: ſic veſtrûm eſt, vnà participes eſſe Communionis, in recordationẽ mortis illius, prout ipſe præcepit. Iam ſi recuſare hanc cœnam, certum eſt vobis, ſaltem perpendite & reputate quàm immenſam iniuriam facitis Deo omnipotenti, & quàm graue ſupplicium imminet ceruicibus veſtris, ob cœnæ contemptionem. Et quoniam tam grauiter Dominũ offenditis, vel ipſa ſacrati epuli recuſatione, admoneo, hortor ac obſecro vos, vt ad hanc ingratitudinem, aliud ſcelus non adiungatis: quod quidem fiet, ſi aſtiteritis tanquam ſpectatores, & admiratores illorum qui communicant, cùm ſitis interim ipſi exortes. Quid etenim aliud duci poterit hoc Luc. 14.

præterquam accumulata quædam & amplificata contemptio & ingratitudo aduersus Deum? Equidem magnæ ingratitudinis est, denegare cùm accerseris, multo verò maioris est cùm astas, interim nec edendo nec bibendo, degustare ex hac sacrosancta communione cum cæteris. Quæso an nõ meritò duci poterit hæc acerba mysteriorum Christi Domini illusio? Sermo est latè patens, & ad omnes pertinens, Accipite & manducate, Accipite & bibite ex hoc omnes, Hoc facite in mei recordationem. Quo ore, imò quo vultu audietis hæc verba? An non est hæc neglectio, contemptio, & irrisio testamenti Dominici? Quamobrem, potius quàm hoc admittatis, discedite hinc, & date locum ijs, qui piè sunt affecti. Verum inter discedendum, precor à vobis, vt iterum atque iterũ cogitetis, abs quo discedatis. Discedatis à mensa Domini, discedatis à fratribus vestris, & ab epulo cœlestis pabuli. Has res si diligẽter perpenderitis, ad meliorem & saniorem vitam (Deo bene iuuante) conuertemini. Quam rem vt cõsequamini, supplices preces immortali Deo, in hac participatione sacræ mensæ, fundemus.

Aliquando

Aliquando etiam dicetur hoc, pro arbitratu presbyteri.

DIlectissimi, quandoquidem nostrũ est ex animo reddere omnipotenti Deo, cœlesti Patri nostro, gratias, quia dedit Filium suum seruatorem nostrum Iesum Christum, non solùm vt moreretur pro nobis, verùm etiam vt esset nostrum spirituale pabulum & alimentum, quemadmodũ proditum est nobis, cum verbo diuino, tũ sacramentis sanctissimi corporis & sanguinis sui, tam salutaribus ijs qui dignè recipiunt, & tam tremendis è contrà ijs qui recipiunt indignè: meum est exhortari vos, vt diligẽter trutinetis amplitudinem & dignitatem huius sancti mysterij, & ingens periculum indignæ receptionis eius, & non secus descẽdere in vos, & explorare cõsciẽtias vestras, quàm si deberetis, sancti ac impolluti adire diuinissimũ & cœleste epulũ, sic vt nullo modo adire liceat vobis, destitutis veste illa nuptiali, quam Dominus Mat. 22. posicit in sacra scriptura, dummodo recipi velitis vt digni conuiuæ huiusmodi cœlestis mensæ. Ratio autem & via ad hãc rem, hæc est quam subdo.

Primũ oportet explorare vitam & mores vestros ad normam mandatorum Dei,

& quicunq; intelligetis vos neutiquã satisfeciſſe, voluntate, dicto, vel opere, in eo gemere & deplorare impiam veſtrã vitã, cõfitentes vos omnipotenti Deo, cum firmo & conſtanti propoſito reſipiſcendi.

Quòd ſi deprehẽderitis veſtra iniquè facta eius farinæ eſſe, vt non ſolùm in Deum, ſed in proximos etiam commiſſa ſint, tum illis quidem conciliabitis voſipſi, parati ad ſatisfaciendum pro virili, in omnes iniurias & iniuſtitias, illis per vos illãtas: nec minus parati ad condonandum omnibus in vos iniquè patratis, ſimiliter ac veniam erratorum conſequi veletis ipſi à Domino. Nam abſq; hoc, receptio huius ſacrę Communionis, non ſolùm nõ conducit, ſed adauget potiùs veſtram condemnationem. Et propterea quòd non eſt fas quenquam accedere ad hæc myſteria, niſi ſolida fiducia miſericordiæ diuinæ, & ſedata ac tranquilla conſcientia eò incitatum: idcircò ſi quiſquã è vobis ſit, qui ſuperioribus rationibus nõ poſſit pacare ſuam conſcientiam, verùm eget ampliore conſolatione, tũ me petat, aut aliquem alium conſultum & eruditũ miniſtrũ verbi diuini, & nudet vulnus, vt poſſit recipere ſpirituale conſiliũ admonitionẽ, & ſolatium, vt conſcientiæ leuetur onus, & vt miniſterio verbi diuini conſequatur

quatur fomẽtum & beneficium abſolutionis, ad pacificationem cõſcientiæ, & amotionem omnis ſcrupuli ac hæſitationis.

Tunc Miniſter recitabit hanc exhortationem.

DIlecti in Domino, qui conſtituiſtis cõmunicare corpori & ſanguini Domini noſtri Ieſu Chriſti, neceſſe eſt vt ad memoriam reuocetis, quid ſcripſerit ſanctus Paulus Corinthijs, & quomodo exhortetur eos, vt quilibet ſeipſum probet, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Nã ſicut magnum beneficium eſt ſpiritualiter manducare corpus, & bibere ſanguinem Chriſti, manere in Chriſto, & habere Chriſtũ in ſe habitãtẽ, ac vnũ effici cũ ipſo, quod cõtigit illis qui dignè accedunt, id eſt, corde contrito & humiliato, cum vera fide ac fiducia certa miſericordiæ promiſſæ per Chriſtũ. Ita præſens periculũ eſt, ſi indignè accedamus, quia efficimur rei corporis & ſanguinis Chriſti ſeruatoris noſtri, & ad iudiciũ & cõdemnationẽ mãducam⁹, propterea quòd nõ diſcernim⁹ corp⁹ Domini. Sed ipſius irã & indignationem nobis accerſimus, ac prouocamus eum, vt nos puniat diuerſis plagis morbis, & morte. Quare ſi quis blaſphemus verbi Dei hoſtis, adulter, 1.Cor.11.

flagrans ira, odio, aut reus alterius criminis sit, is nō audeat accedere ad mēsam Domini. Sed antè defleat peccata sua, quā accedat, ne post acceptū illud salutare sacramētū, simul intret in eū Satanas, sicut in Iudā, vt eū repleat omni iniquitate, & perducat ad exitium corporis & animæ. Quare fratres, vosipsos iudicate, ne à Domino iudicemini: pœniteat vos seriò præteritorum peccatorū, toto pectore confidite seruatori nostro Christo. Emēdate vitam, & diligite omnes homines ex animo, ita enim efficiemini verè participes horum mysteriorum. Sed ante omnia necesse est, vt maxima cum humilitate, & ex corde agamus gratias Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto, quòd redemit mundū per passionem & mortem seruatoris nostri Iesu Christi, veri Dei & veri hominis, qui se humiliauit vsque ad mortē, mortem autē crucis, pro nobis miseris peccatoribus, habitantibus in tenebris & vmbra mortis, vt nos efficeret filios Dei, & hæredes vitæ æternæ. Ad hunc enim finem institutum est sacramētum, vt semper memores essemus infiniti amoris, magistri & vnici mediatoris nostri Iesu Christi hoc pacto pro nobis morientis, & innumerabilium beneficiorum, quæ per effusionē pretiosi sui sanguinis nobis obtinuit, & instituit

inſtituit & ordinauit ſacra myſteria, quaſi pignus amoris & perpetuum monumẽtum mortis ſuæ, ad magnam & æternam conſolationem noſtri. Ei autem vnà cum patre & ſpiritu ſancto agamus gratias, vt meritò debemus, & humiliemus noſmetipſos, ac ſubijciamus eius ſanctiſſimæ voluntati, & ſtudeamus ei obſequi in vera ſanctitate & iuſtitia, omnibus diebus vitæ noſtræ.

Deinde miniſter alloquetur communicaturos hijs verbis.

VOs quos verè & ſeriò pœnitet de peccatis veſtris coram Deo, & reconciliati eſtis proximis, ac diligitis omnes homines ex animo, & conſtituiſtis poſthac ducere vitam nouam iuxta præcepta Dei, & deinceps ſoliciti eſtis ambulare in vijs eius ſanctis: accedite propius, vt percipiatis hoc ſalutare ſacramentũ ad veſtram cõſolationem, confitemini humiliter peccata veſtra Deo & Eccleſię, hîc congregatę in nomine ipſius, ſuppliciter flectentes genua.

Tunc fiat hæc generalis confeſſio, nomine eorum qui communicaturi ſunt, vel per eorum aliquem, vel per vnum ex Miniſtris, aut per ipſum Sacerdotem, omnibus ſubmiſsè genua flectentibus.

OMnipotens Deus, pater Domini nostri Iesu Christi, conditor omnium rerum, iudex vniuersorum mortalium, nos confitemur & deploramus nostra multiplicia peccata, & iniquitates, quas subinde per omnem vitam contumaciter designauimus, cogitatione, verbis, facto, contra diuinam maiestatem tuam, prouocantes iustissimam iram & indignationem tuam aduersus nos: verè enim ex animo dolemꝰ, & seriò nos pœnitet de peccatis nostris: eorum commemoratio est nobis acerbissima, illorum grauitatem ferre non possumus. Miserere nostri, miserere nostri, misericordissime Pater, propter filium tuum Dominum nostrũ Iesum Christũ. Condona nobis peccata pręterita, & cõcede, vt semper post hac seruiamus & placeamus tibi in nouitate vitæ, ad laudem & gloriam nominis tui. Per Iesum Christum Dominum nostrum.

Deinde eriget se Sacerdos, (aut Episcopus si adsit) & conuersus ad populum sic loquetur.

OMnipotens Deus Pater noster cœlestis, qui pro immensa sua misericordia pollicitus est omnibus seriò pœnitentibus & vera fide ad illum conuersis, peccatorum

suorum

ſuorum remiſſionem, miſereatur veſtri, remittat & condonet vobis omnia peccata veſtra, confirmet & corroboret vos in omni opere bono, & perducat vos ad vitam æternam. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Sic Miniſter etiam dicet.

AVdite quomodo Chriſtus ad ſe inuitat peccatores, & eos cõſoletur verbis omni conſolatione pleniſſimis.

Venite (inquit) ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego vos reficiam.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuũ vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum: non pereat, ſed habeat vitam æternam.

Audite etiam quid Sanctus Paulus dicat.

Fidelis ſermo, & omni obſeruatione digniſſimus, Chriſtus Ieſus venit in hunc mũdum, vt ſaluos faceret peccatores.

Audite etiam quid Diuus Ioannes dicat.

Si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrem, Ieſum Chriſtum iuſtũ, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris.

Quo finito, Minister procedendo dicet,

Sursum corda.

Responsio.

Habemus ad Dominum.

Minister.

Gratias agamus Domino Deo nostro.

Responsio.

Dignum & iustum est.

Minister.

Verè dignum & iustum est, quodq; iurè debemus, nos tibi semper & vbique gratias agere, Domine, sancte pater, omnipotens, æterne Deus.

Sequetur propria præfatio, si quæ sit assignata, alioqui statim subiungetur,

Idò cum Angelis. &c.

Propriæ Præfationes.

Die natiuitatis & septem diebus sequentibus.

QVia dedisti nobis vnicum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, quem hodierna die pro nobis nasci voluisti. Et per operationem sancti Spiritus fieri verum hominem ex virgine Maria matre sua, sine labe peccati,

vt

vt nos ab omni peccato mundaret. Ideò cum Angelis & Archangelis, &c.

Die Paſchæ, & ſeptem diebus ſequentibus.

IN primis autẽ, laudamus te propter glorioſam filij tui Ieſu Chriſti Domini noſtri reſurrectionem. Ipſe enim verè paſchalis eſt agnus, pro nobis oblatus, qui abſtulit peccatum mundi: qui mortem moriendo deſtruxit, & reſurgendo nobis vitã æternam reparauit. Ideóque cum Angelis, &c.

Die Aſcenſionis, & ſeptem diebus ſequentibus.

PEr dilectiſſimũ filium tuũ Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, qui poſt glorioſam reſurrectionem ſuam omnibus diſcipulis ſuis manifeſtus apparuit, & ipſis cernentibus eleuatus eſt in cælum, vt nobis præparet locum: & vbi ipſe eſſet, iſtîc nos aſcẽdamus, & cum eo regnemus in gloria. Ideò cum Angelis, &c.

Die Pentecoſtes, & ſex diebus ſequentibus.

PEr Ieſum Chriſtum Dominum noſtrũ, iuxta cuius certiſſimam promiſſionem Spiritus Sanctus hodierna die cum ſubito & vehementi ſonitu de cœlo deſcendit, & ſuper Apoſtolos in figura linguarum ardẽ-

tium resedit, vt eos doceret, atque induceret in omnem veritatem: contulitque eis donum linguarum, & fortitudinem confitendi, ac prædicãdi Euangelium omni nationi, vt ex tenebris & roris ad veram lucem, & ad cognoscendum te Iesúmque Christum filium tuum ritè peruenirem⁹. Ideò cum Angelis, &c.

In festo Trinitatis tantùm.

VErè dignum & iustum. (vt supra) qui vnus es Deus, vnus es Dominus, non in vnius singularitate personæ, sed cum Trinitate personarũ, in vnitate substantiæ. Quod enim de gloria Patris credimus, hoc de filio tuo, hoc de Spiritu sancto, sine differẽtia discretionis sentimus: Ideò cùm Angelis, &c.

Post quas præfationes sequetur immediatè.

IDeò cum Angelis & Archãgelis, cúmque omni militia cœlestis exercitus, hymnum glorioso nomini tuo canimus, te sine fine laudantes ac dicentes: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli & terra gloria tua, Osanna in excelsis.

Tunc sacerdos apud dominicam mensam nomine eorum, qui communicare volunt, sic orabit genibus flexis.

NOn accedimus ad hanc mẽsam tuam, ô misericors Domine, fiducia iustitiæ nostræ,

noſtræ, ſed in multitudine miſerationum tuarum. Neque enim ſumus digni, vt colligamus micas de mẽſa tua. Sed tu es idem Dominus, cuius ſemper proprium eſt miſereri. Concede igitur miſericors Domine, vt ſic edamus carnem dilecti filij tui Ieſu Chriſti, & bibamus eius ſanguinem, vt noſtra corpora peccatis inquinata, munda fiant, perceptione ſacratiſſimi corporis ſui, & noſtræ animæ lauentur in precioſo ſanguine ſuo: vt perpetuò habitemus in eo, & ipſe in nobis. Amen.

Poſteà Sacerdos erigens ſe, dicet.

O Deus omnipotens, Pater noſter cœleſtis, qui ex immenſa tua miſericordia, dediſti nobis vnicum filium tuum Ieſum Chriſtum, pro noſtra redemptione mortem in cruce pati, ibiq́ue vnica illa oblatione qua ſeſe ſemel obtulit, perfectum, plenum, & ſufficiens ſacrificium, hoſtiam & ſatisfactionem integram faceret pro peccatis totius mundi: quiq́ue inſtituit, ac in ſuo ſacroſancto Euangelio præcepit, perpetuam memoriam præcioſæ ſuæ mortis celebrare, vſque dum rediret. Exaudi nos quæſumus miſericors pater, & concede, vt nos ſumentes has tuas creaturas panis & vini, iuxta ſacroſanctam inſtitutionem Filij tui, ſerua-

toris noſtri Ieſu Chriſti, in memoriam eius mortis & paſſionis, participes ſimus ſanctiſſimi corporis & ſanguinis eius. Qui eadem nocte qua tradebatur, accepit panem, & gratias agens, fregit, ac dedit diſcipulis ſuis, dicens: Accipite, comedite, hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem. Simili modo, poſtquam cœnatum eſt, accepit calicem, & gratias agens, dedit illis, dicens: Bibite ex eo omnes: hic eſt enim ſanguis meus noui Teſtamẽti, qui pro vobis & pro multis effunditur, in remiſſionem peccatorum. Hoc facite quotiescunque biberitis, in meam commemorationem.

Mat. 26. Marc. 14. Luc. 22.

Tunc Miniſter ipſe primo recipiet Euchariſtiam ſub vtraque ſpecie, proximo loco tradet idem reliquis Miniſtris, ſi qui adſint, vt præcipuum miniſtrum adiuuent.

Deinde Miniſter tradet Euchariſtiam populo in manus, genibus flexis, & cùm exhibet panem, dicet

Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod pro te traditum eſt, cõſeruet corpus tuum, & animam tuam in vitam æternam.

Et, Accipe & ede hoc, in memoriam quod Chriſtus mortuus ſit pro te: fide illum ede, in corde tuo, cum gratiarum actione.

Mini-

Minister cùm exhibet poculum, dicet,

Sanguis Domini nostri Iesu Christi, qui pro te effusus est, conseruet corpus tuum, & animam tuam in vitam æternam.

Et, Bibe hoc, in memoriam Christi sanguinem pro te effusum esse, & gratias age.

Tunc Minister dicet orationem Dominicam, Et populus recitabit post illum singulas petitiones. Deinde dicetur oratio sequens.

O Domine cælestis pater, nos humiles serui tui supplices rogamus paternam tuam bonitatem, vt hoc nostrum sacrificiũ laudis & gratiarum actionis, benignè accipias: humiliter supplicãtes, vt propter merita & mortem filij tui Iesu Christi, & per fidem in illius sanguinem, concedas, vt nos cum vniuersa Ecclesia, remissionem peccatorum, cæteráque beneficia passionis illius consequamur. Atque hic etiam offerimus, & præsentamus tibi Domine, nosipsos, animas nostras, & corpora nostra, hostiam rationalem, sanctam, & viuam: te humiliter obsecrantes, vt quotquot participes sumus huius sacrosanctæ Cõmunionis, tua gratia & cœlesti benedictione repleamur. Et quãquam indigni sumus, propter multitudinẽ peccatorum nostrorum, qui tibi vllum sa-

crificium offeramus, tamen ſupplicamus, vt acceptam habeas hanc noſtram ſeruitutem & debitum obſequium, non intuendo noſtra merita, ſed condonando noſtra peccata. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, per quem, & cum quo, in vnitate ſancti Spiritus, ſit tibi omnipotens pater, omnis honor & gloria, in omnem æternitatem. Amen.

Vel iſta Oratio.

OMnipotens æterne Deus, immortales tibi ex animo gratias agimus, quòd nos qui hæc ſacroſancta myſteria ritè percepimus, paſcere digneris ſpirituali cibo præcioſiſſimi corporis & ſanguinis Filii tui ſeruatoris noſtri Ieſu Chriſti, nóſque certos reddis, horum participatione de tuo fauore ac gratia erga nos, & quòd ſumus vera membra in corpore tuo myſtico, incorporata, quod eſt ſancta communio omnium fidelium, quódque hæredes ſumus ſecundum ſpem vitæ æternæ, per merita præcioſiſſimæ mortis & paſſionis dilectiſſimi filij tui. Nos ergo ſupplices rogamus, ô pater cœleſtis, ita nos tua gratia ſemper adſis, vt in hac ſanctiſſima communione perſeueremus, & omnia huiuſmodi opera bona faciamus, quæ tu præparaſti vt in eis ambulemus,

lemus, per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, cui cum Spiritu ſancto, tibi ſit omnis honor & gloria in omnem æternitatē. Amē.

Deinde dicatur aut canatur.

GLoria in excelſis Deo. Et in terra pax, hominibus bonæ volūtatis. Laudamus te, Benedicimus te, Adoramus te, glorificamus te. Gratias agimus tibi, propter magnam gloriam tuā. Domine Deus rex cœleſtis, Deus pater omnipotens, Domine fili vnigenite, Ieſu Chriſte. Domine Deus agnus dei, filius Patris, Qui tollis peccata mundi, miſerere nobis. Qui tollis peccata mundi, ſuſcipe deprecationem noſtram. Qui ſedes ad dexteram Dei patris, miſerere nobis. Quoniam tu ſolus ſanctus, tu ſolus Dominus, tu ſolus altiſſimus, Ieſu Chriſte. Cū ſancto ſpiritu, in gloria Dei patris. Amē.

Poſtremò Sacerdos vel Epiſcopus, ſi adſit, dimittet eos, hac benedictione.

PAx Dei, quæ ſuperat omnem intellectum, conſeruet corda veſtra & mentes veſtras, in cognitione & amore Dei, & filij eius Ieſu Chriſti Domini noſtri: & fauor omnipotentis Dei, patris, filij, & Spiritus ſancti, vobis adſit, ſempérque vobiſcum maneat.

Sequuntur Collectæ dicendæ post offertorium, quando non adsunt communicantes, quolibet tali die vna, quoties occasio datur, post collectas matutinarum & vespertinarum precum, vel Litaniæ, quæ etiam dici possunt pro arbitrio ministri.

ADesto supplicationibus nostris misericors Deus, & viam famulorum tuorũ in salutis tuæ prosperitate dispone, vt inter omnes huius vitæ varietates & casus, tuo semper protegantur beneficentissimo & prompto auxilio. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

DIrigere & sanctificare, & regere dignare, Domine sancte pater omnipotens æterne Deus, corda & corpora nostra in lege tua, & operibus mandatorum tuorum, vt hic & in æternũ, te auxiliante, semper sani corpore, salui animo simus. Per Iesum Christum Dominum nostrum.

LArgire quæsumus omnipotens Deus, vt verba quæ externis auribus hodie percepimus, ita cordibus nostris per tuam gratiam intus inserantur, vt fructum bonæ vitæ semper in nobis proferant, ad laudẽ & gloriam tui nominis. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Actio-

ACtiones noſtras quæſumus Domine, aſpirendo prævenì, & adiuuando proſequere, vt in omnibus noſtris actionibus incœptis, continuatis & in te finitis, ſacroſanctum nomen tuum glorificemus, & tãdẽ tua benignitate gaudijs perfruamur æternis. Per Ieſum Chriſtũ Dominũ noſtrum.

OMnipotens Deus, fons omnis ſapientiæ, qui non ſolùm quibus rebus opus nobis ſit, antequam quicquã petimus, noueris, ſed etiam noſtram in petendo ignorantiam vides: rogamus tuam clementiam, miſereſcat te noſtrarũ infirmitatum, & quæ vel propter indignitatem noſtram non audemus, vel propter cæcitatem noſtram petere nõ poſſumus, tu ea nobis largiri digneris, per merita filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui tecum viuit & regnat Deus, in omnem æternitatem. Amen.

OMnipotens Deus, qui promiſiſti te auditurum preces eorum, qui in nomine filij tui poſtulant: aures tuas clementer precibus noſtris accommoda, & præſta, vt quæ pro voluntate tua fideliter à te petimus, efficaciter conſequamur, ad noſtram neceſſitatem ſubleuẽdam, & gloriam tuam promouendam. Per Ieſum Chriſtum Dominũ noſtrum. Amen.

Diebus festis, si non adsint communicantes, dicentur tamen omnia quæ præscripta sunt, vsque ad finem homiliæ, addendo orationem illam generalem pro vniuersali statu totius militantis Ecclesiæ, atque vnam aut alteram è Collectis præcedentibus, vt occasio erit.

Ac ipsa quidem Cœna Domini nunquam celebrabitur, nisi iustus sit hominum numerus, qui cum ministro communicent, pro vt ipsi videbitur.

Quòd si non sint plures in Parœcia, quàm viginti maturæ ad communicandum discretionis, nulla tamen Communio erit, nisi quatuor, vel minimum tres cum ministro communicent.

In Ecclesiis verò cathedralibus & collegiatis, in quibus plures existant ministri ac diaconi, omnes singulo die dominico, ad minimum cœnam vnà cum ministro, nisi legitima excusatio intercedat, participabunt.

At tollendam autem superstitionem, quam quiuis in pane vel vino collocare poterit, sufficiet eiusmodi esse panem, qui ad mensam cum reliquis cibis sumi solet, sed tamen optimus ac purissimus, qui è tritico confectus commode parari possit. Si verò quicquam panis vel vini superfuerit, minister sibi ad suos vsus capiet. Panis autem ac vinum in Communionem præparatum, per ministrum atque edituos, Parœciæ sumpti-

ſumptibus parabuntur, ipſáque Parœcia eiuſmodi pecuniarum ſummis, reliquíſque impenſis quas domatim hactenus ſingulis diebus dominicis pro eiſdem erogarunt, liberabitur.

Atque hîc obſerua, vnumquemque è Parœcia ter ad minimum ſingulis annis communicare opportere, nominatim verò ad Paſcha, ac ſacramenta cæteróſque ritus, iuxtà huius libri formam percipere. Vnuſquiſque porrò ad Paſcha rationem cum ſuo rectore, vicario, vel miniſtro, eiúſque vel eorum deputatis annuatim conferet, eiſdémque omnia eccleſiaſtica debita, eo tempore ſolita numerari, perſoluet.

Hic ſequatur ordo baptiſmi publici.

Ordo Baptiſmi tenendus in Eccleſia.

EX vetuſtis ſcriptoribus apparet Sacramentum Baptiſmi apud veteres, duobus tantũ anni temporibus, Paſcatis ſcilicet, & Penteco-ſtes, vulgo miniſtrari ſolitum. Quibus quidem temporibus publicè celebrabatur in preſentia totius Eccleſiæ, Hanc conſuetudinem, iam quidem exoletam, quamuis propter multas cauſas nõ poſſit cõmode reſtitui, viſum eſt tamẽ quàm proximè poterimus ſequi. Quamobrem admonendus eſt Populus cõmodiſſimũ eſſe vt Baptiſ-

mus Dominicis tantum & reliquis Festis diebus administretur, cum maxima Populi frequentia confluxerit: tum vt congregatio presens recens baptisatos testetur recipi in numerum Ecclesiæ Christi: tum vt omnes qui adfuerint ex infantium tinctione propriæ professionis in Baptismo factæ admoneantur. Quibus etiam de causis aptissimum videtur, vt Baptismus Anglico Idiomate administretur. Quod si tamen necessitas vrgere videbitur nihil prohibet quominus domi infantes baptisentur. Cum die Dominico aut aliquo Festo infantes fuerint baptisandi, Parentes eorum vel præcedenti vesperi vel mane ante initium Matutinarum precum Ministrum eius rei admonebunt, & deinde susceptores vna cum populo & infantibus ad baptisterium parati sint, statim à finita posteriori lectione vel Matutinarum, vel si commodius Ministro videbitur, Vespertinarum precum. Quo in loco cùm adfuerint, Minister interrogabit vtrum infantes baptisati sint necne. Quod si respondeant non esse baptisatos: Addet.

QVoniam, dilectissimi fratres, omnes homines in peccatis concepti sint & nati, & seruator noster Christus dicat neminem ingredi posse in regnum Dei, nisi renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto: obsecro

obſecro vos vt Deum Patrem per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum inuocetis, vt pro benigna ſua miſericordia dignetur iſtis infantibus concedere quod à ſua natura habere nō poſſunt, hoc, ſcilicet, eſt, vt baptiſati aqua & Spiritu ſancto recipiātur in ſanctam Chriſti Eccleſiam, & eiuſdem viua & vera membra efficiantur.

Tunc dicet Miniſter. Oremus.

OMnipotens æterne Deus, qui pro ingēti miſericordia tua ex aquarum periculo Noha & familiam eius Arca liberaſti, & Iſraelem populum tuum per mare rubrum traduxiſti incolumen, effigiem ea re præbens ſacri baptiſmatis, & per Baptiſmum dilecti filij tui Ieſu Chriſti ad miſticam ablutionem peccatorum Iordanis fluuium & reliquas omnes aquas ſanctificaſti, te ſuppliciter queſumus pro infinita miſericordia tua, vt benigniter hos infantes reſpicias, ſanctifices, abluas tuo ſancto ſpiritu, vt hoc pacto ab ira tua liberati, in arcam eccleſiæ Chriſti recipiantur: & fide firmi, ſpe læti, charitate radicati, ita fluctus huius turbulentiſſimi ſeculi tranſeant, vt tandem perueniant ad terram vitæ perennis, ibi tecum perpetuò regnaturi, per

Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

OMnipotens immortalis Deus, auxilium indigentium patrocinium ad te confugientium, vita credentium, reſurrectio mortuorum, te oramus pro hijs infantibus, vt accedentes ad ſacrum Baptiſma tuum per ſpiritualem regenerationem peccatorum remiſſionem conſequantur. Recipe eos (Domine) prout promiſiſti per dilectum filium tuum, dicentem: Petite, & accipietis, quærite, & inuenietis, pulſate, & aperietur vobis. Da igitur nobis nunc petentibus, inueniamus quærentes, aperiatur pulſantibus, vt iſti infantes benedictionem cœleſtis ablutionis conſequãtur, & ad æternum regnum tuum perueniant, quod promiſiſti. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Tunc dicet Miniſter.

Audite verba Euangely ſcripti per diuum Marcum, capite Decimo.

QVodam tempore attulerunt ad illum Pueros, vt tangeret illos: diſcipuli verò increpabant eos qui adducebãt. Cùm vidiſſet autem Ieſus, indignatus eſt, & dixit illis: Sinite pueros venire ad me, ne prohibete

hibete illos, talium enim eſt regnum Dei. Amen dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei tanquam puer, haud quaquam ingredietur in illud. Et cùm cepiſſet eos in vlnas ſuas, impoſitis manibus ſuper illos, benedixit eis.

Perlecto Euangelio, hac breui exhortatione vtetur Miniſter ſuper verbis Euangelij.

AVditis, chariſſimi, in hoc Euangelio verba ſeruatoris Chriſti, quòd præceperit pueros ad ſe adduci, quomodo diſcipulos reprehenderit, qui voluiſſent eos à ſe prohibere, quemadmodum omnes exhortatus ſit, vt eorum imitarentur innocentiam. Intelligitis vt externo geſtu, & facto ſuo benignam animi propentionem in ipſos declarauit, vlnis complexus eſt. Manus ſuper eos impoſuit, & benedixit. Nolite igitur dubitare, ſed confidite potius illum pari benignitate, & hos infantes comprehenſurum, vlnis miſericordiæ ſuæ complexurum, benedictione vitæ cæleſtis donaturum, & immortalis regni participes redditurũ. Quamobrem nos hunc in modum perſuaſi de benigna voluntate cœleſtis patris erga hos infantes, per filium ſuum Chriſtum Ieſum, nec quicquam dubi-

tantes hoc pietatis noſtræ officium illi gratum fore, ſumma cum fide & pietate gratias agamus, dicentes.

OMnipotens æterne Deus, cœleſtis pater, ſuppliciter tibi gratias agimus, quod nos dignatus ſis ad fidem in te, & cognitionẽ gratiæ tuæ vocare, auge quæſumus & hanc in nobis fidem & cognitionem in perpetuo confirma. Spiritum ſanctum tuum his infantibus concede, vt renati æternæ ſalutis hæredes fiant, per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, qui tecum viuit & regnat, vna cum ſancto Spiritu, nũc & in æternum. Amen.

Tunc miniſter hac oratione ad ſuſceptores, vtetur.

HOs infantes (dilectiſſimi) baptiſandos adduxiſtis, oraſtis vt Dominus noſter Ieſus Chriſtus dignaretur eos recipere, manus ſuper eos imponere, benedicere, à peccatis abſoluere, regnum cæleſte & vitã æternã condonare. Audiſtis præterea Dominum Ieſum Chriſtũ in Euãgelio promiſiſſe hæc omnia pro quibus oraſtis ſe cõceſſurũ. Quod ille quidem pro ſe proculdubio præſtabit. Itaq; cum hac promiſſione Chriſtus ſe obſtrinxerit, infantes etiam iſtos oportet per vos vades, & fideiuſſores ſuos polliceri, renun-

renuntiaturos se Diabolo & omnibus operibus eius, constanter fidem habituros sacro Dei verbo, obedienterque eius mandata obseruaturos.

Tunc Minister, vt sequitur, susceptores interrogabit.

Renuntiás ne Diabolo, & omnibus operibus eius, inani pōpæ & gloriæ huius seculi, cū omnibus eiusdem auaris desiderijs & carnis concupiscentijs, vt nec sequi eas volueris, nec te ab illis abduci sinēris.

Responsum.

Illis ego omnibus renuntio.

Minister.

Credis ne in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cœli & terræ, & in Iesum Christum filium eius vnicum Dominū nostrum, conceptum ex Spiritu sancto, natum ex Maria virgine? Credis eundem passum fuisse sub Pontio Pilato, crucifixū, mortuū, sepultum, ac descendisse ad inferos, & tertia die resurrexisse à mortuis? Credis eum ascendisse in cœlum, & sedere ad dexteram Dei Patris omnipotentis, & illinc iterū vēturū esse, in fine seculi, ad iudicandū viuos & mortuos? Credis item in Spiritum sanctum? Credis sanctam catholicam Ecclesiam, sanctorum communionem, remissio-

nem peccatorum, carnis resurrectionem,& æternam vitam post mortem.

Responsum.

Omnia hæc firmiter credo.

Minister.

Cupísne in hanc fidem baptizari?

Responsum.

Cupio.

Tunc Minister dicet.

COncede quæsumus misericors Deus, vt vetus Adam ita in istis infantibus sepeliatur, vt nouus homo in eisdem excitetur. Amen.

Concede,vt omnes carnales affectiones in ipsis moriantur, & omnia spiritualia viuant & crescant.Amen.

Concede illis vim & potestatem vincendi & triumphandi de Satana,Mundo & Carne. Amen.

Concede,vt quicunque hîc per nostrum officium & ministerium tibi dicatus sit, donetur etiam cœlestibus virtutibus & æterno prẹmio,per tuam misericordiam,benignissime Deus,qui viuis & regnas in omne æuum.Amen.

OMnipotẽs immortalis Deus,cuius charissimus filius Iesus Christus, ex pretioso

tioſo latere aquã ſimul & ſanguinem profudit, in remiſſionẽ peccatorũ noſtrorũ, & diſcipulis pręcepit, vt euntes docerent omnes gẽtes, baptiſantes eos in nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti: reſpice quæſmus preces eccleſiæ tuę, & cõcede vt omnes ſerui tui in hac aqua baptiſandi, accipiãt plenitudinẽ gratiæ tuæ, & ſemper maneant in numero fidelium & electorum filiorum tuorum. Per Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum. Amen.

Tunc Miniſter infantem in manus accipiens, nomen interrogabit, & ipſum nomine compellans in aquam cautè, & circumſpectè immerget, dicens:

N. Ego baptiſo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

Quod ſi infans infirmus ſit, ſatis fuerit aquam illi leniter infudiſſe, dicens, vt ſuprà.

N. Ego baptiſo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

Deinde Miniſter facto crucis ſigno in fronte infantis, dicet:

Nos recepimus hũc infantem in cœtũ gre-

gis Christi, & illum notamus signo crucis, in testimonium quod ipsum posthac non pudebit confiteri fidem in Christum crucifixum, & sub eius signo contrà peccatum, mundum, & Satanam viriliter pugnare, fidelemq; eius ministrum & militem ad vitæ finem vsque permanere. Amen.

Tum Minister dicet.

CVm iam (charissimi) isti infantes renati sint & insiti in corpus ecclesiæ Christi, gratias agamus Deo pro istis beneficijs, & vnanimi cõsensu Deũ omnipotẽtem cõprecemur, vt secundùm hoc initium, in vniuersa reliqua vita dirigantur.

Tunc dicetur.

Pater noster qui es. &c.

Minister autem addet.

INgentes tibi gratias agimus (misericors Pater) quòd dignatus sis tuo sancto spiritu hunc infantem regignere, in filiũ tuum adoptiuum admittere, & ad Ecclesiam tuam aggregare, suppliciter rogantes, concedas vt ipse peccato mortuus, viuens iustitiæ, & cũ Christo sepultus in mortem, crucifigat veterem hominẽ, & penitùs aboleat corpus peccati, vt quemadmodum mortis

filij

filij tui, ita etiam & reſurrectionis fiat particeps, vt tandem cum reliqua Eccleſia æterni regni tui hæreditatem conſequatur. Per Chriſtum Dominum noſtrũ. Amen.

Denique ſuſceptoribus conuocatis, Miniſter hanc admonitionem addet,

QVoniam infantes iſti per vos promiſerint, renuntiaturos ſe Diabolo & omnibus eius operibus, in Deum autem credituros, & illi ſoli ſeruituros, meminiſſe vos oportet veſtri muneris eſſe & officij diligenter videre, vt quàm primùm per ętatem poterint, inſtituantur quàm ſolenne votũ, quàm ſanctam profeſſionem per vos fecerint, quoque iſta melius cognoſcant, ſæpè commonebitis, vt ſacras conciones audiãt. Inprimis verò curabitis, vt Anglico ſermone diſcãt articulos fidei, orationẽ Dominicã, & decem præcepta Decalogi, cæteraque omnia quę ad animæ ſalutem Chriſtianum decet cognoſcere. Proſpicietis deniq;, vt ad piam & chriſtianã vitã ſtudioſè educẽtur, ſemper memores Baptiſmũ effigiem nobis ob oculos proponere profeſſionis noſtræ: vt ſcilicet, Chriſti ſeruatoris exemplũ imitemur, & ad eius ſimilitudinẽ cõformemur, vt quemadmodum ille pro nobis mortuus

eſt,& reſurrexit,ita nos etiam, qui baptiſamur, peccato quidem moriamur, reſurgamus autem ad vitæ nouitatem & rectitudinem, ſemper mortificãtes prauas & corruptas carnis cõcupiſcentias, eximioſq; progreſſus facientes in omni virtute & pietate.

Mandabit etiam miniſter, vt pueri ad Epiſcopũ adducantur cõfirmandi, quamprimũ edidiſcerint articulos fidei, orationem Dominicam, & præcepta Decalogi, & in Catechiſmo eũ in finem promulgato, pleniùs aliquantũ inſtituãtur: prout in eodem præſcriptum eſt.

De his qui premente neceſſitate, domi *in priuatis ædibus baptizantur.*

Eccleſiarum Paſtores & Miniſtri ſubinde populum admonebunt, ne baptiſmum filiorum longiùs differant, quàm in diem Dominicã, aut feſtum diem proximè ſequentem natales infantium, niſi grauis admodum cauſa per miniſtrũ approbata coëgerit.

Commonefaciant etiam, vt ſine graui & neceſſaria cauſa domi intra priuatos parietes infantes non baptiſent. Cùm autem magna illos & dura neceſſitas vrgebit, hunc in modum facient.

Primùm, qui præſentes fuerint, Dei gratiam

&

& auxilium inuocabunt, dicentes Orationem Dominicam, si temporis angustia permiserit. Deinde verò vnus nomine ipsum compellans, vel in aquam immerget, vel aqua perfundet, dicens.

N. Ego baptiso te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Ne dubitent autem, quin puer hunc in modum legitimè & plenè baptisatus sit: nec debet posteà in Ecclesia baptismus repeti, quòd si tamen infans ad hanc rationem baptisatus vixerit, vehementer expedit, vt in Ecclesiam adducatur, quo Minister experiatur & probet, num legitimè domi baptisatus sit. Quòd si illi qui infantem sistent, respondebunt iam baptisatum esse, vlterius interrogabit,

Per quem sit baptisatus?
Qui præsentes fuerint cùm baptisaretur?
Vtrum Dei gratiam & auxilium in illa angustia inuocauerint?
Quo liquore illum baptisarint?
Quibus verbis baptisatus sit?
Vtrum credant infantem legitimè & plenè baptisatum?

Quòd si Minister ex responsionibus adferentium infantem intelligit omnia ritè & legitimè

facta, baptiſmum non repetet, ſed aſſumet illũ in gregem & populum Chriſtianum, dicens,

EGo vos certiores facio, quòd rectè præſtitiſtis veſtrum officium hac in re, iuſtumque ordinem retinuiſtis in baptiſmo huius infantis, qui natus in originali peccato, & ſub ira diuina, nunc eſt per Lauacrũ regenerationis in Baptiſmo, in numerum filiorum Dei relatus, & hæres factus æternæ vitæ. Dominus enim noſter Ieſus Chriſtus gratiam ſuam huiuſmodi infantibus adeò non denegat, vt eos amanter & benigniter inuitet, quemadmodum in ſacroſancto Euangelio, cum ingenti noſtra conſolatione habetur.

Euangelium. Marc. x.

Quodam tempore attulerunt ad illum pueros vt tangeret illos. &c.

Vt ſuprà in publico baptiſmate.

Sequetur etiã exhortatiuncula ſuperius præſcripta, donec peruentum fuerit ad poſtremam ſententiam, quæ ſic ſe habebit.

Quamobrem nos minimè neſcij fauoris, quẽ cœleſtis noſter pater gerit in hos infãtes, illuſtrati ac patefacti per filium eius Ieſum Chriſtũ, agamus illi gratias per fidem

&

& pium affectum, & dicamus orationem quam Dominus ipſe docuit, & ad teſtificationem fidei noſtræ, recitemus articulos, compræhenſos in Symbolo.

Hic Miniſter cum ſuſceptoribus dicet:

Pater noſter qui es in cœlis. &c.

Deinde Miniſter quod ſit nomen infantis interrogabit, quod, cùm ſuſceptores pronuntiauerint, Miniſter addet.

Túne iſtius infantis nomine, renuntias Diabolo, & omnibus eius operibus, inani pompæ & glorię huius ſeculi, cum omnibus auaris eiuſdem cupiditatibus & carnis concupiſcentijs, vt nec ſequi illa, nec ab eis abduci volueris?

Reſponſum.

Iſtis omnibus renuntio.

Miniſter.

Túne iſtius infantis nomine, hanc fidem profiteris? nempe te credere in Deum Patrem omnipotentem. &c.

Quæſt. Ecquid, credis eius nomine in Spiritum ſanctum? &c.

Reſponſum.

Hæc omnia ego conſtanter credo.

Tunc dicet Miniſter,

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus cœleſtis Pater, ſupplices tibi gratias agimus,

quod dignatus sis nos ad fidem in te, & cognitionem gratiæ tuæ vocare: Auge quæsumus & hanc in nobis fidem & cognitionem in perpetuum confirma. Spiritum sanctum tuum huic infanti concede, vt is renatus, & hæres salutis æternæ factus, per Dominum nostrum Iesum Christum, tuus vsque famulus perseueret, tuamq; promissionem consequatur. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate eiusdē Spiritus sancti, in omnem æternitatem. Amen.

Addetur etiam admonitio ad Susceptores, vt supra.

Quoniam infans iste, per vos promiserit renuntiaturum se diabolo. &c.

Vt supra in publico Baptismo.

Quod si, vt aliquando contingit, infantem adferentes incertas responsiones fecerint: affirmauerintq; se nescire quid in tanta mentis consternatione cogitarint, fecerint, dixerint, tunc Minister ad rationem publici Baptismi superius præscriptam omnia peraget, nisi quod in immergendo infante, sic inquiet.

Quòd si anteà nō fis baptisatus. N. Ego baptiso te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Confir-

Confirmatio, in qua Catechiſmus ad Pueros inſtituendos continetur.

VT confirmatio maiore cum Puerorum ædificatione adminiſtretur, iuxta Pauli doctrinam, præcipientis vt omnia ad ædificationem in Eccleſia fiant, viſum eſt, neminem ad confirmationem admittendum, niſi qui materna lingua Fidei articulos, Orationem Dominicã, Decalogi præcepta expeditè poterit, & memoriter pronuntiare, & ad reliquas item quæſtiones breuis illius Catechiſmi reſpondere, quas Epiſcopus, vel pro illius arbitrio, alius quicunque propoſuerit, hæc autẽ ratio plurimis de cauſis obſeruatu commodiſſima videtur.

Primùm, quia cùm pueri ad maturiorem ætatem iam peruenerint & didicerint, quæ & quanta ſuſceptores ipſorum nomine in Baptiſmo promiſerint, ipſi proprio ore, proprio conſenſu, publicè in conſpectu Eccleſiæ eadem agnoſcant, & confirment, profiteanturq́, ſe diuina gratia adiuuante conaturos ea omnia fideliter obſeruare, quibus iam ſuis verbis, ſua confeſſione aſſenſerint.

Secundò, quoniam confirmatio illis adhibetur qui iam Baptiſati ſunt, vt per impoſitionem manuum & orationem vires & defenſionẽ accipiant cõtra omnes inſultus, peccati, mũdi, & Diaboli, commodiſſimè adminiſtratur,

cum pueri eam ætatem attigerint, qua tum per suã carnis infirmitatem, tum per varios huius mundi & Diaboli insultus, in maximo periculo constituuntur, ne in grauissima peccata prolabantur.

Tertio, quòd non alienum sit à consuetudine Primitiuæ Ecclesiæ, qua susceptum erat, vt cõfirmatio adhiberetur illis, qui ad ætatem maturiorem peruenissent, vt ipsi iam in religione Christiana instituti suam ipsorum fidẽ publicè profiterentur, & promitterent se Diuinæ voluntati & mandatis eius obtemperaturos.

Ne quisquam verò putet ex dilatione confirmationis quicquam detrimenti filijs suis accessurum, sed apud animum constituat ex Dei verbo clarum & perspicuum esse infantes baptisatos omnia habere ad salutem necessaria, certoq; certius salutem consequi.

Catechismus memoriter à pueris ediscendus antequam ad confirmationem adducantur.

Quæstio.

QVod tibi nomen est?

Responsum.

N. vel N.

Quæstio.

Quis tibi hoc nomen tribuit?

Responsum.

Responsum.

Susceptores mei in Baptismo, in quo membrum Christi, filius Dei, & hæres regni cœlorum effectus sum.

Quæstio.

Quid tuo nomine tum susceptores fecerunt?

Responsum.

Tria promiserũt, primùm, renũtiaturũ me Diabolo & omnibus operibus eius, pompis & voluptatibus huius seculi & prauis concupiscentijs carnis. Secundùm, crediturum me omnibus fidei articulis. Tertiùm, sanctã Dei voluntatem, & omnia eius præcepta obseruaturum, in eisq; per omnem vitam, perambulaturum.

Quæstio.

Putásne te coram Deo deuinctum esse & obstrictũ, vt ea omnia credas & facias quæ tuo nomine illi susceperunt?

Responsum.

Equidem puto, Deoq; adiuuante ita faciam. Patri item cœlesti gratias ago immortales, quòd me dignatus sit per Dominum Iesum Christum ad hanc salutis viam vocare, ipsumq; vehementer oro, vt me ita sua gratia confirmet, in eadem vt permaneam ad finem vsque vitæ meæ.

Quæstio.

Recita fidei articulos.

Responsum.

Credo in Deum Patrem omnipotẽtem, creatorem cœli & terræ, & in Iesum Christum filium eius vnicum Dominum nostrũ. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus, descendit ad inferna. Tertia die resurrexit à mortuis, ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum. Sanctam Ecclesiam catholicam. Sanctorum communionem. Remissionem peccatorum. Carnis resurrectionẽ. Et vitam æternam. Amen.

Quæstio.

In illis fidei articulis quid præcipuè discendum arbitraris?

Responsum.

Primùm, disco credendum mihi esse in Deum Patrem, qui & me & vniuersum hunc mundum condidit. Secundò in Deum filium, qui & me & totum genus humanum redemit. Tertiò, in Spiritum sanctum Deum, qui me & omnes Dei electos sanctificat.

Quæstio.

Quæstio.

Dixeras ſuſceptores tuo nomine promiſiſſe, te mandata Dei obſeruaturum, dic igitur, quot ſunt illa?

Reſponſum.

Decem.

Quæstio.

Quæ ſunt illa?

Reſponſum.

Quæ Deus ipſe prodidit capite vigeſimo Exodi, dicens: Ego ſum Deus tuus, qui te eduxi ex Ægypto ex domo ſeruitutis.

Non habebis Deos alienos coram me. 1

Non facies tibi ſimulachrum vllius rei, quæ aut ſupra in cœlo ſit, aut infra in terra, aut in aquis infra terram. Non veneraberis ea neque coles. Nam ego ſum Dominus Deꝰ tuus zelotypus, qui parentũ iniquitatẽ etiã in liberis vindico, ad tertiã vſq; quartamq; progeniem oſorũ mei, clementiaq; vtor ad milleſimam vſque progeniem erga mei amantes, meaq; præcepta obſeruãtes. 2

Nomen Domini Dei tui inaniter non vſurpabis, neque enim ſinet Deus impunitũ, qui eius nomen inaniter adhibuerit. 3

Diem Sabbathi ſanctè tranſigere memento, ſex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo verò die, quod eſt Domini Dei tui Sabbathum, nullum opus 4

facies, nec tu, nec filius tuus, nec filia tua, nec seruus tuus, nec ancilla tua, neque iumentū tuum, neque apud te degens peregrinus. Nam sex diebus perfecit Deus cœlum & terram, & mare, & quicquid in illis continetur, septimo quieuit. Itaque diem Sabbati sacrum sibiq; dicatum voluit.

5 Honora patrem & matrē, vt sis longæuus super terrā, quam daturus est tibi Dominus Deus tuus.

6 Non occides.

7 Non adulteraberis.

8 Non furaberis.

9 Non dices falsum testimonium contra proximum tuum.

10 Non concupisces domum proximi tui, non vxorem, non seruum, non ancillam, nō bouem, non asinum, nec quicquam omninò aliud quod alterius sit.

Quæstio.

Quid ex istis mandatis tibi præcipuè discendum arbitraris?

Responsum.

Equidem duo ex illis disco. Officium scilicet, primum in Deum, deinde etiam & in proximum.

Quæstio.

Quod est in deum officium tuum?

Responsum.

Responsum.

Vt in illum credam, illum timeam, diligam ex toto corde, ex tota mente, ex totis viribus, vt illum colam, illi gratias agam, in illum solum fiduciam collocem, illum inuocem, illius nomen & sacrosanctũ verbum adorem, illiq́ue semper seruiam omnibus diebus vitæ meæ.

Quæstio.

Quod tuum est in proximum officium?

Responsum.

Vt illum æquè atque meipsum diligam: ita me erga alios geram, quemadmodum & illos erga me se gerere cupio. Parẽtes amore, veneratione, & subsidio complectar. Regalem maiestatem eiúsque ministros honore & obedientia prosequar: erga omnes gubernatores, institutores, pastores spirituales, & magistros morigerum me & obedientem præbeam. Submissè me & reuerenter geram erga maiores. Neminem verbo aut facto lædam. In omnibus me iustũ, fidelem & integrum ostendam. Odium intus in animo occultum non foueam. Manus à furto, linguam à mendacio, calumnia & obtrectatione cõtineam. Corpore me temperantem, sobrium, castũ præbeam. Aliena denique vt bona non cõcupiscam, sed pro-

prio labore & industria studeam ad victum necessaria comparare, eique vitæ rationi satisfacere, ad quam me Diuina prouidentia vocarit.

Quæstio.

Hoc velim scias, optime fili, tuis te viribus ista præstare non posse, neque in Dei mandatis versari, & illi prout decet, seruire, nisi singulari eius gratia adiutum: quam etiam discere oportet te ardentissimis precibus semper ab illo contendere. Audiam igitur an memoriter teneas orationem Dominicam?

Responsum.

Pater noster qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra. Panẽ nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo. Amen.

Quæstio.

In hac oratione quid à Deo petis?

Responsum.

Equidem contendo à Domino Deo Patre cœlesti, bonorum omnium largitore, ita me omnésque alios sua gratia velit augere & confirmare, vt illum colamus, illi seruia-

seruiamus, & pro eo atque decet in omnibus obtemperemus: peto etiam, vt omnia nobis largiatur tum ad corporis incolumitatem, tum ad animæ salutem necessaria, vt sua nos misericordia cõplectatur, nobísque nostra peccata condonet, dignetur nos ab omnibus periculis & animæ & corporis tueri, ab omnique peccati & sceleris contagione, ab hoste spirituali Satana, morte & damnatione æterna liberare. Quæ quidem omnia spero pro sua misericordia & benignitate faciet, per Dominum nostrum Iesum Christum. Ideóque in extrema clausula addo. Amen.

Quamprimùm pueri materna lingua memoriter teneãt Articulos fidei, orationem Dominicam, & præcepta Decalogi, poterúntque respondere ad quæstiones istius Catechismi, vel ab Episcopo, vel ab alio quouis pro illius arbitrio proposito, tum vt testem habeant, confirmationis suæ per aliquem Susceptorem ad Episcopum confirmandi adducentur.

Episcopus autem hoc modo pueros confirmabit.

Confirmationis ratio.

Episcopus.

AVxilium nostrum in nomine Domini.

Responsum.

Qui fecit cœlum & terram.

Episcopus.

Sit Si nomen Domini benedictum.

Responsum.

Ab hoc præsenti tempore in omne vsque æuum.

Episcopus.

Domine, exaudi quæsumus orationem nostram.

Responsum.

Et clamor noster ad te perueniat.

Episcopus. Oremus.

OMnipotens æterne Deus, qui hos seruos tuos per aquam & spiritum sanctũ regenerare dignatus es, omniáque ijs peccata condonare, confirma eos quæsumus Domine, spiritu paracleto, muneráque diuinæ gratiæ tuæ in illis auge, Spiritum sapientiæ & intellectus, Spiritum consilij & fortitudinis, Spiritum scientiæ & veræ pietatis, denique spiritu sancti timoris tui animos eorum semper reple. Per Dominum nostrum Iesum Christum. Amen.

Tunc Episcopus manum in singulorum capita imponens, sic dicet.

DEfende, Domine, hunc puerum cœlesti gratia, tuus vt semper maneat, quotidiè

tidiéque magis tuo ſancto ſpiritu augeatur, donec ad æternum regnũ tuum perueniat. Amen.

Epiſcopus addet,

Oremus.

OMnipotens æterne Deus, qui & voluntatem nobis & facultatem addis ad ea facienda, quæ bona ſunt, & tuæ maieſtati grata, ſupplices tibi preces fundimus pro his pueris, ſuper quos ad exemplum ſanctorum Apoſtolorum tuorum manus impoſuimus, vt certiores eos hoc ſigno redderemus tuæ in ipſos benignæ voluntatis, paterna tua manus quęſumus ſemper eos protegat, & defendat ſpiritus ſanctus eos perpetuò, & ſic in ſcientiam & obedientiam verbi tui inducat, vt tãdem vitam æternam conſequantur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ, qui tecum viuit & regnat verus Deus in omne æuum. Amen.

Epiſcopus tandem benedicet pueris, inquiens,

GRatia Dei omnipotentis, Patris, Filij, & Spiritus ſancti ſit ſuper vos, maneatq; ſemper vobiſcum. Amen.

Cuiuſque parochiæ Miniſter, vel alius quiſpiam ab eo deſignatus, dominicis & feſtis die-

bus paulo antè vespertinas preces publicè in templo pueros eo missos, pro temporis ratione diligenter instituet & examinabit in aliqua parte istius catechismi, prout ipsi commodum & opportunum videbitur.

Parentes simul & Domini curabunt vt filij & serui nondum in catechismo instituti, tempore cõstituto ad templum veniant obedienter audituri, & etiam ministris obtemperaturi, donec in hoc libro præscripta memoriter didicerint.

Quoties Episcopus indicauerit pueros aliquo opportuno in loco ad confirmationem coràm se esse adducendos: tunc cuiusque parochiæ administer, omnium puerorum in sua parochia nomina, qui articulos fidei, orationem Dominicã, ac Decalogi præcepta recitare possunt, aut ipse afferet, aut per scripta ad Episcopum mittet: tum etiam significabit, quot eorum sint, qui cæteris quæstionibus hoc catechismo descriptis accommodatè possunt respondere.

Nemo autem ad sacrosanctam Communionem prius admittatur, quàm & catechismum didicerit, & confirmatus fuerit.

Forma solennizandi Matrimonium.

Primùm Banna adenda siue promulgauda sunt

ſunt tribus diebus Dominicis vel Feſtiuis diuinorum officiorum tempore, populo præſente, iuxta antiquum morem. Quod ſi perſonæ matrimonio coniugandæ in diuerſis degant Parochijs, banna promulgari in ſingulis debent. Nec præſumat Miniſter vnius Parochiæ, ſacram Matrimonij ceremoniam ſeu ſolennizationem peragere, niſi ab alterius parochiæ Miniſtro, certior factus fuerit in ſcriptis, de bannis tribus vicibus promulgatis. Conſtituto nuptiarum die, in nauem Eccleſiæ, ſiue frequentiorem cœtum venient qui ſunt connubio copulandi, vnà cum amicis & vicinis: Ac ibidem tum Miniſter incipiet ſic.

CONVENIMVS in hunc locum (dilectiſſimi) coràm Deo atque in conſpectu Eccleſiæ eius, vt hunc virum mulieremque hanc ſacro ſociemus coniugio: quod viuendi genus honorabile, primùm ab ipſo Deo in Paradiſo (dum adhuc homo in innocentia perſiſteret) inſtitutum eſt, myſticam illam inter Chriſtum & eius Eccleſiam nobis præfigurans vnionem: Qui deinde ſacer ſtatus à Chriſto etiam ſua præſentia ſignóque illo primo, quod in Cana Galilææ fecerat adornatus atque condecoratus: eſt poſtremò à diuo Paulo hac nota commendatus, quod honorabilis ſit inter

omnes homines. Quapropter nec aggrediendum, nec ſuſcipiendum eſt inconſulto, temerè, petulanter, ad ſatisfaciendum carnalibus hominum concupiſcentijs & affectibus, (quod eſt animantium ratione ac intelligentia carentium) verùm reuerenter, modeſtè, conſultò, ſobriè, inque Dei timore, ipſis cauſis prius iuſtè multúmque verſatis, propter quas coniugium fuerat ab initio decretum. Quarum prima liberorum propagatio eſt, in timore diſciplináque Domini, & ad Dei laudem educandorum. Secundò Matrimonium inſtitutum fuit, vt eſſet contra peccatum, & ad vitandam fornicationem remedium, vt qui continentiæ donum non accepiſſent, nuberent, atque ſeſe corporis Chriſti membra incontaminata conſeruarent. Tertiò conſtitutum fuit, ad mutuam vitæ ſocietatem auxilium, ac conſolationem vtriuſque erga ſe in rebus cum proſperis tum aduerſis. Atque in hunc ſacrum coniugij ſtatum vt conſocientur, acceſſerunt huc iſti duo quos preſentes videtis. Quare ſi quiſquam ſit, qui iuſtam cauſam proferre poterit, cur legitimè iſti coniungi nequeant, aut iam palàm denuntiat, aut in futurum reticeat perpetuo.

Atque

Atque personas coniungendas Matrimonio alloquens Minister, dicet.

MAndo præcipióq; vobis, sicut tremendo illo iudicij die (quum arcana omnium cordium referentur) rationem estis reddituri, vt si quis vtriusq; vestrûm impedimẽtũ aliquod sciat, quo minus matrimonio legitimè copulari queatis, vt illud modo confiteatur. Nam hoc vobis persuasissimum sit, quotquot aliter coniũgũtur quam Dei verbum approbat, nec á Deo illos copulari, nec eorũ esse matrimoniũ legitimũ.

Quo nuptiarum die, si quisquam allegabit & denuntiabit impedimentum quodcunque, quo minus isti nequeant ex Dei lege aut huius regni statutis matrimonio cõiungi, & seipsum vnà cum fideiussoribus idoneis obligare velit personis sic copulandis, vel sufficientem cautionem deponat, ad satisfaciendum plenè pro omnibus sumptibus, quos personæ copulandæ sint facturæ, se causam probaturum, tum solemnizatio prorogãda est in illud tempus, dum rei veritas planè constet. Si nullũ impedimentũ denuntietur, tum Minister virum alloquetur.

NVIs habere hanc mulierem in sponsam, vt cum illa in sacro coniugij statu iuxta Dei ordinationem simul viuas? vis eam diligere, consolari, honorare & tam

infirmam quàm ſanam conſeruare, atque repudiatis alijs omnibus, illi ſoli adhærere, quamdiu vita vtriuſque veſtrũ duraverit?

Reſpondebit vir.

Volo.

Tum Miniſter mulierem alloquetur.

NVis habere hunc virum in ſpõſum, vt in ſacro coniugij ſtatu iuxta Dei ordinationem ſimul viuas? vis ei obedire & ſeruire, eum diligere, honorare, & tam infirmum quam ſanum cuſtodire, atque repudiatis alijs omnib⁹ illi ſoli adhęrere, quãdiu vita vtriuſque veſtrûm duraverit?

Reſpondebit mulier.

Volo.

Tunc dicet Miniſter.

Quis hãc mulierẽ tradit, vt huic viro nubat?

Tum Miniſter mulierem de manu parentis vel amicorum acceptans, admonebit virum vt dexteram mulieris prahendat, & ſic vterque alteri mutuam fidem preſtabit, viro ſic dicente,

Ego N. accipio te N. in vxorem mihi, vt te ab hoc tempore in futurum prę alijs melioribus ſiue deterioribus, ditioribus, ſiue pauperioribus habeam, teneam, diligam & foueam, tam ſanam quàm infirmã, donec mors nos diſiunxerit, iuxta Dei decretum, atque in huius rei confirmationem fidem

meam

meam tibi astringo.

Tunc manus dissoluent, & mulier rursum viri dexteram apprehendens, dicet.

Ego N. accipio te N. mihi in maritum, vt ab hoc tempore in futurum te tam sanum quàm infirmum præ alijs melioribus siue deterioribus, ditioribus siue pauperioribus habeam, teneam, diligam, colam atque obediam donec mors nos disiunxerit, iuxta Dei decretum, atque in huius rei confirmationem, fidem meam tibi astringo.

His rebus sic gestis, coniunctas manus relaxabunt, & maritus annulum vxori dandum libro imponet vnà cum pecunijs Ministro ac sibi seruienti debitis: & Minister acceptum annulum tradet marito vt eo digitum annularem sinistræ manus vxoris exornet, & vir à ministro instructus dicet.

Ego te hoc annulo mihi spõdeo, te corpore meo honoro, & bonorum meorum omnium participem facio. In nomine patris & filij, & spiritus sancti. Amen.

Postquam annulum vir reliquerit in annulari digito, videlicet quarto sinistræ manus mulieris, dicet Minister.

Oremus.

ÆTernæ Deus, creator cõseruatorq; totius generis humani, omniscq; gratiæ

ſpiritualis largitor, & autor vitæ æternæ, mitte deſuper benedictionem tuam ſuper hos famulos tuos, hunc virũ atq; hanc mulierem, quos in tuo nomine benedicimus, vt ſicut Iſaac & Rebecca ſumma fide inter ſe viuebant, ſic iſti duo firmius perſoluant, cuſtodiántq; votum ac fœdus inter ſe initũ (cuius eſt annuli hæc datio acceptióq; argumentum & arrha) & vt in mutuo amore ac pacis vinculo perſeuerẽt, atq; reliquam vitam vniuerſam ad legum tuarum norman dirigant. Per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

His dictis, Miniſter eorum dexteras iunget dicendo.

Quos Deus coniunxit, homo ne ſeparet.

Ad populum verò Miniſter loquetur ſic:

QVandoquidem N. & N. in ſacrum conſenſerint coniugium, idque coram Deo atque hac eccleſia ſint conteſtati, cũq; ad eius rei confirmationem mutuò ſibi fidem ſpoponderint, datoq; & accepto annulo, atq; dexteris coniungendis idem palam declararint: idcircò eos maritum vxoremq; inter ſe eſſe pronuntio. In nomine patris & filij & Spiritus ſancti. Amen.

Inſu-

Insuper addet & hanc benedictionem Minister.

DEus pater, Deus filius, Deus Spiritꝰ sanctus vos benedicat, tueatur & protegat: misericors Dominꝰ suo vos fauore benignè respiciat, atq; omni vos benedictione spirituali ac gratia repleat, vt in hac præsenti vita, sic mutuo diligatis, quo in futuro sæculo, vita fruamini æterna.

His ad hunc modum finitis, Ministri vel Clerici Dominicam mensam versus procedentes, sequẽtem Psalmum, vel dicent, vel cantabunt. Psal. 128.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in vijs eius.

Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit.

Vxor tua sicut vitis abundans, in lateribus domus tuæ.

Filij tui sicut nouellæ Oliuarum, in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum.

Benedicat tibi Dominꝰ ex Sion, & videas bona Hierusalem omnibꝰ diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum, pacem super Israël.

Gloria patri, & filio, & spiritui. &c.

Vel hunc Psalmum. Psal.67.

DEus misereatur nostri, & benedicat nobis:illuminet vultum suum super nos,& misereatur nostri.

Vt cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur & exultent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum.

Benedicat nos Deus,Deus noster,benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

Gloria patri, & filio, & spiritui.&c.

Finito Psalmo, & genuflectentibus viro ac muliere ante mensam Dominicam, Minister etiam ad eandem stans, & in eos respiciens, dicet.

Kyrie eleyson.

Responsum.

Christe eleyson.

Minister.

Kyrie eleyson.

Pater noster qui es in cœlis,&c.

Et ne nos inducas in tentationem.

Respon-

Responsum.

Sed libera nos à malo. Amen.

Minister.

Domine, saluũ fac seruũ tuum, & ancillã tuã

Responsum.

Qui sperant in te.

Minister.

Mitte eis Domine, auxilium de sancto.

Responsum.

Et eos semper protege.

Minister.

Esto eis turris fortitudinis.

Responsum.

A facie inimici.

Minister.

Domine, exaudi preces nostras.

Responsum.

Et clamor noster ad te perueniat.

Minister.

DEus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, benedic hos famulos tuos, & semina semen vitę æternæ in mentibus eorũ, vt quicquid è sacrosancto verbo tuo vtiliter didicerint, hoc ipsum opere compleãt. Respice Domine, propitius super eos de cœlesti habitaculo tuo, & eos benedic: & sicut super Abraham & Saram ad eos mirificè consolandos miseris benedictionem tuam: ita mittere digneris tuã benedictionem super

hos famulos tuos, vt & illi voluntati tuæ ſubiecti, atque de protectione tua ſecuri, in tui amoris dilectione (dum viuant) firmiter cõſiſtant. Per Ieſus Chriſtũ Dominũ noſtrũ.

Sequens precatio omittetur, ſi mulier parere deſierit.

MIſericors Domine ac cœleſtis Pater, cuius munere gratioſo genus humanũ propagatur, proſequere (quęſumus) hos famulos tuos benedictione tua, vt & liberorũ procreatione ſint fœcundi, & ſancta dilectione & honeſtate vitã prorogent, donec filios filiorũ videant in tertiam & quartam generationem, ad laudẽ & gloriam tuam, per Ieſum Chriſtũ Dominũ noſtrum. Amẽ.

DEus, qui poteſtate virtutis tuæ de nihilo cuncta feciſti, quiq́ue etiam diſpoſitis vniuerſitatis exordijs, decreuiſti, vt de viro ad imaginem & ſimilitudinem tuam creato, mulier ſumeret viuẽdi principium, atq; eos copulando ſtatuiſti, nunquam licere ſeparare, quos tu matrimonij lege vnum feciſti: Deus qui tam excellenti myſterio coniugalem copulam conſecraſti, vt in ea ſpirituale coniugium & vnionem Chriſti & Eccleſiæ ſignificares ac repræſentares, reſpice propitius ſuper hos famulos tuos, vt non ſolum hic vir iuxta verbum tuum

vxorem

vxorem diligat, ſicut Chriſtus Eccleſiam ſuam, qui ſeipſum pro ea tradidit amando atque fouendo vt ſuam ipſius carnem: verùm etiam hæc mulier viro ſuo ſit amans, vt Rachel, ſapiens vt Rebecca, fidelis & obediens vt Sara, atque in quietis, ſobrietatis, ac pacis ſtudio ſanctarũ, piarumq; matronarum imitatrix permaneat. Benedic ambos Domine, & vitæ æternæ hæreditatẽ illis tandem concede, per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Tum dicet Miniſter.

OMnipotens Deus, qui in principio primos noſtros parentes Adam & Euam ſua virtute creauit, eos ſanctificauit, & matrimonio inter ſe copulauit, effundat ſuper vos diuitias gratiæ ſuæ, ſanctificet & benedicat, vt ei corpore pariter ac mente complacere, & in veræ dilectionis amore ad vitæ vſq; finẽ perſeuerare valeatis. Amen.

Incipiet poſteà Communio, & poſt lectum Euangelium concio ſequetur, in qua de more quoties nuptiæ erunt celebrandæ, mariti & vxoris officia debita explicabuntur, iuxta ſacras ſcripturas. Quòd ſi non ſit qui concionetur, ipſe miniſter populum alloquetur verbis ſequentibus.

QVicunque iam matrimonio iuncti estis, vel qui sacrum coniugij statum vobis suscipiendum proponitis, attendite quid de maritorum in vxores, & vxorum in maritos officijs debitis (vel obseruantia) sacrosancta edoceat scriptura. Diuus Paulus in eius ad Ephesios epist. cap. quinto, in hunc modum maritis omnibus præcipit:

Ephe. 5. Viri diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & semetipsum exposuit pro ea, vt illam sanctificaret, mundatam lauacro aquæ per verbū, vt adhiberet eam sibi ipsi gloriosam, Ecclesiam non habentem maculam aut rugam, aut quicquam eiusmodi: sed vt esset sancta & irreprehensibilis. Sic debent viri diligere suas vxores, vt sua ipsorum corpora. Qui diligit suam vxorem, seipsum diligit. Nullus enim vnquam suam ipsius carnē odio habuit, imo enutrit, ac fouet eam, sicut & Dominus Ecclesiam. Quoniam mēbra sumus corporis eiusdem, ex carne eius & ex ossibus eius. Huius rei gratia relinquet homo patrem ac matrem, & adiungetur vxori suæ, atque è duobus fiet vna caro. Mysterium hoc magnum est, verum ego loquor de Christo & de Ecclesia. Quanquam & vos singulatim hoc præstate, vt suam quisq; vxorem diligat tanquam seipsum.

Simi-

Similiter diuus Paulus ad Coloſſenſes, ſcribẽs, maritos omnes ſic alloquitur. Viri, diligite vxores, & ne ſitis amarulenti aduerſus illas. Col. 3.

Audite etiam, quid diuus Petrus Chriſti Apoſtolus, qui & ipſe maritus fuerat, ad omnes maritos dixerit.

Viri ſimiliter cohabitent ſecundum ſcientiam, velut infirmiori vaſi muliebri, impartientes honorem, tanquam etiam cohæredes gratiæ vitæ, ne interrumpantur preces veſtræ. 1. Pet. 3.

Hucuſque maritorum in vxores officia accepiſtis, iam viciſſim vxores attendite, & diſcite officia veſtra erga maritos veſtros, quemadmodum in Scripturis ſacris planiſſimè exponitur.

Diuus Paulus, in prædicta epiſtola ad Epheſios docet ſic: Vxores proprijs viris ſubditæ ſitis, veluti Domino, quoniam vir eſt caput vxoris, quemadmodum Chriſtus eſt caput Eccleſiæ, & idem eſt, qui ſalutem dat corpori. Itaque, quemadmodũ Eccleſia ſubdita eſt Chriſto, ſic & vxores ſuis viris ſubditę ſint in omnibus. Et iterùm dicit, Vxor autẽ vt reuereatur virum. Diuus etiã Paulus in epiſtola ad Coloſſenſes, ſic vos breuiter exhortatur. Vxores ſubditæ eſtote proprijs viris, ſicuti conuenit in Domino. Eph. 3. Col. 3.

1.Pet.3. Diuus etiam Petrus, vos admodum piè instruit, dicendo: Similiter vxores subditæ sitis vestris viris, vt etiam qui non obtemperant sermoni, per vxorum conuersationē absque sermone lucrifiant, dum considerāt cum reuerentia coniunctam castam conuersationem vestram: quarum ornatus sit, non externus, qui situs est in plicatura capillorum & additione auri, aut in palliorū amictu, verùm occultus, qui est in corde homo, si is careat omni corruptela: ita vt spiritus placidus sit & quietus, qui spiritus in oculis Dei, magnifica ac sumptuosa res est. Nam ad eum modum olim & sanctæ illæ mulieres sperantes in Deo comebant sese, & subditę erant suis viris, quemadmodum Sara obediuit Abrahæ, Dominum illum appellans: cuius factæ estis filiæ, dum benefacitis, & non terremini vllo pauore.

Qui sacro coniugio copulantur, eodem nuptiarum die, debent sacram Synaxim recipere.

Ordo visitationis Infirmorum.

Ingrediens Sacerdos domum infirmi, dicat.

Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea.

Tunc

Tunc accedens ad ægrotum, flexis genibus, dicat.

NE reminiſcaris Domine, iniquitates noſtras, vel peccata parentum noſtrorum. Parce nobis Domine, parce populo tuo, quẽ redemiſti præcioſiſſimo ſanguine tuo, ne in æternum iraſcaris nobis.

Kyrie eleyſon.
Chriſte eleyſon.
Kyrie eleyſon.
Pater noſter qui es in cœlis. &c.

Miniſter.

Et ne nos inducas in tentationem.

Reſponſum.

Sed libera nos à malo.

Miniſter.

Domine, ſaluum fac ſeruum tuum.

Reſponſum.

Qui ſuam fiduciam in te collocat.

Miniſter.

Mitte ei auxilium de ſanctuario tuo.

Reſponſum.

Et eum perpetuò potenter defende.

Miniſter.

Nihil præualeat inimicus in eum.

Reſponſum.

Et filius iniquitatis non noceat ei.

Minister.

Esto ei Domine, turris fortitudinis.

Responsum.

A facie inimici eius.

Minister.

Domine, exaudi orationem nostram.

Responsum.

Et clamor noster ad te perueniat.

Oremus.

RESpice Domine, de cœlo, visita & succurre seruo tuo, respice eum oculis misericordiæ tuæ, consolare eum vt in te certò confidat: defende eum ab insidijs inimici, & serua eum in pace perpetua & quiete. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

EXaudi nos omnipotens & misericors Deus ac seruator, extende consuetam misericordiam tuam, ad hunc seruum tuum ægrotantem: visita illum Domine, vt inuisisti socrum Petri, & seruum Centurionis: sic visita & restitue hũc ægrum pristinæ sanitati, si ita tibi visum fuerit: vel fac eum ita perferre hanc afflictionem, vt post hanc ærumnosam vitam tecum viuat in æternum. Amen.

Vtatur

Vtatur autem Minister ista ad ægrotum exhortatione, vel consimili.

HOc scias charissime frater, omnipotentem Deum esse Dominum vitę & mortis, eorumque omnium quæ ad eas pertinent, nempe iuuentutis, fortitudinis, sanitatis, senectutis, debilitatis, & infirmitatis. Quare persuasum tibi sit, quòd quicunq; tuus fuerit morbus, is, Deo volente, & sciente tibi contingat, & quacunq; tandem de causa, siue vt probet tuam patientiam, siue ad exemplum aliorum, vt fides tua in die Domini inueniatur, ad laudem, gloriam & honorem Dei, & augmentum fœlicitatis vitæ æternæ, siue etiam ad correctionem & castigationẽ de aliquo quod offendit oculos cœlestis patris. Noueris certò, quòd si verè te pœniteat peccati, & æquo animo feras hanc afflictionem, confisus in misericordia Dei, promissa propter filium suum Dominũ nostrum Iesum Christum, gratias agens pro hac paterna visitatione, & te humiliter subijcias diuinæ eius voluntati, tibi proderit ad salutem, & promouebit te in recta via, quæ ducit ad vitam æternam.

Si ægrotus fuerit admodum debilis, poterit Minister hic facere finem exhortationis.

Quare in optimam partem accipias hãc correctionem Domini. Quem enim diligit Dominus, hunc caſtigat. Imò vt D. Paulus inquit: Flagellat omnem filium quem recipit. Item ſi fertis caſtigationem, offert ſemetipſum vobis vt proprijs filijs. Quis enim eſt filius, quem pater non caſtigat? Si non eſtis ſubiecti correctioni, cuius omnes germani filij ſunt participes, nothi eſtis & ſpurij, non legitimi filij. Quare cùm patres noſtri carnales nos caſtigẽt, & nihilominus obſequimur illis cum omni reuerentia, nũquid multo magis debemus obedire ſpirituali patri, vt viuamus? Et illi quidem paucis diebus nos correxerunt pro ipſorum voluntate: Ipſe verò nos caſtigat propter noſtram vtilitatẽ, vt participes ſimus ſuæ ſanctitatis. Hæc verba chariſſime frater, Dei verba ſunt, propter noſtram conſolationẽ & inſtructionẽ, ſcripta: vt patienter & cum gratiarum actione, feramus cœleſtis Patris correctionem quancunq;, & per quæcunque aduerſa placuerit illi nos viſitare. Neq; enim maior conſolatio Chriſtiano eſſe debet, quàm vt ſimilis fiat imaginis filij Dei, in perferundis ærumnis & aduerſis, ac infirmitatibus. Quemadmodum igitur Chriſtus ipſe, non ante ingreſſus eſt in gloriam quàm pateretur, ſed ante crucifixus eſt quã glorifi-

glorificaretur: Ita profecto via ad gloriam, est patientia tribulationum: & transitus ad vitam est, libenter cum Christo mori, vt vnà cũ ipso resurgamus à morte, & perfruamur vita æterna. Feras igitur tuam infirmitatem hoc modo tibi salutarem, æquo animo: adhortorq; in Domino, vt memineris professionis tuæ in baptismo. Cùm autem post hanc vitam reddenda sit ratio iusto Iudici, à quo omnes sine respectu personarũ oportet iudicari, exhortor te, vt examines teipsum, & quomodo cum Deo & cũ omnibus hominibus tecum conuenit, vt dum teipsum accusas & iudicas, pro peccatis tuis, inuenias misericordiam apud cœlestẽ patrem, propter Christum, & non accuseris aut damneris in tremendo iudicio. Recitabo igitur articulos fidei, vt noris vtrum verè credas illa, quæ Christianum credere oportet.

Hic Sacerdos recitabit articulos Symboli, dicens in hunc modum.

CRedis in Deum Patrem omnipotẽtem, creatorem cœli & terræ? &c.

Quemadmodum sit in baptismate.

Tunc examinabit illum Sacerdos, num sit in charitate cum omnibus hominibus, exhortans

illum, vt ex toto corde condonet illis, à quibus iniuria affectus fuerit. Et si aliquos ipse offenderit, aut iniuria affecerit, precetur vt sibi cõdonent, & pro sua facultate illis satisfaciat.

Et si antè non condiderit Testamentũ, tunc condat, & dicat quæ ei debentur, & vicissim quæ debeat, propter quietem posteritatis & amicorum. Sæpè autem in concionibus diuites & potentes moneat, de condendo testamento dum valent. Hæc verba superius repetita, antè enũtiari possunt quàm Minister precationem ordiatur, prout sibi visum fuerit.

Hic ne omittatur, quin Minister agat cum infirmo de eleemosyna danda pauperibus.

Si ægrotus sentit suã cõscientiã grauatã esse aliqua in re, de illa Sacerdoti priuatim confiteatur: & finita confessione, Minister vtetur hac forma absolutionis.

DOminus noster Iesus Christus, qui dedit potestatem Ecclesiæ absoluendi à peccatis verè pœnitentes, & credentes in eum, ipse ex infinita misericordia indulgeat tibi peccata tua: ego verò autoritate ipsius mihi commissa, absoluo te ab omnibus peccatis, in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Deinde Minister recitabit subsequentem Collectam, dicens.

Oremus.

Oremus.

OMiſericordiſſime Domine, qui iuxta multitudinem miſericordiæ tuæ deles peccata pœnitentium, ita vt eorum amplius non memineris, aperi oculos miſericordiæ tuæ, ſuper hunc famulum tuum, qui petit miſericordiam & remiſſionem peccatorum ex toto pectore. Renoua amantiſſime pater, quicquid in eo ſubuerſum eſt, fraude & malitia Satanæ, vel carnali concupiſcentia, & fragilitate humana: cõſerua & cuſtodi hoc ægrotũ membrum in vnitate Eccleſiæ: vide contritionem eius, reſpice lachrymas, pœnaſque mitiga aut amoue, vt placet diuinæ voluntati tuæ. Et quia in tua miſericordia tantùm confidit, noli imputare ei priora peccata, ſed cum eo in gratiam redi, propter merita dilectiſſimi filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Tunc oret Miniſter hunc Pſalmum.xxi.

IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum: in iuſtitia tua libera me, & eripe me.

Inclina ad me aurem tuam: & ſalua me.

Eſto mihi in Deum protectorem: & in locum munitum, & ſaluum me facias.

Quoniam firmamentum meum: & refugium meum es tu.

Deus meus, eripe me de manu peccatoris: & de manu contra legem agentis, & iniqui.

Quoniam tu es patientia mea Domine: Domine, spes mea à iuuentute mea.

In te confirmatus sum ex vtero: de ventre matris meæ, tu es protector meus.

In te cantatio mea semper: tanquã prodigium factus sum multis, & tu adiutor fortis.

Repleatur os meum laude: vt cãtem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam.

Ne proijcias me in tempore senectutis: cũ defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebãt animam meam, consilium fecerunt in vnum.

Dicentes, Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum: quia non est qui eripiat.

Deus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum respice.

Confundantur & deficiant detrahentes animæ meæ: operiantur confusione & pudore, qui quærunt mala mihi.

Ego autem semper sperabo: & adijciam super omnem laudem tuam.

Os meum annuntiabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum.

Quoniam non cognoui literaturam, introibo

troibo in potentias Domini: Domine, memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius.

Deus docuiſti me à iuuentute mea: & vſque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

Et vſque in ſenectam & ſenium: Deus ne derelinquas me.

Donec annuntiem brachium tuum: generationi omni quæ ventura eſt.

Potentiam tuam & iuſtitiã tuam Deus, vſq; in altiſſima quę feciſti magnalia: Deus quis ſimilis tibi?

Quãtas oſtẽdiſti mihi tribulationes multas & malas, & conuerſus viuificaſti me: & de abyſſis terræ iterum reduxiſti me.

Multiplicaſti magnificentiam tuam: & conuerſus, conſolatus es me.

Nam & ego cõfitebor tibi in vaſis pſalmi veritatem tuam Deus: pſallã tibi in cythara, ſanctus Iſrael.

Exultabunt labia mea cùm cantauero tibi: & anima mea, quam redemiſti.

Sed & lingua mea tota die meditabitur iuſtitiam tuam: cùm confuſi & reueriti fuerint qui quærunt mala mihi.

Gloria Patri & Filio. &c.

Antiphona.

SAluator mundi, ſalua nos. Qui per crucem & pretioſum ſanguinem redemiſti

nos, adiuua nos, te rogamus ó Deus.

Collecta.

OMnipotens Deus, qui est fortitudo omnium in se sperantium, cui omnia in cœlo & in terra, & subtus terram obediunt, nunc & semper sit tibi protector, & faciat cognoscere & sentire, quòd non sit aliud nomen datum sub cœlo hominibus, in quo, & per quod tu recipias salutem & sanitatem, præter nomen Domini nostri Iesu Christi. Amen.

Communio infirmorum.

Cum omnes mortales subiecti sint infinitis periculis, infirmitatibus, & ærũnis, & semper incerti sint quando ex hac vita erit emigrandũ: ideò vt semper sint parati, & in expectatione mortis, quandocunq; Deus voluerit. Pastor subinde, sed præsertim pestis tempore, admoneat parochianos, vt frequenter communicent sacramento corporis & sanguinis Domini. Sic enim cauebitur, ne cum subitò fuerint correpti morbo, soliciti sint pro sacra Communione.

Verùm si infirmus non poterit venire in Ecclesiam, & petit sibi dari Sacramentum in domo sua, significabit tũ demùm postridie, aut primo

primo mane parocho, quot cum ipso vnà velint communicare.

Nactusq́, idoneũ in ægrotantis domo locum, in quo reuerenter administrare queat, ac præsenti sufficienti hominũ numero, qui cum ægro sacram Cõmunionem (omnibus ad hæc necessarijs) participare possint, ibidem administer sacrosanctam Communionem celebrabit.

Oremus.

OMnipotens æterne Deus, conditor humani generis, qui quos diligis corrigis, & castigas omnem filiũ quem recipis, quę̃sum⁹, vt miserearis huic seruo tuo infirmo, & præsta, vt patienter hãc infirmitatem ferat, & recuperet sanitatem, si ita tibi videbitur, & quandocunque anima eius è corpore migrauerit, possit coram te sine labe repræsentari, per Iesum Christum Dominũ nostrum. Amen.

Epistola. Heb. xij.

FIlli mi, ne neglexeris correptionem Domini, neq; deficias cùm ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit.

Euangelium. Ioan. v.

AMen amen dico vobis, qui sermonem meum audit, & credit ei qui misit me,

habet vitam æternam, & in condemnationem non veniet, ſed tranſiuit à morte in vitam.

Miniſter.

Dominus vobiſcum.

Reſponſum.

Et cum ſpiritu tuo.

Miniſter.

Surſum corda. &c.

Vſque ad finem, vt ſuprà dictum eſt.

Cùm venitur ad diſtributionem Sacramẽti corporis & ſanguinis Chriſti, Sacerdos primò cõmunicet, deinde alij cum ægroto, qui ſeſe ad hoc præpararunt. Verùm ſi quis, quòd periculoſiſſimè ægrotet, vel quòd miniſtrum ſuo tẽpore nõ admonuerit, vel quòd iuſto communicãtium numero egeat, vel propter aliud quodcunque legitimum impedimentum, Sacramentum corporis & ſanguinis Chriſti nõ percipiat: tũ eum miniſter ita inſtituet, vt ſi verè de peccatis reſipiſcat, & Ieſum Chriſtum in cruce mortem pro eo pertuliſſe, & propter eius redemptionem ſuum ſanguinem fudiſſe firmiter credat, beneficiorum ex eo acceptorum diligẽter recolens, immortalesq́; gratias agens: eum corpus & ſanguinem ſeruatoris Chriſti (quãtumuis ore ſacramentum non percipiat) ad ſuæ animæ ſalutem vtiliſſimè mãducare & bibere.

Si

Si eodem tempore visitatur & recepturus sit sacram Communionem ægrotus, licebit sacerdoti (quò citius officiũ vtrunque absoluat) Visitationis finem facere, cùm ventum fuerit ad Psalmum, In te Domine speraui. *atque mox inchoare officium Sacræ Communionis.*

Pestis, sudoris, vel similibus valetudinis & morborum infestis temporibus, cùm nemo parochianorũ aut vicinorum propter contagionis metum ad communicandum vnà in ædibus ægroti adduci possint, minister (si æger id enixè petat) cum eo solo communicare poterit.

Sepultura.

Sacerdos proceder obuiam feretro, ad ingressum Cœmiterij & dicat, aut ministri & clerici qui cum eo sunt, canant, euntes vel ad templum, vel ad sepulchrum, has Antiphonas.

Ioannis. xi.

EGo sum resurrectio, & vita, dicit Dominus. Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum.

Iob. xix.

SCio quòd redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum. Et rursum circundabor pelle mea, & in car-

ne mea videbo Deum. Quem visurus sum ego ipse: & oculi mei conspecturi sunt, & non alius.

1. Timoth. vi.

NIhil intulimus in mundum, videlicet nec efferre quicquam possumus. Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Iob. 1.

Cùm ventum est ad sepulchrum, dum cadauer paratur imponendum, dicatur aut canatur.

Iob. xiij.

HOmo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu permanet.

Antiphona.

MEdia vita in morte sumus, quem quærimus adiutorem, nisi te Domine? qui pro peccatis nostris iustè iraseeris. Sancte Deus, Sancte fortis, Sancte & misericors Saluator, amaræ morti ne tradas nos. Tu Domine, qui cognoscis occulta cordium nostrorum, noli claudere aures tuæ misericordiæ ad preces nostras, sed parce nobis Domine sanctissime, Deus fortis, misericors

eors ſaluator, & iudex æquiſſimẽ, ne patiaris nos in extrema hora vllis mortis doloribus à te excidere.

Dum cadauer terra iniecta operitur, Sacerdos dicat.

CVm Deo viſum ſit ex immenſa ſua miſericordia animã chariſſimi fratris noſtri nunc defuncti, ad ſe ſuſcipere, corpus ſuum ſepulchro committendum curamus, terram terræ, cinerem cineribus, puluerem pulueribus, cum certa & conſtanti ſpe reſurrectionis, ad vitam æternam. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui trãſformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ, iuxta potẽtiam operationis ſuæ, qua poteſt ſibi ſubijcere omnia.

Tum recitatur Antiphona.

AVdiui vocem de cœlo, dicentem mihi, Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur amodò. Etiam dicit ſpiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis. Apoc. 14.

Deinde legatur Lectio. 1. Cor. xv.

CHriſtus ſurrexit ex mortuis: primitiæ eorum qui dormierant, fuit. Poſtquam enim per hominem mors, etiam per homi- Coloſ. 1. 2. Theſ. 4.

nem resurrectio mortuorum. Quemadmodum enim per Adam omnes moriuntur, ita & per Christũ omnes viuificabuntur, vnusquisque autem in proprio ordine, primitiæ Christus: deinde ij qui sunt Christi in aduentu ipsius: mox finis, cùm tradiderit regnum Deo & patri: cùm aboleuerit omnem principatum, & omnem potestatem ac virtutem. Nam oportet eum regnare, donec posuerit omnes inimicos sub pedes suos. Nouissimus hostis aboletur mors. Nam omnia subiecit sub pedes illius. Atqui cùm dicat, quòd omnia subiecta sint, palàm est, excipiendum eum, qui subiecit illi omnia. Cùm autem subiecta fuerint illi omnia, tũc & ipse filius subijcietur ei, qui illi subiecit omnia, vt sit Deus omnia in omnibus. Alioqui quid facient ij, qui baptizãtur pro mortuis, si omninò mortui non resurgunt? Cur & baptizãtur pro mortuis? Quid & nos periclitamur omni tempore? Indies morior, per nostram gloriationem, quam habeo in Christo Iesu Domino nostro. Si secundum hominem cum bestijs depugnaui Ephesi, quæ mihi vtilitas, si mortui non resurgunt? Edamus & bibamus, cras enim morimur. Ne decipiamini. Mores bonos, colloquia corrumpunt mala. Expergiscimini iustè, & ne peccetis. Nam ignorationem Dei nonnulli

Psal.109. Heb.2. 1.Co.16. *Menander.* Esa.22. Sap.2.

nulli habent. Ad pudorem vobis loquor. At dicet aliquis: Quomodo resurgunt mortui? Quali autem corpore venient? Stulte, Tu quod seminas, non viuificatur, nisi mortuum fuerit. Et hoc quod seminas, non cor- Ioan. 12.
pus quod nascetur, seminas, sed nudū granum: exempli causa tritici, aut alicuius ex cæteris. Sed Deus illi dat corpus vt voluit, & vnicuique seminum suum corpus. Non omnis caro eadem caro: sed alia quidem caro hominum, alia verò caro pecorū, alia verò piscium, alia verò volucrium. Et sunt corpora cœlestia, & sunt corpora terrestria. Verùm alia quidem cœlestium gloria, alia verò terrestriū: alia gloria solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarum. Stella si- Matt. 13.
quidem à stella differt in gloria. Sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, resurgit in incorruptibilitate: seminatur in ignominia, resurgit in gloria: seminatur in infirmitate, resurgit in potentia. Seminatur corpus animale, resurgit corpus spirituale. Est corpus animale, & est corpus spirituale, quemadmodum & scriptum est. Factus est primus homo Adam in animam Gen. 1.
viuentem, extremus Adam in spiritum viuificantem. At nō primùm quod spirituale, sed quod animale, deinde quod spirituale. Primus homo de terra, terrenus: secundus

homo ipſe Dominus de cœlo. Qualis terrenus ille, tales & hi qui terreni ſunt: & qualis ille cœleſtis, tales & hi qui cœleſtes ſunt. Et quemadmodum geſtauimus imaginem terreni, geſtabimus & imaginem cœleſtis. Hoc autem dico fratres, quòd caro & ſanguis regni Dei hæreditatem conſequi non poſſunt. Neque corruptio, incorruptibilitatis hæreditatem accipit. Ecce myſterium
1. Theſ. 4. vobis dico. Non omnes quidem dormie-
Phil. 3. mus, omnes tamen immutabimur, in puncto temporis, in momento oculi, per extremam tubam. Canet enim, & mortui reſurgent incorruptibiles, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptibilitatem, & mortale hoc induere
Eſa. 25. immortalitatem. Cùm autem corruptibile
Oſe. 13. hoc induerit incorruptibilitatem, & mor-
Heb. 2. tale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet ſermo qui ſcriptus eſt: Abſorpta eſt mors in victoriam. Vbi tuus mors aculeus? vbi tua inferne victoria? Aculeus autem mortis, peccatum: potentia verò peccati, lex.
1. Ioh. 5. Sed Deo gratia, qui dedit nobis victoriam, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Itaque fratres mei dilecti, ſtabiles ſitis, immobiles, abundãtes in opere Domini ſemper, cùm ſciatis quòd labor veſter non eſt inanis in Domino.

Finita

Finita epiſtola, Miniſter dicet,

Kyrie eleyſon.
Chriſte eleyſon.
Kyrie eleyſon.
Pater noſter qui es in cœlis, &c.

Miniſter.

Et ne nos inducas in tentationem.

Reſponſum.

Sed libera nos à malo.

Miniſter.

Oremus.

OMnipotens Deus, apud quem viuunt ſpiritus illorum, qui hinc deceſſerunt in Domino, & quo cum animæ electorum, poſtquam exuerunt onus huius carnis, lætitia & fœlicitate fruuntur: gratias agimus tibi immenſas, propterea quòd expedire voluiſti N. noſtrum fratrem, ex ærumnis huius mundi impij, precantes vt placeat infinitæ tuæ bonitati, breui explere numerum electorum tuorum, & maturare gloriam regni tui, vt nos vnà cum fratre noſtro, & omnibus alijs vita defunctis, in vera fide & confeſſione nominis tui, conſequamur perfectam abſolutionẽ, & beatitudinem, tum corporis tũ animæ, in tua perpetua & ſempiterna gloria. Amen.

Collecta.

MIsericors Deus, Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui eſt reſurrectio & vita, in quem quicũque crediderit, viuet, etiamſi moriatur: & quicunque viuit & credit in ipſum, in omnem æternitatem non morietur. Qui nos docuit etiam per ſanctum Apoſtolum ſuum Paulum, vt non triſtaremur, tanquam ij, qui ſpem non habent, illorum cauſa qui dormiunt in ipſo: ſupplices te petimus, ô Pater, vt nos ſuſcites à morte peccati, ad vitam iuſtitiæ, vt quum decedimus ab hac vita, quieſcamus in ipſo, prout ſpes eſt noſtrum fratrẽ quieſcere, & vt in communi illa reſurrectione extremi diei, reperiamur accepti coràm te, & recipiamus illam benedictionem, quam dilectus tuus filius enuntiabit, omnibus ijs, qui diligunt ac verentur te, dicens: Venite benedicti filij patris mei, recipite regnum illud, quod vobis paratum fuit ab origine mundi. Largire hoc, quæſumus te miſericors Pater, per Ieſum Chriſtum mediatorem ac ſeruatorem noſtrum. Amen.

Gratiarum

Gratiarum actio, pro mulieribus post partum.

Accedet mulier in Ecclesiam, ibique in loco conuenienti genua flectet iuxta eum locum, in quo mensa Domini collocata est, & Minister mulieri propè astans, hæc verba dicet, vel similia, sicuti ipsa occasio postulabit.

QVandoquidem omnipotenti Deo ex sua bonitate visum sit, tibi saluam liberationem dedisse, inq; magno partus periculo præseruasse, maximas propterea gratias Deo ages & orabis.

Deinde hunc Psalmum dicet minister.

LEuaui oculos meos in montes: vnde ve- Psal. 121.
niat auxilium meum.

Auxilium meum venit à Domino: qui fecit cœlum & terram.

Non sinet pedem tuum vacillare: neque dormitet qui custodit te.

Ecce non dormitabit: neque dormiet, qui custodit Israel.

Dominus custodit te, Dominus protectio tua super manum dexteram tuam.

Per diem sol non vret te: neque luna per noctem.

Dominus cuſtodit te ab omni malo: cuſtodiat animam tuam Dominus.

Dominus cuſtodiet introitum tuum, & exitum tuum, ex hoc nunc, & vſque in ſeculum.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Kyrie eleyſon.

Chriſte eleyſon.

Kyrie eleyſon.

Pater noſter qui es in cœlis, &c.

Et ne nos inducas in tentationem.

Reſponſum.

Sed libera nos à malo. Amen.

Miniſter.

Pſal.85. ver.2. Saluam fac Domine, hanc mulierem famulam tuam.

Reſponſum.

Quæ ſperat in te.

Miniſter.

Pſal.60. ver.3. Eſto illi turris fortitudinis.

Reſponſum.

A facie inimici eius.

Miniſter.

Pſal.101. a.1. Domine, exaudi preces noſtras.

Reſponſum.

Et clamor noſter ad te veniat.

Mini-

Minister.

Oremus.

OMnipotens Deus, qui liberasti mulierem hãc famulam tuam à magna pœna, & in partus periculo, Concede quæsumus, (misericordissime Pater) vt ipsa tuo auxilio & fideliter viuat, & ambulet in sua vocatione, secundum voluntatem tuam in hac præsenti vita: ac etiam particeps fiat æternæ glorię in vita futura. Per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Mulier quæ venit ad gratias agendas, solitas oblationes offerre debet: & si celebrata fuerit Communio, conuenit, vt ipsa sanctam quoque Communionem recipiat.

Comminatio in peccatores, cum precibus quibusdam, vtendis diuersis anni temporibus.

Post matutinas preces, populo conuocato per campanæ pulsationem, & in ecclesiam conueniente, Litania Anglica iuxta morem assuetum dicenda erit: qua finita minister suggestum ascendet, ac sic dicet,

FRatres, in primitiua Ecclesia, pia erat disciplina, vt in initio Quadragesimæ, tales personæ, qui peccatores erãt manifesti,

ad publicam pœnitentiam essent coacti,& in mundo hoc correpti, quò eorum animæ fierent saluæ in die Domini: & vt eorum exemplo alij admoniti, magis extimescerent peccare. In cuius loco (donec eadem disciplina iterùm restitui possit, quod maximè est optandū) visum est, vt hoc tẽpore coram vobis legerentur generales Maledictionis Dei sententiæ, aduersus impœnitẽtes peccatores, collectæ ex vicesimo septimo capite Deutronomij, alijsque Scripturæ locis:& vt vos ad singulam quanq; sententiam respondeatis Amen: in hunc finem, vt vos admoniti magnæ Dei indignationis in peccatores, citiùs vocemini ad seriam atq; veram pœnitentiam, & cautius ambuletis in hisce periculosis diebus, fugiẽtes ab huiusmodi vitijs, quibus Dei maledictionem esse debitam ore vestro affirmatis.

Deut. 27. c. 15. MAledictus homo, qui aliquam facit sculptilem & conflatilem imaginem, abominationem Domino, opus manuum artificum, ponetque illam in abscondito, vt eam adoret.

Et respondebit Populus ac dicet,

Exod. 21. c. 16. Amen. *Minister.*

Leu. 20. b. 9. Maledictus is est, qui patri suo & matri maledicit.

Respon-

Responsum.

Amen.

Minister.

Maledictus, qui trãsfert terminos proximi sui. Deut. 27. c. 17.

Responsum,

Amen.

Minister.

Maledictus, qui errare facit cæcum in itinere. Deut. 27. c. 18.

Responsum,

Amen.

Minister.

Maledictus, qui peruertit iudicium aduenæ, pupilli & viduæ. Deut. 27. c. 19.

Responsum.

Amen.

Minister.

Maledictus, qui clàm percusserit proximum suum. Deut. 27. d. 24.

Responsum.

Amen.

Minister.

Maledictus, qui dormit cum vxore proximi sui. Deut. 27. d. 25.

Responsum.

Amen.

Minister.

Maledictus, qui accipit munera, vt per- Deut. 27. d. 26.

cutiat animam ſanguinis innocentis.

Reſponſum.

Amen.

Miniſter.

Hier.17. a.5. Maledictus, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, cuius cor à Domino recedit.

Reſponſum.

Amen.

Miniſter.

Hier.50. g.41. Mat.25. d.41. 1.Cor.6. b.9.& 10. Maledicti, qui ſunt immiſericordes, ſcortatores, adulteri, & auari homines, ſimulachrorum cultores, maledici, ebrioſi, & rapaces.

Reſponſum.

Amen.

Miniſter.

Pſal.118. g.21. IAm, quum illi omnes maledicti ſint, (ſicuti teſtimonium perhibet Propheta Dauid,) qui errant, & declinant à mandatis Dei, nos (memores terribilis iudicij quod noſtris capitibus imminet, quodque ſemper inſtat) reuertamur ad Dominum Deum, cum omni contritione & humilitate cordis, plangentes & lugentes vitam noſtram peccatricem: delicta noſtra agnoſcentes & confitentes, dignóſque pœnitentiæ fructus facere quærentes.

Iam

Iam enim ſecuris ad radicem arborum poſita eſt, ſic vt omnis arbor quæ non facit fructum bonum exciditur, & in ignem mittitur. Horrẽdum eſt incidere in manus Dei viuentis. Ipſe pluet ſuper peccatores laqueos: ignem, ſulphur, & ſpiritus procellarum erit pars calicis eorum. Ecce enim Dominus egredietur de loco ſuo, vt viſitet iniquitatem habitatoris terræ. Sed quis diem aduentus eius ſuſtinere poterit? Quis, quum ſe conſpiciendum præbet, conſiſtet? Cuius ventilabrum in manu ſua eſt, & ipſe repurgabit aream ſuam, & congregabit triticum ſuum in horreum: paleam autem exuret igni inextinguibili. Dies Domini venit vt fur in nocte: Et quum dixerint homines, pax & tuta omnia, tunc repentinus eis imminet interitus, ſicuti dolor partus mulieri prægnanti, nec effugient. Tunc apparebit ira Dei, in die vindicte, quam obſtinati peccatores iuxta duritiam cordis eorum ſibijpſis collegerunt, qui bonitatem, tolerantiam, lenitatemque Dei, quum eos aſſiduè ad pœnitentiam inuitauerat, cõtempſerunt. Tunc inuocabunt me (dicit Dominus) ſed non exaudiam, manè quærent me, & non inuenient me, eò quod exoſam habuerint diſciplinam, & timorem Domini non ſuſceperint, neq; acquieuerint conſilio

Mat. 3. b. ver. 10.
Hebr. 10. ver. 31.
Pſal. 10. ver. 7.
Eſa. 26. d. 21.
Mal. 3. v. 2.
Matt. 3. ver. 12.
1. Theſ. 5. a. 2. &c.
Rom. 2. a. 4. & 5.
Prou. 1. d. 28. & 29. & 30.

meo, castigationem meã fuerint aspernati. Tunc serum nimis erit pulsare, quum clausa sit ianua: & serum misericordiam petere, quum iustitiæ temp⁹ adsit. O terribilis vox iustissimi iudicij, quod super eos denuntiandum erit, quum illis dicetur. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & angelis ei⁹. Proinde fratres, dũ tempus est caueamus, dum dies salutis remaneat: quia venit nox, quando nemo potest operari: Sed dum lucem habeamus, credam⁹ in lucem, & vt filij lucis ambulemus, ne mittamur in tenebras exteriores, vbi fletus est & stridor dentium. Ne Dei bonitate abutamur, qui clementer ad vitæ emendationem nos inuitat, & ex infinita sua misericordia pollicetur nobis præteriti peccati remissionem, si ex toto animo, & verò corde reuertamur ad eum. Nam etsi peccata nostra fuerint vt coccinum, quasi nix dealbabuntur: Si rubent instar purpuræ, velut lana alba erunt. Conuertimini syncerè (ait Dominus) ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas vestra. Proijcite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus præuaricati estis, & facite vobis corda noua, & spiritum nouum, & quare moriẽmini domus Israël? quandoquidem non delector morte

Mat. 25. v. 41.

2. Cor. 6. a. 2.

Ioh. 9 a. 4. Ioh. 12. f. 36.

Eph. 5. b. 8. Mat. 22. ver. 13.

Esa. 1. e. 18

Ezech. 18. g. 30. 31. & 32.

mo-

morientis, dicit Dominus Deus: reuertimini ergo & viuetis. Et si peccauerimus, tamē aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Ipse enim vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Reuertamur igitur ad eū qui susceptor misericors est omniū peccatorū verè resipiscentiū, pro certo nobisipsis persuasum habētes, quòd ille sit paratus ad recipiendum nos, & libentissimus erit ad condonandum nobis, si cum fideli pœnitudine ad eum accesserimus, si nosmetipsos ei subiecerimus, & posthæc in vijs eius ambulauerimus. Si iugum eius commodum, & onus leue sustulerimus ad sequendū eum in humilitate, patientia, & charitate, & vt eius sancti Spiritus gubernatione dirigamur, eius gloriam semper quærentes, eique debitè seruientes in nostra vocatione, cum gratiarum actione. Hoc si fecerimus, Christus nos liberabit ab execratione legis, & ab extrema maledictione, quæ in eos cadet, qui à sinistris statuētur, & nos statuet à dextris suis, nobisq; dabit beatā patris benedictionem, iubens vt glorioſi regni eius possessionē capiamus, ad quod ipse dignetur nos omnes perducere, propter infinitam suam misericordiam. Amen. 1. Ioh. 2. a. 1. & 2. Esa. 53. b. 5. Mat. 11. ver. 30. Ioh. 16. Mat. 25. ver. 33.

Et tunc omnes genua flectent, & Minister ac clerici genibus flexis, vbi assueuerunt Litaniã dicere, hunc Psalmum dicent.

Psal. 50. MIserere mei Deus, secundùm magnam misericordiam tuam: & secundũ multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatẽ meam ego cognosco: & peccatũ meũ contrà me est semper.

Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me Domine, hyssopo, & mũdabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium & lætitiã: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proijcias me à facie tua: & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

Redde

Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.

Libera me de ſanguinib⁹ Deus, De⁹ ſalutis meę: & exultabit lingua mea iuſtitiã tuã.

Domine, labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam ſi voluiſſes, ſacrificium dediſſem: vtiq; holocauſtis non delectaberis.

Sacrificiũ Deo ſpiritus cõtribulatus: cor contritũ & humiliatũ Deus, non deſpicies.

Benignè fac Domine, in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Hieruſalem.

Tũc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationes & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.

Gloria Patri, & Filio. &c.

Sicut erat in principio. &c.

Kyrie eleyſon.

Chriſte eleyſon.

Kyrie eleyſon.

Pater noſter qui es in cælis. &c.

Et ne nos inducas in tentationem.

Reſponſio.

Sed libera nos à malo.

Miniſter.

Saluos fac Domine, famulos tuos.

Reſponſio.

Psal.85. ver.2. Qui sperant in te.

Minister.

Psal.19. v.2.&7. Mitte illis auxilium de alto.

Responsio.

Psal.143. ver.8. Et omni tempore potenter eos defende.

Minister.

Psal.78. 9. Adiuua nos Deus salutaris noster.

Responsio.

Et propter gloriam nominis tui libera nos: propitius esto nobis peccatoribus, propter nomen tuum.

Minister.

Psal.101. a.1. Domine, exaudi preces nostras.

Responsio.

Et clamor noster ad te veniat.

Oremus.

O Domine, misericorditer vt preces nostras audias, te rogamus, & parce omnibus illis, qui tibi peccata sua confiteantur, vt illi (quorum conscientiæ de peccato accusantur) per clementem tuam condonationem absoluantur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O Mnipotentissime Deus, & misericors Pater, qui omnium miserearis, & nihil eorum quæ fecisti, odio habeas, qui nō vis mortem peccatoris, sed vt potiùs à peccato se conuertat, & vt saluus fiat: clemēter remitte

mitte nobis delicta nostra, recipe & consolare nos, qui peccati onere laboramus & onerati sumus: tuum est misereri, tibi soli conuenit peccata condonare: parce igitur nobis bone Domine, parce populo, quem redemisti: ne introeas in iudiciũ cum seruis tuis, qui vilis puluis sumus, & miseri peccatores, sed ita iram tuam à nobis auerte, qui humiliter agnoscimus nostram corruptionem, & verè pœnitẽtiam agimus delictorũ nostrorum, sic festina ad adiuuandũ nos in hoc seculo, vt in æternum tecum viuamus in seculo futuro. Per Iesum Christũ Dominum nostrum. Amen. Psal. 142. a. 2. Psal. 69. a. 1.

Tunc populus dicet hoc quod sequitur, post Ministrum.

COnuerte nos ô bone Domine, & sic cõuertemur propitio esto Domine, propitius esto populo tuo, qui cõuertũtur ad te in luctu, ieiunio & oratione: quia tu misericors Deus es, plenus clementiæ, patiẽs & multæ misericordię. Parcis tu cũ nos pœnã mereamur, & in ira tua de misericordia cogitas. Parce populo tuo bone Domine, parce: & ne des hæreditatem tuã in opprobriũ. Audi nos Domine, propter magnam misericordiam tuam, & propter multitudinem miserationum nos respice. Hier. 31. c. 18. Psa. 79. a. 4. Ioel. 2. d. 12. & 13. & 17. ver.

FINIS.

quid facies facies veneris
rum veneris ante.
ne fedeas fedeas ne petias pias

PSALMORVM DAVIDIS PROPHETAE ET *REGIS.*

Ad Hebraicam veritatem, à Sebastiano Munsterо quàm diligentissimè versus.

The date is 1574 but some stupid individual has troubled to alter it to '84

1584.

Psalterium.

Psalm. I.

1 BEatus vir, qui nō ambulauit in cōsilio impiorū, & in via peccatorum nō stetit, & in cōsessu derisorum non sedit. Matutinæ preces.

2 Sed in lege Domini volūtas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.

3 Et erit sicut arbor plantata iuxta riuos aquarum, quæ fructum suum dabit in tempore suo.

4 Et folium eius non marcescet, & omne quod faciet, prosperè faciet.

5 Non sic impij, sed (mouentur ad malum) sicut palea, quam dispellit ventus.

6 Propterea non resurgent impij in ipso iudicio, sicut & peccatores in cœtu iustorū.

7 Dominus autem nouit viam iustorum, & iter impiorum peribit.

Psal. II.

1 QVare ad tumultū cōueniunt gentes, & populi meditantur rem inanē?

2 Statuunt se reges terræ, & principes simul ineunt consilium, contra Dominum

& contra Christum eius.

3 Dirumpamus vincula eorum, & proijctiamus à nobis funes eorum.

4 Qui habitat in cœlis deridebit, Dominus subsannabit eos.

5 Tunc loquetur ad eos in ira sua: atque in furore suo terrebit eos.

6 Ego autem constitui regem meum, super Zion montem sanctitatis meæ.

7 Narrabo (veluti) decretum, quod Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te.

8 Postula à me, & dabo gẽtes tibi in hæreditatẽ, atq; fines terræ in possessionẽ tuã.

9 Tu confringes eas in virga ferrea, & quasi vas figuli conteres eas.

10 Nunc itaque Reges, prudenter agite, erudiamini iudices terræ.

11 Seruite Domino in timore, & exultate cum tremore.

12 Osculamini filium, ne forte irascatur, & pereatis (à) via, si vel paululum exarserit ira eius, beati omnes qui cõfidunt in eo.

Psal. III.

1 DOmine, quàm aucti sunt tribulatores mei, multi consurgunt aduersum me.

2 Multi dicunt animæ meæ, non est salus ei in Deo: Sæla.

3 Et

3 Et tu Dominе, protectio es circum me: (tu) gloria mea & exaltans caput meum.
4 Voce mea ad Dominũ clamabam, & exaudiuit me de mõte sanctitatis suæ. Sæla.
5 Ego iacui & dormiui atque euigilaui, quoniam Dominus sustentabat me.
6 Non timebo à decem millibus populi, qui se per circuitum locauerunt contra me.
7 Surge Domine, & salua me Deus meꝰ: quoniã percussisti omnes inimicos meos in maxilla: dentes impiorum contriuisti.
8 Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua: Sæla.

Psal. IIII.

1 CVm clamauero, exaudi me Deus iustitiæ meæ: in anxietate dilatationem fecisti mihi: miserere mei, & exaudi orationem meam.
2 Filij viri, vsquequo gloria mea (erit) in ignominiam, & diligitis vanitatem, atque quæritis mendacium? Sæla.
3 Et scitote, quod Dominus segregauit sibi pium (virum:) Dominus audiet cùm clamauero ad eum.
4 Contremiscite & non peccetis: loquimini in corde vestro, & in cubiculo vestro, & tacete: Sæla.
5 Sacrificate sacrificia iustitiæ, & sperate

in Dominum.

6 Multi dicunt, quis oſtẽdet nobis bonũ?

7 Leua ſuper nos, lucẽ vultus tui Domine.

8 Dediſti lætitiam in corde meo, à tempore (quo) frumentum eorum atque vinum eorum multiplicata ſunt.

9 In pace ſimul iacebo & dormiã, quoniam tu Domine ſolus es, qui facis me ſedere in fiducia.

Pſal. V.

1 E Loquia mea aduerte Domine, intellige meditationem meam.

2 Auſculta voci clamoris mei, Rex meus & Deus meus: quoniam ad te orabo.

3 Domine, mane exaudies vocẽ meam, mane ordinabo ad te (orationẽ) & aſpiciã.

4 Quoniam tu es Deus cui nõ placet impietas, neque morabitur apud te malum.

5 Non ſtatuent ſe inſipientes in conſpectum oculorum tuorum: tu enim odiſti omnes qui operantur vanitatem.

6 Perdes eos qui loquuntur mẽdacium: & virum ſanguinum atque doloſum abominabitur Dominus.

7 Ego autem in multitudine pietatis tuæ ingrediar in domum tuam, adoraturus ad templum ſanctum tuum in timore tuo.

8 Domine, duc me in iuſtitia tua propter aduer-

aduersarios meos, dirige ante faciem meã viam tuam.

9 Quoniam non est in ore eius, quod est rectum, intimum eorũ prauitates sunt.

10 Et guttur eorum est (veluti) sepulchrũ apertum, lingua sua blandiuntur.

11 In desolationẽ redige eos Deus, cadãt à consilijs suis: in multitudine iniquitatum eorum dispelle eos, quoniam rebelles fuerunt tibi.

12 Et lætentur omnes qui sperant in te, in æternum tripudiabunt, te protegente eos: exultabunt in te, qui diligunt nomen tuum.

13 Quia tu benedices iusto Domine: & veluti scuto coronabis eum pia voluntate (tua.)

Psal. VI.

1 DOmine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua castiges me. Vespertinę preces.

2 Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me Domine, quoniam territa sunt ossa mea.

3 Et anima mea turbata est valdè: & tu Domine, vsquequo (affligis me?)

4 Conuertere Domine, & eripe animam meam: salua me propter pietatẽ tuam.

5 Quoniã non est tui memoria in morte: & in fouea quis confitebitur tibi?

6 Fatigatus ſum in gemitu meo: humecto per totam noctem ſtratũ meum, & lachryma mea lectum meum madefacio.

7 Caligauit præ turbatione oculus meus, atque inueterauit propter cunctos aduerſarios meos.

8 Diſcedite à me omnes qui operamini vanitatem: quoniam audiuit Dominus vocem fletus mei.

9 Audiuit Dominus precationẽ meam: Dominus orationem meam ſuſcipiet.

10 Confundentur & cõturbabuntur valdè omnes inimici mei, conuertentur & confundentur ſubitò.

Pſal. VII.

1 DOmine Deus meus, in te ſperaui, libera me ab omnibus perſecutoribus meis, & erue me.

2 Ne fortè rapiat vt Leo animam meam, ſit lacerator & non liberator.

3 Domine Deus meus, ſi feci iſtud, aut ſi eſt peruerſitas in manibus meis.

4 Sed reddidi malum pacifico meo, qui etiam eripui (ab afflictione) aduerſantem mihi ſine cauſa.

5 Perſequatur inimicus animã meã, apprehendat & cõculcet in terrã vitã meam, & gloriã meã collocet in puluerem: Sæla.

6 Exurge

6 Exurge Domine in ira tua, & eleuare propter indignationes hoſtium meorum: atque excitare ad me in iudicio quod præcepiſti.

7 Et cœtus populorum circundabit te, & propter illum reuertere in excelſum.

8 Dominus iudicabit populos: iudica me Domine, ſecundum iuſtitiam meam, atque ſecundum integritatem (quæ eſt) in me.

9 Abſumatur quæſo malum impiorum, & diriges iuſtum.

10 Quia probat corda & renes Deꝰ iuſtus.

11 Protectio mea apud Deum, qui ſaluat rectos corde.

12 Deus iudex iuſtus eſt, & Deus commouetur per ſingulos dies.

13 Niſi cõuerſus fuerit, acuet gladium ſuum, tetendit arcum ſuum & parauit illum.

14 Et pro illo præparauit vaſa mortis, ſagittas ſuas contra perſequutores fabricatur.

15 Ecce parturit iniquitatem, cõcepit dolorem, & perperit impietatem.

16 Foueam parauit & effodit eam, inciditq; in perditionẽ illã (quam alijs) ſtruxit.

17 Conuertetur labor eius in caput eius, atq; in verticẽ eius iniquitas eius deſcẽdet.

18 Confitebor Domino ſecundum iuſtitiam eius, & pſallã nomini Domini altiſſimi.

Psal. VIII.

1 DOmine, Dominus noster, quàm magnificum est nomen tuũ in vniuersa terra, qui posuisti gloriam tuã supra cœlos.
2 Ex ore infantium & lactentium fundasti robur, propter hostes tuos, vt compescere inimicum & vltorem.
3 Quoniam videbo cœlos tuos, opus digitorũ tuorum, lunam & stellas, quas præparasti.
4 Quid est homo vt memoriam eius habeas, & filius hominis, vt visites eum.
5 Paulò minorẽ fecisti eũ angelis, coronaturus eum gloria & magnificentia.
6 Facis illũ dominari in operibus manuũ tuarum: posuistiq; omnia sub pedibus eius.
7 Oues & boues vniuersos, quin & animalia campi.
8 Volatile cœli & pisces maris: (& quicquid) transit per semitas marium.
9 Domine, Dominus noster, quàm magnificum est nomen tuum in vniuersa terra.

Psal. IX.

Matutinæ preces.

1 COnfitebor Domino, in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua.
2 Lætabor & exultabo in te: psallam nomini

mini tuo altissime.

3 Dum aguntur hostes mei retrorsum, labentur & peribunt à facie tua.

4 Quoniam fecisti iudiciũ meum & causam meam, sedisti in solio, qui iudicas iustitiam.

5 Increpasti gẽtes, & perdidisti impium, nomen eorum delesti in seculum & in perpetuum.

6 O inimice, desolationes finem perpetuum acceperunt, sicut & ciuitates quas destruxisti: perijt memoria eorum cum ipsis.

7 Dominus autem in perpetuum manebit, & præparauit pro iudicio solium suum.

8 Ipse enim iudicabit orbem in iustitia, & iudicabit populos sententijs rectis.

9 Et erit Dominus oppresso in refugium, refugium, inquam, opportuno tempore in tribulatione.

10 Et sperabunt in te qui nouerunt nomẽ tuum, quia non dereliquisti requirentes te Domine.

11 Psallite Domino habitanti in Zion: annuntiate in populis opera eius.

12 Quia cùm requirit sanguines recordatur eorum, & non obliuiscitur clamoris pauperum.

13 Miserere mei Domine, vide afflictionẽ meam (quam sustineo) ab ijs qui oderunt

me, exaltans me de portis mortis.
14 Vt narrem omnes laudes tuas in portis filiæ Zion: exultabo in salute tua.
15 Demersæ sunt gentes in fouea (quam) fecerunt: in reti quod absconderunt, captus est pes earum.
16 Agnitus est Dominus iudicium faciēs: in opere manuum suarum irretitus est impius. meditatio: Sæla.
17 Conuertētur impij in infernum, & omnes gentes quæ obliuiscuntur Dei.
18 Quoniam non in perpetuū pauper dabitur obliuioni: (neque) spes humilium peribit in æternum.
19 Exurge Domine, & non prævaleat homo: iudicentur gentes in conspectu tuo.
20 Pone Domine, timorem eis, vt cognoscant gentes quòd homines sunt.

Psal. X.

1 QVare Domine, stas è longinquo, & abscondis (faciem tuam) opportuno tempore in ipsa tribulatione.
2 Propter concupiscentiam suam impius persequitur pauperem, comprehendantur in versutijs quas cogitauerunt.
3 Quoniam laudauit se impius de concupiscentia animæ suæ, benedixitque auaro, (quem) execratur Deus.

4 Impius

4 Impius propter eleuationem vultus ſui non requirit (Deum,) ſed neque eſt Deus in omnibus cogitationibus ſuis.

5 Moleſtæ ſunt viæ eius in omni tempore, in excelſo ſunt iudicia tua à conſpectu eius, & ideò ſufflat contra omnes inimicos ſuos.

6 Dixit in corde ſuo, nō mouebor, nempè quod in generationem & generationem non (cadam) in malum.

7 Maledictione os eius plenum eſt, atque dolis & fraude: ſub lingua eius impietas & vanitas.

8 Sedet in inſidijs vicorum, & in latibulis interficit innocentem: oculi eius contra pauperem abſconditi ſunt.

9 Inſidiatur enim in occulto, ſicut leo inſidias ponit in tugurio, vt rapiat pauperem.

10 Rapit pauperem, dūm reti ſuo attrahit eum.

11 Comprimit & humiliat ſe, vt cadat (in manum) fortium eius cœtus pauperum.

12 Dixit in corde ſuo, oblitus eſt Deus, abſcondit faciem ſuam, & nō videt in æternū.

13 Exurge Domine Deus, & leua manum tuam: ne obliuiſcaris pauperum.

14 Vt quid enim blaſphemat impius Deū, dum dicit in corde ſuo, (tu Deus) non requires?

15 Certè vidisti: tu enim vides impietatem & iniuriam.

16 Vt reponas in manum tuam: super te relinquit se pauper: & pupilli adiutor tu fuisti.

17 Confringe potentiam impij & mali, requires impietatem eius, & non inuenies.

18 Dominus est rex in seculũ atque in perpetuum, perierúntque gentes de terra.

19 Desiderium pauperum audiuisti Domine: tu paras cor eorum & auscultat auris tua.

20 Vt iudices orphanum & inopem, & non adijciat amplius grassari (contra eos) homo de terra.

Psal. XI.

1 IN Domino confisus sum: quomodo dicitis animæ meæ, auola (de) monte vestro (sicut) passer?

2 Quoniam ecce impij intendũt arcum, & adaptant sagittam suam super chordam, vt sagittent in ipsa caligine eos qui recto sunt corde.

3 Quia fundamenta diruentur, & iustus quid fecit?

x 4 Dominus in palatio sancto suo, Dominus in cœlo (habet) solium suum.

5 Oculi eius aspiciunt: & palpebræ eius pro-

probant filios hominum.
6 Dominus iuſtum probat: impium autem & diligentem iniquitatem odit anima eius.
7 Pluet ſuper impios laqueos, ignem & ſulphur: & ſpiritus procellarum (erit) pars calicis eorum.
8 Quoniam iuſtus Dominus iuſtitias diligit: rectum videbunt vultus eius.

Pſal. XII.

1 SALVA Domine, quoniam defecit pius, quoniam imminuti ſunt fideles à filijs hominum. Veſpertinæ preces.
2 Vanitatem loquũtur vnuſquiſque cum proximo ſuo, labio adulationum ex corde & corde loquuntur.
3 Succidet Dominus cuncta labia adulatoria, linguam loquentem magnalia. X
4 Qui dixerunt, lingua noſtra prævalebimus, labia noſtra nobiſcum ſunt, quis eſt Dominus noſter?
5 Propter deſolationem pauperum, & propter gemitum inopum.
6 Nunc exurgam, dicit Dominus, & ponam (quenque) in ſalutem, (ab eo) qui ſufflat in eum.
7 Eloquia Domini, eloquia mũda, quaſi argentum examinatum in exquiſito loco X

terræ, defecatum ſeptempliciter.

8 Tu Domine, cuſtodies eos, ſeruabis eũ à generatione iſta in ſeculum.

9 Per circuitũ impij ambulant: cùm exaltantur, in ignominia ſunt filij hominum.

Pſal. XIII.

1 VSquequo Domine, obliuiſceris mei in perpetuum? vſquequo abſcondis faciem tuam à me?

2 Vſquequo ponam conſilia in anima mea, & dolorem in corde meo per diem? vſquequo exaltabitur inimicus meus ſuper me?

3 Aſpice & exaudi me, Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne fortè dormiam in morte.

4 Ne fortè dicat hoſtis meus: præualui ei, & tribulatores mei exultent, ſi lapſus fuero.

5 Ego autem in pietate tua ſperaui, exultabit cor meum in ſalute tua.

6 Cantabo Domino, quoniam retribuit mihi.

Pſal. XIIII.

1 DIxit ſtultus in corde ſuo, non eſt Deus.

2 Corruperunt (vias ſuas,) abominabile

bile fecerunt ſtudium, non eſt qui faciat bonum.

3 Dominus de cælo aſpexit filios hominum, vt videat, num ſit qui prudenter agat, & qui requirat Deum.

4 Vnuſquiſque declinauit, ſimul fœtidi facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non inquam eſt vel vnus.

5 *Sepulchrum apertum guttur eorum, linguis ſuis ad dolum vſi ſunt, venenum aſpidum ſub labijs eorum.*

6 *Quorum os execratione & amarulentia plenum eſt, veloces pedes illorum ad effundendum ſanguinem.*

7 *Contritio & calamitas in vijs eorum, & viam pacis non cognouerunt, non eſt timor Dei coram oculis eorum.*

8 Nihil ne cognouerunt, vt omnes operarij ſint iniquitatis, deuorantes populum meum ac ſi comedant panem.

9 Dominum non inuocantes? ibi timore timuerunt: quod Deus ſit in generatione iuſti.

10 Conſilium inopis cõfunditis: quia Dominus ſpes eius eſt.

11 Quis dabit ex Zion ſalutem Iſrael? cùm conuerterit Dominus captiuitatem populi ſui, exultabit Iacob & lætabitur Iſrael.

Psal. XV.

Matutinæ preces.

1 DOMINE, quis habitabit in tabernaculo tuo, & quis requiescet in monte sanctitatis tuæ?

2 Qui ambulat integer, & operatur iustitiam, atque loquitur veritatẽ in corde suo.

3 Qui nõ est trangressus in lingua sua, neque fecit malum proximo suo, & opprobrium non leuauit contra proximum suum.

4 Qui despectus est in oculis proprijs & cõtemptus, & honorat eos qui timent Dominum.

5 Atque iurat malum inferre, & non mutat.

6 Qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munus contra innocentem non accepit.

7 Qui facit hæc, non labetur in seculum.

Psal. XVI.

1 CVstodi me Deus, quoniam speraui in te.

2 Dixisti (ô anima mea) Domino, Dominus meus es tu: bonum meum tibi nihil (addit.)

3 Ad sanctos, qui scilicet sunt in terra, & ad virtute conspicuos, ad hos, inquam, tota mente (fertur) voluntas.

4 Multi-

4 Multiplicabuntur anxietates illorum, qui festinant ad(Deum)alienum.

5 Ego verò non libabo libamina eorum de sanguine,neq; assumam nomina eorum super labia mea.

6 Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei,tu sustentabis sortem meam.

7 Funiculi(distributionis)ceciderũt mihi in præclaris (rebº:) etiam hæreditas pulchra contigit mihi.

8 Benedicã Domino, qui cõsuluit mihi, etiam per noctes erudiunt me renes mei.

9 Posui Dominũ in conspectu meo semper, quoniam à dextera mea est, ideò non labar.

10 Ob id lætatum est cor meum & exultauit gloria mea, quin & caro mea habitabit confidenter.

11 Quoniam non derelinques in inferno animam meam, neq; dabis pium tuum videre corruptionem.

12 Notam mihi facies semitam vitæ, satietas gaudiorum in conspectu tuo est, & iucunditates in dextera tua in perpetuum.

Psal. XVII.

1 AVdi Domine,iustitiam,aduerte clamorem meum, & auscultа orationẽ meã,absq; labijs dolosis.

2 A cõſpectu tuo prodeat iudicium meum, oculi tui videant æquitates.

3 Probaſti cor meum, & viſitaſti nocte: examinaſti me, & non inuenies, quod cogitaui non pertranſibit os meum.

4 Propter operationes hominum (quæ fiunt) cõtra verbum labiorum tuorum, ego obſeruaui vias diſſipatoris.

5 Suſtenta greſſus meos in ſemitis tuis, ne labantur veſtigia mea.

6 Ego inuocaui te, quia exaudies me Deus, inclina aurem tuam mihi, & exaudi eloquium meum.

7 Mirifica pietates tuas, qui ſaluator es ſperantium, ab his qui ſurgunt contra dexteram tuam.

8 Cuſtodi me vt pupillam oculi, ſub vmbra alarum tuarum abſconde me.

9 A facie impiorum qui me affligũt, inimici mei pro anima circundant me.

10 Adipe ſuo clauduntur, atque ore ſuo loquuntur cum ſuperbia.

11 Greſſum noſtrum (obſeruantes) nunc circundederunt nos, oculos ſuos ponentes vt demittant in terram.

12 Similitudo eius ſicut leo, qui rapere deſiderat, & ſicut catulus leonis, qui ſedet in abditis locis.

13 Exurge Domine, præueni faciem eius,

& humilia eum, libera animam meam ab impio, (qui eſt veluti) gladius tuus.
14 A viris (qui ſunt) manus tua Domine, à viris inquam & à ſeculo (nequam,) quorũ pars eſt in vita, & tu occulto tuo (bono) imples ventrem eorum.
15 Satiantur filij, & dimittunt id quod eis eſt reſiduum paruulis ſuis.
16 Et ego in iuſtitia videbo faciem tuam, ſatiabor (ea) cùm euigilauero ad ſimilitudinem tuam.

Pſal. XVIII.

1 DIligã te Domine, fortitudo mea, Dominus petra mea & munitio mea, liberator meus, Deus meus, & robur meum, in quo ſperabo: clypeus meus, & cornu ſalutis meæ, atque refugium meum. Veſpertinæ preces.
2 Laude dignum inuocabo Dominum, & ab inimicis meis ſaluabor.
3 Circunderunt me dolores mortis, & innundationes impiorum hominum conturbabant me.
4 Dolores inferni circundederũt me, prę-uenerunt me laquei mortis.
5 In tribulatione mea inuocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo.
6 Exaudiet de templo ſuo vocem meam,

& clamor meus coram eo introibit in aures eius.

7 Commota est & contremuit terra, atq; fundamenta montiũ concutiebantur, mouebantque se, cò quòd ille iratus esset.

8 Ascendit fumus in facie eius, & ignis ex ore eius deuorabit, à quo prunæ succensæ sunt.

9 Et inclinauit cœlos atque descendit, & caligo (fuit) sub pedibus eius.

10 Et ascendit super Cherub atq; volauit, volauit, inquam, super pennas venti.

11 Ponebat tenebras latibulum suum, per circuitum eius tabernaculum eius, atq; obscuritas aquarum in nubibus æthereis.

12 A splendore præsentiæ eius nubes eius pertransierunt, grando & carbones igniti.

13 Et intonuit in cœlis Dominus, atq; altissimus dedit vocem suam (& descenderunt) grando atque carbones igniti.

14 Et misit sagittas suas, dissipauitq; eos, fulgura eiaculatus est, & perdidit eos.

15 Et apparuerũt inundationes aquarum, & discooperta sunt fundamẽta orbis ab increpatione tua Domine, á flatu spiritus iræ tuæ.

16 Mittet de excelso & assumet me: educet me de aquis multis.

17 Eripiet me ab inimico meo valentissimo,

mo, & ab his qui me odio habent, quoniam prævaluerunt mihi.

18 Prævenierant me in die perditionis meæ, factusq; est mihi Dominus sustentaculum.

19 Et eduxit me in locū spaciosum: eduxit me, quia complacitum fuit sibi in me.

20 Retribuit mihi Dominus secundum iustitiam meam: secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.

21 Quia custodiui vias Domini: nec vt impius recessi à Deo meo.

22 Quoniam omnia iudicia eius corā me sunt, & statuta eius non amouebo à me.

23 Et fui immaculatus cum eò, atque obseruaui me ab iniquitate mea.

24 Et retribuit mihi Dominus secundum iustitiam meam, atque secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum eius.

25 Cum pio pium te facies, & cum viro integro integritati operam dabis.

26 Cum puro purum te facies, & cum peruerso prauitatem disces.

27 Quoniam tu populum humilem saluabis, & oculos sublimes humiliabis.

28 Tu quoque illuminabis lucernam meam: Dominus Deus meus splendescere faciet tenebras meas.

29 Quoniam in te conteram turmam, & in Deo meo transiliam murum.

30 Dei via est immaculata, & eloquium Domini est examinatum, protector est ipse omnium sperantium in se.

31 Quis enim est Deus præter Dominum, & quis est fortis præter Deum nostrum?

32 Deus est qui accingit me virtute bellica, & ponit perfectam viam meam.

33 Ipse ponit pedes meos sicut ceruarum, & super excelsa mea constituit me.

34 Docet manus meas ad prælium, & cõteretur arcus æneus brachijs meis.

35 Tu dedisti mihi protectionem salutis tuæ, & dextera tua sustentabit me, atque mansuetudo tua multiplicabit me.

36 Dilatabis gressum meum subter me, & non vacillarunt vestigia mea.

37 Persequar inimicos meos, & comprehendam eos, & non reuertar donec consumam eos.

38 Vulnerabo eos vt assurgere nequeant, cadentq; subter pedes meos.

39 Et accinxisti me robore ad bellũ, sternes aduersarios meos subtus me.

40 Et inimicos meos dedisti (vt obijciãt) mihi dorsum, & qui odio me habent, hos perdam.

41 Clamabunt, sed nullus (eis) erit saluator,

uator, ad Dominum (clamabunt) & non exaudiet eos.

42 Ego cõteram eos veluti puluerem coram vento: quasi lutum platearum attenuabo eos.

43 Tu liberabis me à contentionibus populi, & pones me in caput gentium.

44 Populus quem non cognoui, seruiet mihi.

45 Ad auditum auris obsequentur mihi: filij extranei mentientur mihi.

46 Filij alieni deficient, & expauescent de argastulis suis.

47 Viuit Dominus, & benedictus fortis (adiutor) meus: & exaltetur Deus salutis meæ.

48 Deus est qui dat vindictas mihi, & mãsuefacit populos sub me.

49 Ipse eruit me de inimicis meis, atq; supra aduersarios meos eleuat me: à viro iniquo liberabis me.

50 Propterea confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini tuo psallam.

51 Magnificans salutes Regis eius, & faciens pietatem Christo suo Dauid, & semini eius vsque in seculum.

Psal. XIX.

Matut inæ preces.

1 COEli enarrant gloriam Dei, & operationem manuum eius annũtiat firmamentum.

2 Dies diei influit sermonem, & nox nocti insinuat scientiam.

3 Non est locutio neque sunt verba, vt non audiatur vox eorum.

4 In omnem terram dimanauit directio eorũ, & in extremitatem orbis verba eorũ:

5 Soli posuit tabernaculũ in eis, ipse autẽ tãquam sponsus egreditur de thalamo suo: exultabit vt Gigas ad currendam viam.

6 Ab extremo cœlorum egressus eius, & reuolutio eius vsq; ad extrema eorum, & nihil est quod absconditur à calore eius.

7 Lex Domini immaculata, conuertens animam: testimonium Domini firmum, sapienter erudiens simplicem.

8 Commissiones Domini recte lætificãtes cor: præceptum Domini purum, illuminans oculos.

9 Timor Domini sincerus permanens in seculum, iudicia Domini veritas, iustificata pariter.

10 Desiderabiliora auro & obrizo multo, atque dulciora melle & fragmento faui.

11 Etiam seruus tuus admonetur per ea, & in custodia eorum est retributio multa.

12 Erro-

12 Errores quis intelligit? ab occultis (meis) munda me.

13 Etiam ab insolentijs prohibe seruum tuum, ne dominentur mihi, tunc enim integer ero, & innocens à scelere grandi.

14 Sint accepta verba oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo.

15 Domine, fortitudo mea & redemptor meus.

Psal. XX.

1 EXaudiat te Dominꝰ, in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.

2 Mittat tibi auxilium de sanctitate, atq; de Zion suffultiat te.

3 Recordetur omnium hostiarum tuarū, & holocaustum tuum incineret: Sæla.

4 Det tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuum impleat.

5 Exultabimus in salute tua, & in nomine Dei nostri triumphabimus: impleat Dominus omnes petitiones tuas.

6 Nunc cognoui quòd saluū fecerit Dominus Christū suum: exaudiet eum de cœlis sanctitatis suæ, in potētijs saluificis dexteræ suæ.

7 Isti in curribus, & isti in equis (fiduciam habent) nos autem nominis Domini Dei nostri recordabimur.

8 Ipſi ſuccubuerunt & ceciderunt: nos autem perſtitimus,& erecti ſumus.

9 Domine,ſalua,& rex (cœli) exaudiat nos,in die quo inuocauerimus.

Pſal. XXI.

1 DOmine,in fortitudine tua gaudebit rex, & in ſalute tua exultabit quàm vehementer.

2 Deſiderium cordis eius dediſti ei, & prolationem labiorũ eius non negaſti (ei:) Sæla.

3 Quoniam præuenies eum benedictionibus bonitatis,pones in capite eius coronam auri puri.

4 Vitã petijt à te,& dediſti ei, longitudinem dierum,in ſeculum & in perpetuum.

5 Magna eſt gloria eius in ſalute tua, gloriam & magnificentiã pones ſuper eum.

6 Quoniã pones eum(vt affluat)benedictionibus in perpetuum, lætificabis eum in lætitia cum vulto tuo.

7 Quia rex ſperat in Domino, & in pietate altiſſimi non nutabit.

8 Inueniet manꝰ tua omnes inimicos tuos,& dextera tua inueniet te odio habẽtes.

9 Pones eos vt clibanũ ignis in tempore iræ tuæ: Dominus in ira ſua deuorabit eos, & abſumet eos ignis.

10 Fructum

10 Fructum eorũ de terra perdes, & ſemen eorum à filijs hominum.

11 Quoniam ſegregauerunt ſuper te malum, cogitauerunt conſilium (quod perficere) nequeunt.

12 Quia pones eos ſeorſum ad partem, & neruos (arcus) tui diriges contra faciem eorum.

13 Exaltare Domine, in fortitudine tua, cantabimus & pſallemus potentiã tuam.

Pſal. XXII.

1 DEus meus, Deus meus, quare dereliquiſti me, & longè abes à ſalute mea atque à verbis rugitus mei? Veſperinę preces.

2 Deus meus, clamo per diem, & nõ exaudis, & per noctem, & non eſt ſilentium mihi.

3 Et tu ſanctus, permanes, laudes Iſraëlis.

4 In te ſperauerunt patres noſtri, ſperauerunt, & tu liberaſti eos.

5 Ad te clamauerunt, & liberati ſunt: in te ſperauerunt, & non ſunt confuſi.

6 Ego autem ſum vermis & non vir, opprobrium hominum, & contemptus à populo.

7 Omnes videntes me ſubſannãt me, diſtendunt labia, & mouent caput (dicẽtes:)

8 Deuoluat se ad Dominum vt liberet eum: eripiat eum, quoniam complacet sibi in eo.

9 At tu extractor meus es ab vtero, & cõfidere me facis ab vberibus matris meæ.

10 Super te proiectus sum ex vtero: de vẽtre matris meæ Deus meus es tu.

11 Ne elongeris à me, quoniam tribulatio prope est, & non est adiutor.

12 Circundederunt me boues multi, ingentes (tauri) Basan cinxerunt me.

13 Aperuerunt contra me os suum, sicut leo rapiens & erugiens.

14 Veluti aqua effusus sum, & semota sunt omnia ossa mea, factumq; est cor meum sicut cera, liquefactum in medio viscerum meorum.

15 Aruit veluti testa virtus mea, & lingua mea affixa hæret faucibus meis, & in puluerem mortis pones me.

16 Quia circundederunt me canes, & cõgregatio malignantium obsident me.

17 Foderunt manus meas & pedes meos: numerabo omnia ossa mea, ipsi aspiciunt & contemplantur me.

18 Diuidunt sibi vestimenta mea, & super indumentum meum proijciunt sortem.

19 Et tu Domine, non longe aberis, fortitudo mea ad auxilium meum festina.

20 Eripe

20 Eripe à gladio animam meam, de manu canis vnicam meam.
21 Salua me ab ore leonis, & à cornibus vnicornium exaudisti me.
22 Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio congregationis laudabo te.
23 Qui timetis Dominũ laudate eum, vniuersum semẽ Iacob glorificate eum, atque metuite eum vniuersum semen Israël.
24 Quia non despexit neque execratus est humilitatem pauperis, neque abscondit faciem suam ab eo, & cùm clamaret ad eum, exaudiuit.
25 A te laus mea in Ecclesia magna, vota mea reddam coram timentibus eum.
26 Comedent humiles & saturabuntur, laudabunt Dominum qui quęrunt eum: viuet cor vestrum in perpetuum.
27 Reminiscentur & conuertentur ad Dominum omnes fines terræ, & prosternent se ante faciem tuam omnes cognationes gentium.
28 Quia Domini est regnũ, & ipse dominatur in gentibus.
29 Comederunt & adorauerunt, omnes pingues terræ,
30 Ante illum genua flectent omnes, qui descendunt in puluerem, & animam suam nullus viuificauit.

31 Semen (eorum) ſeruiet ei, annumerabitur Domino in generationem.

32 Venient & annuntiabunt iuſtitiã eius populo naſcituro, quod (illam) exhibuerit.

Pſal. XXIII.

1 DOminus paſtor meus, ideò in nullo deficiam.

2 In amœnis locis & germinoſis me accubare faciet, & iuxta aquas refrigerij deducet me.

3 Animã meã reducet, & deducet me in ſemitis iuſtitiæ propter nomen ſuum.

4 Etiam ſi ambulauero per vallem vmbræ mortis, nõ timebo malum, quia tu mecum es: virga tua & baculus tuus, ipſa me conſolantur.

5 Ordinabis ante conſpectũ meũ menſam è regione eorum qui tribulant me: impinguaſti in oleo caput meum, & calix meus erit exuberans.

6 Veruntamen bonitas & pietas (tua) ſequẽtur me, cunctis diebus vitæ meæ: moraborq; in domo Domini in longitudinem dierum.

Pſal. XXIIII.

Matutinæ preces.

1 DOmini eſt terra & plenitudo eius, orbis, & qui habitant in eo.

2 Quia

2 Quia ipſe ſuper maria fundauit eam,& ſuper flumina præparauit eam.

3 Quis aſcendet in montem Domini, & quis conſiſtet in loco ſanctitatis eius?

4 Qui mundas (habet) manus & cor purum,& qui non in vanũ aſſumpſit animam eius,neque iurauit in dolo.

5 Ipſe accipiet benedictionẽ à Domino, & iuſtitiam à Deo ſalutis ſuæ.

6 Hæc eſt generatio quærentiũ eum, inquirentium faciem tuam Iacob:Sæla.

7 Leuate portę capita veſtra,& eleuamini fores perpetuæ,& ingredietur rex glorię.

8 Quis eſt iſte rex gloriæ?Dominus fortis & potens,Dominus fortis bellator.

9 Leuate portę capita veſtra,& eleuamini fores perpetuæ,& introibit rex gloriæ.

10 Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus exercituum,ipſe eſt rex gloriæ:Sæla.

Pſal. XXV.

1 AD te Domine, animam meam leuabo : Deus meus, in te ſperaui, non confundar,neque lætentur inimici mei ſuper me.

2 Etiã omnes qui te expectant non erubeſcent, erubeſcent qui præuaricantur ſine cauſa.

3 Vias tuas Domine, oſtende mihi, & ſe-

mitas tuas doce me.

4 Duce me in veritate tua, & doce me, quoniã tu es Deus salutis meæ: te expectaui tota die.

5 Reminiscere miserationum tuarũ Domine, atque pietatum tuarum, quoniã à seculo sunt.

6 Peccatorum adolescentiæ meæ atque scelerũ meorũ ne recorderis, sed secundum pietatẽ tuam recordare mei tu, propter bonitatem tuam Domine.

7 Bonus & rectus Dominus, & propterea docebit peccatores in via.

8 Diriget mansuetos in iudicio, & docebit mites viam suam.

9 Omnes semitæ eius pietas & veritas: seruantibus pactum eius & testimonia eius.

10 Propter nomen tuum Domine, propitiaberis iniquitati meæ, multa est enim.

11 Quis est vir qui timet Dominũ? illum docebit in via quam eliget.

12 Anima eius in bono perseuerabit, & semen eius hæreditabit terram.

13 Secretum Domini timentibus eum, & fœdus suum illis notum faciet.

14 Oculi mei semper ad Dominũ: quoniã ipse educet de reti pedes meos.

15 Respice me & miserere mei, quoniam vnicus & miser ego sum.

16 Tribu-

16 Tribulationes cordis mei in latum ſeſe extenderunt, ab anguſtijs meis educ me.
17 Vide afflictionem meam & laborem meum, & parce omnibus peccatis meis.
18 Reſpice inimicos meos, quoniam multiplicati ſunt, & odio tyrannico oderũt me.
19 Cuſtodi animam meam & libera me, non confundar quoniam ſperaui in te.
20 Integritas & æquitas cuſtodiant me, quoniam expectaui te.
21 Redime Deus Iſraëlem, ex omnibus tribulationibus eius.

Pſalm. xxvi.

1 IVdica me Domine, quoniã ego in perfectione mea ambulaui, & in Domino confiſus ſum, non nutabo.
2 Proba me Domine, & tenta me, examina renes meos & cor meum.
3 Quoniam pietas tua eſt ante oculos meos, & conuerſabor in veritate tua.
4 Non manſi cum viris vanis, & cum occultè machinantibus non introibo.
5 Odiui cœtum malignantium, & cum impijs non ſedebo.
6 Lauabo in innocentia manus meas, & circundabo altare tuum Domine.
7 Vt auditam faciam vocem gratiarũ actionis, & enarrem omnia mirabilia tua.

8 Domine, dilexi habitaculũ domus tuæ; & locum tabernaculi gloriæ tuę.

9 Non concludas cum peccatoribus animam meam, & vitam meam cum viris sanguinum.

10 In quorum manibus est scelus, & dextera eorum plena est munere.

11 Ego autem in integritate mea incedã: redime me, & miserere mei.

12 Pes meus stetit in recto: in cœtibus benedicam Domino.

Psalm. xxvij.

Vespertinę preces.

1 DOminus lux mea & salus mea, quẽ timebo? Dominus fortitudo vitæ meæ, à quo trepidabo?

2 Cũ venirent contra me maligni, vt deuorarent carnem meã, hostes mei atq; inimici mei, ipsi impegerunt & ceciderunt.

3 Si obsideant me castra, nõ timebit cor meum: & si cõsurgat aduersum me prælium, in hac re (adhuc) fiduciam habebo.

4 Rem vnã petij à Domino, illã requirã, vt maneã in domo Domini cunctis diebus vitæ meæ: vt videam pulchritudinem Domini, & lustrem templum eius.

5 Quoniã abscondet me in tabernaculo suo in die (quo imminuerit) malum: latere me faciet in abdito loco tabernaculi sui:

in

in petra exaltabit me.
6 Et nunc eminebit caput meũ ſuper inimicos meos, per circuitum meum.
7 Sacrificabo in tabernaculo eius, ſacrificia cũ iubilo: cantabo & pſallã Domino.
8 Audi Domine vocem meam, cùm clamauero miſerere mei, & exaudi me.
9 De te dixit cor meum, inquirite faciem meam: faciem tuam Domine, requiram.
10 Ne abſcondas faciem tuam à me, neq; auerſeris in ira ſeruum tuum.
11 Tu auxilium meũ fuiſti, ne derelinquas me, neque deſeras me Deus ſalutis meæ.
12 Quando pater meus & mater mea derelinquunt me, Dominus colligit me.
13 Doce me Domine, viam tuam, & duc me per viã rectã, propter aduerſarios meos.
14 Ne tradas me animæ aduerſariorum meorum: quia ſurrexerunt contra me teſtes iniqui, & loquens iniuriam.
15 (Defeciſſem) ſi nõ credidiſſem, me viſurum bonitatem Domini in terra viuentiũ.
16 Expecta Dominũ, fortis eſto, & ille roborabit cor tuum, & tu ſpera in Dominum.

Pſalm. xxviij.

AD te Domine, clamabo, fortitudo mea, ne taceas à me, ne fortè ſileas à me, & aſſimiler his qui deſcendunt in lacum.

2 Exaudi vocem deprecationum mearū cùm clamauero ad te, cùm leuauero manus meas ad oraculum ſanctuarij tui.

3 Ne traxeris me cum impijs, & cum his qui operantur iniquitatem, & qui loquuntur pacem cum proximis ſuis, & eſt malum in corde eorum.

4 Da illis iuxta opus eorum, atque iuxta malitiam ſtudiorum ſuorum.

5 Iuxta opus manuum eorum da eis: reſtitue retributionem eorum eis.

6 Nō enim animo percipiunt opera Domini, atque artificium manuum eius: ideò diruet eos, & non extruet eos.

7 Benedictus Dominus, quia exaudiuit vocem precationum mearum.

8 Dominus fortitudo mea atque ſcutum meum, in ipſo ſperauit cor meum & adiutus ſum, & exultauit cor meum, & cantico meo celebrabo eum.

9 Dominus robur eſt illorum, & eſt fortitudo ſalutaris Chriſti ſui.

10 Salua populum tuum, & benedic hæreditati tuæ: paſce eos, & extolle eos vſque in ſeculum.

Pſalm. xxix.

1 AFferte Domino filij procerum, afferte, inquā, Domino gloriā & fortitudinē.

2 Date

2 Date Domino gloriã nomini eius (debitam:) adorate Dominum in magnificẽtia ſanctitatis.

3 Vox Domini ſuper aquas, Deus maieſtatis intonuit, Dominus ſuper aquas multas.

4 Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia.

5 Vox Domini confringit cedros, confringit, inquam, Dominus cedros Libani.

6 Et fecit eas exilire ſicut vitulum: Libanum quoque & Sirion (fecit ſaltare) ſicut filium vnicornium.

7 Vox Domini ſuccidit flammas igneas, vox Domini tremere facit deſertũ, tremere inquam, facit Dominus deſertum Cades.

8 Vox Domini parturire facit ceruas, & detegit ſyluas, atque in templo eius nullus non dicit gloriam.

9 Dominus ſupra diluuiũ ſedet, manetq; Dominus rex in æternum.

10 Dominus dabit fortitudinem populo ſuo: Dominus benedicet populo ſuo in pace.

Pſalm. xxx.

1 EXaltabo te Domine, quoniam ſuuexiſti me, & non lætificaſti inimicos meos de me. Matutinæ preces.

2 Domine Deus meus, clamaui ad te, & ſanaſti me.

3 Domine, aſcendere feciſti ab inferis animam meam, viuificaſti me à deſcendentibus in foueam.

4 Pſallite Domino pij (cultores) eius, & confitemini memoriæ ſanctitatis eius.

5 Nam momentanea eſt ira eius, & vita in voluntate eius: in veſpera morabitur fletus, & (rurſum aderit) manè exultatio.

6 Et ego dixi in fœlicitate mea: non mouebor in ſeculum. Domine, in volũtate tua collocaſti fortitudinem ſuper montẽ meũ.

7 Abſcõdiſti faciem tuam, & factus ſum conturbatus.

8 Ad te Domine, clamabã, & ad Dominum meum ſupplex currebam.

9 Quæ vtilitas in ſanguine meo, cũ deſcendero in foueam?

10 Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annuntiabit veritatem tuam?

11 Audi Domine, & miſerere mei: Domine, ſis tu mihi adiutor.

12 Conuertiſti planctum meum mihi in chorum, ſoluiſti ſaccũ meum & accinxiſti me lætitia.

13 Propterea decantabit tibi (bonus quiſque) gloriam & non ſilebit: Deus meus in æternum confitebor tibi.

Pſalm.

Psalm. xxxi.

1 IN te Domine, ſperaui, nõ confundar in æternum, in iuſtitia tua eripe me.
2 Inclina ad me aurem tuam, feſtina vt liberes me.
3 Et eſto mihi in petram fortitudinis atq; in domum munitionis, vt ſalues me.
4 Siquidem petra mea & propugnaculũ meum es tu, & propter nomen tuum duces me, & deduces me.
5 Educes me de laqueo quem abſcõderunt mihi, quoniam tu es fortitudo mea.
6 In manum tuam commendo Spiritum meũ, tu enim redemiſti me Domine Deus veritatis.
7 Odio habui eos qui obſeruãt vanitates ſuperſtitioſas: ego autẽ in Domino ſperaui.
8 Exultabo & gaudebo in pietate tua, quòd reſpexeris afflictionem meã, & recognoueris in tribulationibus animã meam.
9 Nec concluſeris me in manu inimici, ſed collocaueris in latitudine pedes meos.
10 Miſerere mei Domine, quoniã tribulatio eſt mihi, & cõtabeſcit in moleſtia oculus meus, anima mea, atq; venter meus.
11 Quoniam defecerunt in mœrore vitæ meæ, & anni mei in ſuſpirio, intercidit.
12 Propter iniquitatem meã virtus mea, & oſſa mea contabuerunt.

13 Cunctis hostibus meis fui opprobriũ, maximè autem vicinis meis: & pauor familiaribus meis, & qui me foras viderunt, fugerunt à me.

14 Obliuioni datus sum sicut mortuus, qui ex corde (viuentium euanuit:) factus sum veluti vas quod perit.

15 Quoniam audiui cõtumeliam multorum & pauorem vndiquaq;, dum illi pariter conspirant contra me, & consilium ineunt, vt capiant animam meam.

16 Ego autem in te Domine, speraui, dixi: Deus meus es tu.

17 In manu tua sunt tempora mea: libera me de manu inimicorum meorũ, & à persecutoribus meis.

18 Illumina faciem tuam super seruũ tuũ, & salua me in pietate tua.

19 Domine, non confundar, quoniam inuocaui te: confundantur impij, & compescantur in sepulchro.

20 Obmutescant labia mendacia, quæ loquuntur aduersus iustum quod durum est, idque cum superbia & contemptu.

21 Quàm copiosa est bonitas tua, quam abscondisti timentibus te, & quam parasti his qui confidunt in te, coram filijs hominum.

22 Tu abscondes eos in secreto vultus tui, ab

ab irritationibus cuiuſcunque, abſcondes eos in tabernaculo, à contentione linguarū.
23 Benedictus Dominus, quoniam ſegregauit mihi pietatem ſuam, in ciuitate munita.
24 Et ego dixi cùm feſtinarē, ſecluſus ſum à conſpectu oculorum tuorum.
25 At tu exaudiſti vocem precationū mearum, cùm clamarem ad te.
26 Diligite Dominum omnes pij (cultores) eius, nam eos qui fideles ſunt cuſtodit Dominus, & retribuit abundanter facienti ſuperbiam.
27 Eſtote fortes, & roborabit ille cor veſtrum, omnes qui ſperatis in Dominum.

Pſal. XXXII.

1 BEATVS cuius remiſſa eſt iniquitas, atque opertum peccatum. Veſpertinæ preces.
2 Beatus homo, cui non imputat Dominus iniquitatem, nec eſt in ſpiritu eius dolus.
3 Quoniam tacui & contabuerunt oſſa mea, in rugitu meo tota die.
4 Quoniam die ac nocte grauatur ſuper me manus tua, verſúſque eſt ſuccus meus in ſiccitates æſtiuas: Sæla.
5 Peccatum meum notum faciam tibi, atque iniquitatem meam non operui.

6 Dixi, confessionem faciam de peccatis meis Domino: & tu remisisti iniquitatem peccati mei: Sæla.

7 Ob id orabit omnis pius ad te, in tempore quo inuenire (te licet:) veruntamen in inundatione aquarum multarum, non peruenient ad eum.

8 Tu latibulum es mihi, à tribulatione custodies me: canticis liberationis circundabis me: Sæla.

9 Ego prudentem te reddam, & docebo te in via, per quem ambulabis: cõsiliúmque tibi dabo oculo meo.

10 Nõ eritis sicut equus & sicut mulus, qui nihil intelligunt, & quorum maxilla nisi camo & fræno constringatur, non appropinquant tibi.

11 Multi dolores imminent impio, qui autem sperat in Domino, hunc beneficentia circundabit.

12 Gaudete in Domino, & exultate iusti, & iubilate omnes qui recto estis corde.

Psal. XXXIII.

1 EXultate iusti in Domino, rectos decorat laus.

2 Confitemini Domino in cithara, in nablo & decachordo psallite ei.

3 Cantate Domino canticũ nouum, bene psallite

psallite cum iubilatione.

4 Quoniam rectum est verbum Domini, & omne opus eius est in fide.

5 Diligit iustitiam & iudicium : pietate Domini plena est terra.

6 Verbo Domini cœli facti sunt, & spiritu oris eius omnis exercitus eorum.

7 Ipse congregat : quasi in cumulum aquas maris, & ponit (veluti) in thesauris abyssos.

8 Timete Dominum omnes (incolæ) terræ : metuite eum omnes habitatores orbis.

9 Quoniam ipse dixit & factum est, ipse præcepit & extitit.

10 Dominus dissoluit consilium gentium, & in irritum deducit cogitationes populorum.

11 Consilium Domini in æternum stabit: cogitationes cordis eius in generationem & generationem.

12 Beata gens cuius Deus est Dominus IEHOVA, & populus qui (illum) elegit in hæreditatem suam.

13 De cœlis aspexit Dominus, viditque cunctos filios hominum. De mansione habitationis suæ prospicit, super cunctos incolas terræ.

14 Qui format pariter cor eorum, & intelligit omnia opera eorum.

14 Non est Rex qui saluetur in multitudine militiæ, neque fortis liberatur per multam virtutem.

15 Promendacio habetur equus in saluatione, neque liberabit quenquam per multum robur suum.

16 Ecce oculus Domini est super timentes eum, & ad eos qui expectant pietatem eius.

17 Vt eruat à morte animam eorum, & nutriat eos in fame.

18 Anima nostra expectauit Dominum: ipse enim est auxilium nostrum, & scutum nostrum.

19 Quoniam in eo lætabitur cor nostrum. eo quòd in nomine sancto eius speraue-rimus.

20 Sit pietas tua Domine, super nos, quemadmodum confisi sumus de te.

Psal. XXXIIII.

1 BEnedicam Domino in omni tempore: semper laus eius in ore meo.

2 In Domino gloriabitur anima mea: audient mansueti & gaudebunt.

3 Magnificate Dominũ mecum, & exaltemus nomen eius pariter.

4 Inquisiui Dominum & exaudiuit me, & ex omnibus pauoribus meis eripuit me.

5 Respexerunt ad eum, & illustrati sunt, nec

nec facies eorum erubuerunt.

6 En pauper clamat, & Dominus exaudit, atque ex omnibus tribulationibus eius saluat eum.

7 Manet angelus Domini per circuitum eorum qui timent illum, & eruet eos.

8 Gustate & videte, quoniam bonus est Dominus, beatus vir qui sperat in eo.

9 Timete Dominum sancti eius: quoniã non est defectus illis qui timent eum.

10 Leones penuriam habent & esuriunt, qui autem inquirunt Dominum, nullo destituuntur bono.

11 Venite filij & auscultate mihi, timorẽ Domini docebo vos.

12 Quis est vir ille qui desiderat vitam, & cõcupiscit videre dies bonos? Obserua linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.

13 Declina à malo & fac bonum, inquire pacem & sectare eam.

14 Oculi Domini ad iustos, atque aures eius ad clamorem eorum.

15 Vultus Domini contra eos qui faciunt malum: vt extirpet de terra memoriã eorũ.

16 Clamant (iusti) & Dominus exaudit, & ex cunctis tribulationibus eorum liberat eos.

17 Propè est Dominus his qui cõtrito sunt

corde, & saluabit eos qui contritum habent spiritum.

18 Multa mala (accidunt) iusto, at Dominus ex omnibus eis liberat eum.

19 Custodit omnia ossa eius, vt ne vnum quidem ex eis confringatur.

20 Impium verò interficiet malũ, & odio habentes iustum desolabuntur.

21 Redimit Dominus animam seruorum suorum, & non deuastabuntur omnes qui sperant in eo.

Psal. XXXV.

Matutinæ preces.

1 AGE Domine, causam meam cum his qui mecum contendunt, & oppugna impugnantes me.

2 Apprehẽde clypeum & scutum, & surge in auxilium meum.

3 Profer lanceam, & conclude (viam) in occursum persequentium me: dic animæ meæ, salus tua ego sum.

4 Confundantur & ignominia afficiantur, qui quærunt animam meam: agantur retrorsum & pudefiant, qui cogitant malum meum.

5 Fiant sicut puluis ante ventum, & angelus Domini impellat eos.

6 Sit via illorũ tenebræ, & lubricitate plena, & sit angelus Domini persequens eos.

7 Quo-

7 Quoniam abſque cauſa abſconderunt mihi foueam retis ſui, ſine cauſa, inquam, fecerunt foueam animæ meæ.

8 Veniat ei deſolatio quam neſcit, & rete eius quod abſcondit capiat eum, in perditionem ipſam cadat.

9 Et anima mea exultabit in Domino: lætabitur in ſalute eius.

10 Omnia oſſa mea dicent, Domine, quis ſimilis tibi, qui eripis pauperem à fortiori ſe, & inopem atque miſerum ab eo, qui diripit illum.

11 Surgebant teſtes violenti, quæ neſciui interrogabant me.

12 Retribuebant mihi malum pro bono, & (conati ſunt me) priuare anima mea.

13 Et ego cùm ipſi ægrotarent, induebam me ſacco, afflixíque in ieiunio animam meam: & oratio mea in ſinum meum reuertetur.

14 Perinde ac ſi amicus atque ac ſi frater meus fuiſſet (quilibet eorum,) ſic inceſſi, & iuxta luctum matris mœſtus incuruabam me.

15 Ipſi verò in aduerſa valetudine mea, gauiſi ſunt atque congregati, collecti ſunt aduerſum me abiecti, & ego non cognoui: diſtenderunt (os ſuum) & non tacuerunt.

16 Cum aſſentatoribus erant garruli ſub-

ſannatores, qui frendebant dentibus ſuis contra me.

17 Domine, quandiu videbis? eripe animam meam à calamitatibus eorũ, & à leonibus vnicam meam.

18 Confitebor tibi in congregatione magna, in populo multo laudabo te.

19 Non lætentur de me inimici mei iniquè, (neque) qui odio me habent, ſine cauſa, annuant oculo.

20 Quoniam non loquuntur pacem, ſed contra eos qui quieti ſunt in terra, cogitant verba doloſa.

21 Diſtenderunt ſuper me eos ſuum, & dixerunt, vah, vah, vidit oculus noſter.

22 Vidiſti Domine, ne taceas: Domine, ne longè abſis à me.

23 Exurge & euigila ad iudicium meum, Deus mi & Domine mi, ad cauſam meam.

24 Iudica me ſecundum iuſtitiã tuam Domine Deus meus, & non lætentur de me.

25 Non dicant in corde ſuo, euge animæ noſtræ, neque dicant deuorauimus eum.

26 Confundantur & erubeſcant pariter qui lætantur de malo meo, induantur confuſione & pudore, qui ſe magnificant contra me.

27 Iubilent & lætẽtur qui volunt iuſtitiam meam, & dicant ſemper, magnificetur Domi-

Dominus, qui vult pacem ſerui ſui.
28 Et lingua mea reſonabit iuſtitiam tuã, tota die laudem tuam.

Pſal. XXXVI.

1 LOquitur iniquitas impij in medio cordis mei: quòd non eſt timor Dei in conſpectu oculorum eius.
2 Nam blanditur ſibijpſi in oculis ſuis, (quouſque) inueniatur iniquitas eius odio digna.
3 Verba oris eius iniqua ſunt & dolo plena: deſtitit erudiri vt benefaciat.
4 Prauitatem cogitat in lecto ſuo, & cõſtituit ſe in via nõ bona, nec vllum execratur malum.
5 Domine, in cœlis pietas tua, & veritas tua vſque ad æthera.
6 Iuſtitia tua ſimilis eſt mõtibus magnificis, iudicia tua abyſſus multa.
7 Hominem & iumentum ſaluabis Domine, quàm præclara Deus eſt pietas tua, & filij hominum in vmbra alarum tuarum ſperabunt.
8 Inebriabuntur pinguedine domus tuæ, & torrente deliciarum tuarum potabis eos.
9 Apud te enim eſt fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.
10 Continua pietatem tuam his qui cog-

noſcunt te, & iuſtitiam tuam his qui recto ſunt corde.

11 Non veniat contra me pes ſuperbus (hoſtium:) & manus impiorum non commoueat me.

12 Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem, impulſi ſunt & non poterunt ſtare.

Pſal. XXXVII.

Veſpertinæ preces.

1 NOn irriteris propter malignos, neque zelaueris operantes iniquitatem.

2 Quoniam tanquam gramen velociter ſuccidẽtur, & veluti herba virẽs marceſſent.

3 Spera in Domino, & fac bonum, inhabita terram & paſceris in veritate.

4 Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5 Volue ſuper Dominum viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet.

6 Et educet quaſi lumen iuſtitiam tuam, & iudicia tua ſicut meridiem.

7 Tace Domino & præſtolare eum, & nõ irriteris (contra eum) cuius via proſperum habet ſucceſſum, contra virum qui exequitur conſilia mala.

8 Deſine ab ira & relinque furorẽ, ne irriteris, alioquin ad malè agendũ (impelleris.

9 Malignantes autem extirpabuntur, & qui

qui expectant Dominum, ipsi hæreditabunt terram.

10 Adhuc modicum, & impius non (erit:) aduertes locum eius, & ipse non (erit.)

11 Mansueti autem possidebunt terram, & recreabuntur in multitudine pacis.

12 Consilium agitat impius contra iustū, frenditq; contra eum dentibus suis.

13 Dominꝰ ridebit illum, quia vidit quòd veniet dies eius.

14 Gladium strinxerunt impij & tetenderunt arcum suum, vt labefactent pauperem & inopem, & iugulent eos qui rectæ sunt conuersationis.

15 Gladius eorum intret in cor eorum, & arcus eorum confringantur.

16 Melius est modicum iusto, quàm diuitiæ impiorum magnatum.

17 Quia brachia improborum confringẽtur, & sustentat Dominus iustos.

18 Nouit Dominus dies integrorū (hominum:) & hæreditas eorum in æternum erit.

19 Non confundẽtur in tempore quo malum (inciderit:) & in diebus famis saturabuntur.

20 Quoniam impij peribunt, & inimici Domini sicut optimum quod est in agnis consumentur, cum fumo disperibunt.

21 Mutuum accipit impius & non soluit,

iustus autem miseretur & tribuit.
22 Qui enim benedicuntur ab ipso(Deo) possidebunt terram, & qui maledicūtur ab eo exterminabuntur.
23 A Domino gressus viri disponuntur, & viam eius gratam sibi facit,
24 Si ceciderit nō abijcietur, quia Dominus supponit manum suam.
25 Puer fui atq; senui, & non vidi iustum derelictum, & posteritatē eius panem postulantem.
26 Quotidie miseretur & dat mutuum, & semen eius in benedictione est.
27 Recede à malo, & fac bonum, & habita in seculum.
28 Siquidem Dominus diligit iudicium, & non deserit pios suos, sed in ęternum custodiuntur.
29 Semen autem impiorum, extirpabitur.
30 Iusti hæreditabunt terram, & habitabunt in perpetuum super eam.
31 Os iusti disserit sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium.
32 Lex Dei eius in corde eius, & non nutabunt gressus eius.
33 Speculatur impius iustum, & occasionem quærit vt interficiat eum.
34 Dominus non deseret eum in manu eius, neque permittit condemnari eum, cum iudi-

iudicatus fuerit.

35 Expecta Dominum & custodi viã eius, & exaltabit te vt possideas terram: cùm exterminati fuerint impij videbis.

36 Vidi impium insignem & succulentũ, in morem lauri frondosæ.

37 Et transiuit, & ecce non erat: quæsiui eum, & non est inuentus.

38 Obserua integrum (hominem) & attẽde rectum: nam nouissimum (quod dabitur) tali viro, est pax.

39 Iniqui verò simul delebũtur, & nouissimum impiorum exterminabitur.

40 Salus autem iustorum à Domino, qui & fortitudo eorum est in tempore tribulationis.

41 Adiuuabitq; eos Dominus, & liberabit eos, liberabit eos ab impijs & saluabit eos, eò quod sperauerunt in eo.

Psal. XXXVIII.

1 DOmine, ne in ira tua corripias me, aut in furore tuo castiges me. Matutinæ preces.

2 Quoniam sagittæ tuæ defixę sunt in me, & demissa est sup me manº tua.

3 Non est sanitas in carne mea, propter iram tuam, nec est pax in ossibus meis propter peccatum meum.

4 Quoniam iniquitates meæ transcen-

dunt caput meum,& quasi onus graue grauatæ sunt vltra(vires)meas.

5 Computruerunt & contabuerunt liuores mei,à facie stultitiæ meæ.

6 Incuruatus & depressus sum vehementer,quotidie mœstus incessi.

7 Quoniam fœmora mea impleta sunt morbo contemptibili, & non est integritas in carne mea.

8 Dissolutus sum & contritus plurimum, rugiui præ anxietate cordis mei.

9 Domine, coram te est omne desiderium meum, & gemitus meus à te nō est absconditus.

10 Cor meum circumuagatur,deseruit me virtus mea,& lumen oculorum meorū, etiam ipsi nō sunt mecum (cum lumine suo.)

11 Amici mei & proximi mei è regione plagæ meæ steterunt, & propinqui mei à longe steterunt.

12 Et laqueos tetenderunt qui quærebant animam meam,& inquirentes malum meum locuti sunt prauitates, & meditati sunt tota die dolos.

13 Ego autem tāquam surdus non audiebam,eramque quasi mutus qui non aperit os suum.

14 Fui,inquam,quasi vir qui non audit,& in cuius ore non sunt redargutiones.

15 Te

15 Te enim expectaui Domine: tu respõdebis Domine Deus meus.
16 Quoniam dixi ne forte lætentur de me: quippe qui in commotione pedis meis insultauerunt mihi.
17 Et ego quidẽ in plaga cõstitutus sum, & dolor meus coram me est semper.
18 Quia iniquitatem meam annuntiabo, & anxius ero propter peccatum meum.
19 Inimici autem mei viuunt & robusti sunt, & multiplicati sunt qui me iniustè odio habent.
20 Et qui reddũt malum pro bono aduersantur mihi, eò quod sector bonum.
21 Ne derelinquas me Domine, Deus meus, ne longè absis à me.
22 Festina in auxilium meum, Domine, salus mea.

Psal. XXXIX.

1 DIxi custodiam vias meas, ne peccem lingua mea.
2 Custodiã os meum quasi capistro (infrenatum,) quando impius est in conspectu meo.
3 Obmutui silentio, & tacui à bono, & dolor meus irritatus est.
4 Caluit cor meũ in medio mei, & in meditatione mea exardescit ignis, (atq; tãdẽ)

locutus sum lingua mea.

5 Notum fac mihi Domine, finẽ meum, & mensuram dierum meorum quanta illa sit, vt sciam quanti æui sim.

6 Ecce posuisti veluti palmi spaciũ dies meos, & æuum meum quasi nihil est respectu tui, & vtiq; vniuersa vanitas est omnis homo (cùm adhuc) existit: Sæla.

7 Siquidem in imagine perambulat homo, & vtique in vanum tumultibus sese ingerunt: coaceruat, & tamen nescit quis ea congregaturus sit ad se.

8 Et nunc quid ego expectaui Domine? certè expectatio mea est ad te.

9 Ab omnibus sceleribus meis eripe me: & in opprobrium stulti ne ponas me.

10 Mutus factus sum, & non aperui os meum: quoniam tu fecisti.

11 Auser à me plagam tuam: propter infestam manum tuam ego defeci.

12 Dum enim increpationibus corripis hominem propter iniquitatem, tabescere facis veluti tinea (vestem arrodens) expetibile (robur) eius: vanitas est ergo omnis homo: Sæla.

13 Audi orationem meam Domine, & clamorem meum auribus percipe, & ad lachrymam meam ne taceas.

14 Quoniam peregrinus ego sum apud te,

te,& inquilinus ſicut omnes patres mei.
15 Deſine à me vt vires recuperem, antequàm abeam & non ſim.

Pſalm. xl.

1 EXpectans expectaui Dominum, & diuertit ad me, exaudiuitque clamorem meum.
2 Et eduxit me de lacu ſtupendo atq; de luto cœnoſo, & erexit ſupra petram pedes meos, ditexitque greſſus meos.
3 Et poſuit in os meum canticum nouũ, laudem Deo noſtro.
4 Videbũt multi & timebunt, ſperabũtque in Domino.
5 Beatus vir ille qui poſuit Dominũ ſpem ſuã, & non reſpexit ad ſuperbos, & ad eos, qui diuertunt ad mendacium.
6 Multa ſũt mirabilia tua Domine Deus meus quæ feciſti, ſicut & cogitationes tuæ quæ ſunt erga nos, & nemo eſt qui (ea) ordinet ad te.
7 Si enuntiare & eloqui ea voluero, plura erunt quàm vt enarrare poſſim.
8 Sacrificium & oblationem *minha* noluiſti, ſed aures perfodiſti mihi.
9 Holocauſtum & hoſtiam pro peccato non poſtulaſti. Tunc dixi, ecce veni.
10 In volumine libri ſcriptũ eſt de me. Vt

faciam voluntatem tuã Deus meus, volui, & lex tua in medio viſcerum meorum.

11 Annuntiaui iuſtitiam in congregatione magna: ecce labia mea non prohibebo, Domine, tu noſti.

12 Iuſtitiã tuã non operui in medio cordis mei, veritatem tuam & ſalutem tuam dixi.

13 Et non ceſſaui (prædicare) pietatem tuam, atq; veritatẽ tuam eccleſiæ magnæ.

14 Tu Domine, nõ continebis miſericordias tuas à me: beneficentia tua & veritas tua iugiter cuſtodient me.

15 Quoniã circũdederũt me mala abſq; numero, apprehenderũt me iniquitates meæ, vt nõ potuerim videre, prævaluerũt capillis capitis mei, & cor meũ dereliquit me.

16 Acquieſce Domine, vt eripias me: Domine, in auxilium meum feſtina.

17 Cõfundantur & ignominioſi fiant pariter qui quærunt animam meam, vt perdant eam, agantur retrorſum & afficiantur opprobrio, qui volunt malum meum.

18 Deſolentur pro mercede confuſionis ſuæ, qui dicunt mihi, vah, vah.

19 Lætentur & exultent in te, omnes qui quærunt te, & dicant ſemper, magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutem tuam.

20 Ego autẽ ſum pauper & inops, & Dominus cogitat de me.

21 Auxilium

21 Auxilium meum & liberator meus es tu, Deus meus, ne tardaueris.

Psalm. XLI.

1 BEatus qui prospicit oppresso (infirmitate) in die quo malum ei ingruerit: eripiat eum Dominus. Vespertinæ preces.

2 Dominus custodiat eum, & viuũ seruet eum vt beatificetur in terra: & non tradas eum in animam inimicorum eius.

3 Dominus confortet eum in lecto doloris: totum stratum eius vertas (Domine) in infirmitate eius.

4 Ego dixi Domine, miserere mei: sana animam meam quia peccaui tibi.

5 Inimici mei dicunt malum de me: quãdo morietur & peribit nomen eius?

6 Et si veniat (aliquis eorum) vt videat, vanitatẽ loquitur, & cor eiꝰ colligit intra se mendaciũ, egressusque foras, id eloquitur.

7 Pariter aduersum me mussitant omnes inimici mei, aduersũ me cogitãt malũ mihi.

8 Nempè, res noxia effusa sit in eum, & qui decubuit non adijciat vt resurgat.

9 Etiam homo pacis meæ in quo spẽ habui, quiq; comedebat panem meum, magnas mihi fecit insidias.

10 Tu autem Domine, miserere mei, & resuscita me, & rependam eis.

11 In hoc cognoui quòd tibi complacuerit in me, quòd inimicus meus non iubilat contra me.

12 Et ego cũ ſum in incolumitate mea, tu ſuſtentas me, collocabiſq́ me ante faciẽ tuam in æternum.

13 Benedictus Dominus Deus Iſrael, à ſeculo & vſque in ſeculum: Amen & Amen.

Pſalm. xlij.

1 SIcut Cerua inhiat riuis aquarũ, ſic anima mea deſiderio fertur ad te Deus.

2 Sitiuit anima mea ad Deum, Deũ viuũ, quãdo veniam vt appareã conſpectui Dei?

3 Fuit mihi lachryma mea panis die ac nocte: dũ dicũt mihi tota die, vbi eſt Deus tu'?

4 Hæc cùm recordor, effundo ſuper me animã meam, quippe qui tranſibam in numero, deducens eos vſque ad domum Dei.

5 In voce exultationis & confeſſionis, (deducens inquam) turbam feſtiuantem.

6 Vt quid te deijcis ô anima mea, & inquieta es in me?

7 Spera in Deum, quoniã adhuc confitebor ei, cùm ſalutes ſint in conſpectu eius.

8 Deus me°, anima mea in me cõſternata eſt, idcirco recordabor tui de terra Iordanis, atque ab Hermonim, à mõte exiguo.

9 Abyſſus aduocat abyſſũ propter vocẽ catara-

cataractarũ tuarum: & omnes illisiones tuæ atque procellæ tuæ super me transierunt.

10 Interdiu præcipiebat Dominus pietatem suam, & nocte canticum eius erat mecum: & oratio ad Deum vitæ meæ.

11 Dicã Deo fortitudini meæ, quare oblitus es mei, & quare mœstus incedo propter hostilem afflictionem?

12 Quasi cum gladio cõcidunt ossa mea, dum probris me afficiunt aduersarij mei.

13 Nempè cùm ipsi dicunt ad me singulis diebus, vbi est Deus tuus?

14 Quare sic consternaris anima mea, & quare turbaris in me?

15 Spera in Deũ, quoniã adhuc cõfitebor ei, qui est salus vultus mei, & Deus meus.

Psalm. xliij.

1 IVdica me Deus, & dirime causam meã de gente non pia, à viro doloso & peruerso libera me.

2 Quoniam tu Deus fortitudinis meæ, quare propulsasti me, & quare tristis incedo in oppressione hostili?

3 Emitte lucem tuã & veritatem tuam, quæ me cõducãt, atque introducãt in mõtem sanctum tuum, & in habitacula tua.

4 Et ingrediar ad altare Dei, ad Deũ gaudij & exultationis meæ, confiteborque tibi

in cithara Deus, Deus meus.

5 Vt quid deiecta es anima mea, & quare tumultuaris in me?

6 Spera in Deũ, quoniã adhuc cõfitebor ei, qui est salus vultus mei, & Deus meus.

Psalm. XLIIII.

Matutinæ preces.

1 DEus, auribꝰ nostris audiuimus, patres nostri narrauerunt nobis: opus operatus es in diebus eorum, in diebus antiquis.

2 Tu manu tua gentes expulisti, & plantasti illas: malum intulisti populis, & fecisti illos mittere (radicem.)

3 Non enim per gladium suum possederunt terram, neque brachium eorũ salutem acquisiuit eis.

4 Sed dextera tua & brachium tuũ, atque lux faciei tuæ: complacuit enim tibi in eis.

5 Tu es Rex meus, ô Deus, præcipe salutes Iacob.

6 Per te infestabimus hostes nostros, atque in nomine tuo conculcabimus eos, qui consurgunt contra nos.

7 Non enim sperabo in arcu meo, neque gladius meus saluabit me.

8 Sed tu saluas nos de aduersarijs nostris, & confundis eos qui odio nos habent.

9 In Deo gloriamur tota die, & confitebimur

bimur nomini tuo in seculum: Sæla.
10 At tu longè abes, & ignominia afficis nos, neque egrederis cũ exercitibus nostris.
11 Facis nos redire retrorsum ab hoste, & qui odio nos habẽt, diripiunt sibi (nostra.)
12 Tradis nos veluti oues in deuorationẽ, & in gentes dispersisti nos.
13 Vendis populum tuum absq; opibus, neque auxisti pretia eorum.
14 Ponis nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & derisionem his qui sunt in circuitu nostro.
15 Ponis nos in parabolã apud gẽtes, atq; in commotionem capitis apud nationes.
16 Quotidie ignominia mea corã me est: & confusio faciei meæ operuit me.
17 Propter vocem exprobrantis & conuitiantis, propter inimicum & vltorem.
18 Et cùm totum istud eueniat nobis, non obliuiscimur tui, neque peruersè agimus in testamento tuo.
19 Non agitur retrorsum cor nostrũ, (neq;) declinauit vestigiũ nostrũ à semitis tuis.
20 Et cùm detruderes nos in locũ draconum, atque operires nos vmbra mortis.
21 Si oblití sumus nomẽ Dei nostri, & expandimus manus nostras ad Deum alienũ. An non Deus scrutabitur istud? ipse enim nouit abscondita cordis.

22 Et quidē propter te occidimur quotidie, reputati ſumus ſicut oues mactationis.
23 Excitare, quare dormis Domine? euigila, & non abſis (à nobis) in æternum.
24 Quare abſcondis faciem tuā, & obliuiſceris miſeriæ noſtræ, & afflictionis noſtræ?
25 Quoniā humiliata eſt vſque ad puluerē anima noſtra, adhæſit terræ venter noſter.
26 Surge in auxilium nobis, & redime nos propter pietatem tuam.

Pſalm. XLV.

1 ERuctauit cor meum verbum bonū, dico ego opera mea regi.
2 Lingua mea (veluti) ſtylus eſt ſcribæ expediti.
3 Pulchrior factus es filijs hominū: effuſa enim eſt gratia in labijs tuis, eo quòd tibi benedixerit Deus in æternum.
4 Cinge gladio tuo fœmur (tuum) ô fortiſſime, pro gloria tua & magnificentia tua.
5 Et in magnificentia tua proſperè age, (& veluti) inequita, ſuper verbum veritatis, manſuetudinis & iuſtitię, docebitque te dextera tua terribilia.
6 Sagittæ tuæ ſunt peracutæ, & cadēt ſub te populi, in cor inimicorum regis (defigentur.)
7 Soliū tuū ô Deus, (manet) in ſeculū & in

in perpetuũ:virga æquitatis virga regni tui.
8 Dilexisti iustitiam, & odisti impietatẽ, propterea vnxit te Deus,Deus tuus oleo lætitię, præ consortibus tuis.
9 Myrrham,aloën & keziam (redolent) omnia vestimenta tua, ex palatijs eburneis (deprompta)vnde lætificauerunt me.
10 Filiæ regum inter honorabiles tuas: astitit coniunx ad dexteram tuam, in ornamento aureo.
11 Audi filia & vide, inclina aurem tuam & obliuiscere populi tui, atque domus patris tui.
12 Et cõcupiscet rex formã tuam, quoniã ipse est Dominus tuus,& tu adora eum.
13 Filia quoque Tyri cum munere,sicut & diuites populi,faciem tuam (ô filia regis) precabuntur.
14 Tota glorioſa est filia regis ab intus: ex intertexto auro vestimentum eius.
15 In vestibus phrygianis adducetur ad regem, virgines sodales eius comitabuntur eam,adducenturq; ad te.
16 Adducẽtur cum lætitia & exultatione, & introibunt in palatium regis.
17 Pro patribus tuis erũt tibi filij,quos cõstituas principes super omnem terram.
18 Recordabor nominis tui per omnem generationẽ & generationẽ: propterea po-

puli confitebuntur tibi in ſeculum atque in perpetuum.

Pſal. XLVI.

1 DEus,ſpes noſtra & fortitudo,auxilium in tribulationibus opportunum valdè.

2 Propterea non timebimus ſi moueatur terra, & ſi commoueantur montes in medio maris.

3 Fremãt & intumeſcãt atque eius,cõcutiantur montes per eleuationem eius:Sæla.

4 Riui fluminis eius lætificabunt ciuitatem Dei: (locum) ſanctum tabernaculorum altiſſimi.

5 Deꝰ in medio eius,ideò nõ mouebitur, adiuuabit eam Deus, ad aſpectum auroræ.

6 Tumultuantur gentes, & commouentur regna: (dedit) Deus vocem ſuam & defluet terra.

7 Dominus exercituum nobiſcum, refugium noſtrum, Deus Iacob: Sæla.

8 Venite & videte opera Domini, qui poſuit deſolationes in terra.

9 Ipſe facit quieſcere bella vſque ad extremitatem terræ,arcum cõfringit & detrũcat haſtam,atque quadrigas exurit igni.

10 Dimittite (conatũ veſtrum) & ſcitote quòd ego ſum Deus:ego exaltabor in gentibus,

tibus,& exaltabor in terra.

11 Dominus exercituum nobiſcum, protectio noſtra,Deus Iacob:Sæla.

Pſal. XLVII.

1 OMnes populi plaudite manu, iubilate Deo in voce cantici. Veſperting preces.

2 Quoniã Dominus excelſus & terribilis,rex magnus ſuper omnem terrã.

3 Sternet populos ſubter nos,& nationes ſub pedibus noſtris.

4 Seliget nobis hæreditatẽ noſtram,magnificentiam Iacob,quem dilexit:Sæla.

5 Aſcendit Deus cum iubilo: Dominus cum voce tubæ.

6 Pſallite Deo pſallite, pſallite regi noſtro pſallite.

7 Quoniã rex vniuerſæ terræ Deus, pſallite prudenter.

8 Regnat Deus ſuper gentes, Deus ſedet ſuper ſolium ſanctitatis ſuæ.

9 Optimates populorũ adiũguntur populo Dei Abrahã,eò quòd Dei ſit veluti ſcuto protegere terram, qui valdè exaltatus eſt.

Pſal. XLVIII.

1 MAgnꝰ Dominꝰ & laudabilis valdè: in ciuitate Dei noſtri, in mõte ſanctitatis ſuæ.

2 Pulcher locus & gaudiũ vniuerſæ terræ eſt mons Zion, latera aquilonis ciuitas regis magni: Deus in palatijs eius cognitus eſt, veluti tutum refugium.

3 Quoniam ecce reges congregati ſunt, tranſierunt ſimul.

4 Ipſi viderũt, ſic admirati ſunt, cõterriti ſunt, & in præcipitium acti.

5 Tremor apprehendit eos ibi, & dolor quaſi parturientem.

6 Vento orientali, cõfringes naues maris.

7 Sicut audiuimus ſic vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei noſtri, Deus firmabit illam vſque in ſeculũ: Sæla.

8 Expectauimus Deus pietatem tuam, in medio templi tui.

9 Sicut eſt nomẽ tuum (euulgatum) Deus, ſic eſt laus tua ad fines terræ: dextera tua plena eſt iuſtitia.

10 Lætetur mons Zion, & exultent filię Iehuda, propter iudicia tua.

11 Circũdate Zion & circuite eam: numerate turres eius.

12 Ponite cor veſtrum ad antemurale eius, extollite palatia eius, vt enarretis generationi poſteræ.

13 Quoniam hic eſt Deus, Deus noſter, in ſeculum atque in perpetuum: ipſe diriget nos vſque ad mortem.

Pſal.

Psal. XLIX.

1 AVdite hoc omnes populi, auribꝰ percipite omnes habitatores orbis.
2 Tam filij hominũ (ignobilium) quàm filij cuiuſcunque (nobilis,) ſimul diues & pauper.
3 Os meum loquetur ſapientiam, & meditatio cordis mei intelligentiam.
4 Inclinabo ad parabolã aurem meam, & aperiam in cithara ænigma meum.
5 Cur timeã in diebus malitiæ, & quãdo iniquitas calcaneorũ meorum obſidet me?
6 Sunt qui ſperant in opulẽtia ſua, atq; in multitudine diuitiarũ ſuarum gloriantur.
7 At frater redimendo redimere nõ poteſt quemcunque, neque dare poteſt Deo redemptionem eius.
8 Precioſa enim eſt redemptio animæ eorum, vt quis vitet (mortẽ) in perpetuum.
9 Et viuat adhuc in æternum, & nõ videat ſepulchrum.
10 Videt enim quòd etiã ſapientes moriuntur, & quòd ſtultꝰ & inſipiẽs ſimul pereunt, & dimittunt alijs opulentiam ſuam.
11 Et tamẽ cogitatio eorum eſt, quod domus ſuæ maneant in æternum, & habitacula ſua ſint in generationem & generationẽ: vocantes nominibus ſuis terras.

12 At homo in honore nō perdurabit, cū
sit assimilatus pecudibus, quæ intereunt.
13 Hæc ipsorum via, stultitia eorum est, &
posteri eorum approbant verbum eorum.
14 Quasi oues in inferno ponuntur, mors
pascit eos, & mane dominabuntur eorum
recti: forma eorum erit in defectionem, se-
pulchrum domicilium eorum.
15 Attamen Deus redimet animam meā
de loco inferni, quoniam suscipiet me.
16 Ne timeas si aliquis ditescat, aut si mul-
tiplicetur gloria domus eius.
17 Quoniam non tollet omnia in morte
sua: neque descendet post eum gloria eius.
18 Quoniā benedicebat animæ suæ in vita
sua, & cōfitebuntur tibi cū benefeceris tibi.
19 Perueniet (anima eius) vsque ad pro-
geniem patrum suorum, & vsque in æter-
num non videbunt lumen.
20 Homo in honore non intelligit, sed cō-
paratur iumentis, quæ intereunt.

Psal. L.

Matutinæ preces.

1 FOrtissimus Deº & Dominº, loquu-
tus est & aduocauit terram, ab ortu
solis vsque ad occasum eius.
2 Ex Zion consummatæ pulchritudinis
Deus emicuit.
3 Veniet Deus noster & nō tacebit, ignis
ante

ante ipſum flagrabit, & per circuitum eius turbo vehemens excitabitur.
4 Aduocabit cœlum deſuper, & terram vt iudicet populum ſuum.
5 Cõgregate mihi pios (cultores) meos, qui ineunt mecum fœdus cum ſacrificio.
6 Et annuntiabunt cœli iuſtitiam eius: quia Deus iudex eſt: Sæla.
7 Audi me populi & loquar, Iſraël ego teſtis ero cõtra te: nã De⁹, Deus tuus ego ſum.
8 Non propter ſacrificia tua corripiã te, aut propter holocauſta tua (quæ fuerunt) coram me ſemper.
9 Nõ accipiam de domo tua iuuencum, & de caulis tuis hircos.
10 Quoniã meæ ſunt omnes beſtiæ ſyluæ, & animalia quæ ſunt in mille montibus.
11 Cognoui omnia volatilia montium, & feræ campeſtres mecum ſunt.
12 Si eſuriero nõ dicam tibi: meus eſt orbis & plenitudo eius.
13 Nũquid comedam carnem taurorum, & ſanguinem hircorum bibam?
14 Sacrifica Deo laudem, & redde altiſſimo vota tua.
15 Et inuoca me in die tribulationis, eruã te & glorificabis me.
16 Impio autẽ dixit Deus: vt quid tu enarras ſtatuta mea, & aſſumis teſtamentum

meum ſuper os tuum?
17 Et tu odiſti diſciplinam, & proieciſti verba mea poſt te.
18 Quando vidiſti furem conſenſiſti ei, & cum adulteris fuit pars tua.
19 Os tuum miſiſti ad malũ, & lingua tua concinnabas dolum.
20 Sedens contra fratrem tuum loquebaris, & in filio matris tuæ ponebas probrum.
21 Hæc feciſti & tacui, putaſti me tibi ſimilem fore: corripiam te, & producam (ea quæ feciſti) ante oculos tuos.
22 Intelligite quæſo iſtud qui obliuiſcimini Dei, ne forte rapiam, & non ſit qui eripiat.
23 Qui ſacrificat laudem ille honorat me, & qui ordinat viam, huic oſtendam ſalutem Dei.

Pſal. LI.

1 MIſerere mei Deus, ſecundum pietatẽ tuam: ſecũdum multitudinem miſerationum tuarum dele ſcelera mea.
2 Laua me plurimum ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.
3 Quoniam ſcelera mea ego agnoſco, & peccatũ meum corã me (verſatur) iugiter.
4 Cõtra te ſolum peccaui, & malum hoc in oculis tuis feci: vt iuſtus ſis in ſermone tuo,

tuo, & purus cùm iudicaueris.
5 Ecce in iniquitate formatus sum: & in peccato calefecit me mater mea.
6 Ecce veritatẽ exigis in interioribus, & in occulto sapientiam me scire facies.
7 Expiabis me hyssopo & mundabor: lauabis me & niue candidior ero.
8 Facies me audire lætitiam & gaudium, vt exultent ossa (quæ) contriuisti.
9 Abscõde faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.
10 Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in intimo meo.
11 Ne proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne tollas à me.
12 Restitue mihi lætitiam salutis tuæ, & spiritu munifico suffulci me.
13 Docebo iniquos vias tuas, & peccatores ad te conuertentur.
14 Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ, & cantabit lingua mea iustitiam tuam.
15 Domine, labia mea aperies, & os meũ annuntiabit laudem tuam.
16 Nam non desideras sacrificium, alioquin darem, neque holocaustum gratum habes.
17 Sacrificia Dei sunt, spiritus confractus, cor contritum & concussum: (hæc) Deus

non deſpicies.

18 Benefac ex beneuolentia tua Zion, & ædifica muros Ieruſalem.

19 Tunc acceptabis ſacrificia iuſtiæ, holocauſtum & integram (oblationem:) tunc offerent ſuper altare tuum iuuencos.

Pſal. LII.

1 QVid gloriaris in malitia, ô potens?

2 Pietas Dei (eſt,) per totũ diem.

3 Prauitates cogitat lingua tua, ſicut nouacula acuta facis dolum.

4 Dilexiſti potius malitiam quàm bonitatem, & loqui mendacium magis quàm iuſtitiam: Sæla.

5 Dilexiſti cuncta verba perditionis, lingua doloſa.

6 Etiam Deus diſſipabit te in æternum, tollet te & euellet te de tabernaculo: atque eradicabit te de terra viuentium: Sæla.

7 Et videbunt iuſti atque timebunt, & ridebunt ſuper eum.

8 Ecce vir qui non poſuit Deum robur ſuum, ſed ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarum, & roborauit ſe in prauitate ſua.

9 Ego autem ſimilis oleæ frondoſæ in domo Dei, ſperaui in pietate Dei in ſeculum & in perpetuum.

10 Confi-

10 Confitebor tibi in ſeculum, quia feciſti: & expectabo nomen tuum, quoniam bonum eſt in conſpectu piorum (cultorum) tuorum.

Pſal. LIII.

1 DIXIT fatuus in corde ſuo, non eſt Deus. Veſpertinæ preces.

2 Corruperunt (vias ſuas) & abominabilem fecerunt iniquitatem, non eſt qui faciat bonum.

3 Deus de cælo aſpexit ſuper filios hominum, vt videret ſi eſſet qui prudenter ageret, & quæreret Deum.

4 At nemo non retroceſſit, pariter fœtidi facti ſunt, & nō eſt qui faciat bonum, etiam nec vnus.

5 An nihil cognouerunt, qui operantur iniquitatem, deuorantes populum meum ac ſi comederunt panem? Deum non inuocauerunt.

6 Ibi pauerunt pauore cùm non eſſet pauor, quoniam Deus diſperſit oſſa obſidentis te: confudiſti, eò quod Deus execratus ſit eos.

7 Quis dabit ex Zion ſalutem Iſrael, vt reducat Deus captiuitatem populi ſui?

8 Et lætetur Iacob, atque exultet Iſrael.

Psal. LIIII.

1 DEus, in nomine tuo saluum me fac, & in fortitudine tua vindica me.

2 Deus, audi orationẽ meam, & ausculta verbis oris mei.

3 Quoniam alieni insurrexerunt contra me, & tyranni quærunt animam meam: nõ ponentes Deum ante cõspectum suum: Sæla.

4 Ecce Deus adiutor meus est: Dominus est cum his qui sustentant animam meam.

5 Ipse restituet malum aduersarijs meis: in veritate tua extermina eos.

6 Liberali animo sacrificabo tibi: & confitebor nomine tuo Domine, quoniam bonum est.

7 Nã ex omni tribulatione liberauit me: & in hostibus meis vidit oculus meus (quod volui.)

Psal. LV.

1 AVribus percipe Deus, orationẽ meã, & nõ abscõdas te à precatione mea.

2 Intende mihi & exaudi me: rugiam in oratione mea & inquietus ero.

3 Propter vocem inimici & propter tribulationem impij, quia machinantur contra me iniquitatem, & in ira aduersantur mihi.

4 Cor meum contremiſcit in medio mei, terrores mortis irruerunt in me.
5 Timor & tremor venit ſuper me : & operuit me horror.
6 Et dixi : quis dabit mihi pennam qualem habet columba ? auolarẽ enim & tuto quieſcerem.
7 Ecce elongarem me aufugiẽdo, & morarer in deſerto : Sæla.
8 Accelerarem mihi ſaluationẽ, propter ventum turbinis & tempeſtatis.
9 Perde Domine, & diuide linguam eorum : quoniam vidi iniuriam & contentionem in ciuitate.
10 Die ac nocte circundant eam intra muros eius : & ſunt iniquitas atque dolor in medio eius.
11 Corruptelæ ſunt in medio eius, & non diſcedit de platea eius fraus & dolus.
12 Non enim hoſtis eſt (apertus) qui mihi probrum intulit, alioquin ſuſtinuiſſem.
13 Neque inimicus meus fuit qui ſe magnificauit contra me : abſcondiſſem enim me ab illo.
14 Sed tu homo eras iuxta æſtimationem (cordis) mei, dux meus & notus meus.
15 Qui ſimul dulce inibamus conſilium, & in domo Dei ambulabamus coniuncti.
16 Condemnet illos mors, & deſcendant

ad infernum viuentes: quia ſunt mala in commoratione eorum atque in medio eorum.

17 Ego ad Deum clamabo, & Dominus ſaluabit me.

18 Veſpere & mane atque meridie precabor, & importunus ero, & ipſe exaudiet vocem meam.

19 Redemit in pace animam meam à prælio (quod fuit) contra me: quoniam multi fuerunt mecum.

20 Exaudiet Deus & affliget eos, qui ſedet ab initio, Sæla, eo quòd non ſint illis mutationes, neque timeant Deum.

21 Miſit manus ſuas in pacificos ſuos, & violauit fœdus ſuum.

22 Leniora fuerunt butyro (verba) oris eius, habens bellum in corde ſuo: blandiora fuerunt verba eius pinguedine, cùm ſint ſpicula.

23 Proijce ſuper Dominum onus tuum, & ipſe ſuſtentabit te, nec permittet in æternum labi iuſtum.

24 Et tu Deus, deduces illos in foueam perditionis.

25 Viri ſanguinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos: ego autem in te ſperabo.

Pſal.

Psal. LVI.

1 MIserere mei Deus, nam absorbere me (conatur) homo: tota die impugnans affligit me. Matutinæ preces.

2 Absorbẽt hostes mei per singulos dies: multi enim pugnãt aduersum me ô excelse.

3 Licet per diem timerem, tamen in te sperabam.

4 In Deo laudabo verbũ eius, in Deo speraui, non timebo quid faciat mihi caro.

5 Per totum diem verba mea illi calumniantur, & contra me sunt omnes cogitationes eorum in malum.

6 Simul ipsi morantur & delitescunt, atque plantas meas obseruant, cùm expectãt animam meam.

7 Propter iniquitatem erit ne illis euasio? in ira Deus depones populos.

8 Euagationem meam tu numerasti, pone lachrymam meam in vtre tuo: an non in libro tuo (hæc annotata sunt?)

9 Tunc conuertentur inimici mei retrorsum, in die quo inuocauero: id scio, quia Deus est pro me.

10 In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem.

11 In Deo speraui, non timebo quid faciat mihi homo.

12 Super me sunt Deus, vota tua: reddam gratiarum actiones tibi.
13 Quoniam liberasti animam meam de morte, & nunquid non pedes meos à lapsu? vt scilicet, ambulem in cõspectu Dei, in lumine viuentium.

Psal. LVII.

1 MIserere mei Deus, miserere mei, quoniã in te cõfisa est anima mea, & in vmbra alarum tuarum sperabo, donec prætereat tyrannis.
2 Clamabo ad Deum altissimũ, ad Deũ qui transigit causam mihi impendentem.
3 Mittet de cœlis, & saluabit me ab opprobrio absorbente me: Sæla.
4 Mittet Deus pietatem suam & veritatẽ suam, anima mea est in medio leonum.
5 Et ego iaceo inter flamma succensos, filios hominum, quorum dentes sunt lancea & sagittæ, atque lingua eorum gladius acutus.
6 Exaltare super cœlos Deus: super omnem terram gloria tua.
7 Rete parauerũt gressibus meis: incuruauit ille animam meam, foderũt ante me foueam, atque ceciderũt in mediũ eius: Sæla.
8 Confirmatum cor meum Deus, confirmatum cor meum: cantabo & psallam.
9 Exurge

9 Exurge gloria mea, exurge nablum & cithara, euigilabo diluculo.
10 Confitebor tibi in populis Domine, & cantabo tibi in nationibus.
11 Quoniam magna est vsque ad cœlos pietas tua, & vsq; ad æthera veritas tua.
12 Exaltare super cœlos Deus, & super omnem terram gloria tua.

Psal. LVIII.

1 NVm verè, ô concilium, quod iustum est decernitis, & recta iudicatis ô filij hominum.
2 Etiam in corde iniquitates operamini in terra, & rem iniustam manus vestræ appendunt.
3 Abalienati sunt impij ab vtero ipso, errauerunt à ventre, loquentes mendacium.
4 Venenum habent in similitudinem veneni serpentis, instar aspidis surdæ, quę obturat aurem suam.
5 Quæ audire renuit vocem incantantium, atque magi qui eruditus est magicas artes.
6 Deus contere dentes eorum in ore eorum, maxillares leonum confringe Domine: colliquescant sicut aquæ quæ pertrãseunt in seipsis: quando eiaculatur sagittas suas, exterminentur.

7 Instar limacis defluentis (quisque eorum) abeat, (& fiet veluti) abortiuum mulieris, quæ non vident solem.

8 Priusquàm percipiant ollæ vestræ rhãnum (accensum:) sicut crudum quid, sic furor exagitet eum.

9 Lætabitur iustus cùm viderit vltionẽ, vestigia sua lauabit in sanguine impij.

10 Et dicet homo, vtique fructus est iusto, vtique est Deus iudicans in terra.

Psal. LIX.

Vespertinæ preces.

1 ERipe me ab inimicis meis Deus meus: ab insurgentibus contra me protege me.

2 Libera me ab operãtibus iniquitatem, & à viris sanguinum salua me.

3 Nam ecce insidiantur animæ meæ, cõgregantur aduersum me robusti, non ob iniquitatem meam, neque ob peccatũ meum Domine.

4 Absque iniquitate (mea) concurrunt & parant se: exurge igitur in occursum meum & vide.

5 Et tu Domine, Deus exercituum, Deus Israël, euigila vt visites cunctas gentes, neq; miserearis omnibus qui peruersè & iniquè agunt: Sæla.

6 Reuertuntur ad vesperam, fremunt vt canis,

canis,& diſcurrunt per ciuitatem.
7 Ecce loquuntur ore ſuo, & ſunt gladij in labijs eorum:quoniam quis audit?
8 Tu autem Domine,ridebis eos,ſubſannabiſque omnes gentes.
9 Fortitudinem eius apud te cuſtodiam: quoniam Deus refugij mei es.
10 Deus pietatis meæ præueniat me, & Deus faciat me videre(vltionem)in aduerſarijs meis.
11 Ne occidas eos, ne forte obliuiſcatur populꝰ meus: fac eos vagari in plebe tua & depone eos,protector noſter Domine.
12 Propter peccatum oris eorũ, & ob ſermonem labiorum ipſorum,capientur in ſuperbia ſua, ob periurium & mendacium quod loquuntur.
13 Conſume in furore, conſume, & non erunt, ſcientq; quòd Deus dominetur in Iacob,& vſque ad fines terræ:Sæla.
14 Et reuertentur ad veſperam,frement vt canis,& circuibunt ciuitatem.
15 Ipſi vagabuntur vt comedant,& ſi non fuerint ſaturati,pernoctabunt.
16 Ego autem cantabo fortitudinem tuã, & laudabo manè pietatem tuam:quoniam fuiſti mihi fortalicium, atque refugium in die tribulationis meæ.
17 Robur meum, tibi pſallam, quoniam

Deus refugium meum es, & Deus pietatis meæ.

Psal. LX.

1 DEus abiecisti nos & dissipasti nos, atque iratus es, conuerte te ad nos.
2 Commouisti terram & dissecuisti eam, sana contritiones eius, quoniam mota est.
3 Ostēdisti populo tuo dura, potasti nos vino letali.
4 Dedisti timentibus te signum vt triumpharent, propter veritatem: Sæla.
5 Propterea liberabantur dilecti tui, salua (me) dextera tua & exaudi me.
6 Deus locutus est in sanctitate sua, exultabo & diuidam Sichem, atq; vallem Succoth dimetiar.
7 Meus est Gilead & meus est Menasse, atque Ephraijm fortitudo capitis mei: Iehuda legifer meus.
8 Moab olla loturæ meæ, super Ædom proijciam calciamentum meum: super me tu Philistæa iubila.
9 Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis ducet me vsq; in Ædom?
10 Nónne tu Deus abiecisti nos, & tu Deus non egredieris cum exercitibus nostris?
11 Fer nobis auxilium propter tribulationem, vana enim est salus hominis.

12 In

12 In Deo faciemus virtutem, & ipſe conculcabit hoſtes noſtros.

Pſal. LXI.

1 EXaudi Deus, clamorem meum, auſculta orationi meæ.

2 Ab extremo terræ ad te clamabo, dum cor meum eſt in mœrore.

3 In petram quæ altior me eſt, duc me: fuiſti enim ſpes mea, atque turris fortitudinis à facie inimici.

4 Commorabor in tabernaculo tuo in ſecula, & ſperabo in abſcõdito alarum tuarum: Sæla.

5 Tu enim Deus, exaudiſti vota mea, & dediſti hæreditatem timentibus nomen tuum.

6 Dies ſuper dies regis adijcies, vt ſint anni eius ſicut generatio & generatio.

7 Habitabit in ſeculum coram Deo: præpara pietatem & veritatem, quæ cuſtodiant illum.

8 Sic pſallam nomini tuo in perpetuum, vt reddam vota mea per ſingulos dies.

Pſal. LXII.

1 VTique ad Deum ſilet anima mea: quippe à quo eſt ſalus mea. Matutinæ preces.

2 Vtique ipſe eſt petra mea &

salus mea: ipse exaltatio mea, ideò nõ mouebor multum.

3 Vsquequo insidiamini quibuscunque? interibitis vos omnes quasi paries inclinatus, & maceria impulsa.

4 Vtique ne ipse (Deus) quẽquam exaltet consultant, moliunturq; impellere, diligunt mendacium, & ore suo benedicũt, intra se autem maledicunt: Sæla.

5 Verũtamẽ Deo ipsi sile, tu anima mea: quoniam ab ipso est spes mea.

6 Vtique ipse est fortitudo mea & salus mea: ipse exaltatio mea, ideò nõ mouebor.

7 Apud Deum est salus mea & gloria mea: petra fortitudinis meæ, & spes mea in Deo est.

8 Sperate in eo in omni tempore ô populi, effundite ante conspectum eius cor vestrum: Deus est spes nostra: Sæla.

9 Veruntamen filij hominum vani sunt, mendaces sunt filij hominum si in stateras ascendant: ipsi pariter (leuiores sunt) vanitate.

10 Nolite sperare in calumnia atq; in rapina, ne in vanitatem redigamini: opulẽtia si affluat, non apponetis cor.

11 Vice vna loquutus est Deus atque secundo, quod & audiui, quoniam Dei est potentia.

12 Et

12 Et tua Domine, eſt pietas, quoniam tu reddis vnicuiq; iuxta opus ſuum.

Pſal. LXIII.

1 DEus, Deus meus tu, quęram te mane.
2 Sitiuit te anima mea, & concupiſcit te caro mea, in terra ſqualida & ſiticuloſa, quæ eſt abſque aqua.
3 Sic in ſanctitate contemplatus ſum te, vt videam fortitudinem tuam & gloriam tuam.
4 Quoniam melior eſt pietas tua, vita ipſa: labia mea laudabunt te.
5 Sic benedicam tibi in vita mea: & in nomine tuo leuabò manus meas.
6 Quaſi adipe & pinguedine ſaturabitur anima mea, cùm os meum in laudem prorumpit labijs iubilationum.
7 An non tui recordatus ſum in ſtratis meis, & in vigilijs meditatus ſum de te?
8 Eo quòd fueris auxilium meũ, ideò ſub vmbra alarum tuarum exultans cantabo.
9 Adhæſit anima mea tibi, me ſuſtentauit dextera tua.
10 Et iſti qui quærunt deſolationem animæ meæ, introibunt in inferiora terræ.
11 Deijciant eos in aciem gladij, vt fiant pars vulpium.
12 Rex verò lætabitur in Deo, & gloria-

bitur quicunque iurauerit per ipsum, quoniam obturabitur os loquentium mendacium.

Psal. LXIIII.

1 EXaudi Domine, vocem meam in precatione mea, à terrore hostis custodi vitam meam.

2 Absconde me à consilio malignantiũ, & à commotione eorum qui operantur iniquitatem.

3 Qui acuerunt quasi gladium linguam suam, & emittunt sagittam suam, nempè verbum amarum.

4 Vt sagittent in occultis eum qui est integer, repentè iaciunt eum, & non timent.

5 Corroborant se in re mala, narrãt quomodo absondant laqueos: dicunt quòd nemo videat eos.

6 Exquirũt malitias, & exequuntur quod scrutando excogitatum est, etiam intimum cuiusque & cor profundum.

7 Sed Deus sagittabit eos sagitta repentina, fientq; in eis plagæ (repentè.)

8 Facient ruere super se ipsos linguam suam propriam, & mouebunt se quicunq; aspexerit eos.

9 Videbunt (id) omnes homines, & annuntiabunt opus Dei, atq; factũ eius prudenter

denter considerabunt.

10 Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo: & gloriabuntur omnes qui recto sunt corde.

Psal. LXV.

1 TE expectat laus Deus in Zion, & tibi reddetur votum. Vespertinę precęs.

2 Qui exaudis orationem, ad te omnis caro veniet.

3 Res iniquæ pręualuerunt mihi, & scelera nostra, tu expiabis ea.

4 Beatus quem elegeris & applicaueris: is habitabit in atrijs tuis, & satiabitur in bonitate domus tuæ, (in loco) sancto templi tui.

5 Terribilia in iustitia respondebis nobis Deus salutis nostræ, spes omniũ finium terræ, & eorum qui remoti degunt in mari.

6 Qui parat montes in virtute sua, & accinctus est fortitudine.

7 Qui compescit commotionem mariũ & strepitum procellarum eorum, atque fremitum populorum.

8 Et timebunt qui inhabitant extrema (terræ) à signis tuis: qui in progressibus matutinis & vespertinis laudem excitas.

9 Visitas terram & benè cupis ei, abundè ditas eam.

10 Riuus Dei plenus est aqua: tu præparas frumentum eorũ, eo quòd sic disponis eam.
11 Sulcos eius inebrias, demittis (pluuiã) in valliculas eius, stillis liquefacis eam, atque benedicis germini eius.
12 Coronas annum bonitate tua, & nubes tuæ stillant pinguedinem.
13 Stillabunt in habitacula deserti, & exultatione colles accingentur.
14 Vestientur plana gregibus, & valles amicientur frumento, iubilabunt atque etiam canent.

Psal. LXVI.

1 IVbilate Deo omnes (habitatores) terræ, cantate gloriam nomini eius, date gloriam magnificentiæ eius.
2 Dicite Deo: q̃ terribilis es in operibus tuis? propter magnitudinem virtutis tuæ, mendaces erunt tibi inimici tui.
3 Nam omnes (habitatores) terræ adorabunt te & psallent tibi, psallent nomini tuo: Sæla.
4 Venite & videte opera Dei, q̃ terribilis sit in opere erga filios hominum.
5 Ipse vertit mare in aridam, (& fecit) vt pedibus transierint fluuium: ibi lætabamur de ipso.
6 Ipse dominatur in fortitudine sua seculo,

culo, oculi eius contemplantur gentes: & qui increduli sunt, tales non eleuabuntur: Sæla.

7 Benedicite populi Deo nostro, & resonate vocem laudis eius.

8 Qui ponit animam nostram in vitam, & non permittit vt labantur pedes nostri.

9 Quoniam probasti nos Deus, & examinasti nos, sicut examinatur argentum.

10 Introduxisti nos in laqueũ, & posuisti anxiam molestiam in lumbis nostris.

11 Imposuisti hominem capiti nostro: ingressi sumus ignem & aquam, & tu eduxisti nos in refrigerium.

12 Ingrediar domum tuam cum holocaustis, & reddam tibi vota mea: quæ scilicet, aperuerũt labia mea, & promisit os meum, in tribulatione mea.

13 Holocausta (agnorum) pinguium offerã tibi, cum incenso arietum: faciam boues cum hyrcis: Sæla.

14 Venite, audite, & narrabo, quotquot timetis Deum: quæ fecerit animæ meæ.

15 Ad eum ore meo clamaui, exaltatusq; est ille subter linguam meam.

16 Iniquitatem si vidi in corde meo, non exaudiet Dominus.

17 Exaudiuit autem Deus, & aduertit vocem orationis meæ.

18 Benedictus Deus, qui nō amouit orationem meam, atque pietatem ſuam à me.

Pſal. LXVII.

1 DEus, miſereatur noſtri & benedicat vobis, atq; illuſtret nos lumine vultus ſui: Sæla.

2 Vt cognoſcatur in terra via tua, & in omnibus gentibus ſalus tua.

3 Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.

4 Lætentur & iucundētur nationes, quoniam tu iudicabis populos in æquitate, & diriges gentes ipſas in terra: Sæla.

5 Cōfiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.

6 (Tunc) dabit terra prouentum ſuum, & benedicet nobis Deus, Deus noſter.

7 Benedicet nobis Deus, & timebūt eum omnes fines terræ.

Pſal. LXVIII.

Matutinæ preces.

1 EXurgat Deus & diſſipentur inimici eius, & fugiant à facie eius qui odiunt eum.

2 Sicut diſpellitur fum⁹ tu diſpelles (eos,) & ſicut liqueſcit cera à facie ignis, (ſic) pereant impij à facie Dei.

3 Iuſti autem lætentur & exultent in cō-

ſpectu

ſpectu Dei,& iucundentur gaudio.

4 Cantate Deo & pſallite nomini eius, exaltate eum qui orbibus cœlorum veluti equo inſidet,in I A nomine eius,& exultate in conſpectu eius.

5 Pater eſt pupillorũ, & cauſam agit viduarũ,Deus in habitaculo ſanctitatis ſuæ.

6 Deus qui collocat vnicos in familia: ipſe educit eos qui vincti ſunt compedibus: qui autem ab eo diſcedunt inhabitant (terram) ſiccam.

7 Deus, cùm egredereris coram populo tuo,cùm tu incederes per deſertum:Sæla.

8 Terra mota eſt,etiam cœli ſtillauerunt à facie Dei, ſicut & Sinai ipſe (motus eſt:) à facie Dei,Dei Iſraël.

9 Pluuiam voluntariam eleuabas Deus, ſuper hæreditatem tuam, & labore affectã tu confirmaſti.

10 Cœtus tuus habitabit in ea: tu enim præparabas in bonitate tua pro paupere, ô Deus.

11 Dominus dabit verbum,annuntiatricũ exercitus erat magnus.

12 Reges exercituum fugientes elabebantur,& familia domus diuidebat ſpolia.

13 Si iacueritis inter (nigras) tripodes (eritis ſicut) alæ columbæ, quæ tegitur argenteis (pennis,) & ſunt plumæ eius ſi-

miles auro fuluo.

14 Cùm dissiparet omnipotens propter eã Reges, candescebat veluti nix in Zalmon.

15 Mons Dei (sicut) mons Basan, mons gibbis tumens, velut mons Basan.

16 Quare exilitis mõtes gibberosi? hic est mons Dei, in quo ei complacuit habitare: etiam: Dominus habitabit in æternum.

17 Currus Dei viginti millia, millia Angelorum, & Dominus inter eos sicut in Sinai in sacrario.

18 Ascendisti in altum, cepisti captiuitatẽ, accepisti dona in hominibus, etiam inobedientes, vt inhabitet Dominus Deus.

19 Benedictus Dominus quotidie, oneret nos (beneficijs suis) qui est Deus salutis nostræ: Sæla.

20 Ipse est Deus noster, Deus cui° sunt salutes: Domini Dei (etiam) est mors & (animarum) exitus.

21 Et quidem Deus vulnerabit caput inimicorum suorum, verticemq; cæsariei illius, qui ambulat in delictis suis.

22 Dixit Dominus: restituam (meos sicut) ex Basan: reducam (meos sicut olim) ex profundis maris.

23 Propterea rubet pes tuus in sanguine, & lingua canum tuorum, (rubet) ex hostibus propter ipsum (sanguinem.)

24 Vide-

24 Viderunt inceſſus tuos Deus: inceſſus Dei mei Regis mei in ſacrario.
25 Præcedunt cantores, ſequuntur modulatores, in medio ſunt puellæ tympana pulſantes.
26 In congregationibus benedicite Deo atque Domino, qui eſtis de vena Iſrael.
27 Ibi Biniamin paruulus dominatur eorum, & principes Iehuda concilium: principes Zebulun, principes Naphthali.
28 Mandauit Deus tuus fortitudinem pro te: robora Deus quod operatus es in nobis.
29 A templo tuo in Ieruſalē (prodeat robur tuum:) & afferent tibi Reges munera.
30 Diſſipato cœtu (eorū qui vtuntur) lanceis, cœtu validorum inter vitulos populorum, humiliabit ſe cum fragmentis argenteis, cùm diſperſerit populos qui bella volunt.
31 Veniunt optimates ex Ægypto: Æthiopia celeriter exhibebit manus ſuas Deo.
32 Regna terræ cantate Deo, pſallite Domino: Sæla.
33 Inſidenti cœlis cœlorum ab initio: ecce ipſe dat in voce ſua vocem robuſtam.
34 Date fortitudinem Deo ſuper Iſraël: magnificentia eius & fortitudo eius in nubibus.
35 Terribilis es De⁹ de ſacrarijs tuis: Deus

Iſraël ipſe dat virtutē & robur populo benedictus Deus.

Pſal. LXIX.

Veſpertinę preces.

1 SAlua me Deus quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam.

2 Demerſus ſum in limum & profundum & non eſt firma conſiſtentia: intraui in profunditates aquarū, vt alueus inundarit me.

3 Defatigatus ſum cùm clamitarem, exaſperatum eſt guttur meum, & defecerunt oculi mei, ſperans in Deum meum.

4 Plures ſunt q̄ capilli capitis mei, qui abſque cauſa me odio habent: aucti ſunt hoſtes mei, qui me iniquè laceſcunt.

5 Quæ nō rapui tunc repēdebam. Deus, tu nouiſti ſtultitiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita.

6 Non erubeſcant propter me hi qui te expectant Domine, Deus exercituum, non ignominia afficiantur propter me, qui te quærunt Deus Iſraël.

7 Propter te enim ſuſtinui opprobrium, & operuit ignominia faciem meam.

8 Alienus factus ſum fratribus meis, extraneus filijs matris meæ.

9 Quoniam zelus (quem habeo ad) domum tuam commedit me, & opprobria expro-

exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me.
10 Et flens (caſtigaui) ieiunio animam meam,& factum eſt mihi in opprobrium.
11 Sed & ſaccum poſui veſtimẽtum meũ, factuſque ſum illis in prouerbium.
12 Fabulantur de me qui ſedent in porta, & carmina (canunt) qui bibunt ſiceram.
13 Ego autem orationem meã ad te Domine, (effundo,) tempore beneplaciti.
14 Deus,in multitudine pietatis tuæ exaudi me,in veritate ſalutis tuæ.
15 Erue me de luto vt nõ demergar: eruar ab his qui me odio habent, atque de profundis aquarum.
16 Non inundet me (fluxus aquarũ, neq; abſorbeat me profundum: neque claudat ſuper me puteus os ſuum.
17 Exaudi me Domine, quoniã bona eſt pietas tua: iuxta multitudinem miſerationũ tuarum reſpice ad me.
18 Et non abſcondas faciem tuam à ſeruo tuo, nam tribulatio eſt mihi, propera & exaudi me.
19 Appropinqua ad animam meã, & redime eã: propter inimicos meos ſalua me.
20 Tu cognouiſti opprobrium meum,cõfuſionem meam & ignominiã meam, coram te ſunt omnes adueſarij mei.
21 Opprobriũ confregit cor meũ, mœrore

affectus sum & expectaui si quis cõpateretur sed nullus fuit, neq; cõsolatores inueni.
22 Et posuerũt in refectionem meam fel, atque in siti mea potabant me aceto.
23 Sit mensa eorum ante eos in laqueum: & quæ in pacem (esse debuerant, sint) in offendiculum.
24 Obtenebrentur oculi eorũ ne videant, & lumbos eorum fac iugiter nutare.
25 Effunde super eos iram tuam, & furor indignationis tuæ apprehendat eos.
26 Sit palatium eorum desolatũ, & in tabernaculis eorum nemo habitet.
27 Nam eum quem tu percussisti persequuntur, & de dolore vulneratorum tuorũ loquuntur.
28 Pone iniquitatem super iniquitatẽ eorum, & nõ ingrediantur in iustitiam tuam.
29 Deleantur de libro viuentium, & cum iustis non scribantur.
30 Ego autem cùm afflictus & dolens sim, salus tua Deus, subleuabit me.
31 Laudabo nomen Dei in cãtico, & magnificabo ipsum in laude.
32 Et acceptius erit Deo quàm bos aut iuuencus, qui cornua producit & vngulas.
33 Viderunt mansueti & gaudebunt, atq; quærentes Deum, & viuet cor vestrum.
34 Audit enim inopes Domin⁹, & vinctos

suos

ſuos non deſpicit.

35 Laudent illum cœli & terra, maria, & quicquid reptat in eis.

36 Quoniam Deus ſaluabit Zion, & ædificabit ciuitates Iehuda, & habitabunt ibi, poſſidebuntque eam.

37 Et poſteri ſeruorum eius hæreditabunt eam, atque qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

Pſalm. LXX.

1 DEus (propera) vt me liberes: Domine, in auxilium meum feſtina.

2 Confundantur & probro afficiantur qui quærunt animam meam: agantur retrorſum & ignominioſi fiant, qui deſiderãt malum meum.

3 Conuertantur pro mercede cõfuſionis ſuæ, qui dicunt, euge euge.

4 Exultent & lætentur in te omnes, qui quærunt te, & dicant ſemper, magnificetur Deus: qui diligunt ſalutem tuam.

5 Ego quidẽ pauper & miſer ſum, Deus, feſtina ad me.

6 Auxilium meum & liberator meus es tu, Domine, ne tardaueris.

Pſalm. LXXI.

1 IN te Domine, ſperaui, non confundar in æternum. In iuſtitia tua erue me, Matutinæ preces.

& libera me: inclina ad me aurem tuam, & ſalua me.

2 Eſto mihi in petrã fortitudinis ad quã veniam ſemper: tu mandaſti vt me ſalues, quoniam petra mea & fortalicium meum es tu.

3 Deus meus, erue me de manu impij, atque de manu peruerſi & calumniatoris.

4 Tu enim es ſpes mea: Domine Deus, fiducia mea à pueritia mea.

5 Per te ſuſtentatus fui ab vtero, & ex viſceribus matris meæ tu eduxiſti me: de te laus mea erit iugiter.

6 Quaſi portentum fui multis: tu autem es fiducia mea fortis.

7 Impleatur os meum laude tua, tota die gloria tua.

8 Ne proijcias me in tempore ſenectutis: cũ defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

9 Quoniam loquuntur inimici mei cõtra me, & qui obſeruant animã meam, conſultaturi conuenerunt pariter. Dicentes, Deus dereliquit eum, perſequimini & comprehendite eum, non enim eſt qui eripiat.

10 Deus ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum feſtina.

11 Confundantur & deficiant qui aduerſantur animæ meæ, obtegãtur opprobrio & ignominia, qui quærunt malum meum.

12 Ego

12 Ego autem iugiter expectabo, & adijciam ſuper omnem laudem tuam.
13 Os meum enarrabit iuſtitiam tuam, & quotidie ſalutem tuam: quoniam nō noui numeros (beneficiorum) tuorum.
14 Incedā in fortitudinibus Domini Dei: & recordabor iuſtitiæ tuæ ſolius.
15 Deus, tu docuiſti me à pueritia mea, & vſque in præſens annūtiabo mirabilia tua.
16 Quin etiam vſque in ſenectam & canitiem, tu Deus, non deſeres me, donec annuntiauero robur tuum generationi (præſenti:) & potentiam tuam omni (poſteritati) quæ veniet.
17 Et quidem iuſtitia tua Deus, (patet) vſque in excelſum, & magna ſunt quæ feciſti: Deus, quis ſimilis tibi?
18 Qui oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas, & conuerſus viuificabas me, & de abyſſis terræ conuerſus faciebas me aſcendere.
19 Augebas quoq; magnificentiā meam, & conuerſus conſolabaris me.
20 Etiam ego cōfitebor tibi in inſtrumēto muſico veritatem tuam Deus meus, pſallā tibi in cithara, ô ſancte Iſraelis.
21 Exultabunt labia mea cùm cantauero tibi, & anima mea quam redemiſti.
22 Sed & lingua mea per ſingulos dies lo-

quetur de iuſtitia tua: quoniã cõfuſi ſunt & probris affecti, qui quærunt malum meum.

Pſalm. LXXII.

1 DEus, iudicia tua Regi da, & iuſtitiam tuam filio Regis.

2 Iudicabit populum tuum in iuſtitia, & pauperes tuos in iudicio tuo.

3 Et afferent montes pacem populo, & colles iuſtitiam.

4 Iudicabit miſeros qui ſunt in populo, & ſaluabit filios inopum, & conteret calũniatorem.

5 Timebunt te cum ſole & coram luna, in generatione generationum.

6 Deſcendet ſicut pluuia in tonſurã (graminis:) ſicut imbres ſuper reſectam herbã terræ.

7 Florebit in diebus eius iuſtus, & multa erit pax, donec deficiat luna.

8 Et dominabitur à mari vſque ad mare, & à flumine vſque ad terminos terræ.

9 Coram illo procumbent ſolitudinarij, & inimici eius (humiliati) puluerẽ lingent.

10 Reges Tharſis & inſularũ munera reddent, reges Scheba & Seba dona adducent.

11 Et procident coram illo omnes reges: omnes gentes ſeruient ei.

12 Nam liberabit pauperem vociferãtem, miſe-

miſerumq; & eum cui non eſt adiutor.
13 Miſerebitur egeno & inopi, & animas pauperum ſaluabit.
14 A fraude & iniuria redimet animã eorum, & pretioſus erit ſanguis eorum in oculis eius.
15 Viuet (pauper, & rex) dabit ei de auro Seba, & orabit pro eo ſemper, per ſingulos dies benedicet ei.
16 Erit pugillus frumenti in terra in capite montium (tam frugifer) vt agitetur quaſi Libanus fructus eius, florebuntque de ciuitate ſicut herba terræ.
17 Erit nomen eius in ſeculũ: coram ſole propagabitur nomen eius, benedicentque ſe in eo cunctæ gentes, & beatum eum prędicabunt.
18 Benedictus Dominus Deus, Deus Iſraël, qui facit mirabilia ſolus.
19 Et benedictũ nomen gloriæ eius in æternũ, replebiturque maieſtate eius omnis terra, Amen, amen.

Pſalm. LXXIII.

1 VTique bonus eſt Deus Iſraëli, his nempè qui mundo ſunt corde. Veſpertinę preces.
2 Mei autem penè declinauerunt pedes, ferè effuſi fuerunt greſſus mei.
3 Quoniam zelũ habui propter ſtultos,

& video impiorum pacem.
4 Non enim habent in morte ſua ligamina anxietatum, ſed integra & valida (eſt vis eorum.)
5 In miſeria hominũ non ſunt, neq; cum hominibus flagellantur.
6 Propterea tenet eos conſtrictos ſuperbia, & amictus violentiæ inuoluit eos.
7 Prominet propter pinguedinẽ oculus eorũ: & exequuntur imaginationes cordis.
8 Diſſolutos reddunt (alios,) & loquũtur de peſſima calumnia, contra excelſum loquuntur.
9 Ponũt enim in cœlum os ſuum, & lingua eorum graditur in terra.
10 Propterea reuertitur populus eius huc, & aquæ (calicis) pleni exprimuntur eis.
11 Et dicunt: quomodo nouit Deus, & eſt cognitio apud altiſſimum?
12 Ecce iſti impij, fœlices ſunt in ſeculo & apprehendunt opulentiam: certè fruſtrà mundaui cor meum, & laui in innocentia manus meas.
13 Et fui plagis percuſſus tota die, & caſtigatio mea fuit manè per ſingulos dies.
14 Si dixero, enarrabo in hunc modum, ecce generationem filiorum tuorũ fefelli.
15 Cogitaui itaque vt cognoſcerem illud, ſed labor erat in oculis meis.

16 Quouſque

16 Quousque introibam in sacraria Dei, tunc intelligebam nouissimum eorum.
17 Siquidem in lubricis locis ponis eos, & deijcis eos in desolationes.
18 Quomodo facti sunt in desolationem tam subitò, defecerunt & consumpti sunt ab horroribus?
19 Veluti somnium sunt (quod euanuit) ab euigilante: Domine, in ciuitate imaginem eorum despicies.
20 Quoniam acerbum factum est cor meũ, & renes mei aculeis puncti.
21 Et ego fatuus eram nihilque sciebam: (velut) iumenta factus sum tecum.
22 Ego autem semper sum tecum: tu enim apprehendisti manum meam dextram.
23 Consilio tuo diliges me, & postea cum gloria suscipies me.
24 Quis est mihi in cœlis (præter te?) & tecum neminem volui in terra.
25 Consumitur caro mea & cor meum: virtus cordis mei & pars mea Deus est in æternum.
26 Quoniam ecce elongantes se à te peribunt: perdidisti omnem fornicantem à te.
27 Appropinquatio autem mea ad Deum bona est mihi, vt ponam in Domino Deo spem meam, & enarrem omnia opera tua.

Pſal. LXXIIII.

1 QVare Deus, abes in perpetuum: & fumat furor tuus contra oues paſcuæ tuæ?

2 Recordare congregationis tuæ, quam poſſediſti ab antiquo, & quam redemiſti.

3 (Recordare) tribus hæredatis tuæ, atque montis Zion in quo habitaſti.

4 Leua veſtigia tua vt deuaſtes in perpetuum, omnem hoſtem, qui malè egit in ſanctuaria.

5 Rugierunt aduerſarij tui in medio eccleſiarum tuarum, poſuerúntque ſigna ſua ſigna.

6 Cognitus erat quaſi adducens (ligna) ad ſublime aliquid, qui ſecures (mittebat) in perplexas arbores.

7 Nunc autem ſculpturas eius pariter bipenni & malleis confringunt.

8 Miſerunt in ignem ſancta tua: & in terram (deijcientes) polluerunt tabernaculum nominis tui.

9 Dixerunt in corde ſuo, ſæuiemus in eos pariter: exuſſerunt cunctas ſynagogas Dei in terra.

10 Signa noſtra non vidimus, nec eſt amplius propheta: & nemo eſt nobiſcum qui ſciat, quouſque.

11 Vſquequo Deus, exprobrabit inimicus, &

& blaſphemabit hoſtis nomen tuum in perpetuum ?

12 Quare auertis manum tuam & dexteram tuam ? de medio ſinus tui (profer eam vt hoſtem) conſumas.

13 Deus enim rex meus eſt ab antiquo, qui operatur ſalutes in medio terræ.

14 Tu diſſipaſti in fortitudine tua mare: tu confregiſti capita draconum in aquis.

15 Tu contriuiſti capita ceti grādis, & dediſti illum in cibum populo ſolitudinum.

16 Tu ex ſciſſuris produxiſti fontem & fluuium : tu exiccaſti flumina valida.

17 Tuus eſt dies, etiam tua eſt nox: tu præparaſti lucem & ſolem.

18 Tu conſtituiſti omnes fines terræ, æſtatem & hyemem tu formaſti.

19 Memor eſto huius, quod inimicus probro affecit Dominum, & populus inſipiens violauit nomen tuum.

20 Ne tradas cœtui (hoſtium) animam turturis tuæ : & congregationes pauperum tuorum ne obliuiſcaris in perpetuum.

21 Reſpice ad pactum, quoniam impleta ſunt (omnia) tenebroſis (carceribus) terræ, & habitaculis violentis.

22 Non reuertatur, qui eſt contritus, confuſus: ſed pauper & inops laudent nomen tuum.

23 Exurge Deus, iudica causam tuam: memor esto opprobrij tui, quod fit quotidie à stulto.

24 Ne obliuiscaris vocis aduersariorũ tuorum: tumultus eorum qui consurgunt aduersus te, ascendit semper.

Psal. LXXV.

Matutinæ preces.

1 CONfitemur tibi Deus, confitemur.

2 Et propè adest nomen tuum: recensẽntque mirabilia tua.

3 Cùm assumpsero cœtum, ego secũdum æquitates iudicabo.

4 Dissoluti sunt terra & omnes habitatores eius: ego firmaui columnas eius: Sæla.

5 Dixi stolidis, nolite insanire: & impijs, nolite eleuare cornu.

6 Nolite eleuare in altum cornu vestrum: nolite loqui collo præfracto.

7 Quia non à progressu (solis) aut ab occidente, neque à deserto (erit) exaltatio.

8 Quoniam Deus iudex est: hunc humiliat, & hunc exaltat.

9 Siquidem calix est in manu Domini, & vinum rubescit: plenus est mixtura, effundítque ex eo.

10 Quin & feces eius expriment, bibentq; omnes impij terræ.

11 Et

11 Et ego annuntiabo in ſeculum, pſallam Deo Iacob.

12 Et confringam omnia cornua impiorum, & exaltabuntur cornua iuſti.

Pſal. LXXVI.

1 NOtus in Iehuda Deus, in Iſrael magnum nomen eius.

2 Et eſt in Schalem tabernaculum eius, & habitaculum eius in Zion.

3 Ibi confregit iacula arcus, ſcutum, gladium, & bellum: Sæla.

4 Illuſtris es tu, & magnificentior montibus prædæ (intentis.)

5 Spolijs expoſiti ſunt qui magnifico fuerunt corde, dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt cuncti viri, quorum manus potentes fuerunt.

6 Ab increpatione tua Deus Iacob, conſopitus eſt & currus & equus.

7 Tu, tu inquam, terribilis es: & quis ſtare poterit ante faciem tuam ex tunc (quo exarſerit) ira tua?

8 De cœlis auditum feciſti iudicium: terra timuit & ſiluit.

9 Cùm exurgeret Deus ad iudicium, vt ſaluaret cunctos manſuetos terræ: Sæla.

10 Quoniam furor hominis cedet in laudẽ tuam: & reliquias furoris tu accinges.

11 Vouete & reddite Domino Deo veſtro, omnes qui in circuitu eius eſtis, deferte munera terribili.

12 Ipſe cohibet ſpiritum principum, & eſt terribilis regibus terræ.

Pſal. LXXVII.

1 VOce mea ad Deum clamabo, voce mea ad Deum, & auſcultauit mihi.

2 In die tribulationis meæ Dominũ quæſiui, plaga mea nocte difluebat & nõ ceſſabat: renuit conſolari anima mea.

3 Recordabor Dei & inquietus ero, querelas faciem & mœrore afficietur anima mea: Sæla.

4 Tu tenes vigilias oculorũ meorum, cõcuſſus ſum & non loquar.

5 Conſideraui dies antiquos, & annos ſeculorum.

6 Recordor carminis mei, & loquar nocte cum corde meo, perſcrutatúrque ſpiritus meus.

7 Nunquid in æternum elongabit ſe Dominus, & non adijciet vt iterum benignum ſe exhibeat?

8 Nunquid deficit in perpetuum pietas eius: & finem habet verbum (conſolationis eius) in generationem & generationem?

9 Nun-

9 Nunquid oblitus eſt miſereri Deus, & continebit in ira miſericordias ſuas? Sæla.
10 Et dixi, ægritudo mea eſt: (at recordabor) annorum dexteræ excelſi.
11 Recordabor operum Domini: nam memor ero mirabilium tuorum (quæ feciſti) ab initio.
12 Meditabor quoque in omnibus operibus tuis: & de ſtudijs tuis loquar.
13 Deus in ſancto via tua, quis Deus magnus ſicut Deus?
14 Tu Deus, facis mira, & notam feciſti in populis fortitudinem tuam.
15 Redemiſti potenter populum tuum: filios Iacob & Ioſeph: Sæla.
16 Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquæ & contremuerunt, etiam abyſſi exagitatæ ſunt.
17 Nubes effuderunt aquas, & vocem dederunt æthera: etiam ſagittæ tuæ diſcurrunt.
18 Vox tonitrui tui in ſphæra (aëris,) illuxerunt orbi fulgura: tremuit & commota eſt terra.
19 In mari via tua, & ſemitæ tuæ in aquis multis, & veſtigia tua non cognoſcuntur.
20 Duxiſti quaſi oues populum tuum, per manum Moſi & Aharon.

Psal. LXXVIII.

Vesperti-ne preces.

1 AVsculta mi populę, legem meã: inclinate aurem vestram ad verba oris mei.

2 Aperiam per parabolam os meum, eloquar ænigmata (à tempore) antiquo.

3 Quæ audiuimus, & quæ cognouimus: & (quæ) patres nostri narrauerunt nobis.

4 Non cælabimus (ea) à filijs eorum, sed generationi posterę narrabimus laudes Domini, fortitudinem eius atque mirabilia eius, quæ fecit.

5 Ipse enim suscitauit testimonium in Iacob, & legem posuit in Israel, quæ præcepit patribus nostris, vt ea nota facerent filijs suis.

6 Vt cognoscat ætas postera, filij scilicet, qui nascituri sunt.

7 Surgant & enarrent filijs suis.

8 Vt ponant in Deo fiduciam suam, & nõ obliuiscantur operum Dei, sed mandata eius obseruent.

9 Et non fiant sicut patres eorum, generatio incredula & rebellis, generatio quæ non parauit cor suum, & cuius spiritus non firmiter adhæsit Deo.

10 Filij Ephraijm armati, iaculantes arcu, verterunt (terga) in die belli.

11 Non custodierunt pactum Dei, & in lege

lege eius noluerunt ambulare.
12 Sed obliti ſunt factorum eius, atq; mirabilium eius, quæ oſtenderat eis.
13 Coram patribus eorum fecit mirabilia, in terra Ægypti in campo Zoan.
14 Interrupit mare & traduxit eos: fecitq; ſtare aquas veluti aceruum.
15 Et deduxit eos interdiu per nubem, & tota nocte per lucem ignis.
16 Secuit rupes in deſerto, & potauit (eos) quaſi ex abyſſo multa.
17 Eduxit fluenta de petra, & demiſit aquas quaſi flumina.
18 Et addiderunt adhuc peccare contra eum, exacerbantes altiſſimum in ſolitudine.
19 Tentaueruntq; Deum in corde ſuo, petentes cibum pro anima ſua.
20 Et loquuti ſunt contra Deum, dicentes: nunquid poterit Deus parare mẽſam in deſerto?
21 Percuſſit quidem petram & effluxerunt aquæ, & fluuij innundauerunt: num poterit & panem dare, aut parare carnes populo ſuo?
22 Audiuit autem Dominus & indignatus eſt, ſuccẽſuſq; eſt ignis in Iacob, & ira quoque aſcendit contra Iſraël.
23 Eò quod non crediderunt Deo neque confiſi ſunt in ſalute eius.

24 Et præcepit nubibus ſuperne, aperuitque portas cœli.
25 Et pluit ſuper eos Man vt comederẽt: & frumentum cœleſte dedit eis.
26 Panem magnificorum comedit homo: miſit eis victum ad ſaturitatem.
27 Impulit Eurum in cœlis, & adduxit in virtute ſua Africum.
28 Pluitque ſuper eos quaſi puluerem carnes, & quaſi arenam maris aues alatas.
29 Et proiecit in medium caſtrorum eius, per circuitum tabernaculi eius.
30 Et comederunt, ſaturatique ſunt nimis: attulerat enim eis deſiderium eorum.
31 Non ſunt deſtituti deſiderio ſuo, eratque adhuc cibus eorum in ore eorum: & ira Dei aſcendit ſuper eos, & occidit pingues eorum, atque electiores qui erant in Iſraël, ſuccumbere fecit.
32 In omnibus iſtis adhuc peccauerunt, & non crediderunt in mirabilibus eius.
33 Ideò ipſe conſumpſit dies eorũ in vanitate, & annos eorum in perturbatione.
34 Cùm occideret eos, quærebant eum, & conuerſi mane quæſierunt Deum.
35 Et recordati ſunt, quòd Deus eſſet fortitudo eorum, & Deus excelſus redemptor eorum.
36 Et blanditi ſunt ei ore ſuo, lingua autẽ

ſua

ſua mentiti ſunt ei,
37 Cor enim eorum non erat rectum cum eo, neque firmi ſteterunt in pacto eius.
38 Ipſe autem cùm eſſet miſericors, expiabat iniquitatem, & non diſperdebat.
39 Et ſepenumero retraxit iram ſuam, vt non excitaret omnem furorem ſuum.
40 Recordatus eſt enim quòd eſſent caro, quodq; eſſent ſpiritus vadens & nõ rediẽs.
41 Toties exacerbauerunt eum in deſerto, atq; moleſtauerunt eum in ſolitudine.
42 Et reuerſi ſunt & tentauerũt Deum: atque ſancto Iſraëlis limitem præſcripſerunt.
43 Non ſunt recordati manus eius & diei illius, quo redemit eos ab aduerſario.
44 Quippe qui poſuit in Ægypto ſigna ſua, atq; portenta ſua in campo Zoan.
45 Conuertit enim lacus eorum in ſanguinem, & fluenta eorum ne biberent.
46 Mittebat in eos mixtionem inſectorum deuorauitque eos: ranas quoque quæ perdiderunt eos.
47 Et dedit brucho prouentum eorum, & laborem eorum locuſtæ.
48 Perdebat cum grandine vitem eorum, & ſycomoros eorum lapide glacioſo.
49 Tradidit quoq; grandini iumenta eorum, & pecora eorum fulminibus.
50 Miſit in eos furorem iræ ſuæ, indigna-

tionē, fremitum & tribulationem: immiſſionem angelorum malorum.

51 Librauit ſemitam iræ ſuæ, & nō pepercit à morte animæ eorum: ſed tradidit vitam eorum peſti.

52 Percuſſitq; omne primogenitum in Ægypto, primitias ſcilicet virtutis (eorum) in tabernaculis Cham.

53 Et emiſit quaſi oues populum ſuū, duxitque eos quaſi gregem in deſerto.

54 Deduxit autem eos tutò vt non pauerent, & hoſtes eorum operuit mare.

55 Et introduxit eos ad terminum ſanctitatis ſuæ, ad montem iſtum, quem acquiſiuit dextera eius.

56 Et expulit à facie eorum gentes: proiecitq; eis ſortem hæreditatis, & collocauit in tabernaculis eorum tribus Iſraël.

57 Et tentauerunt atque irritauerunt Deum excelſum, & teſtimonia eius non cuſtodierunt.

58 Sed acti ſunt retrorſum, & præuaricati ſunt ſicut patres eorum, retroactique ſunt quaſi arcus doloſus.

59 Prouocauerūt enim eum in excelſis ſuis, atque in ſculptilibus ſuis ad æmulationē concitauerunt eum.

60 Audiuit Deus & commotus eſt, & execratus eſt valdè Iſraëlem.

61 De-

61 Deſeruitq; tabernaculũ Silo, tẽtorium quod collocauerat inter homines.
62 Et dedit in captiuitatem fortitudinem eius, atque decorem eius in manum hoſtis.
63 Tradidit quoque in gladium populum ſuum, & cõtra hæreditatem ſuam indignatus eſt.
64 Iuuenes eius comedit ignis, & virgines eius non ſunt honoratæ (nuptijs.)
65 Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non fleuerunt.
66 Et euigilauit ac ſi dormiſſet Dominus: tanquam (vir) fortis qui vociferatur poſt vinum.
67 Et percuſſit hoſtes ſuos tergum (vertẽtes:) in opprobrium perpetuũ tradidit eos.
68 Et execratus eſt tabernaculum Ioſeph, atque tribum Ephraijm non elegit.
69 Sed elegit tribum Iehuda, mõtem Zion quem dilexit.
70 Et ædificauit veluti (palatia) excelſa ſanctuarium ſuum, veluti terrã quam fundauit in ſeculum.
71 Et elegit Dauid ſeruum ſuum, tulitque eum à caulis ouium.
72 Poſt fœtas (euntem) abduxit eum, vt paſceret Iacob populum ſuum, atq; Iſraëlem hæreditatem ſuam.
73 Et pauit illos iuxta integritatem cordis

ſui, atque deduxit eos manibus ſuis cum prudentia.

Pſal. LXXIX.

Matutinæ preces.

1 DEus venerunt gentes in hæreditatem tuam, inquinauerunt templum ſanctum tuum, & poſuerũt Ieruſalem in aceruos (ruinarum.)

2 Dederunt cadauera ſeruorum tuorum in cibum auibus cœli, carnes piorum (cultorum) tuorum beſtijs terræ.

3 Effuderunt ſanguinem eorum veluti aquam in circuitu Ieruſalem, nec erat qui ſepeliret.

4 Facti ſumus opprobriũ vicinis noſtris, ſubſannatio & deriſio his qui in circuitu noſtro ſunt.

5 Vſquequo Domine, iraſceris in perpetuum, & exardeſcet veluti ignis zelus tuus?

6 Effunde furorem tuum in gentes, quæ non cognouerunt te, & in regna quæ nomẽ tuum non inuocauerunt.

7 Nam deuorauerũt Iacob, & habitationem eius in deſolationem redegerunt.

8 Ne recorderis iniquitatum noſtrarum priorum, feſtina & præueniant nos miſericordiæ tuæ, quoniã attenuati ſumus nimis.

9 Adiuua nos Deꝰ, ſalutis noſtræ, propter gloriam nominis tui, & libera nos, atque pro-

propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

10 Quare dicũt gentes, vbi est Deus illorũ?

11 Nota fiat inter gentes videntibus oculis nostris, vltio sanguinis seruorum tuorũ qui effusus est.

12 Veniat in conspectum tuum gemitus vincti: secundum magnitudinem potentiæ tuæ, fac residuos filios morti addictos.

13 Et redde vicinis nostris septuplum in sinum eorum, opprobrium eorum quo exprobrauerunt tibi Domine.

14 Et nos populus tuus atque oues pascuę tuæ, confitebimur tibi in seculum, in generationem & generationem narrabimꝰ laudem tuam.

Psal. LXXX.

1 PAstor Israëlis ausculta, qui ducis velut ouem Ioseph: quique insides Cherubin affulge.

2 Coram Ephraijm, Biniamin & Manasse excita fortitudinem tuam, & veni nobis in salutem.

3 Deus, reduc nos & fac splendescere faciem tuam, & salui erimus.

4 Domine, Deus exercituum, quousque irasceris orante populo tuo?

5 Tu cibas eos pane lachrymarũ, & potas eos lachrymis copiosis.

6 Ponis nos in contentionem vicinis nostris, & inimici nostri apud se sãnas mouẽt.
7 Deus exercituum conuerte nos, & fac splendescere faciem tuam, & saluabimur.
8 Transtulisti vitem de Ægypto, quam expulsis gentibus plantasti.
9 Fecisti spacium ante eam, & cùm fixisset radices suas impleuit terram.
10 Operti sunt montes vmbra eius: & rami eius (similes sunt) cedris magnificis.
11 Et misit palmites suos vsque ad mare, & vsque ad fluuium propagines eius.
12 Quare dissipasti sepem eius, vt decerpant ex ea omnes qui transeunt per viam.
13 Deuastat eam aper de sylua, & fera agri depascitur eam.
14 Deus exercituũ conuertere quæso, intuere è cœlis, aspice & visita vitem istam.
15 Atque locũ vineæ quam plantauit dextera tua, & propaginem ipsam quam tibi roborasti.
16 Incensa est igne atque succisa, & ipsi ab increpatione faciei tuæ peribunt.
17 Sit manus tua super virum dexteræ tuæ, atquæ super filium hominis quem tibi corroborasti.
18 Et non retrocedemus à te, tu viuificabis nos, & nomen tuum inuocabimus.
19 Domine, Deus exercituũ conuerte nos, & fac

& fac illuceſcere vultũ tuũ, & ſaluabimur.

Pſalm. LXXXI.

1 EXultantes cãtate Deo fortitudini noſtræ, iubilate Deo Iacob.

2 Sumite pſalmum, & date tympanum, citharam iucundam cum nablo.

3 Clangite tuba in neomenia, in tempore conſtituto & die ſolennitatis noſtræ.

4 Idipſum enim ſtatutum eſt pro Iſraële, & iudicium Dei Iacob.

5 Pro teſtimonio poſuit illud in Ioſeph, cùm egrederetur de terra Ægypti: labium quod non cognoſcebam, audiebam.

6 Subduxi ab onere humerũ eius: & manus eius à cacabis (faciendis) tranſierunt.

7 In tribulatione inuocaſti & erui te, exaudiui te in arcano tonitrui.

8 Probauiq́ue te, iuxta aquas contentionis: Sæla.

9 Audi, mi populе, & conteſtabor te: Iſrael ſi audieris me.

10 Non erit in te Deus alienus, neque incuruabis te coram Deo extraneo.

11 Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: aperi os tuũ (in oratione) & ego implebo illud.

12 At populus meus non audiuit vocem meam, neque Iſrael acquieuit mihi.

13 Dimisi igitur eum in prauitate cordis sui, vt eant in consilijs suis.
14 Vtinam populus meus audisset me, & Israel in vijs meis ambulasset.
15 Quàm breui inimicos illorum humiliassem, & super aduersarios eorũ vertissem manum meam,
16 Odio habẽtes Dominũ mentiti fuissent ei: horũ autem tempus fuisset perpetuum.
17 Et cibasset eum (Dominus) medulla tritici, & melle de petra saturassem te.

Psalm. LXXXII.

Vespertinæ preces.

1 DEus stat in cõgregatione magnifica: in medio Deorũ iudicem agit.
2 Quousq; (inquiẽs) iudicabitis peruersẽ, & facies impiorũ assumitis? Sæla.
3 Iudicate (causam) pauperis atque pupilli: afflictum & miserum iustificate.
4 Eripite egenũ & inopem: de manu impiorum liberate (eos.)
5 Nihil norunt, nec intelligũt, in tenebris ambulãt: mouẽtur omnia fundamẽta terræ.
6 Ego dixi, dij estis: & filij excelsi vos omnes.
7 Attamen sicut homines moriemini, & sicut vnus è principibus cadetis.
8 Surge Deus, iudica terram: nam tu in hæreditatem accipies cunctas gentes.

Psalm.

Psalm. LXXXIII.

1 DEus, ne contineas te, non taceas neq; quiescas Deus.

2 Quoniam ecce inimici tui fremunt, & qui te odio habent extulerunt caput.

3 Contra populum tuum callidũ excogitarunt consilium, & consultarunt contra absconditos tuos.

4 Dixerunt, venite & deleamus eos ne sint gens, & non sit in memoria nomen Israel vltra.

5 Quoniam conspirationem fecerunt ex corde pariter, cõtra te percutientes fœdus.

6 Tabernacula Aedom & Ismaëlitarum, Moab & Hagarenorum.

7 Gebal & Ammon, atque Amelec, Palestini cum habitatoribus Tyri.

8 Etiam Assur assotiatus est eis, fueruntque auxilio filijs Lot: Sæla.

9 Fac eis sicut Midian, sicut Siseræ, & sicut Iabin in torrente Kison.

10 Exterminati sunt in Endor, facti sterquilinium terræ.

11 Pone eos & principes eorũ sicut Oreb, & sicut Zeeb: sicut Zæbah & sicut Zalmuna, omnes principes eorum.

12 Qui dixerũt, accipiamus nobis in possessionem habitacula Dei.

13 Deus meus, pone eos sicut rotam, &

ſicut ſtipulam ante ventum.
14 Sicut ignem qui comburit ſyluam : & ſicut flammam quæ ſuccendit montes.
15 Sic perſequeris eos in tempeſtate tua, & in turbine tuo terrebis eos.
16 Imple facies eorum ignominia , & inquirent nomen tuum, Domine.
17 Confundantur & perturbentur in perpetuum : ignominia afficiantur & pereant.
18 Et cognoſcent quòd tu, cuius nomen eſt Iehoua, ſolus es altiſſimus ſuper omnem terram.

Pſalm. LXXXIIII.

1 QVàm dilecta ſunt tabernacula tua, Domine exercituum.
2 Concupiſcentia flagrat atq; deſiderat anima mea (introire) in atria Domini : cor meum & caro mea exultãt ad Deum viuũ.
3 Etiam paſſer inuenit domicilium & hirundo nidum ſibi, vbi ponit pullos ſuos: altaria tua Domine exercituum, Rex meus, & Deus meus.
4 Beati qui habitant in domo tua: perpetuò laudabunt te: Sæla.
5 Fœlix ille homo cuius auxilium eſt in te, & in quorum cordibus ſunt ſemitæ.
6 Tranſeuntes per vallem fletus, ponũt in ea fontem; etiã piſcinas occupabit pluuia.
7 Ibunt

7 Ibunt de caterua ad cateruam, cõparebitq; (quiſquis eorũ) apud Deum in Zion.
8 Dominus Deus exercituũ, exaudi orationem meam: auſcultа Deus Iacob: Sæla.
9 Protector noſter aſpice Deus, & intuere faciem Chriſti tui.
10 Quia melior eſt dies in atrijs tuis quàm mille.
11 Malui limen tenere in domo Dei mei, quàm habitare in tabernaculis impietatis.
12 Nam ſol & ſcutum eſt Dominus Deus, gratiam & gloriam dabit Dominus, nec prohibebit bonum ab ijs qui ambulant in perfectione.
13 Domine exercituum, beatus homo qui confidit in te.

Pſalm. LXXXV.

1 BEnignus factus es Domine, erga terrã tuam, auertiſti captiuitatem Iacob.
2 Remiſiſti iniquitatem populi tui: operuiſti omnia peccata eorum: Sela.
3 Contraxiſti omnem indignationẽ tuã, reduxiſti à furore faciem tuam.
4 Cõuerte nos Deus ſalutis noſtræ, & diſſipa irritationẽ tuam (quã habes) erga nos.
5 Nunquid in æternum iraſceris contra nos, & protrahes iram tuam in generationem & generationem?

6 Nunquid non tu conuersus viuificabis nos, & populus tuus lætabitur in te?

7 Ostende nobis Domine, pietatem tuã, & salutem tuam da nobis.

8 Audiam quid loquetur Deus Domin', nam loquetur pacem, ad populum suum, atq; ad pios (cultores) suos, vt non reuertantur ad stultitiam.

9 Vtique propinqua est salus eius timentibus eum, vt habitet gloria in terra nostra.

10 Pietas & veritas sibi obuiam factæ sũt, iustitia & pax osculatæ sunt.

11 Veritas de terra germinabit, & iustitia de cœlo prospexit.

12 Etiam Dominus dabit bonitatem, & terra nostra dabit fructum suum.

13 Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.

Psalm. LXXXVI.

Matutinæ preces.

1 INclina Domine, aurem tuã, & exaudi me, quoniã pauper & miser sum ego.

2 Custodi animam meam, quoniam pius sum, salua seruum tuum tu Deus meus, sperantem in te.

3 Miserere mei Domine, quoniam ad te clamabo per singulos dies.

4 Lętifica animam serui tui, quoniam ad te Domine, animam meam attollo.

5 Tu

5 Tu enim Domine, es bonus, & ad propitiandum procliuis, multus in pietate, erga omnes qui te inuocant.

6 Auſcultа Domine, orationi meæ, & intende voci deprecationum mearum.

7 In die tribulationis meæ inuocabo te, (ſciens) quòd exaudies me.

8 Non eſt ſimilis tui in dijs Domine, neq; eſt ſecundùm opera tua.

9 Omnes gentes, quas feciſti, venient & adorabunt te Domine, & glorificabũt nomen tuum.

10 Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus ſolus.

11 Doce me Domine, viam tuam, & conuerſabor in veritate tua: cõſtringe cor meũ, vt timeat nomen tuum.

12 Confitebor tibi Domine, Deus meꝰ in toto corde meo, & glorificabo nomen tuũ in perpetuum.

13 Quoniam miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori.

14 Deus, cõtumaces ſurrexerũt cõtra me, & cœtus nebulonũ inquiſierũt animã meã, & non poſuerunt te in conſpectu ſuo.

15 Et tu Domine, es Deus miſericors, & gratia affluens, longanimis, & copioſus in pietate & veritate.

16 Respice ad me & miserere mei, da robur tuum seruo tuo, & saluum fac filiũ ancillæ tuæ.

17 Fac mecum signũ in bonum, vt videant qui me odio habent & confundantur: quoniam tu Domine, adiuuisti me, & consolatus es me.

Psalm. LXXXVII.

1 FVndamenta eius in mõtibus sanctis, diligit Dominus portas Zion, super omnia tabernacula Iacob.

2 Pręclara dicũtur de te, ciuitas Dei: Sæla.

3 Memor ero Rahab & Babylonis, cum his qui agnoscunt me.

4 Ecce Philistęa & Tyrus cum Æthiopia: ille natus est ibi.

5 Et de Zijon dicetur, ille & ille natus est in ea, & altissimus ipse confirmabit eam.

6 Dominus recensebit cùm scripserit populos: iste natus est ibi: Sæla.

7 Et cantores sicut tibicines, omnes scaturigines meæ in te.

Psalm. LXXXVIII.

1 DOmine, Deus salutis meæ, die ac nocte clamaui in conspectu tuo, intret oratio mea in conspectũ tuum: inclina aurem tuam ad clamorem meum.

2 Nam

2 Nã ſaturata eſt malis anima mea,& vita mea peruenit vſque ad ſepulchrum.

3 Deputatus ſum cum deſcendentibus in foueam,& fui quaſi vir cui non eſt robur.

4 Inter mortuos liber, ſicut interfecti dormientes in ſepulchro, quorum memoria amplius nõ extat, quiq́ue de manu tua abſciſi ſunt.

5 Poſuiſti me in foueam inferiorẽ, in loca tenebroſa atque profunda.

6 Super me ſtabilitus eſt furor tuus, & omnibus procellis tuis afflixiſti (me:) Sæla.

7 Elongaſti notos meos à me, poſuiſtiq́; me illis abominationem.

8 Clauſus ſum,vt egredi non poſſim.

9 Oculus meus doluit præ afflictione,inuocaui te Domine,per ſingulos dies, expãdi ad te manus meas.

10 Nunquid mortuis facies mirabilia, aut ſi manes reſurgent & confitebuntur tibi? Sæla.

11 Nunquid narrabitur in ſepulchro pietas tua,& in interitu veritas tua?

12 Nũquid cognoſcẽtur in tenebris mirabilia tua,& iuſtitia tua in terra obliuionis?

13 Et ego ad te Domine,clamaui,& mane oratio mea præueniet te.

14 Quare Domine,execraris animam meam,& abſcondis faciem tuam à me?

15 Miſer ego ſum & expiranti ſimilis ab adoleſcentia, tuli terrores tuos animo attonito.

16 Super me tranſierũt furores tui, & terrores tui perdiderunt me.

17 Circundederũt me ſicut aquæ quotidie, & gyro concluſerunt me pariter.

18 Elongaſti à me amicum & proximum, & notos meos (ponis in) tenebris.

Pſal. LXXXIX.

Veſpertinę preces.

1 Pietates Domini in æternũ cãtabo: in generationẽ & generationẽ notã faciam veritatem tuam ore meo.

2 Nam dixi, in æternum pietas ædificabitur: in cœlis ipſis firmabis veritatem tuã.

3 Percuſſi fœdus cum electo meo, iuraui Dauid ſeruo meo.

4 Vſque in ſeculum præparabo ſemen tuum, & ædificabo in omne æuum ſolium tuum: Sæla.

5 Et confitebuntur cœli miraculum tuũ Domine, atque veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.

6 Quis enim in ęthere ęquabitur Domino?

7 Et quis aſſimilabitur Domino inter filios Deorum?

8 Deus plurimùm formidandus in cõcilio ſanctorum, terribilis eſt ſuper omnes qui

qui in circuitu eius ſunt.

9 Domine, Deus exercituum, quis ſicut tu fortiſſime Domine? per circuitum tuum eſt veritas tua.

10 Tu Dominaris impetui maris: cùm eleuat procellas ſuas tu compeſcis eas.

11 Tu contriuiſti vſque ad internicionem Ægyptum: in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimicos tuos.

12 Tui ſunt cœli, etiã tua eſt terra: orbem & plenitudinem eius, tu fundaſti ea.

13 Aquilonem & dextram (meridici) tu creaſti: Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt.

14 Brachiũ tuũ eſt cum fortitudine: robora manum tuam & eleua dextram tuam.

15 Iuſtitia & iudicium ſunt habitaculum ſolij tui: pietas & veritas præcedent faciem tuam.

16 Beatus populus qui nouerit iubilationem: Domine, in lumine vultus tui ambulabunt.

17 In nomine tuo exultabunt quotidie, & in iuſtitia tua exaltabunt ſe.

18 Quia gloria fortitudinis eorum tu es: & in benignitate tua exaltabis cornua noſtra.

19 Quia Domini eſt protectio noſtra, & ſancti Iſraëlis rex noſter.

20 Tũc loquutus es in viſione ad pios tuos,

& dixisti: posui adiutorium super potentē: exaltaui electum de populo.

21 Inueni Dauid seruum meum: oleo sancto meo vnxi eum.

22 Siquidem manus mea firmabitur super ipsum, & brachium meum roborabit eum.

23 Non violentus esse poterit cōtra eum hostis, neq; filius iniquitatis affliget eum.

24 Ego cōcutiam ante faciem eius aduersarios eius, & eos qui odio eum habent, percutiam.

25 Eritq; veritas mea & pietas mea cū eo: & in nomine meo exaltabitur cornu eius.

26 Ponamq; in mare dominium eius, & in fluminibus dexteram eius.

27 Ipse inuocabit me: pater meus es tu, Deus meus & firma salus mea.

28 Etiam ego primogenitū ponam eum, celsiorem regibus terræ.

29 In æternum custodiam illi pietatem meam, & fœdus meum erit ei firmum.

30 Et ponam in perpetuum semen eius, & solium eius sicut dies cœli.

31 Si deseruerint filij eius legem meam, & in iudicijs meis non ambulauerint.

32 Si statuta mea prophanauerint, & præcepta mea nō custodierint, visitabo in virga iniquitatem eorum, & in flagellis scelus eorum.

33 Pietatem

33 Pietatem autem meam nõ auferam ab eo: neque mendax ero in veritate mea.

34 Non prophanabo pactum meum, & quod egreſſum eſt de labijs meis nõ mutabo: Semel iuraui per ſanctitatem meam, ſi Dauidi mentitus fuero.

35 Semen eius in æternum erit: & ſolium eius eſt ſicut ſol in conſpectu meo.

36 Quaſi luna firmabitur in æternum: & teſtis in æthere fidelis: Sæla.

37 Tu verò execratus es & repudiaſti: indignatuſq; es contra vnctum tuum.

38 Diſſoluiſti fœdus ſerui tui, & prophanaſti vſque ad terram diadema eius.

39 Dirupiſti omnes macerias eius, & poſuiſti munitiones eius in confractionem.

40 Diripiunt eum omnes qui tranſeunt per viam, factuſq; eſt in opprobrium vicinis ſuis.

41 Exaltaſti dexteram aduerſariorũ eius, & lætificaſti cunctos hoſtes eius.

42 Auertiſti quoque aciem gladij eius, & non ſuperiorem eum feciſti in prælio.

43 Ceſſare feciſti magnificẽtiam eius, atque ſolium eius in terram deieciſti.

44 Abbreuiaſti dies iuuentutis eius, & operuiſti eum pudore: Sæla.

45 Vſquequo Domine, abſcõderis in perpetuũ, & exardeſcet veluti ignis furor tuus?

46 Recordare mei, quãti æui ſim: ob quid fruſtra creaſti omnes filios hominum?

47 Quis eſt enim vir qui viuet & nõ videbit mortem, eruetq́; animam ſuam de poteſtate inferni? Sæla.

48 Vbi ſunt pietates tuæ priores Domine: (ſicut) iuraſti Dauid in veritate tua?

49 Recordare Domine, opprobrij ſeruorũ tuorum: ego ſuſcipio in ſinum meũ omnia (opprobria) multorum populorum.

50 Quibus exprobrauerunt (nobis) inimici tui Domine, quibus exprobrauerunt veſtigijs Chriſti tui: Benedictus Dominus in æternum: Amen, & amen.

Pſal. XC.

Matutinæ preces.

1 DOmine, habitaculum (refugij) tu fuiſti nobis, in generatione & generatione.

2 Priuſquàm montes naſcerentur & formaretur terra atque orbis: à ſeculo & vſque in ſeculum tu es Deus.

3 Tu facis redire hominẽ vſque ad cõtritionem, & dicis, reuertimini filij hominũ.

4 Nam mille anni ſunt in oculis tuis, ſicut dies heſterna, cùm præterierit, vt vigilia in nocte.

5 Facis ceu impetu quodam illos ruere, eruntq́; vt ſomnus: mane quaſi herba (erũt) quæ

quæ mutatur.

6 Mane floret & creſcit: veſperi autẽ reſecatur & areſcit.

7 Quoniam cõſumimur in ira tua, & in furore tuo terremur.

8 Poſuiſti iniquitates noſtras in cõſpectu tuo, & abſcondita (peccata) noſtra in luce vultus Dei.

9 Quoniam omnes dies noſtri declinant in ira tua, conſumimus annos noſtros veluti ſermonem.

10 Anni noſtri qui in ipſis dieb⁹ ſunt, ſeptuaginta ſunt anni: & ſi in viribus (maioribus) octoginta ſunt anni: & talium ſuperbia eſt merus labor & moleſtia, quippe quę citò recedit, & nos auolamus.

11 Quis cognoſcit vim iræ tuæ? vt quis enim te timet ſic eſt indignatio tua.

12 Vt numeremus dies noſtros ſic fac notum, & afferemus cor ſapientiæ.

13 Cõuertere Domine, quouſque? placabilis eſto ſuper ſeruos tuos.

14 Satia nos mane pietate tua: cãtabimus & exultabimus cunctis diebus noſtris.

15 Lætifica nos iuxta dies quib⁹ nos afflixiſti, & pro annis quibus vidimus malum.

16 Appareat in ſeruis tuis opus tuum: & gloria tua in filijs eorum.

17 Et ſit decor Domini Dei noſtri circa

nos,& opus manuum nostrarum confirma in nobis,opus inquam ipsum manuum nostrarum confirma.

Psal. XCI.

1 QVi sedet in latibulo altissimi,in vmbra omnipotentis cõmorabitur.
2 Dicam Domino, spes mea & munitio mea (tu es:) Deus meus,sperabo in eum.
3 Quoniam ipse liberabit te de laqueo venatoris,& à peste noxia.
4 Sub ala sua proteget te,atque sub pennis eius fiduciam habebis: pro scuto & clypeo erit veritas eius.
5 Non timebis à pauore nocturno, & à sagitta volante per diem.
6 A peste perambulante in caligine: ab exterminio grassante in meridie.
7 Cadẽt à latere tuo mille,& decem millia à dextra tua: ad te autem nõ perueniet.
8 Vtique oculis tuis cernes,& retributionem impiorum videbis.
9 Quoniam tu Domine, es spes mea, excelsum posuisti habitaculum (refugij) tui.
10 Nõ obueniet tibi malum,neque plaga appropinquabit tabernaculo tuo.
11 Quoniam Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.
12 In manibus tollẽt te, ne forte offendas

in

in lapide pedem tuum.
13 Super Leonem & aſpidem calcabis, & conculcabis leunculum atque draconem.
14 Quoniã me amplexus eſt, ideò eruam eum: exaltabo eum, quoniam cognouit nomen meum.
15 Inuocabit me, & exaudiam eum, cum ipſo ſum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum.
16 Longitudine dierum ſaturabo eum, & oſtendam ei ſalutem meam.

Pſal. XCII.

1 BOnum eſt confiteri Domino, & pſallere nomini tuo altiſſime.
2 Ad annuntiandũ manè pietatem tuam, & veritatem tuam per noctes.
3 Super decachordo & ſuper nablo, ſuper inſtrumento ſonoro cum cithara.
4 Quoniã lætificaſti me Domine, in operibus tuis: & in operibus manuum tuarum laudans exultabo.
5 Quàm magnificata ſunt opera tua Domine: valdè profundæ ſunt cogitationes tuæ.
6 Vir ſtupidus non aduertit, neque ſtultus id intelligit.
7 Cùm floruerint impij ſicut herba, atq; germinauerint cuncti qui operantur iniqui-

tatem: (fiet tandem) vt ipsi exterminentur in seculum seculi, tu autem excelsus es in perpetuum Domine.

8 Quoniam ecce inimici tui Domine, ecce inquam, inimici tui peribunt: & dispergentur omnes qui operantur iniquitatem.

9 Et exaltabitur cornu meum sicut vnicornis: delibutus enim sum vnguento (oliuæ) virentis.

10 Et respexit oculus meus insidiatores meos, atque audient aures meæ de malignis, qui consurgunt contra me.

11 Iustus instar palmę florebit, & quasi cedrus in Libano diffundet se.

12 Plantati sunt (iusti) in domo Domini: in atrijs Dei nostri florebunt.

13 Et adhuc fructificabunt in senectute, erúntque pingues & florentes.

14 Ad annuntiandum quòd rectus est Dominus: fortitudo mea, in quo nulla est iniquitas.

Psal. XCIII.

Vespertinæ preces.

1 DOminus regnauit & vestiuit se magnificentia: indutus est Dominus fortitudine & accinxit se.

2 Etiam orbis sic firmatus est, vt nutare non possit.

3 Paratum est solium tuum à tempore (mun-

(mundi:) à ſeculo tu es.

4 Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem ſuam: extollunt flumina illiſionem ſuam.

5 Supra voces aquarum multarum, (& ſupra) vehementes illiſiones fluctuum maris: eſt Dominus magnificus in excelſo.

6 Teſtimonia tua probata ſunt valdè: domum tuam ornat ſanctitas, Domine, in longitudine dierum.

Pſal. XCIIII.

1 DEus vltionum Domine, Deus vltionum fac te conſpicuum.

2 Exaltare ô iudex terræ, redde retributionem ſuperbis.

3 Quouſque impij Domine, quouſque impij exultabunt?

4 Pronuntiant & loquuntur quod durum eſt (auditu:) iactant ſe omnes qui operantur iniquitatem.

5 Populum tuum Domine, opprimunt: & hæreditatem tuam affligunt.

6 Viduam & peregrinum occidũt, atque pupillos interimunt.

7 Et dixerunt: non videbit Dominus, neque intelliget Deus Iacob.

8 Intelligite inſipiẽtes in populo: & ſtulti quando prudentes eritis?

9 Nunquid qui plantat aurem nõ audiet? aut qui finxit oculum non videbit?
10 Aut qui castigat gentes, nõ arguit? ipse est qui docet hominem scientiam.
11 Dominus cognoscit cogitationes hominum, quòd vanæ sunt.
12 Beatus vir ille quem tu Domine, castigas: & quem de lege tua docueris.
13 Vt tranquillum illum reddas à diebus malis: donec fodiatur impio fouea.
14 Non enim derelinquet Dominus populum suum, neq; hæreditatem suam derelinquet.
15 Vsque dum iustitia redeat ad iudicium: & post illam (incedent) omnes qui recto sunt corde.
16 Quis consurget pro me contra malignos? aut quis statuet se ad me contra eos qui operantur iniquitatem?
17 Nisi Dominus auxilio fuisset mihi, parũ abfuisset quin anima mea habitasset in silentio (sepulchri.)
18 Sed cùm dicerem, mutat pes meus, pietas tua Domine, sustentabat me.
19 In multitudine cogitationum mearum (quæ æstuant) intra me, consolationes tuæ fuerunt animæ meæ oblectamento.
20 Aũ vchò affixum tibi erit solium prauitatum, vt fingas afflictionem pro statuto?

21 Con-

21 Conglobant ſe contra animam iuſti, & ſanguinem innocentem condemnant.
22 Dominus autem factus eſt mihi in refugiũ, & Deus meus in petram fiduciæ meæ.
23 Ipſe rependet eis iniquitatem eorum, & in malitia eorum perdet eos: perdet eos Dominus, Deus noſter.

Pſal. XCV.

1 VENITE cantemus Domino, iubilemus fortiſſimo (Domino) ſalutis noſtræ. Matutinæ preces.
2 Præueniamus faciem eius in confeſſione, & in hymnis iubilemus ei.
3 Quoniam Deus magnus eſt Dominus, & rex magnus ſuper omnes Deos.
4 In cuius manu ſunt penetralia terræ, & celſitudines montium ipſius ſunt.
5 Cuius eſt mare, & ipſe fecit illud, & aridam formauerunt manus eius.
6 Venite adoremus & procidamus, atque genu flectamus coràm Domino factore noſtro.
7 Quoniam ipſe eſt Deus noſter, nos autẽ populus paſcuæ eius & oues manus eius: ſi modò hodie voci eius auſcultaueritis.
8 Non obturetis cor veſtrum ſicut in diſceptatione, & ſicut in die tentationis in deſerto.

9 Quando me tantauerunt patres veſtri, probauerunt me, quin etiam viderunt opus meum.

10 Quadraginta annis moleſtiam paſſus fui à generatione (hac,) & dixi, populus eſt qui corde errat: ipſi enim non cognouerunt vias meas.

11 Quia iuraui in ira mea, ſi introibunt in requiem meam.

Pſal. XCVI.

1 CAntate Domino canticum nouum: cantate Domino vniuerſa terra.

2 Cãtate Domino, & benedicite nomini eius: annũtiate de die in diem ſalutem eius.

3 Narrate gẽtibus gloriam eius, & omnibus populis mirabilia eius.

4 Quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis: terribilis ipſe eſt ſupra omnes Deos.

5 Siquidem omnes dij populorum vani ſunt: Dominus autem cœlos fecit.

6 Decus & magnificentia eſt ante eum, potentia & gloria in ſanctuario ſuo.

7 Afferte Domino familiæ populorum, afferte Domino gloriam & potentiam.

8 Date Domino gloriã nomini eius (debitam:) tollite oblationem & introite in atria eius.

9 In-

9 Incuruate vos coràm Domino in magnificẽtia ſanctitatis (eius:) contremiſcite à conſpectu eius vniuerſi (incolæ) terræ.
10 Dicite in gentibus, Dominus regnauit, & etiam formabitur orbis vt non commoueatur, ipſe iudicabit populos in æquitate.
11 Lætentur cœli & exultet terra: perſtrepat mare & plenitudo eius.
12 Exultet ager & quicquid in eo eſt: tunc exultabũt omnes arbores ſyluæ coràm Domino.
13 Quoniam venit: ſiquidem venit vt iudicet terram, & iudicet orbem in iuſtitia, & populos in fide ſua.

Pſal. XCVII.

1 DOminus regnauit exultet terra, lætẽtur inſulæ multæ.
2 Nubes & caligo per circuitum eius, iuſtitia & iudicium habitaculum ſolij eius.
3 Ignis præcedet eum, & inflammabit per circuitum aduerſarios eius.
4 Illuſtrauerunt fulgura eius orbem: vidit & contremuit terra.
5 Montes quaſi cera diſſoluti ſunt à facie Domini, à facie Domini totius terræ.
6 Annuntiauerunt cœli iuſtitiam eius: & viderunt omnes populi gloriam eius.
7 Confundentur omnes qui colunt ſcul-

ptilia, & qui gloriantur in dijs vanis: curuate vos coràm eo omnes dij.

8 Audiuit & gauisa est Zion, exultauerunt filiæ Iehuda, propter iudicia tua Domine.

9 Nã tu Domine, celsior es omnibus quæ sunt in terra, valdè sublimatus es supra omnes deos.

10 Qui diligitis Dominũ odio habete malum, custodit ille animas piorum (cultorum) suorum: de manu impiorum eripiet eos.

11 Lux sparsa est iusto, & lætitia his qui recto sunt corde.

12 Lætamini iusti in Domino, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.

Psal. XCVIII.

Vespertinæ preces.

1 CANTATE Domino canticũ nouum, quia mirabilia fecit.

2 Salutẽ parauit sibi dextera sua, & brachio sancto suo.

3 Notam fecit Dominus salutem suam: coràm oculis gentium reuelauit iustitiam suam.

4 Recordatus est pietatis suæ & veritatis suę erga domum Israel, viderúntque omnes fines terræ salutem Dei nostri.

5 Iubilate Domino omnis terra, resonate,

te, exultate, & psallite.
6 Psallite Domino in cithara: in cithara & voce carminis.
7 In buccinis & voce tubæ: iubilate in conspectu Domini regis.
8 Perstrepat mare & plenitudo eius, orbis & habitatores eius.
9 Flumina plaudent manu: pariter montes tripudiabunt coram Domino, quia venit iudicare terram.
10 Ipse iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitate.

Psal. XCIX.

1 DOminus regnauit contremiscent populi: sedet inter Cherubin & commouebitur terra.
2 Dominus in Zion magnus: & excelsior est omnibus populis.
3 Confitebuntur nomini tuo, quòd magnum, terribile & sanctum est.
4 Imperium Regis iudicium diligit: tu parasti æquitatem, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 Exaltate Dominum Deum nostrum, & incuruate vos ante scabellum pedum eius: sanctus enim est.
6 Moses & Aharon in sacerdotibus eius, & Samuel inter eos qui inuocãt nomẽ eius:

hi clamabant ad Dominum, & ipſe exaudiebat eos.

7 In columna nubis loquebatur ad eos: ipſi cuſtodierunt teſtimonia eius atque ſtatutum, quæ dedit eis.

8 Domine, Deus noſter, tu exaudiebas eos: tu Deus, fuiſti parcēs propter eos, atque vlciſcens opera eorum.

9 Exaltate Dominum Deum noſtrum, & incuruate vos ante montem ſanctitatis eius: quoniam ſanctus eſt Dominus Deus noſter.

Pſal. C.

1 IVbilate Domino omnis terra: colite Dominum in lætitia: & introite in cōſpectum eius cum cantico.

2 Scitote quòd Dominus ipſe eſt Deus, ipſe fecit nos, & non ipſi nos: (nos ſumus) populus eius, & oues paſcuæ eius.

3 Ingredimini portas eius cum laude, & atria eius cum hymno: confitemini ei & benedicite nomini eius.

4 Quoniam bonus eſt Dominus, in æternum pietas eius, & vſque in generationem & generationem veritas eius.

Pſal.

Pſal. CI.

1 Pietatem & iudicium cantabo : tibi Domine, pſallam.
2 Prudentem me geram in via immaculata :
3 Quando venies ad me ? conuerſabor in integritate cordis mei in medio domus meæ.
4 Non ponam ante oculos meos rem impiam quam faciam: odiui præuaricationes, nec adhærebit mihi (tale quid.)
5 Cor peruerſum diſcedat à me:malicioſum non cognoſcam.
6 Qui obtrectat in ſecreto proximo ſuo, hunc perdam :
7 Et qui elatis eſt oculis, cordeq; turgido,hunc non feram.
8 Oculi mei ſunt ad eos qui fideles ſunt in terra,vt ſedeant mecum:
9 Qui conuerſatur integer in via,ille mihi miniſtrabit.
10 Non morabitur in medio domus meæ qui facit dolum & loquitur mendacia,neque firmus manebit coram oculis meis.
11 Mane, mane inquam, perdam omnes impios qui ſunt in terra,vt eliminem de ciuitate Domini omnes qui operantur iniquitatem.

Psal. CII.

Matutinæ preces.

1 DOmine, exaudi orationem meam: & clamor meus ad te ingrediatur.

2 Non abscondas faciem tuam à me: in die qua mihi (impendet) tribulatio, inclina ad me aurem tuam: in die qua inuocauero, festinanter exaudi me.

3 Quoniam euanuerunt vt fumus dies mei: & ossa mea veluti focus sunt exusta.

4 Percussum est ceu herba cor meum, atque exaruit: quia oblitus sum comedere panem meum.

5 Propter vocem gemitus mei adhæsit os meum carni meæ.

6 Similis factus sum pelicano deserti, factus sum vt bubo qui est in solitudinibus.

7 Vigilaui & factus sum sicut passer, qui solitarius manet in tecto.

8 Tota die exprobrant mihi inimici mei & qui insaniunt in me iurant per me.

9 Etenim cinerem quasi panem comedi, & potum meum cum fletu miscui.

10 Propter indignationē tuam atq; iram tuam: quoniam eleuasti me & deiecisti me.

11 Dies mei similes sunt vmbræ inclinatę: & ego quasi herba exaresco.

12 Tu autem Domine, in æternum manebis: & memoria tua durat in generationem & gen-

& generationem.
13 Tu consurges & misereberis Zion: quia tempus est vt benignum te exhibeas ei, venit inquam tempus.
14 Pij enim sentiunt serui tui de lapidibus eius, & pulueris eius miserentur.
15 Timebuntque gentes nomen Domini, & omnes Reges terræ gloriam tuam.
16 Cũ scilicet Dominus ædificauerit Zion, & visa fuerit gloria eius.
17 Cùm respexerit ad orationem solitarij, neque despexerit precationem eorum.
18 Scribetur istud pro generatione postera; & populus qui creabitur laudabit Dominũ.
19 Nam prospexit de excelso sanctitatis suæ: Dominus de cœlis in terram aspexit.
20 Vt audiat gemitum vincti, & soluat filios morti (destinatos.)
21 Vt enarrent in Zion nomen Domini: & laudem eius in Ierusalem,
22 Quando colligentur populi in vnum, atque regna vt colant Dominum.
23 Afflixit in via virtutem meam, abbreuiauitque dies meos.
24 Dicebam verò ego: mi Deus, ne tollas me in dimidio dierum meorum: in generatione generationum sunt anni tui.
25 Iam pridem quidem terram fundasti, & opus manuum tuarum sunt cœli.

26 Ipſi peribunt, tu autem permanebis? omnes ipſi quaſi veſtis veteraſcent.
27 Quaſi indumentum mutabis eos, & mutabuntur. Tu autem es, & anni tui non finientur.
28 Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & poſteritas eorum coram te firmabitur.

Pſal. CIII.

1 BEnedic anima mea Domino, & omnia interiora mea nomini ſancto eius.
2 Benedic anima mea Domino, & ne obliuiſcaris omnium retributionum eius.
3 Qui propitiatur omni iniquitati tuæ, & ſanat omnes infirmitates tuas.
4 Qui redimit ab interitu vitam tuam, & cingit te pietate & miſerationibus.
5 Qui ſatiat bonis os tuum: facit vt renouetur quaſi aquilæ iuuentus tua.
6 Facit iuſtitias Dominus, atque iudicia omnibus qui calumnia ſunt oppreſſi.
7 Notas fecit vias ſuas Moſi: filijs Iſraël facta ſua.
8 Miſericors & clemens eſt Dominus, lõganimis & multæ pietatis.
9 Non in perpetuum diſceptabit, neque in æternum ſeruat (adultionem.)
10 Non ſecũdum peccata noſtra fecit nobis: neque ſecundum iniquitates noſtras

retribuit nobis.
11 Nã iuxta altitudinem cœli ſupra terrã, prævaluit pietas eius in his qui timẽt eum.
12 Et quantum elongatur oriens ab occidente: elongauit à nobis ſcelera noſtra.
13 Quomodo miſeretur pater filiorũ, miſertus eſt Dominus timentibus ſe.
14 Ipſe enim nouit figmentum noſtrum, memor exiſtens quòd puluis ſumus.
15 Hominis dies ſunt ſicut herba, nam ſicut flos agri ſic effloreſcit.
16 Siquidem ventus pertranſit eum & nõ eſt, neq; agnoſcet eum amplius locus eius.
17 Pietas autem Domini à ſeculo & vſque in ſeculum manet ſuper timentes eum: & iuſtitia eius ſuper filios filiorum.
18 Super eos qui cuſtodiunt pactum eius, & ſunt memores commiſſionum eius, vt faciant eas.
19 Dominus in cœlis parauit ſolium ſuũ: & imperium eius præeſt omnibus.
20 Benedicite Domino angeli eius virtute præſtantes, qui facitis verbũ eius, & auſcultatis voci ſermonis eius.
21 Benedicite Domino cuncti exercitus eius, miniſtri eius facientes voluntatem eius.
22 Benedicite Domino omnia opera eius, in omnibus locis dominij eius: benedic anima mea Domino.

Psal. CIIII.

Vesperti-ne preces.

1 BEnedic anima mea Domino: Domine, Deus meus magnificatus es vehementer: gloriam & decorem induisti.

2 Amictus luce sicut vestimento: & extẽdens cœlos veluti cortinam.

3 Qui ponit trabes cœnaculorum suorũ in aquis, ponitq; nubes pro vehiculo suo: & deambulat super pennas venti.

4 Ipse facit angelos suos spiritus, & ministros suos ignem flammantem.

5 Ipse fundauit terrã super basim suam: vt non commoueatur in secula seculorum.

6 Abysso veluti vestimento operuisti eã: in montibus stant aquæ.

7 Ab increpatione tua fugiunt: & à voce tonitrui tui festinanter deijciuntur.

8 Ascendunt montes & descendunt valles, ad locum quem fundasti eis.

9 Terminum posuisti quem non prẽteribunt, nec reuertuntur vt operiant terram.

10 Ipse mittit fontes in fluuios, qui inter montes decurrunt.

11 Bibunt inde omnes bestiæ agri, franguntque onagri sitim suam.

12 Iuxta eos volatile cœli residebit: & de medio frondium dant vocem.

13 Rigat mõtes è cœnaculis suis: de fructu

operum

operum tuorum ſatiatur terra.
14 Facit germinare gramen pro iumentis, & herbam ad cultum hominis.
15 Vt educat panem de terra, & vinum, quod lętificat cor hominis, atque nitere facit faciem ab oleo: & panis ſuſtentat cor hominis.
16 Reficiuntur & arbores Domini, cedri Libani quas plantauit:
17 In quibus nidos faciunt aues: & ciconia pro manſione ſua habet abietes.
18 Montes excelſi (refugium ſunt) ibicibus: & petræ latibulum herinacijs.
19 Fecit lunam in ſtata tempora: & ſol nouit occaſum ſuum.
20 Ponis tenebras & fit nox: in ea proſerpunt omnes beſtiæ ſyluæ.
21 Leones rugientes (inhiant) præde, vt quærant à Deo eſcam ſuam.
22 Oritur ſol & recolliguntur, atque in luſtris ſuis cumbant.
23 Egreditur homo ad opus ſuum, & ad laborem ſuum vſque ad veſperam.
24 Quàm plurima ſunt opera tua Domine, ea omnia feciſti in ſapientia: plena eſt terra poſſeſſione tua.
25 Hoc mare magnum, quod tam latum occupat ſpacium, ibi ſunt reptilia abſq; numero, animalia parua & magna.

26 Ibi naues vadunt: & Leuiathan iſte quõ formaſti, vt in eo ludat.

27 Omnia iſta in te ſperant, vt des eis eſcã in tempore ſuo.

28 Cùm dederis eis colligunt, & cùm aperueris manum tuam ſatiantur bono.

29 Et cùm abſcondis faciem tuam cõturbantur: cùm colligis ſpiritum eorũ deficiũt, & in puluerem ſuum reuertuntur.

30 Emittis ſpiritum tuum & creabuntur: renouabiſq; faciem terræ.

31 Erit gloria Domini in ſeculum, lætabitur Dominus in operibus ſuis.

32 Intuetur terram & contremiſcit, tangit montes & fumant.

33 Cantabo Domino in vita mea, & pſallam Deo meo quamdiu ſum.

34 Et gratum erit ei eloquium meum: ego gaudebo in Domino.

35 Conſumentur peccatores de terra, atque impij vltrà non erunt: benedic anima mea Domino: Haleluia.

Pſal. CV.

Matutinæ preces.

1 COnfitemini Domino & inuocate nomen eius: nota facite in populis ſtudia eius.

2 Cantate ei & pſallite ei: loquimini de omnibus mirabilibus eius.

3 Glo-

3 Gloriamini in nomine ſancto eius: lætetur cor quærentium Dominum.
4 Inquirite Dominum & fortitudinem eius: quærite faciem eius ſemper.
5 Recordamini mirabiliũ eius quæ fecit, prodigiorum eius & iudiciorum oris eius.
6 O ſemen Abraham ſerui eius: ô filij Iacob electi eius.
7 Ipſe eſt Dominus Deus noſter: in vniuerſa terra ſunt iudicia eius.
8 Recordatus eſt in perpetuum fœderis ſui, & verbi quod præcepit, in mille generationes.
9 Quod pepigit cum Abraham: (memor fuit &) iuramenti ſui ad Iizhac.
10 Statuitq; illud Iacob pro lege, & Iſraëli pro pacto ſempiterno.
11 Dicens, tibi dabo terram Chnaan, ſortem hæreditatis veſtræ.
12 Cùm eſſent homines (in certo) numero & admodum pauci, atque aduenæ in illa (terra.)
13 Et deambularent de gente ad gentem, atque de regno ad populum alterum.
14 Nõ permiſit homines illis iniuriam inferre, ſed corripuit propter eos Reges.
15 Nolite attingere vnctos meos: & prophetis meis nolite eſſe infeſti.
16 Et vocauit famem in terrã, atque omnẽ

baculum panis contriuit.

17 Misit ante illos virum: in seruum venditus fuit Ioseph.

18 Cuius pedes afflixerunt compedibus: ferreum (vinculum) intrauit vsque ad animam eius.

19 Vsque dum venit tempus (quo innotescebat) causa eius: verbum Domini probauit eum (veluti argentum.)

20 Misit Rex & soluit eum: dominator populorum liberum fecit eum.

21 Posuitq; eum Dominum super domũ suam, & qui dominiũ haberet in omni possessione sua.

22 Et potestatem haberet super principes eius (pro voluntate) animæ suæ: senesq; eius sapientiam doceret.

23 Et venit Israël in Ægyptum, & Iacob peregrinatus est in terra Ham.

24 Et fecit crescere populum suum valdè, fecitq; eum robustiorem hostibus eius.

25 Et vertit cor eorum vt odio persequerentur populum suum, & dolos machinarentur in seruos suos.

26 Misit Mosen seruum suum, & Aharon quem elegit.

27 Et hi posuerunt inter eos verba signorum eius, atque portenta in terra Ham.

28 Misit tenebras & obscurauit (omnia:)

&

& non fuerunt rebelles verbis eius.
29 Vertit aquas eorum in ſanguinẽ, & occidit piſculentiam eorum.
30 Produxit terra eorum ranas, in cubiculis regum ipſorum.
31 Dixit & venit mixtura (inſectorũ:) pediculi intra omnem terminum eorũm.
32 Dedit pro pluuijs eorum grandinem, atque ignem flammarum in terra eorum.
33 Et percuſſit vites eorum atque ficus eorũ, & cõtriuit arbores intra confiniũ eorum.
34 Dixit & venit locuſta atque bruchus, abſque numero. Et deuorauit omnem herbam in terra eorũ, atque comedit fructum humi eorum.
35 Percuſſit & omne primogenitum in terra eorum, primitias ſcilicet, omnis virtutis eorum.
36 Et eduxit eos cum argento & auro: nec erat in tribubus eius vllus infirmus.
37 Lætata eſt Ægyptus in egreſſu eorum: quoniam irruit pauor eorum ſuper eos.
38 Expandit nubem in operimentum, & ignem qui lumen præberet per noctem.
39 Ad petitionem (eorum) adduxit coturnices, & pane cœli ſatiauit eos.
40 Aperuit petram & fluxerunt aquæ, decurreruntq; in (locis) aridis flumina.
41 Nam recordatus eſt verbi ſui ſancti, ad

Abraham ſeruum ſuum.
42 Et eduxit populum ſuum cum lætitia, & electos ſuos cum exultatione.
43 Deditq; eis terras gentium: & laborem populorum in hæreditatem acceperunt.
44 Quatenus ſcilicet cuſtodirēt ſtatuta eius, & leges eius obſeruarent. Haleluia.

Pſal. CVI.

Veſpertinę preces.

1 LAudate Dominum, & confitemini Domino, quoniā eſt bonus: quoniā in æternum miſericordia eius.
2 Quis eloquatur potentias Domini, & diuulget vniuerſam laudem eius?
3 Beati qui cuſtodiunt iudicium, & qui facit iuſtitiam in omni tempore.
4 Memento mei Domine, propter fauorem tuum erga populum tuum: viſita me in ſalute tua.
5 Vt videam fœlicitatē electorum tuorum, & læter in lætitia gentis tuæ, glorierq; cum hæreditate tua.
6 Peccauimus cum patribus noſtris, iniquè egimus & impietatem fecimus.
7 Patres noſtri in Ægypto non prudentes fuerunt in mirabilibus tuis, neque memores fuerunt multitudinis pietatum tuarum, ſed rebelles fuerunt iuxta mare, in mari Rubro.

8 Salua-

8 Saluauit tamen eos propter nomen ſuum, vt manifeſtaret potentiam ſuam.
9 Et increpuit mare Rubrum, & exiccatum eſt: duxitque eos per abyſſos veluti per deſertum.
10 Et liberauit eos de manu hoſtis, atque redemit eos de poteſtate inimici.
11 Et operuerunt aquæ aduerſarios eorũ, vnus ex eis ſuperſtes non manſit.
12 Crediderunt́; verbis eius, & cecinerũt ei laudem.
13 Feſtinanter obliti ſunt operum eius, & non expectauerunt conſilium eius.
14 Sed æſtuauerũt cõcupiſcentia in deſerto, tentaueruntque Deum in ſolitudine.
15 Et dedit eis petitionẽ eorum, miſitque (ſimul) maciem in animam eorum.
16 Et æmulati ſunt Moſen in caſtris, atque Aharon ſanctum Domini.
17 Aperta eſt terra & deuorauit Dathan: operuitque conciliabulum Abiram.
18 Et deflagrauit ignis in cœtu eorum, flamma incendit impios.
19 Fecerunt proinde vitulum in Horeb, & incuruauerunt ſe ante ſculptile.
20 Et permutarunt decus ſuum, ſimilitudine bouis comedentis herbam.
21 Oblitique ſunt Dei ſaluatoris eorũ, qui magnalia fecerat in Ægypto.

22 Et miracula in terra Hã, terribilia iuxta mare Rubrum.

23 Et dixit, vt exterminaret eos, nisi Moses electus eius stetisset in illa interruptione coram eo, auertens indignationem eius, ne perditionem faceret.

24 Et abominati sunt terram desiderabilem, nec habuerunt fidem verbo eius.

25 Et murmurauerunt in tabernaculis suis, nec paruerunt voci Domini.

26 Leuauitque manum suam super eos, vt prosterneret eos in deserto.

27 Et vt abijceret semen eorum inter gentes, dispergeretque eos in terris.

28 Et adiuncti sunt Baal-Peor: & comederunt sacrificia mortuorum.

29 Prouocaueruntq; (Deum) in operibus suis, & grassata est in eos plaga.

30 Stans vero Pinehas orauit: retentaque est plaga.

31 Et reputatũ est ei pro iustitia, in generatione & generationem, vsque in seculum.

32 Excitaueruntq; iram (Dei) iuxta aquas contentionis, vt ille malum intentaret Mosi propter eos.

33 Quoniam exacerbauerunt spiritũ eius, vt inconsideratè loqueretur labijs suis.

34 Nõ deleuerunt populos, sicut eis dixerat Dominus.

35 Et

35 Et commixti ſunt inter gentes, didicerunt́que opera eorum.

36 Et coluerunt idola eorum: quæ fuerunt eis in offendiculum. Sacrificaueruntque filios ſuos & filias ſuas dæmonijs.

37 Et effuderunt ſanguinem innocentem: ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ſuarum, quos obtulerunt Idolis Chnaan: & polluta eſt terra in ſanguinibus.

38 Et inquinati ſunt in operibus ſuis, fornicatiq́ue ſunt in factis ſuis.

39 Et iratus eſt vultus Domini contra populum ſuum, & abominatus eſt hæreditatem ſuam.

40 Tradiditq́ue eos in manum gentium, & dominati ſunt eorum hoſtes eorum.

41 Et afflixerunt eos hoſtes eorum: & proſtrati ſunt ſub manu eorum.

42 Multis vicibus eripuit eos, ipſi autem rebelles fuerunt in conſilio ſuo, & depreſſi ſunt in iniquitate ſua.

43 Et aſpexit, cùm tribulatio illis (impenderet) & cùm audiret clamorem eorum.

44 Et memor fuit erga illos fœderis ſui, pœnitudineq́ue ductus eſt iuxta multitudinem pietatum ſuarum. Et tradidit eos in miſerationes, coram omnibus qui captiuos ceperant eos.

45 Saluua nos Domine, Deus noſter, & cõ-

grega nos de gẽtibus, vt cõfiteamur nomini ſanctitatis tuæ, & gloriemur in laude tua.
46 Benedictus Dominus Deus Iſraël, à ſeculo & vſq; in ſeculum: & dicet omnis populus, Amen: Haleluia.

Pſalm. CVII.

Matutinæ preces.

1 COnfitemini Domino quoniã bonus, quoniam in ſeculũ pietas eius.
2 Dicãt qui redempti ſunt à Domino, quos redemit de manu tribulatoris.
3 Atque de terris cõgregauit eos, ab ortu & ab occaſu: ab aquilone & à mari.
4 Aberrauerunt in ſolitudine & deſerto à via: ciuitatem habitationis nõ inuenerũt.
5 Famelici (erant) & ſitibundi, anima eorum in ipſis defecit.
6 Clamaueruntq; ad Dominũ in tribulatione ſua, & de anguſtijs eorũ liberauit eos.
7 Et deduxit eos per viam rectã, vt ambularent ad ciuitatem habitationis.
8 Confiteantur igitur Domino (ob) pietatem eius: & mirabilia eius (enarrent) filijs hominum.
9 Quia ſatiauit animam inanem, & animam famelicam impleuit bonitate.
10 Qui ſedent in tenebris, & vmbra mortis, conſtricti afflictione & ferro.
11 Quoniam rebelles fuerunt verbis Domini,

mini,& consilium altissimi execrati sunt.
12 Et ipse humiliauit cor eorum per molestiam, impegerunt nemine auxiliū ferēte.
13 Et cū clamassent ad Dominū in tribulatione sua,saluauit eos de anguſtijs eorū.
14 Educebat enim eos de tenebris & vmbra mortis, atque vincula eorū dirūpebat.
15 Confiteantur igitur Domino propter pietatem eius: & mirabilia eius (enarrent) filijs hominum.
16 Nam contriuit ianuas æreas, & vectes ferreos comminuit.
17 Stulti,propter viā sceleris sui,& propter iniquitates suas affligebantur.
18 Omnem escam fastidiebat anima eorum, & peruenerunt vsq; ad portas mortis.
19 Et cùm clamassent ad Dominū in tribulatione sua, eripuit eos ex anguſtijs suis.
20 Mittebat verbum suum & sanabat eos, liberatiq; sunt de perditionibus suis.
21 Confiteantur igitur Domino ob pietatem eius, & mirabilia eius enarrent filijs hominum.
22 Et sacrificent sacrificia laudis: & enarrent opera eius cum iubilatione.
23 Qui descendunt in mare per naues, & faciunt opus in aquis multis.
24 Ipsi vident opera Domini, & mirabilia eius in profundo.

25 Dicit enim & excitat ſpiritum procelloſum, qui eleuat fluctus eius.
26 Aſcendunt in cœlum & deſcendunt ad abyſſos, vt anima eorum ob malum diſſoluatur.
27 Vagantur & mouentur quaſi ebrius, & omnis ſapientia eorum abſorbetur.
28 Et cùm clamant ad Dominum in tribulatione ſua, educit eos de anguſtijs ſuis.
29 Stare enim facit tempeſtatem in quiete, & tacent fluctus eius.
30 Et gaudent illi quòd conquieſcunt (fluctus:) & perducit eos ad portum voluntatis eorum.
31 Confiteantur igitur Domino propter pietatem eius: & mirabilia eius (enarrent) filijs hominum.
32 Et exaltent eum in congregatione populi: atque in conſeſſu ſeniorũ laudẽt eum.
33 Qui ponit flumina in deſertum, & ſcaturigines aquarum in locum ſitientem.
34 Terram frugiferam in ſalſuginem: propter malitiam eorum qui habitant in ea.
35 Et rurſum ponit deſertum in ſtagnum aquarum: & terram aridam in ſcaturigines aquarum.
36 Collocatque illic famelicos, qui parẽt vrbem habitationis.
37 Seminent agros & plantent vineas, faciántque

ciántque fructum prouentus.
38 Ipſe benedicit eis, & multiplicãtur valdè, & iumenta eorum non minuit.
39 Et rurſus minuuntur & humiliantur propter imperium (tyrannicum,) malitiam & afflictionem.
40 Effunditque contemptum ſuper principes, & facit eos errare in ſolitudine vbi non eſt via.
41 Et ſubleuat pauperem ab afflictione, & ponit quaſi gregem familias.
42 Videbunt recti & lætabuntur: & omnis peruerſitas continebit os ſuum.
43 Qui ſapiens eſt, obſeruabit iſta: & intelligent pietates Domini.

Pſalm. CVIII.

1 PAratum cor meum Deus: cantabo & pſallam, etiam digniori (membro) meo, Veſpertinę preces.
2 Excitare tu nablum atque cithara, euigilabo manè.
3 Confitebor tibi in populis Domine, & pſallam tibi in nationibus.
4 Magna eſt enim ſuper cœlos pietas tua, & vſque ad æthera veritas tua.
5 Exaltare ſuper cœlos Deus, & ſuper omnem terram gloria tua.
6 Vt liberentur dilecti tui: ſaluet dextera

tua & exaudi me.

7 Deus loquutus est in sanctitate sua: lætabor igitur & diuidam Sechem, & vallem Succoth metiar.

8 Meus est Gilead, & meus est Menasse, atque Ephraijm fortitudo capitis mei.

9 Iehuda legifer meus, Moab olla loturæ meæ: super Aedom proijciam calciamentũ meum, & super Pheliſtæam iubilabo.

10 Quis deducet me in ciuitatem munitã: & quis adducet me vsque ad Aedom?

11 Nõne tu Deus, qui deseruisti nos, & nõ egrediebaris ô Deus, cũ exercitibus nostris?

12 Fer nobis auxilium cõtra aduersarium: vana enim est salus hominis.

13 In Deo faciemus virtutem, & ipse conculcabit aduersarios nostros.

Psalm. CIX.

1 DEus (in quo) laus mea, ne taceas: quia os impij & os (dolo) plenũ super me aperta sunt, & loquuti sunt cõtra me linguã mendaci.

2 Et verbis odiosis circundederũt me, & pugnauerunt contra me sine causa.

3 Pro dilectione mea ipsi aduersantur mihi, cùm ego orationem (fundã pro eis.)

4 Ipsi posuerunt contra me malum pro bonitate, & odium pro dilectione mea.

5 Constitue

5 Constitue super eum impium, & Satan stet ad dexteram eius.
6 Cùm iudicatus ipse fuerit, egrediatur reus, & oratio eius fiat in peccatum.
7 Sint dies eius pauci, & functionem eius accipiat alter.
8 Sint filij eius pupilli, & vxor eius vidua.
9 Vagando vagentur filij eius & mendicent, atque quærant è desolatis suis locis.
10 Irretiat fœnerator omnia quæ sunt illius, & diripiant alieni laborem eius.
11 Non sit qui eum prosequatur pietate, neque sit qui misereatur pupillis eius.
12 Fiat posteritas eius in exterminium: in generatione altera deleatur nomen eorum.
13 In memoriam reuocetur iniquitas patrum eius apud Dominum, & peccatū matris eius non deleatur.
14 Sint coram Domino semper, & exterminet de terra memoriam eorum.
15 Eo quòd non est recordatus vt faceret pietatem, sed persequutus est virū afflictum & pauperem, vt interficeret contritū corde.
16 Dilexit maledictionem & veniet ei, & non voluit benedictionem, ideò elongabitur ab eo.
17 Induit maledictionem veluti amictum suum, veniétque sicut aqua intra medium eius, & veluti oleum in ossa eius.

18 Sit ei ſicut veſtimentũ quo inuoluatur, & ſicut cingulũ quo ſemper accingat ſe.
19 Hoc ſit opus aduerſariorum meorum à Domino: & qui loquuntur malum contra animam meam.
20 Et tu Domine Deꝰ, fac mecũ propter nomẽ tuũ, quia bona eſt pietas tua, libera me.
21 Siquidem miſer & inops ego ſum: & cor meũ in interioribus meis ſauciatum eſt.
22 Sicut vmbra, cũ illa declinat, ego pertranſeo: & excutior velut locuſta.
23 Genua mea vacillãt propter ieiunium: & caro mea emarcuit propter (deficientẽ) pinguedinem.
24 Et ego fui opprobrium eis: qui me videbant, mouebant caput ſuum.
25 Adiuua me Domine Deus meus: ſalua me ſecundùm pietatem tuam.
26 Et ſciant quòd hæc ſit manus tua: & quòd tu Domine, feceris iſtud.
27 Ipſi maledicant, tu autem benedicas: qui inſurgunt confundantur, ſeruus verò tuus lætabitur.
28 Induantur aduerſarij mei ignominia, & operiant ſe confuſione ſua tanquam pallio.
29 Confitebor Domino vehementer ore meo, & in medio multorum laudabo eum.
30 Nam aſtabit ad dexteram inopis, vt ſaluet animam eius à iudicibus (iniquis.)

Pſalm.

Pſal. CX.

Matutinæ preces.

1 DIxit Dominus Domino meo, ſede ad dextram meam: donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedibus tuis.

2 Virgam fortitudinis tuæ mittet Dominus ex Ziion: dominare in medio inimicorum tuorum.

3 Populus tuus ſpontanearum eſt (volũtatum) in die exercitus tui, in magnificentijs ſanctitatis: ab vtero auroræ eſt tibi ros natiuitatis tuæ.

4 Iurauit Dominus & non pœnitudine ducetur: tu es ſacerdos in ſeculum, iuxta diſpoſitionem Melkizedec.

5 Dominus ad dexteram tuam, vulnerabit in die iræ ſuæ reges.

6 Iudicabit in gentibus, replebit (loca) cadaueribus: vulnerabit caput in terris multis.

7 De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.

Pſal. CXI.

1 COnfitebor Domino in toto corde, in cõſilio rectorum & congregatione.

2 Magna opera Domini: & exquiſite facta iuxta omnia deſideria eorum.

3 Gloria & magnificentia opus eius: & iuſtitia eius manet in perpetuum.

4 Memoriam fecit mirabilium suorum, clemens & misericors Dominus.

5 Escam dedit timẽtibus se: & recordabitur in seculum fœderis sui.

6 Virtutem operum suorum annuntiauit populo suo: vt det illis hæreditatem gentium.

7 Opera manuum eius veritas & iudiciũ: fidelia omnia mandata eius.

8 Suffulta sunt in perpetuum & in sempiternum: facta in veritate & rectitudine.

9 Redemptionem misit populo suo, mãdauit in seculum fœdus suum: sanctum & terribile est nomen eius.

10 Initium sapientiæ timor Domini: intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius manet in seculum.

Psal. CXII.

1 BEatus vir qui timet Dominũ: in mãdatis eius complacet sibi valdè.

2 Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur.

3 Opes & diuitiæ in domo eius: & iustitia eius manet in perpetuum.

4 Ortum est in tenebris lumẽ rectis: (homini scilicet, qui est) clemens & misericors & iustus.

5 Vir bonus miseretur & dat mutuo: mo-

de-

derabitúrque verba ſua cum iudicio.
4 Quoniam in æternum non mouebitur: & in perpetuam memoriam erit iuſtus.
5 Propter rumorem malum non timebit, firmum enim eſt cor eius, confiſum in Domino.
6 Suffultum eſt cor eius & non timebit, quouſque viderit (vltionem) in aduerſarijs ſuis.
7 Diſperſit, dedit pauperibus, & iuſtitia eius manet in perpetuum: cornu eius exaltabitur in gloria.
8 Impius videbit & indignabitur: dentibus ſuis frendet & contabeſcet: deſiderium impiorum peribit.

Pſal. CXIII.

1 LAudem dicite cultores Domini, laudem dicite, inquã, nomini Domini.
2 Sit nomen Domini benedictum: amodò & vſque in ſeculum.
3 Ab ortu ſolis vſque ad occaſum eius, laudatur nomen Domini.
4 Excelſus ſuper omnes gẽtes Dominus: & ſublimior cælis gloria eius.
5 Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui ſublimat ſe in habitatione? Et tamen humiliat ſe vt videat, (ea quæ ſunt) in cœlo & in terra.

6 Ipſe erigit de puluere egenum, & de ſtercore ſublimat pauperem.

7 Vt collocet cum principibus, cum principibus populi ſui.

8 Ipſe ponit ſterilem in familiam, & in matrem ob filios lætantem: Haleluia.

Pſal. CXIIII.

Veſpertinæ preces.

1 CVM egrederetur Iſrael ex Ægypto, & domus Iacob de populo barbaro.

2 Fuit Iehuda ei in ſanctificationem, & Iſrael in poteſtatem.

3 Mare vidit & fugit: Iordanis actus eſt retrorſum.

4 Montes exilierunt vt arietes, & colles ſicut agni ouium.

5 Quid eſt tibi ô mare, quòd fugiſti, & ô Iordanis quòd, actus es retrorſum?

6 Et vos montes (cur) ſaltaſtis ſicut arietes, & colles ſicut agni ouium?

7 A conſpectu Domini contremiſce terra, à conſpectu Dei Iacob.

8 Qui conuertit petram in ſtagnũ aquarum, & ſilicem in fontem aquarum.

Pſal. CXV.

1 NOn nobis Domine, non nobis, ſed Nomini tuo da gloriã: propter pietatem

tatem tuam & propter veritatem tuam.
2 Quare dicent gentes, vbi est nunc Deus eorum?
3 Et quidem Deus noster est in cœlis, omnia quæ voluit fecit.
4 Idola autem illarum sunt argentum & aurum, opus manuum hominum.
5 Os est eis & non loquuntur: oculi sunt eis & non vident.
6 Aures sunt eis & nō audiunt: nares sunt eis & non odorantur.
7 Manus sunt eis & non palpant: pedes sunt eis & non ambulant, neque loquuntur per guttur suum.
8 Similes eis fiunt qui faciunt ea, & quicunque sperat in eis.
9 Tu autem Israel, spera in Domino: ipse adiutorium eorum & protectiō eorum est.
10 Domus Aharō sperate in Domino, adiutor eorum & protector eorum est.
11 Qui timetis Dominū sperate in Domino: adiutor eorum & protector eorum est.
12 Dominus memor fuit nostri & benedicet, benedicet inquam, domum Israel: benedicet domui Aharon.
13 Benedicet timentibus Dominum, pusillis cum magnis.
14 Adijciet Dominus (benedictionē) super vos: super vos & super filios vestros.

15 Benedicti vos à Domino: qui fecit cœlum & terram.
16 Cœli, cœli, inquam, Domini sunt: & terram dedit filijs hominum.
17 Non mortui laudabũt Dominũ, neque omnes qui descendunt in (locum) silentij.
18 Nos autẽ benedicemus Domino, amodò & vsque in seculum: Haleluia.

Psal. CXVI.

Matutinæ preces.

1 DIlexi quoniã exaudiet Dominus: vocẽ meã in precationibus meis.
2 Quia inclinauit aurem suam mihi: & in diebus meis inuocabo.
3 Circundederunt me dolores mortis, & angustiæ inferni inuenerũt me: tribulationem & mœrorem inueniebam.
4 Et nomen Domini inuocabam, obsecro Domine, libera animam meam.
5 Clemẽs est Dominus & iustus: & Deus noster misericors.
6 Custodit simplices Dominus, miser fui & attulit mihi salutem.
7 Conuertere anima mea in requiem tuã: quoniam Dominus retribuit tibi.
8 Nam eripuisti animam meam à morte, oculum meum à lachryma, & pedem meũ ab impactione.
9 Ambulabo in conspectu Domini: in terris

terris viuentium.

10 Credidi ob id loquar: ego afflictus erã nimis. Ego dixi in feſtinatione mea, omnis homo mendax.

11 Quid repẽdam Domino, pro omnibus retributionibus eius (quas contulit) mihi.

12 Calicem ſalutarem accipiam, & nomen Domini inuocabo.

13 Vota mea Domino reddam nũc coram omni populo eius. Precioſa in oculis Domini mors piorum (cultorum) eius.

14 En Domine, quia ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus & filius ancillæ tuæ: tu ſoluiſti vincula mea.

15 Tibi ſacrificabo ſacrificium gratiarum actionis, & nomen Domini inuocabo.

16 Vota mea Domino reddã nunc coram omni populo eius. In atrijs domus Domini, in medio tui Ieruſalem: Halcluia.

Pſal. CXVII.

1 LAudate Dominum omnes gẽtes, honorate eum vniuerſæ nationes.

2 Quoniam aucta eſt in nos pietas eius, atque veritas Domini (manet) in ſeculum.

Pſal. CXVIII.

1 COnfitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſeculum pietas eius.

2 Dicat nunc Israel, quoniam in seculum benignitas eius.
3 Dicat nunc domus Aharon, quoniam in seculum pietas eius.
4 Dicant nunc qui timent Dominũ, quoniam in seculum benignitas eius.
5 De angustia inuocaui Dominum, & exaudiuit me in latitudine Dominus.
6 Dominus mecum est, non timebo quid faciat mihi homo.
7 Dominus est pro me cum his qui mihi sunt auxilio: ideò ego videbo (vltionem) in hostibus meis.
8 Melius est sperare in Domino: quàm confidere in homine.
9 Melius est sperare in Domino: quàm confidere in principibus.
10 Omnes gentes circunderunt me: (& dixi) in nomine Domini, quoniam succidam eos.
11 Circundederunt me, circundederũt, inquam, me: (& dixi) in nomine Domini, quoniam succidam eos.
12 Circundederunt me sicut apes, & extincti sunt veluti ignis spinarum: (& dixi, in nomine Domini, quoniam succidam eos.
13 Impellendo impulisti me vt caderem: Dominus autem adiuuit me.

14 For-

14 Fortitudo mea atq; laus Dominus, factuſque eſt mihi in ſalutem.
15 Vox iubilationis & ſalutis in tabernaculis iuſtorum: dextera Domini facit fortitą.
16 Dextera Domini excelſa eſt, dextera Domini facit fortia.
17 Nō moriar, ſed viuam, & narrabo opera Domini.
18 Caſtigando caſtigauit mę Dominus: & morti non tradidit me.
19 Aperite mihi portas iuſtitiæ, & ingrediar illas, vt confitear Domino.
20 Hæc eſt porta Domini, iuſti intrabunt in eam.
21 Cōfitebor tibi quoniam exaudiſti me, & factus es mihi in ſalutem.
22 Lapidem reprobauerunt ædificātes: & factus eſt in caput anguli.
23 A Domino factum eſt iſtud, & id mirabile eſt in oculis noſtris.
24 Hic eſt dies quem fecit Dominus: exultabimus & lætabimur in eo.
25 Obſecro Domine, fer nunc ſalutē: obſecro Domine, fac vt nunc proſperè agamus.
26 Benedictus qui venit in nomine Domini: benediximus vobis de domo Domini.
27 Deus Dominus eſt qui illuxit nobis: alligate hoſtiam funibus, vſque ad cornua altaris.

28 Deus meus es tu & confitebor tibi: Deus meus, te exaltabo.

29 Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in seculum pietas eius.

Psal. CXIX.

Vespertine preces.

1 BEati qui immaculati sũt in via, & ambulant in lege Domini.

2 Beati qui custodiũt testimonia eius, & in toto corde quærunt eum.

3 Vtique qui non operantur iniquitatẽ, in vijs eius ambulant.

4 Tu mandasti, vt diligẽter custodiamus mandata tua.

5 Vtinam sic disponantur viæ meæ, vt custodiam statuta tua.

6 Tunc non confundar, cùm respexero ad omnia præcepta tua.

7 Confitebor tibi in rectitudine cordis, cùm didicero iudicia iustitiæ tuæ.

8 Cerimonias tuas custodiam: non derelinquas me nimis.

1 IN quo mũdabit adolescens viam suam, vt caute agat iuxta verbum tuum.

2 In toto corde meo exquisiui te, ne sinas me errare à præceptis tuis.

3 In corde meo abscondi eloquium tuum,

um, vt non peccarem contra te.
4 Benedict⁹ es ô Dñe, doce me ſtatuta tua.
5 Labijs meis narraui ónia iudicia oris tui.
6 In via teſtimoniorum tuorum gaudium habui, ſicut in omni opulentia.
7 De mandatis tuis loquar, & conſiderabo vias tuas.
8 In ſtatutis tuis oblectabo me, & nõ obliuiſcar verbi tui.

1 RETribue ſeruo tuo vt viuam, & cuſtodiam verbum tuum.
2 Reuela oculos meos, vt videam mirabilia de lege tua.
3 Aduena ego ſum in terra: non abſcondas à me mandata tua.
4 Conſternitur anima mea ob deſideriũ, quod habet ad iudicia tua in omni tẽpore.
5 Increpaſti ſuperbos & maledicti ſunt, quod errant à mandatis tuis.
6 Submoue à me opprobrium & contẽptum: quoniam teſtimonia tua cuſtodiui.
7 Etiam ſederunt principes & contra me loquuti ſunt: ſeruus autem tuus meditatur in ſtatutis tuis.
8 Siquidem teſtimonia tua oblectationes meæ ſunt, & viri conſilij mei.

1 ADhæſit pulueri anima mea: viuifica me ſecundum verbum tuum.

2 Vias meas enarraui, & tu exaudisti me: doce me statuta tua.

3 Viam mandatorum tuorum fac me intelligere: & loquar de mirabilibus tuis.

4 Diffluxit anima mea præ anxietate: cõforta me secundum verbum tuum.

5 Viam mendacem auferà me, & fac vt lex tua grata sit mihi.

6 Viam veritatis elegi, & iudicia tua proposui (mihi.)

7 Adhæsi testimonijs tuis, Domine, ne pudefacias me.

8 Viam mandatorum tuorũ curram, cùm dilataueris cor meum.

Matutinæ preces.

1 DOce me Domine, viam statutorum tuorum, & custodiam eam vsque in finem.

2 Da mihi intellectum & conseruabo legem tuam: atque custodiam eam in toto corde.

3 Fac me incedere per semitam mandatorum tuorum, quoniam complacuit mihi in ea.

4 Inclina cor meum in testimonia tua, & non in lucrum.

5 Auerte oculos meos ne videant vanitatem, in via tua viuifica me.

6 Confirma seruo tuo eloquium tuum, qui

qui(ſe addixit)timori tuo.
7 Aufer opprobrium meum quod timui: quoniam iudicia tua ſunt bona.
8 Ecce concupiui mandata tua: in iuſtitia tua viuifica me.

1 ET veniant mihi pietates tuæ Domine: ſalus tua iuxta eloquium tuum.
2 Et reſpondebo exprobranti mihi verbum, quoniam ſpes mea eſt in verbo tuo.
3 Ne eripias ab ore meo verbū veritatis vſquequaq;: quia iudicia tua expectaui.
4 Et cuſtodiam legem tuam ſemper in ſeculum ſeculi.
5 Et ambulabo in latitudine, quia mandata tua exquiſiui.
6 Et loquar de teſtimonijs tuis in cōſpectu Regum, & non confundar.
7 Et oblectabor in præceptis tuis, quæ dilexi.
8 Attollamque manus meas ad præcepta tua, quę dilexi, & meditabor in ſtatutis tuis.

1 MEmor eſto verbi erga ſeruum tuum, ſuper quo feciſti me ſperare.
2 Id conſolatio mea in afflictione mea: quia eloquium tuum viuificabit me.
3 Superbi illuſerunt mihi ſupra modum: a lege autem tua non declinaui.

4 Memor enim fui iudiciorum tuorum (quæ feciſti) à ſeculo Domine, & conſolationem accepi.
5 Horror apprehendit me propter impios: qui derelinquunt legem tuam.
6 Pro canticis fuerunt mihi ſtatuta tua, in loco peregrinationum mearum.
7 Recordatus ſum nocte nominis tui Domine: & cuſtodiui legem tuam.
8 Hoc autem fuit mihi, quod mandata tua cuſtodiui.

1 PORtio mea Domine, dixi cuſtodire verba tua.
2 Precatus ſum faciem tuam toto corde: miſerere mei iuxta eloquium tuum.
3 Cogitaui vias meas, & conuerti pedes meos ad teſtimonia tua.
4 Feſtinaui & non moram feci, vt cuſtodirem mandata tua.
5 Turmæ impiorum diripuerunt me, legem autem tuam non ſum oblitus.
6 Media nocte ſurgam ad confitendum tibi, ſuper iudicijs tuis iuſtis.
7 Adiungo me omnibus qui te timent, atque cuſtodientibus mandata tua.
8 Pietate tua Domine, impleta eſt terra: ſtatuta tua doce me.

1 Benignè

1 BEnignè feciſti cum ſeruo tuo Domine, iuxta verbum tuum.
2 Bonum guſtum & cognitionem doce me, quoniam præceptis tuis fidem adhibui.
3 Priuſquàm humiliabar ego errabam, nunc autem eloquium tuum cuſtodiui.
4 Bonus es tu & beneficus doce me ſtatuta tua.
5 Concinnarunt aduerſum me ſuperbi mendacium: ego autem in toto corde cuſtodiam mandata tua.
6 Incraſſatum eſt veluti adipe cor illorũ: ego autem lege tua me oblectaui.
7 Bonum mihi quod humiliatus ſum, vt diſcam ſtatuta tua.
8 Melior eſt mihi lex oris tui, quàm millia auri & argenti.

Veſpertinæ preces.

1 MAnus tuæ fecerũt me & formauerunt me, da mihi intellectum vt diſcam mandata tua.
2 Qui timent te videbunt me & lætabũtur, quia in verbo tuo fiduciam habui.
3 Cognoui Domine, quòd iuſta ſunt iudicia tua: & verè humiliaſti me.
4 Sit quæſo benignitas tua vt conſoletur me: ſecundum eloquium tuum erga ſeruum tuum.

5 Veniant mihi miserationes tuæ & viuam: quia lex tua oblectatio mea est.
6 Confundantur superbi quia impiè volunt peruertere me: ego autem meditabor in mandatis tuis.
7 Reuertantur ad me qui te timẽt, & qui nouerunt testimonia tua.
8 Sit cor meum integrum in statutis tuis, vt non confundar.

1 COncupiuit salutem tuã anima mea, & propter verbũ tuum spem habui.
2 Defecerũt oculi mei propter eloquium tuum, dicens: quando consolaberis me?
3 Quoniam fui sicut vter in fumo: statutorum autem tuorum non sum oblitus.
4 Quot sunt dies serui tui, quando facies iudiciũ contra eos qui me persequuntur?
5 Foderunt mihi superbi foueas, id quod non est secundum legem tuam.
6 Omnia præcepta tua veritas: iniquè persequuntur me, adiuua me.
7 Ferè consumpsissent me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.
8 Secundum pietatem tuã viuifica me, & custodiam testimonia oris tui.

1 IN ætermum Domine, verbum tuũ permanet in cœlis.

2 In generatione & generationem veritas tua: tu firmasti terram, & consistet.
3 Iuxta decreta tua (omnia) consistunt hodie: nam omnia obsequuntur tibi.
4 Nisi lex tua fuisset oblectatio mea, tũc perijssem in afflictione mea.
5 In æternum non obliuiscar præceptorũ tuorum: quoniam in ipsis viuificasti me.
6 Tuus sum ego, salua me, quoniam mãdata tua quæsiui.
7 Me expectauerunt impij vt perderent me: testimonia tua intelligam.
8 Omnis cõsummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

1 QVàm dilexi legem tuã: quotidie ipsa est meditatio mea.
2 Prudentiorem me fecisti inimicis meis per præcepta tua: quia in perpetuum apud me sunt.
3 Supra eos qui me docuerunt concepi intelligentiam, quia testimonia tua meditatio mea est.
4 Præ senibus intellectu polleo, eo quòd mandata tua custodiui.
5 Ab omni via mala cohibui pedes meos, vt custodirem verbum tuum.
6 A iudicijs tuis non declinaui: tu enim docuisti me.

7 Quàm dulcia facta ſunt fauci meę eloquia tua, (dulciora) melle ori meo.
8 A mãdatis tuis intelligentiã cõſequor: propterea odiui omnem viam peruerſam.

Matutinæ preces.

1 LVcerna pedi meo verbũ tuum, & lux ſemitis meis.
2 Iuraui & mecum cõſtitui, cuſtodire iuſta iudicia tua.
3 Afflictus ſum ſupra modum, Domine, viuifica me iuxta verbum tuum.
4 Voluntaria (ſacrificia) oris mei benignè ſuſcipe, quæſo Domine: & iudicia tua doce me.
5 Anima mea in manu mea ſemper: & legis tuæ non ſum oblitus.
6 Poſuerunt impij laqueum mihi, ſed à mandatis tuis non aberraui.
7 In hæreditatem accepi teſtimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei ſunt.
8 Inclinaui cor meũ vt faciat ſtatuta tua, in ſeculum & in finem.

1 COgitãtes mala odio habui, & legem tuam dilexi.
2 Latibulum meum & protectio mea tu es: & in verbum tuum ſperaui.
3 Recedite à me maligni: & cuſtodiam præcepta Dei mei.

4 Suſtenta

4 Sustenta me in eloquio tuo & viuã: & non confundas me ab expectatione mea.
5 Sustenta me & saluabor, & delectabor in statutis tuis semper.
6 Conculcasti omnes aberrantes à statutis tuis, eo quòd mendacium & fallacia in eis sit.
7 Vt scoriam abolebis omnes impios qui sũt in terra: propterea dilexi testimonia tua.
8 Horrore concussa est caro mea propter tui pauorem: & à iudicijs tuis timui.

1 FEci iudicium & iustitiam, ne permittas me calumniatoribus meis.
2 Dulce fac seruo tuo id quod est bonum: vt non calumnientur me superbi.
3 Oculi mei defecerunt propter salutẽ tuam, & propter eloquium iustitiæ tuæ.
4 Age cum seruo tuo pro tua benignitate, & doce me statuta tua.
5 Seruus tuus sum ego, da mihi intellectum vt sciam testimonia tua.
6 Tempus est vt Dominus (iudicium) faciat, quoniam dissipauerunt legem tuam.
7 Propterea dilexi mãdata tua, supra aurum & gemmam.
8 Propterea omnia mandata, omnia inquam, pro rectis habeo: & omnem viã falsam odio habui.

1 MIrabilia teſtimonia tua : idcircò cuſtodiuit ea anima mea.

2 Oſtium eloquiorũ tuorum lumen præbet, & dat intellectum ſimplicibus.

3 Os meum aperui & attraxi (ſpiritum,) quia in mandatis tuis complacitũ fuit mihi.

4 Reſpice me & miſerere mei, ſecundùm iudicium (quod habes) erga diligẽtes nomen tuum.

5 Veſtigia mea dirige in verbo tuo, & nõ dominabitur mei vlla iniquitas.

6 Redime me à calumnia hominum, & cuſtodiam mandata tua.

7 Faciem tuam illumina ſuper ſeruum tuum, & doce me ſtatuta tua.

8 Riui aquarum deſcenderunt ab oculis meis, eo quòd non cuſtodierunt legem tuã.

1 IVſtus es Domine, & rectum iudicium tuum.

2 Prȩcepiſti iuſtitiam in teſtimonijs tuis, atque veritatem vehementer.

3 Conſumpſit me zelus meus, eo quòd aduerſarij mei obliti ſunt verborũ tuorum.

4 Examinatum eſt valdè eloquiũ tuum, & ſeruus tuus dilexit illud.

5 Paruulus ſui & contemptus: mandatorum autem tuorum non ſum oblitus.

6 Iuſtitia tua iuſtitia in æternum : & lex

tua

tua veritas.

7 Tribulatio & anguſtia inuenerunt me: & mandata tua fuerunt oblectatio mea.

8 Iuſtitia teſtimoniorum tuorum manet in æternum: da mihi intellectum & viuam.

1 CLamaui ex toto corde, exaudi me Domine: ſtatuta tua cuſtodiam. Veſpertinæ preces.

2 Clamaui ad te, ſalua me: & cuſtodiam teſtimonia tua.

3 Præoccupaui diluculum, & clamaui: & in verbum tuum ſperaui.

4 Præuenerunt oculi mei vigilias ipſas: vt meditarer in eloquio tuo.

5 Vocem meam exaudi ſecundùm pietatem tuam: Domine, iuxta iudicium tuum viuifica me.

6 Acceſſerunt hi qui exequuntur nefarium cogitatum: à lege autem tua longè facti ſunt.

7 Propè ades tu Domine, & omnia mandata tua veritas.

8 Iam pridem cognitionem habui teſtimoniorum tuorum: quia in æternum fundaſti ea.

1 VIde afflictionem meam, & erue me: nam legis tuæ non ſum oblitus.

2 Vindica cauſam meam & redime me,

iuxta eloquium tuum viuifica me.
3 Longè abeſt ſalus ab impijs: quia ſtatuta tua non inquiſierunt.
4 Miſerationes tuæ ſunt multæ Domine: iuxta iudicium tuum viuifica me.
5 Multi ſunt qui perſequuntur me & aduerſantur mihi: à teſtimonijs autem tuis nō declinaui.
6 Vidi trāſgreſſores, & moleſtia affectus ſum: eo quòd eloquiū tuū non cuſtodierūt.
7 Vidè quòd mādata tua dilexerim Domine, ſecundū pietatem tuam viuifica me.
8 Caput ſermonis tui veritas: & in æternum (manet) omne iudicium iuſtitiæ tuæ.

1 PRincipes perſecuti ſunt me ſine cauſa: & à verbis tuis expauit cor meum.
2 Lætor ego ſuper eloquio tuo, ſicut qui inuenit prædam opimam.
3 Mendacium odio habui, & execratus ſum: legem autem tuam dilexi.
4 Septies in die laudaui te, propter iudicia iuſtitiæ tuæ.
5 Pax multa eſt diligentibus legem tuā, & non eſt eis quicquam offendiculi.
6 Expectaui ſalutem tuam Domine, & præcepta tua opere impleui.
7 Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua, & dilexit ea nimis.

8 Cuſtodiui

8 Cuſtodiui mandata tua & teſtimonia tua : quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo ſunt.

1 P Erueniat clamor meus ante conſpectũ tuum Domine: ſecundùm verbũ tuum da mihi intellectum.
2 Intret precatio mea ante cõſpectũ tuũ: iuxta eloquium tuum eripe me.
3 Exprimẽt labia mea laudem: cùm docueris me ſtatuta tua.
4 Loquetur lingua mea eloquium tuum: quoniam omnia præcepta tua ſunt iuſtitia.
5 Auxilio ſit mihi manus tua : quoniam mandata tua elegi.
6 Deſideraui ſalutem tuam Domine : & lex tua oblectationes meæ ſunt.
7 Viuat anima mea & laudabit te: & iudicia tua auxilio mihi erunt.
8 Erraui ſicut pecus quod perit : quære ſeruum tuum, quoniam præceptorum tuorum non ſum oblitus.

Pſalm. CXX.

1 AD Dominum in tribulatione mea clamaui, & exaudiuit me. Matutinæ preces.
2 Domine, libera animam meam à labio mendacij, & à lingua doloſa.
3 Quid dat tibi aut quid adijcit tibi lin-

gùa doloſa? Sagittæ potentis acutæ ſunt, cũ carbonibus iuniperorum.

4 Heu mihi, quòd cũ Mæſech peregrinari cogor, & habitare cum tabernaculis Kedar.

5 Multo (tẽpore) habitauit anima mea, cum eo qui odio habet pacem.

6 Ego (vir) pacis ſum, & cùm loquor (de pace,) ipſi prælio ſtudent.

Pſalm. CXXI.

1 LEuabo oculos meos in montes, vnde veniat mihi auxilium.

2 Auxilium meum à Domino, qui fecit cœlum & terram.

3 Nõ permittet nutare pedem tuum, neque dormitabit cuſtos tuus.

4 Ecce non dormitabit neque dormiet, qui cuſtodit Iſraëlem.

5 Dominus cuſtos tuus, Dominus vmbra tua, ad manum dexteram tuam.

6 Per diem ſol non feriet te, aut luna per noctem.

7 Dominus cuſtodiet te ab omni malo: ipſe cuſtodiet animam tuam.

8 Dominus cuſtodiet egreſſum tuũ & ingreſſum tuũ, amodo & vſq; in ſeculum.

Pſalm. CXXII.

1 LÆtatus ſum cũ illis qui mihi dixerunt: in domum Domini ibimus.

2 Stantes

2 Stantes fuerunt pedes noſtri, in portis tuis ô Ieruſalem.

3 Ieruſalem extructa eſt, vt ciuitas: quæ coniuncta eſt ſibijpſi pariter.

4 Quoniam illuc aſcendũt tribus, tribus Domini, teſtimonium Iſraëlis: ad confitendum nomini Domini.

5 Quoniam illic conſtituta ſunt ſolia pro iudicio, ſolia inquam, domus Dauid.

6 Rogate pro pace Ieruſalem, & proſperè agant qui te diligunt.

7 Sit pax in antemurali tuo, & fœlicitas in palatijs tuis.

8 Propter fratres meos & proximos meos, loquar nunc pacem in te.

9 Propter domum Domini Dei noſtri, quæram bonum tuum.

Pſal. CXXIII.

1 AD te leuaui oculos meos, qui habitas in cœlis.

2 Ecce ſicut oculi ſeruorum ſunt ad manum dominorum ſuorum, & ſicut oculi ancillæ ſunt ad manum Dominæ ſuæ, ſic oculi noſtri ſunt ad Dominum Deum noſtrum, donec miſereatur noſtri.

3 Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri: quoniã multo ſaturati ſum° cõtemptu.

4 Plurimùm ſatiata eſt ipſa anima noſtra,

ſubſannatione opulentorum,& contemptu ſuperborum.

Pſal. CXXIIII.

1 NIſi Dominus ipſe adfuiſſet nobis, dicat nunc Iſraël.

2 Niſi Domin⁹ ipſe adfuiſſet nobis, cùm inſurgerent homines contra nos: Tunc viuos deuoraſſent nos, cùm furor eorum fremeret contra nos.

3 Tunc aquæ inundaſſent nos, & torrens pertranſiſſet animam noſtram.

4 Tranſiſſet inquam,ſuper animã noſtrã, (flumen)aquarum intumentium.

5 Benedictus Dominus,qui nõ dedit nos in direptionem dentibus eorum.

6 Anima noſtra ſicut auicula ſaluata eſt è laqueo aucupum: laqueus diffractus eſt, & nos liberati ſumus.

7 Auxilium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram.

Pſal. CXXV.

1 QVi cõfidunt in Domino (immobiles erunt) ſicut mons Zijon, qui non nutat,ſed ſtat in ſeculum.

2 Ieruſalem montes habet per circuitum ſuum, ſic Dominus eſt in circuitu populi ſui: amodo & vſque in ſeculum.

3 Quo-

3 Quoniam non dimittitur virga impietatis in ſorte iuſtorum, vt non mittant iuſti manus ſuas ad prauitatem.

4 Benefac Domine, bonis, & hi qui recti ſunt in cordibus ſuis.

5 Qui autem declinant in peruerſitates ſuas, hos ducet Dominus cum operantibus iniquitatem, pax autem erit ſuper Iſraël.

Pſal. CXXVI.

Veſpertinę preces.

1 CVm cõuerteret Dominꝰ captiuitatẽ Zijon, eramꝰ ſicut ſomniãtes.

2 Tunc replebatur os noſtrũ riſu, & lingua noſtra iubilatione.

3 Tunc dicebant inter gentes: magnificauit Dominus facere cum iſtis.

4 Magnificè egit Dominus nobiſcũ, facti ſumus lætantes.

5 Conuerte Domine, captiuitatem noſtram, ſicut riuos in meridie.

6 Qui ſeminant in lachrymis, in exultatione metent.

7 Eundo ibit, & flendo portat pretioſum ſemen, atque veniens veniet cum exultatione, portans manipulos ſuos.

Pſal. CXXVII.

1 SI Dominus non ædificet domum, fruſtrà laborant qui ædificant eam.

2 Et ſi Dominus nõ cuſtodiat ciuitatem, fruſtrà vigilat cuſtos.

3 Vanũ eſt vobis vt maturetis manè ſurgendo,& moram faciatis ſedendo, comedentes panem dolorum : ſic dabit dilecto ſuo ſomnum.

4 Ecce hæreditas Domini, filij ſunt: & merces,fructus ventris.

5 Sicut ſagittæ in manu fortis, ſic ſunt filij iuuentutis.

6 Beatus vir ille, qui ex his adimpleuit pharetram ſuam : non pudefient quãdo loquentur cum hoſtibus in porta.

Pſal. CXXVIII.

1 BEatus quicunque timet Dominũ,qui ambulat in vijs eius.

2 Siquidem laborem manuum tuarum comedes: beatus (eris) tu,& bene erit tibi.

3 Vxor tua vt vitis frugifera,erit in lateribus domus tuæ.

4 Et filij tui ſicut plantulæ Oliuarum, in circuitu menſæ tuæ.

5 Ecce ſic benedicetur vir, qui timuerit Dominum.

6 Benedicat tibi Domin⁹ ex Zion, & videas bonũ Ieruſalẽ,cuctis diebus vitæ tuæ.

7 Et videas filios filiorum tuorum : pax ſuper Iſraël.

Pſal.

Psal. CXXIX.

1 SÆpe aduersati sunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Israël.
2 Sæpe molesti fuerunt mihi à pueritia mea: attamen non prævaluerunt mihi.
3 In dorso meo arauerunt aratores: & in longum protraxerunt sulcum suum.
4 Dominus iustus, incidit funes impiorũ.
5 Confundãtur & retrorsum agantur, omnes qui oderunt Zijon.
6 Sint sicut herba (crescẽs) in tectis, quæ priusquàm extrahitur exarescit.
7 Qua nõ implet manũ suam messor, neque sinum suum qui manipulos facit.
8 Et non dicunt qui pertranseunt, benedictio Domini super vos: benediximus vobis in nomine Domini.

Psal. CXXX.

1 E Profundis inuocaui te Domine, Domine audi vocem meam.
2 Et sint aures tuæ intentæ, ad vocem deprecationum mearum.
3 Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine, quis consistet?
4 Quoniam apud te est remissio, ideò timeberis.
5 Expectaui Dominũ, expectauit anima

mea: & in verbo eius fiduciam habeo.

6 Anima mea (confugit) ad Dominum, ante custodes matutinos, ante custodes inquam, matutinos.

7 Spera tu Israël in Domino, quia apud Dominum est pietas, & copiosa apud eum redemptio.

8 Et ipse redimet Israël, ex omnibus iniquitatibus eius.

Psal. CXXXI.

1 DOmine, nō erexit se cor meum, neque exaltati sunt oculi mei.

2 Et nō ambulaui in (rebus) magnis, & mirabilibus supra me.

3 Si nō posui & compescui animā meam sicut ablactatus supra matre sua: sicut ablactatus, super me est anima mea.

4 Spera tu Israël, in Domino, amodò & vsque in seculum.

Psal. CXXXII.

Matutinæ preces.

1 MEmento Domine, Dauid, & vniuersæ afflictionis eius.

2 Qui iurauit Domino, & votū fecit fortissimo (Deo) Iacob.

3 Si introiero tabernaculū domus meæ: si ascendero super lectum strati mei.

4 Si dedero somnum oculis meis, & palpebris

pebris meis dormitationem.

5 Donec inuenero locũ pro (templo) Domini, & habitacula pro magnifico (Deo) Iacob.

6 Ecce audiuim⁹ eam in Ephratha, inuenimus eam in campis ſyluæ.

7 Introibimus in manſiones eius, & incuruabimus nos ante ſcabellum pedũ eius.

8 Surge Domine, in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ.

9 Sacerdotes tui induantur iuſtitia, & pij (cultores) tui cum iubilo cantent.

10 Propter Dauid ſeruum tuum, ne auertas faciem vncti tui.

11 Iurauit Dominus Dauid veritatem, nec deflectet ab ea:

12 De fructu ventris tui ponam ſuper ſolium tuum.

13 Si cuſtodierint filij tui pactum meum & teſtimonia mea, quæ docuero eos, etiam filij eorum vſque in ſeculum, ſedebũt ſuper ſolium tuum.

14 Quoniam elegit Dominus Zion, & deſiderauit (eam habere) pro habitaculo ſuo.

15 Hæc requies mea in ſeculum ſeculi, hîc habitabo quoniam concupiui eam.

16 Victui eius benedicens benedicam, & pauperes eius ſaturabo panibus.

17 Sacerdotes eius vestiam salute, & pij qui in ea sunt, exultando cantabunt.
18 Ibi faciam florere cornu Dauid: ordinaui lucernam vncto meo.
19 Inimicos eius induam confusione, & super ipsum florebit diadema eius.

Psal. CXXXIII.

1 ECce quàm bonum & quàm iucundum, vt cohabitent fratres, & (sint) pariter.
2 Sicut oleum optimum, (quod fusum) super caput, descendit in barbam, barbam Aharon: quodq; descendit in os vestimentorum eius.
3 Sicut ros Hermon, qui descendit in montes Zijon:
4 Quoniam illic mãdauit Dominus benedictionem, & vitam vsque in seculum.

Psal. CXXXIIII.

1 ECce benedicite Domino, omnes serui Domini.
2 Qui statis in domo Domini, per noctes.
3 Sustollite manus vestras ad sanctitatẽ, & benedicite Domino.
4 Benedicat tibi Dominus ex Zijon, qui fecit cœlum & terram.

Psal.

Psal. CXXXV.

1 LAudate Dominum, laudate nomen Domini, laudate serui Domini.

2 Qui statis in domo Domini: in atrijs domus Dei nostri.

3 Laudate Dominum quoniam bonus est Dominus, psallite nomini eius, quia iucundum est.

4 Nam elegit sibi Dominus Iacob, Israëlem in peculium suum.

5 Siquidem ego cognoui quòd magnus est Dominus: & Dominus noster est supra omnes Deos.

6 Omnia quæ voluit Dominus, ipse fecit in cœlis & in terra, in æquoribus & cunctis abyssis.

7 Ipse eleuat nubes ab extremo terræ, & facit fulgura inter pluuiam: atque educit ventum de thesauris suis.

8 Ipse percussit primogenita Ægypti, ab homine vsque ad pecus.

9 Et misit signa & portenta in medio tui Ægypte: in Pharaonem & in omnes seruos eius.

10 Ipse percussit gentes multas, & occidit Reges fortes.

11 Sihon Regem Æmoræorum, & Og Regem Basan, cunctáque regna Chnaan.

12 Et dedit terram eorum in hæreditatem,

in hæreditatem inquam, Iſraeli populo ſuo.
13 Domine, nomen tuum manet in ſeculũ, Domine, memoria tua in generatione & generationem.
14 Quoniã iudicabit Dominus pro populo ſuo, & erga ſeruos tuos placabilis erit.
15 Idola gentium argentũ & aurum, opus manuum hominum.
16 Os eſt eis & non loquuntur, oculi ſunt eis & non vident.
17 Aures habent & non audiunt: etiam nõ eſt ſpiritus in ore eorum.
18 Vt ea ſunt, ſic ſunt qui faciunt ea, atque omnis qui confidit in eis.
19 Domus Iſrael, benedicite Domino: domus Aharon, benedicite Domino.
20 Domus Leui, benedicite Domino: qui timetis Dominum, benedicite Domino.
21 Benedictus Dominus ex Zijon, qui habitat in Ieruſalem. Haleluia.

Pſal. CXXXVI.

Veſpertinæ preces.

1 CONfitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in ſeculum pietas eius.
2 Confitemini Deo Deorum, quoniam in ſeculum pietas eius.
3 Confitemini Domino Dominorũ, quoniam in ſeculum pietas eius.

4 Qui

4 Qui facit mirabilia magna ſolus, quoniam in ſeculum pietas eius.
5 Qui fecit cœlos exquiſito ingenio, quoniam in ſeculum pietas eius.
6 Qui expandit terram ſuper aquas: quoniam in ſeculum pietas eius.
7 Qui facit luminaria magna: quoniam in ſeculum miſericordia eius.
8 Solem vt dominium habeat in die: quoniam in ſeculum pietas eius.
9 Lunam & ſtellas vt poteſtatē habeant in nocte: quoniam in ſeculum pietas eius.
10 Qui percuſſit Ægyptios in primogenitis eorum: quoniam in ſeculum pietas eius.
11 Et eduxit Iſraelem de medio eorum: quoniam in ſeculum pietas eius.
12 In manu valida & brachio extēto: quoniam in ſeculum pietas eius.
13 Qui diſſecuit mare Rubrum in diuiſiones: quoniam in ſeculum pietas eius.
14 Et traduxit Iſraelem per medium eius: quoniam in ſeculum pietas eius.
15 Et impulit Pharaonem & exercituum eius in mare Rubrum: quoniam in ſeculum pietas eius.
16 Qui duxit per deſertum populum ſuū: quoniam in ſeculum pietas eius.
17 Qui percuſſit Reges magnos: quoniam in ſeculum pietas eius.

18 Et occidit Reges insignes: quoniam in seculum pietas eius.
19 Sihon Regem Æmoræorum, quoniam in seculum pietas eius.
20 Et Og Regem Basan, quoniam in seculum pietas eius.
21 Et tradidit terram eorum in hæreditatem, quoniam in seculum pietas eius.
22 In hæreditatem Israeli seruo suo: quoniam in seculum pietas eius.
23 Qui in humilitate nostra memor fuit nostri: quoniam in seculum pietas eius.
24 Et eripuit nos ab aduersarijs nostris, quoniam in seculum pietas eius.
25 Qui dat cibum omni carni: quoniam in seculum pietas eius.
26 Confitemini Deo cœli, quoniam in seculum pietas eius.
27 Cõfitemini Domino cœli, quoniam in seculum pietas eius.

Psal. CXXXVII.

1 IVxta flumina Babylonis, illic sedimus & fleuimus, cùm recordaremur Zion.
2 Ad salices in medio eius, suspendimus citharas nostras.
3 Quoniam ibi interrogauerunt nos, qui ceperant nos, verba cantici, cùm suspendissemus (instrumenta) lætitiæ: cantate nobis

bis de canticis Zion.

4 Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra aliena?

5 Si oblitus fuero tui ô Ieruſalem: obliuiſcatur dextera mea (operis ſui.)

6 Adhæreat lingua mea fauci meæ, ſi non meminero tui, ſi non poſuero Ieruſalem in principio lætitiæ meæ.

7 Memor eſto Domine, filiorum Ædom, qui tempore (deſolationis) Ieruſalem dicunt: nudate, nudate vſque ad fundamentum in ea.

8 Filia Babylonis deuaſtata: beatus qui retribuerit tibi retributionē tuam quam rependiſti nobis.

9 Beatus qui apprehenderit, & colliſerit infantulos tuos ad petram.

Pſal. CXXXVIII.

1 COnfitebor tibi in toto corde meo, in conſpectu Deorum pſallam tibi.

2 Adorabo corā templo ſanctitatis tuæ, & confitebor nomini tuo, propter pietatem tuam & propter veritatem tuam, quoniam magnificaſti ſupra omnia nomen tuum & eloquium tuum.

3 In die quo inuocaui exaudiſti me, roborans me & animæ meæ (adijciens) virtutem.

4 Confitebũtur tibi Domine, omnes Reges terræ: quoniam audierũt verba oris tui.
5 Et cantabunt in vijs Domini, quòd magna est gloria Domini.
6 Quoniam excelsus est Dominus & humilem respicit, altum autem è longinquo cognoscit.
7 Si ambulauero in medio tribulationis viuificabis me, & cõtra iram hostium meorum mittes manum tuam, & saluabit me dextera tua.
8 Dominus perficiet circa me (pietatem suam:) Domine, pietas tua manet in æternum, opera manum tuarum non deseres.

Psal. CXXXIX.

Matutinæ preces.

1 DOMINE inuestigasti me & cognouisti, tu cognouisti sessionẽ meam & resurrectionem meam: intelligísque cogitationẽ meam lõge ante.
2 Semitam meam & accubitum meum circundas, & cunctas vias meas aduertis.
3 Siquidem non est verbum in lingua mea, & ecce tu Domine, cognouisti totum illud.
4 A tergo & à facie tu formasti me, & posuisti super me manum tuam.
5 Mirabilior est (huius rei) cognitio quàm vt ego (consequar:) sublimata est, nec potero

tero attingere eam.

6 Quo ibo (Domine) à ſpiritu tuo, & quo à facie tua fugiam?

7 Si aſcẽdero in cœlum tu illic es, ſi ſtratum fecero in inferno, ecce ades.

8 Si accepero alas auroræ, & habitauero in nouiſſimo mari.

9 Etiam illuc manus tua deducet me, apprehendétque me dextera tua.

10 Dicam ergo, at tenebræ occultabũt me: ſed nox quaſi lux erat circa me.

11 Siquidem tenebræ nihil obtenebrant tibi, & nox vt ipſa dies lucebit: ſic tenebræ (tibi ſunt) ſicut lux ipſa.

12 Tu enim poſſediſti renes meos, & operuiſti me in vtero matris meæ.

13 Cõfitebor tibi, quòd terribiliter & mirifice formatus ſum, & mirabilia ſunt opera tua, id quod anima mea admodum cognoſcit.

14 Non eſt à te occultata ſubſtantia (corporis) mei, quando formatus ſum in abſcondito: & varijs diſtinctus (membris) in inferioribus terræ.

15 Informem maſſam meam viderunt oculi tui, & in libro tuo omnia (membra) ſcripta erant.

16 Quæ per dies formata ſunt, cùm adhuc nullum eorum extaret.

17 Et quàm prætioſæ fuerunt apud me cogitationes tuæ ô Deus, & quàm inualuerũt ſummæ earum?

18 Si dinumerauero eas, multiplicabuntur ſupra arenam, vigilo (propter iſta) & hucuſque ago tecum.

19 Si occideris Deus, impium: viri ſanguinum diſcedite à me.

20 Qui loquuntur cõtra te quod nefas eſt, aſſumiturque (nomen tuum) fruſtrà ab hoſtibus tuis.

21 Nónne qui te odio habẽt Domine, ego odio habeo: & contra eos qui conſurgunt aduerſum te moleſtia afficior?

22 Cõſummato odio odiui illos: ac ſi mihi hoſtes fuiſſent.

23 Scrutare me Deus, & cognoſce cor meũ, proba me & cognoſce cogitationes meas.

24 Et vide ſi eſt via peruerſa in me, & duc me per viam ſempiternam.

Pſal. CXL.

1 ERue me Domine ab homine malo, & à viro iniquitatum cuſtodi me.

2 Qui cogitant mala in corde, & quotidie concurrunt ad prælia.

3 Exacuerunt linguam ſuam ſicut ſerpens: venenum aſpidis eſt ſub labijs eorum: Sæla.

4 Cu-

4 Cuſtodi me Domine, de manibus impij, & à viro iniquitatum ſerua me, qui cogitauerunt impellere greſſus meos.

5 Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi, & funibus expanderunt rete iuxta locum ſemitæ, atque offendicula poſuerunt mihi: Sæla.

6 Dixi Domino, Deus meus es tu: auſculta Domine, voci precationum mearum.

7 Domine Deus, fortitudo ſalutis meę: tu vmbraculum prębes capiti meo in die (quo arripienda ſunt) arma.

8 Ne permittas Domine, vt deſideria impij (fiant:) nefarium cogitatum eius nō permittas progredi, ne exaltentur: Sæla.

9 Caput eorum, qui me circundāt, labor labiorum ipſorum operiet eos.

10 Cadent ſuper eos carbones, in ignē deijciat eos, & in foueas vt non reſurgant.

11 Vir linguæ non dirigatur in terra, virum iniquum malum venetur ad præcipitationes.

12 Scio quod Dominus iudicabit cauſam pauperis, atque iudicium inopum.

13 Et vtique iuſti confitebuntur nomini tuo, & recti habitabunt coram facie tua.

Pſal. CXLI.

1 DOmine, clamaui ad te, propera ad me: auſculta voci meæ cùm clama-

uero ad te.

2 Disponatur oratio mea veluti incẽsum in cõspectu tuo: & eleuatio manuum mearum (fiat sicut) sacrificium vespertinum.

3 Pone Domine, custodiam ori meo, & conserua ostium labiorum meorum.

4 Nõ inclines cor meum in rem malam, ne occuper operibus impietatis, cum viris qui operantur iniquitatem: vt non comedã de his, quæ eis sunt iucunda.

5 Percutiat me iustus in pietate, atq; redarguat me.

6 Oleum autem præcipuum non frangat caput meum: quia adhuc oratio mea contra mala eorum.

7 Præcipitentur in locis petrosis iudices illorum, vt audiant sermones meos, quoniam suaues sunt.

8 Sicut qui frangit & dissecat (ligna) in terra, dispersa sunt ossa nostra iuxta sepulchrum.

9 Quoniam ad te Domine Deus, sunt oculi mei: in te speraui ne effundas animam meam.

10 Custodi me à nixibus laquei, quem expanderunt mihi, atque à tendiculis operantium iniquitatem.

11 Cadant in retia eius impij, simul ego in seculum progrediar.

Psal.

Pſal. CXLII.

1 VOce mea ad Dominum clamabam, voce mea ad Dominum precabar. Veſpertinæ preces.

2 Effundebam coram ipſo preces meas, & tribulationem meam coram eo exponebam.

3 Cùm contorqueretur ſuper me ſpiritus meus, tu cognouiſti ſemitam meam, in via qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi.

4 Et reſpiciens ad dextram, videbam nõ eſſe qui me agnoſceret.

5 Perijtq; refugium à me, & non erat qui quæreret animam meam.

6 Clamaui ad te Domine, & dixi: tu es ſpes mea, & portio mea in terra viuentium.

7 Aduerte clamorem meum, quoniam miſer admodum factus ſum.

8 Libera me à perſequentibus me, quia prævaluerunt mihi.

9 Educ de carcere animam meam, vt cõfitear nomini tuo: me cingẽt iuſti, eo quòd retributionem facturus ſis mihi.

Pſal. CXLIII.

1 DOmine, exaudi orationem meam, & auſculta deprecationi meæ: in veritate tua atque in iuſtitia tua exaudi me.

2 Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quoniam non iuſtus erit coram te vllus viuens.

3 Siquidem perſequutus eſt hoſtis animam meam, protriuit in terram vitam meam, collocauit me in tenebris, ſicut qui ab olim mortui ſunt.

4 Et contorquetur ſuper me ſpiritus meus: in medio mei deſtituitur cor meum.

5 Recordatus ſum dierum (qui effluxerunt) à principio, & meditatus ſum omnia facta tua, atque opus manuum tuarum animo contemplor.

6 Expandi manus meas ad te: & anima mea ſicut terra ſitiens (anhelat) ad te: Sæla.

7 Feſtina & exaudi me Domine, defecit ſpiritus meus: non abſcondas faciem tuam à me, ne ſimilis efficiar deſcendentibus in foueam.

8 Fac vt manè audiam pietatem tuam, quoniam in te ſperaui: oſtende mihi viam in qua ambulem, quoniam ad te leuaui animam meam.

9 Libera me de inimicis meis Domine, ad te latiturus confugi.

10 Doce me vt faciam beneplacitum tuum, quia tu es Deus meus: ſpiritus tuus bonus deducat me in terra recta.

11 Propter nomen tuum Domine, viuificabis

cabis me: & in iuſtitia tua educes de tribulatione animam meam.

12 Sed & per pietatem tuam perdes inimicos meos, & perdes omnes qui aduerſantur animæ meæ, quoniam ego ſeruus tuus ſum.

Pſal. CXLIIII.

1 BEnedictꝰ Dominus fortitudo mea, qui docet manus meas ad prelium: & digitos meos ad bellum. Matutinæ preces.

2 Pietas mea & fortalitium meum, arx mea & liberator meus atque protector meus in quo ſperaui, qui ſternit populum meum ſub me.

3 Domine, quid eſt homo quòd agnoſcis eum, & filius hominis vt cogites de eo?

4 Homo vanitati ſimilis eſt, & dies eius ſunt veluti vmbra tranſiens.

5 Domine, inclina cœlos tuos & deſcende: tange montes & fumigabunt.

6 Eijce fulmen & diſſipa eos: mitte ſagittas tuas & diſturba illos.

7 Demitte manus tuas è ſublimi, libera me & eripe me de aquis multis, de manu filiorum alienæ (gentis.)

8 Quorũ os loquitur vanitatem, & dextera eorum dextera eſt peruerſitatis.

9 Deus, cãticum nouum cantabo tibi: in

nablo & decachordo psallam tibi.
10 Qui dat salutem regibus, qui redimit Dauid seruum suum à gladio noxio.
11 Redime me & erue me de manu filiorum alienorum, quorum os loquutum est vanitatem, & dextera eorum est dextera iniquitatis.
12 Vt sint filij nostri, sicut plantulæ enutritæ, in adolescentia sua: & filiæ nostræ sicut anguli, sculptæ similitudine templi.
13 Penuaria nostra plena sint, & efferãt de specie in speciem: greges quoque nostri millia producant & decem millia in plateis nostris.
14 Boues nostri sint ad onus assueti: non sit interruptio neq; emigratio in captiuitatem,) neque clamor in plateis nostris.
15 Beatus populus cui sic est, beatus populus cuius Deus est Dominus ipse.

Psal. CXLV.

1 EXaltabo te Deus meus rex, & benedicam nomini tuo in seculum & perpetuum.
2 Quotidie benedicam tibi & laudabo nomen tuum, in seculum & in perpetuum.
3 Magnus est Dominus & laudabilis nimis, cui⁹ magnitudinis nõ est inuestigatio.
4 Generatio generationi collaudabit opera

pera tua,& potentias tuas annuntiabunt.
5 Decorem, gloriam & magnificentiam tuam,atq; geſta tua mirabilia meditabor.
6 Et virtutem terribilium (operum tuorum)dicēt, & ego quoque magnitudinem tuam narrabo.
7 Memoriā excellentis bonitatis tuæ, effabuntur,& iuſtitiam tuam prædicabunt.
8 Clemens & miſericors eſt Dominus, tardus ad iram,& magnæ pietatis.
9 Bonus eſt Dominus omnibus: & miſerationes eius (extenduntur) in omnia opera eius.
10 Confitebuntur tibi:Domine,omnia opera tua,& pij tui benedicent tibi.
11 Gloriam regni tui dicent, & potētiam tuam loquentur.
12 Vt notas faciant filijs hominum potētias eius,& gloriam magnifici regni eius.
13 Regnum tuum regnum in omnia ſecula,& poteſtas tua in omnem generationem & generationem.
14 Suſtentat Dominus omnes qui corruunt,& erigit omnes depreſſos.
15 Oculi omnium in te ſperant, & tu das eis cibum ſuum in tempore ſuo.
16 Aperis manum tuam,& ſatias omne viuens pia (tua) voluntate.
17 Iuſtus eſt Dominus in omnib⁹ vijs ſuis,

& pius in cunctis operibus suis.
18 Propè adest Dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inquam, qui eum inuocauerint in veritate.
19 Voluntatem timentiũ se faciet, & clamorem eorum exaudiet atq; saluabit eos.
20 Custodit Dominus omnes qui ipsum diligũt, atq; vniuersos impios eliminabit.
21 Laudem Domini loquetur os meum, & benedicet omnis caro nomini sancto eius, in seculum & in perpetuum.

Psal. CXLVI.

1 LAuda anima mea Dominum. Laudabo Dominũ in vita mea, psallam Deo meo quoad fuero.
2 Non speretis in principibus, in filio hominis, apud quem non est salus.
3 Emigrat enim spiritus eius & reuertitur (homo) ipse in terram suam: & in die illa pereunt consilia eius.
4 Beatus cuius auxilium est Deus Iacob, & cuius spes est apud Dominũ Deum suum.
5 Qui fecit cœlum & terrã atque mare, & omnia quæ in eis sunt: quique custodit veritatem in seculum.
6 Qui facit iudicium calumnia oppressis, & dat panem esurientibus:
7 Dominus soluit vinctos: Dominus aperit

rit (oculos) cæcorum.
8 Dominus erigit depressos, Dominꝰ diligit iustos.
9 Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam euehit, & viam impiorũ euertet.
10 Regnabit Dominus in seculum, Deus tuus Zion in generatione & generationem: Haleluia.

Psal. CXLVII.

1 LAudate Dominum, quoniam bonum est canere Deo nostro: atque iucundum, optabilis est laus. Vesperting preces.
2 Dominus ædificat Ierusalẽ, & dispersos Israëlitas congregabit.
3 Ipse sanat eos qui contrito sunt corde, & medelam adhibet doloribus eorum.
4 Ipse suppetat numerũ stellarum, atque omnibus eis nomina vocat.
5 Magnus Dominꝰ noster & magnæ virtutis, & intelligentiæ eius non est mensura.
6 Subleuat manſuetos Dominus, & humiliat impios vsque ad terram.
7 Laudem dicite Domino cum gratiarũ actione, psallite Deo nostro in cithara.
8 Qui operit cœlum nubibus, & parat pro terra pluuiam: facitq; germinare in montibus herbam.
9 Qui dat iumentis cibum suum, atque

pullis coruorum quando clamant.
10 Nõ complacet ſibi in fortitudine equi, neque in tibijs viri delectatur.
11 Sed complacet Domino in his qui timent eum, & qui ſperant in pietatem eius.
12 Lauda Ieruſalem Dominũ, lauda Deum tuum Zijon.
13 Quoniam confortauit vectes portarum tuarum, & benedixit filijs tuis in medio tui.
14 Ipſe ponit intra confinium tuum pacẽ, & medulloſo tritico ſatiat te.
15 Ipſe mittit eloquium ſuum in terram, & valdè velociter currit verbum eius.
16 Ipſe dat niuem ſicut lanam, & pruinam veluti fauillam ſpargit.
17 Proijcit veluti fragmẽta glaciem ſuam: coram frigore eius quis ſtabit?
18 Emittit verbum ſuum & liquefacit ea: facit flare ventum ſuum & fluent aquæ.
19 Qui annuntiat verba ſua Iacob, ſtatuta ſua & iudicia ſua Iſraëli.
20 Non fecit taliter vlli genti, neque gẽtes cognouerunt iudicia eorum: Haleluia.

Pſal. CXLVIII.

1 LAudate Dominum de cœlis, laudate eum in excelſis.

2 Lau-

2 Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes exercitus eius.
3 Laudate eum ſol & luna: laudate eum omnes ſtellæ lucentes.
4 Laudate eum cœli cœlorum, & aquæ quæ ſunt ſupra cœlos.
5 Laudent nomẽ Domini, quia ipſe præcepit & creata ſunt.
6 Ipſe cõſtituit ea in ſeculum ſeculi: ſtatutum poſuit & non præteribit.
7 Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyſſi.
8 Ignis & grando, nix & vapor, atque ſpiritus procelloſus faciens verbum eius.
9 Montes & omnes colles, lignum frugiferum & omnes cedri.
10 Feræ & cuncta pecora, reptilia & aues alatæ.
11 Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ.
12 Adoleſcentes atque virgines, & ſenes cum pueris: Laudate nomen Domini, quia exaltatum eſt nomen eius ſolum: magnificentia eius eſt ſuper terram & cœlum.
13 Ipſe exaltabit cornu populi ſui: laus (decet) omnes pios eius, atque filios Iſraël, populum illi propinquum: Haleluia.

Psal. CXLIX.

1 CAntate Domino canticum nouum: laus eius in congregatione piorum.
2 Lætetur Israël in factore suo, & filij Zijon exultent in Rege suo.
3 Laudent nomen eius in choro, in tympano & cithara canant ei.
4 Nam complacet Domino in populo suo, & ornabit mansuetos salute.
5 Exultabunt pij in gloria, & cum gaudio canent in cubilibus suis.
6 Exaltationes Dei sunt in gutture eorū, & gladius biceps in manu eorum.
7 Vt faciant vltionem in gentibus, & increpationes in populis.
8 Vt vinciant reges eorum compedibus, & nobiles eorum vinculis ferreis.
9 Faciantq; in eis iudicium scriptum: & honor hic erit cunctis pijs (cultoribus) eius: Haleluia.

Psal. CL.

1 LAudate Deum in sanctitate eius: laudate eum in firmamēto potētiæ eius.
2 Laudate eum propter fortitudinē eius: laudate eum iuxta excellentem magnitudinem eius.
3 Laudate eum in clangore tubæ: laudate

date eum in nablo & cithara.

4 Laudate eũ in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo.

5 Laudate eum in cymbalis ſonoris, laudate eum in cymbalis clangentibus.

6 Omnis ſpiritus laudet Dominum: Haleluia.

FINIS.

LONDINI
Excudebat Thomas Vautrollerius.
1574.